

**T.C.  
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ  
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ  
AVRUPA BİRLİĞİ ANABİLİM DALI**

**DOKTORA TEZİ**

**MESLEKİ EĞİTİMDE AVRUPA KREDİ  
TRANSFER SİSTEMİ (ECVET) BAĞLAMINDA  
MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİMİN YENİDEN  
YAPILANDIRILMASI: BİR MODEL ÖNERİSİ**

**MUSTAFA DEMİRER  
2502120011**

**TEZ DANIŞMANI  
PROF.DR NAGİHAN OKTAYER IŞIKLAR**

**İSTANBUL - 2018**



T.C.  
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ  
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ



DOKTORA  
TEZ ONAYI

ÖĞRENCİNİN;

Adı ve Soyadı : MUSTAFA DEMİRER Numarası : 2502120011  
Anabilim Dalı /  
Anasanat Dalı /  
Programı : AVRUPA BİRLİĞİ Danışmanı : Prof. Dr. NAGİHAN OKTAYER  
Tez Savunma Tarihi : 26.09.2018 Saati : 10:00  
Tez Başlığı : "MESLEKİ EĞİTİMDE AVRUPA KREDİ TRANSFER SİSTEMİ  
(ECVET) BAĞLAMINDA MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİMİN YENİDEN  
YAPILANDIRILMASI: BİR MODEL ÖNERİSİ"

TEZ SAVUNMA SINAVI, İÜ Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'nin 50. Maddesi uyarınca yapılmış,  
sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin KABULÜNE OYBİRLİĞİ / OYÇOKLUĞUYLA karar verilmiştir.

JÜRİ ÜYESİ	İMZA	KANAATI (KABUL / RED / DÜZELTME)
1-PROF. DR. NAGİHAN OKTAYER IŞIKLAR		Kabul
2-PROF. DR. ARZU KİHTİR		Kabul
3-PROF. DR. OSMAN KÜÇÜKAHMETOĞLU		KABUL
4-PROF. DR. CEM SAATÇIOĞLU		KABUL
5- DR. ÖGR. ÜYESİ ŞABAN BERK		KABUL

YEDEK JÜRİ ÜYESİ	İMZA	KANAATI (KABUL / RED / DÜZELTME)
1-PROF. DR. MÜNEVVER ÇETİN		
2-DR. ÖGR. ÜYESİ UĞUR DOLGUN		

## ÖZ

# MESLEKİ EĞİTİMDE AVRUPA KREDİ TRANSFER SİSTEMİ (ECVET) BAĞLAMINDA MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİMİN YENİDEN YAPILANDIRILMASI: BİR MODEL ÖNERİSİ

**MUSTAFA DEMİRER**

Bu çalışmanın amacı, Türkiye’de mesleki ve teknik (MTE) ortaöğretim sisteminde kullanılabilecek örgün, yaygın ve serbest öğrenmeyi bir bütünlük içerisinde ele alan Avrupa Mesleki Eğitimde Kredi Transfer Sistemi (ECVET) ile uyumlu bir model geliştirmektir. Araştırma kapsamında ortaya konan model; (1) ortaöğretim düzeyindeki mesleki eğitim kurumlarının vermiş oldukları sertifika, diploma ve belgelerin ECVET bağlamında tanınması, (2) mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarının yönetsel yapısının ECVET’in uygulanmasına olanak tanıyacak şekilde esnek ve dinamik bir yapıya kavuşturulması, (3) mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarında görev yapacak teknik öğretmenlerin yetiştirilmesi ve istihdamına ilişkin boyutları kapsamaktadır.

Çalışmanın sorununu, mevcut durumda Türkiye’de mesleki ve teknik ortaöğretimin diploma temelli olması ve seviye tanımlayıcı göstergeler bulunmaması, mesleki eğitim veren kurumların Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) merkez teşkilatında farklı genel müdürlükler tarafından yönetilmesi ve bu kurumlarda istihdam edilen teknik öğretmenlerin yetiştirilmesi ve istihdamının yeterlik temelli olmamasıdır.

Bu çalışma, mesleki ortaöğretimde kazanılan her düzeyde örgün, yaygın ve serbest öğrenmelerin belgelendirilmesi, bu kurumlarının yönetimi ve meslek dersi öğretmenlerinin yetiştirilmesi ve istihdamı konularıyla sınırlıdır. Çalışma dört bölümden oluşmaktadır.

Birinci bölümde Avrupa Birliği’nin kuruluşundan itibaren eğitim ve mesleki eğitimi ilgilendiren yasal dokümanlar incelenmiş ve konuyla ilgili belli başlı antlaşmalara yer verilmiştir. AB eğitim politikaları, bu politikaları kuran antlaşmalardan

başlanarak tarihsel gelişimi ile ele alınmıştır. Tarihsel olarak öncelikle Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu'nu kuran Paris Antlaşması, Avrupa Atom Enerjisi Topluluğu ve Avrupa Ekonomik Topluluğu'nu kuran Roma Antlaşması, Maastricht Antlaşması'nda mesleki eğitim politikaları incelenmiştir. AB eğitim politikaları içerisinde önemli bir yere sahip olan Hayat Boyu Öğrenim (HBÖ) programları da bu bölümde değerlendirilmiştir. Yine aynı bölümde Türkiye mesleki eğitim sisteminin yeniden yapılandırılması ve gerekçeleri üzerinde durularak AB üyesi Almanya ve Fransa'nın Avrupa Yeterlilik Çerçevesi'ne uyum düzeyleri örnek iki ülke ele alınarak sunulmuştur.

İkinci bölümde AB uyum sürecinin Türkiye MTE sistemine etkileri incelenmiştir. Bunun yanı sıra daha önce adaylık sürecini başarıyla tamamlamış ve birliğe üye olmuş diğer ülkelerin eğitim sistemlerinin birlik politikalarından nasıl etkilendiği de bu bölümde ele alınmıştır. Türkiye'de MTE alanında adaylık sürecinde kurulan iki önemli kurum olan Türkiye Ulusal Ajansı ve Mesleki Yeterlilik Kurumu bu bölümünde incelenmiştir. Mesleki eğitim alanında daha önce Türkiye'de tanımlanmamış olan ulusal meslek standartları, sektör komiteleri, mesleki eğitimde belgelendirme ve sınav merkezleri de yine bu bölümde incelenmiştir. Bu bölümde son olarak AB mesleki eğitim politikaları içerisinde yer almış ECVET araçlarının kullanımını açıklamak ve özendirmek amacıyla hibe almaya değer bulunmuş projelerden örneklere de yer verilmiştir.

Üçüncü bölümde, Avrupa Komisyonunun MTE'de kullanılmasını tavsiye ettiği ECVET, kavramsal çerçevede ele alınarak, beceri ve yeterlik aracı (EUROPASS), ECVET araçlarının örgün, yaygın ve serbest öğrenmede kullanımı, mesleki eğitimde Avrupa Yeterlilik Çerçevesi'nin (AYÇ) ve Avrupa Mesleki Eğitim Kalite Güvencesi Sistemi değerlendirilmiştir. AB, bilim ve teknoloji alanında diğer ülkelerle rekabet ederken nitelikli iş gücü yetiştirmenin önemini kavramış ve bu amaçla mesleki eğitimi ilgilendiren çeşitli politikalar geliştirmiştir. ECVET son yıllarda mesleki teknik eğitim alanında geliştirilen en önemli araçlardan biridir.

Çalışmanın dördüncü bölümünde ECVET araçlarının mesleki eğitimin örgün, yaygın ve serbest öğrenmelerinde kullanılabilmesi amacıyla bir model önerisi geliştirilmiştir. Geliştirilen bu model şu boyutlardan oluşmaktadır:

1. Boyut: ECVET bağlamında mesleki eğitimde belgelendirme ve sertifikalandırma modeli,
2. Boyut: ECVET bağlamında mesleki eğitimde yönetim modeli,
3. Boyut: Meslek okullarında meslek dersi öğretmeni yetiştirme ve istihdam modeli,

Önerilen modelle bireylerin AB’de mesleki niteliklerini yükseltmek amacıyla esnek biçimde örgün ve yaygın öğrenme ile mesleki eğitim almasına ve serbest öğrenme ile kazanılan yeterliklerin tanınmasına, yeterliklerin biriktirilmesine ve taşınmasına olanak sağlanması hedeflenmiştir.

**Anahtar Kelimeler:** ECVET, Mesleki ve Teknik Eğitim, Örgün, Yaygın ve Serbest Öğrenme, Örgün, Yaygın ve Serbest Öğrenmenin Tanınması, Doğrulanması ve Biriktirilmesi, Mesleki Yeterlilik Kurumu.

## **ABSTRACT**

### **A MODEL PROPOSAL REGARDING TO RECONSTRUCTION OF VOCATIONAL AND TECHNICAL TRAINING WITHIN THE CONTEXT OF EUROPEAN CREDIT SYSTEM FOR VOCATIONAL EDUCATION AND TRAINING (ECVET)**

**MUSTAFA DEMİRER**

The aim of this study is to develop a model which can be used in vocational technical high schools in Turkey and which is compatible with European Credit System for Vocational Education and Training (ECVET) including formal, informal and non-formal learning altogether.

The model offered within the study covers; (1) recognition of the certificates, degrees and documents given by vocational education institutions on secondary education level within ECVET, (2) flexible and dynamic improvement of the administrative structure of vocational technical institutions which will make the application of ECVET possible, (3) training and employing technical teachers who will work in vocational technical secondary schools.

The conflict in the study is that, currently, the vocational technical high schools are based on degree and there are no descriptive indicators to show grades, institutions which give vocational, technical education are administered by different head offices within the central organization of the Ministry of Education and the training and employment of the teachers who are employed in those institutions are not competency-based.

This study is limited to the certification of formal, informal and non-formal learning outcomes in each level which are acquired in vocational and technical secondary schools, administration of those institutions and training and employment of the teachers for technical lessons. This study includes four parts.

In the first part, the legal documents regarding the education and vocational training since the foundation of the European Union are analyzed and certain agreements are included. EU education policies are discussed within the context of their historical improvements starting from the founders agreements. Vocational education policies are historically analyzed firstly in Paris Agreement that founded the European Coal and Steel Community, then in Rome Agreement which founded the European Atomic Energy Community and the European Economic Community and finally in Maastricht Agreement. Lifelong Learning Programs which have a significant place in EU education policies are considered in this part as well. Moreover, putting an emphasis on the reconstruction of vocational and technical education and its reasons in Turkey, EU members Germany and France are offered as examples in this part in terms of their compatibility levels to the European Qualification Framework.

In the second part, the effects of the EU harmonization process on Turkish Vocational Technical Education are analyzed. Besides, how the other countries which accomplished the candidacy process successfully and became a member of the EU are affected by the EU policies has been discussed in this part. Furthermore, Turkish National Agency and Vocational Qualifications Authority, which were founded during the candidacy process in the field of Turkish Vocational and Technical education, are two significant institutions discussed in this part. National Occupational Standards, Sector Committees, certification in vocational education and exam centers that have not been recognized in the field of vocational education in Turkey before have also been discussed in this part. Finally, samples of projects which are worth receiving grants are included in this part in order to explain the ECVET tools, which have been included in EU vocational education policies, and encouraging others to use them.

In the third part, considering ECVET, recommended by the European Committee to be used in Vocational and Technical Education, cognitively, skills and qualifications tool (EUROPASS), application of ECVET tools in formal, informal and non-formal learning, the system of European Qualification Framework in vocational education and the European Quality Assurance in Vocational Education

and Training have been discussed. While competing with other countries in science and technology, EU realized the importance of training skilled labor and, for this purpose, developed various policies regarding the vocational education. ECVET is one of the most significant tools which have been recently developed in the field of vocational education.

In the fourth part of this study, a model proposal has been developed on the purpose of applying ECVET tools in formal, informal and non-formal learning in vocational and technical education. The model developed includes those aspects:

1. Aspect: A Model of Documentation and Certification in Vocational and Technical education within the context of ECVET
2. Aspect: Management Model in Vocational and Technical Education within the context of ECVET
3. Aspect: A Model of Training Vocational Education Teachers and Employment in Vocational Schools

With the model recommended, it is aimed to make it possible that individuals receive vocational education flexibly with formal and informal learning and the qualifications acquired by non-formal learning are recognized, those qualifications are accumulated and mobilized.

**Keywords:** ECVET, VET, Formal, Informal and Non-Formal Education, Recognition, Validation and Accumulation of Formal, Informal and Non-Formal Education, Vocational Qualification Authority



## ÖNSÖZ

Avrupa Komisyonu 2009 yılında almış olduğu bir kararla ortaöğretimde MTE alan Birlik üyesi ülkelerde yaşayan bireylerin eğitimlerinin bir bölümünü üniversitelerde uygulanan yükseköğretimde Avrupa Kredi Transfer Sistemine (AKTS) benzer bir sistemle Üye ülkelerden herhangi birinde tamamlamalarını teşvik etmiştir. Ortaöğretimde uygulanacak bu sistem Avrupa Mesleki Eğitimde Kredi Transfer Sistemi (ECVET) olarak adlandırılmıştır. ECVET araçlarının kullanımı sonrası elde edilecek belgelerin, sertifikaların ve diplomaların hiçbir engelle karşılaşmadan Üye Ülkelerde tanınması, doğrulanması ve elde edilen mesleki eğitim kredilerinin başka ülkelerde zaman kaybına yol açmadan geçerli olması sistemin genel çerçevesini oluşturmaktadır. Bu çalışmanın amacı Türkiye'nin MTE sisteminin ECVET ile uyumlu hale getirilip AB adaylık sürecinde MTE'de kullanılacak bir yol haritasının oluşturulmasıdır.

Çalışma Türkiye'nin AB'ye adaylık sürecinde MTE sisteminde ECVET araçlarının kullanılıp AB mesleki eğitim sistemine uyum sağlaması amacıyla bir model önerisini kapsamaktadır. Model önerisi oluşturulurken karşılaşılan en büyük zorluk Türkiye MTE sisteminde uygulanan ortaöğretim kurumları yönetmeliğinin sınıf geçme ile ilgili maddelerinin ECVET sistemine olan uyumsuzluğudur. Bu durum değerlendirilerek sistem için uygun bir model önerisi geliştirilmiştir.

Avrupa Komisyonu, ECVET sisteminin yerel düzeyde uygulanmasında Ulusal Ajanslara 2014 yılından itibaren daha aktif bir rol ve sorumluluk vermiştir. Bu doğrultuda ECVET konusunda 2014 yılından bu yana Türk Ulusal Ajansı koordinasyonunda, Millî Eğitim Bakanlığı, MYK ve ilgili sivil toplum kuruluşu temsilcilerinden oluşan bir "Ulusal ECVET Uzmanları" ekibi oluşturulmuştur. Ekibin en önemli görevi ECVET konusu ile ilgili faaliyetlerde bulunmak, farkındalığı arttırmak üzere seminer, konferans ve çalıştaylar düzenlemektir.

ECVET ile ilgili tezin hazırlanma sürecinde gerek yurt içi gerek yurt dışı faaliyetlere katılmamı teşvik eden ve beni "Ulusal ECVET Uzmanları" ekibine dâhil edip konuyla ilgili en güncel konulara erişimimi sağlayan Ulusal Ajans Başkanı ve Mesleki Eğitim Koordinatörlüğüne teşekkür ederim.

Doktora çalışmamın her aşamasında beni yönlendirmekle kalmayıp aynı zamanda destekleyen Danışmanım sayın Prof.Dr Nagihan Oktayer'e, yine bu çalışmada izleme komitemde yer alıp değerli katkı ve yönlendirmelerini eksik etmeyen hocalarım Prof.Dr Arzu Kihitir ve Prof.Dr Osman Küçükahmetoğlu'na sonsuz teşekkürü bir borç bilirim. Ayrıca tezin her aşamasında değerli katkılarını esirgmeden destekleyen Dr. Şaban Berk'e teşekkürlerimi sunarım.

Başta eşim olmak üzere oğlum, kızım ve küçük bebeğime onlarla geçiremediğim her dakikanın acısını çıkaracağımız sözöyle teşekkürlerimi bir borç bilirim. Sevgili ailem babanız sizinle artık daha çok ilgilenecek.

İstanbul -2018  
Mustafa DEMİRER

## İÇİNDEKİLER

ÖZ.....	iii
ABSTRACT.....	vi
ÖNSÖZ.....	ix
TABLolar LİSTESİ.....	xv
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xvii
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xix
GİRİŞ .....	1

### BİRİNCİ BÖLÜM

#### AVRUPA BİRLİĞİ VE TÜRKİYEDE MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİME

##### GENEL BAKIŞ

1.1. Avrupa Birliği Eğitim Politikası .....	8
1.1.1. Avrupa Birliği Eğitim Politikası: Genel Çerçeve.....	8
1.1.2 Kurucu Antlaşmalar Çerçevesinde Avrupa Birliği Eğitim .....	11
Politikaları Anlayışı .....	11
1.1.2.1 Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğunu Kuran Paris Antlaşması ve.....	11
Eğitim.....	11
1.1.2.2 Avrupa Atom Enerjisi Topluluğu ve Avrupa Ekonomik .....	12
Topluluğu'nu Kuran Roma Antlaşması ve Eğitim .....	12
1.1.2.3 Roma Antlaşmasından Maastricht Antlaşmasına Kadar Olan.....	13
Dönemde Avrupa Birliği Eğitim Politikaları .....	13
1.1.2.4. Avrupa Birliğini Kuran Maastricht Antlaşması ve Bolonya Süreci.....	14
1.2. Eğitim Politikası İçinde Mesleki Eğitim .....	16
1.2.1. Mesleki Eğitimin Tanımı ve Türleri .....	16
1.2.2. Avrupa Birliği Mesleki Eğitim Politikası .....	23
1.2.3. Dünya'da Mesleki ve Teknik Eğitimin Tarihsel Gelişimi .....	29
1.2.4. Türkiyede Mesleki ve Teknik Eğitimin Tarihsel Gelişimi .....	31
1.3. Eğitim Politikası İçinde Hayat Boyu Öğrenme Programı.....	46
1.3.1. Hayat Boyu Öğrenmenin Tanımı ve Önemi .....	46
1.3.2. Avrupa Birliği Hayat Boyu Öğrenme Stratejisi .....	51
1.3.3. Türkiye Hayat Boyu Öğrenme Stratejisi.....	53

1.3.4. Mesleki ve Teknik Eğitimde Belgelerin Doğrulanması.....	55
1.3.5. Türkiyede Yaygın ve Serbest Öğrenimin Doğrulanma Süreci .....	60
1.3.6. Mesleki ve Teknik Eğitimde Belgelerin Doğrulanmasının Önündeki.....	62
Zorluklar.....	62
1.3.6.1. Sektörler ve Alt Sistemler Arasında İş birliği .....	62
1.3.6.2. Finansal Konular, Veri Toplama ve Kalite güvencesi .....	63
1.3.6.3. Hedef Gruplar ve Sosyal Farkındalık.....	64
1.4. Türkiye’de Mesleki Eğitim Sisteminin Yeniden Yapılandırılması.....	66
1.4.1. Türkiye’de Mesleki ve Teknik Eğitim Sisteminin Yeniden .....	66
Yapılandırılmasının Gerekçeleri .....	66
1.4.1.1. Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi.....	71
1.4.1.2. Mesleki ve Teknik Eğitimin Modernizasyonu Projesi.....	74
1.4.1.3. Uzmanlaştırılmış Meslek Edindirme Merkezleri Projesi.....	74
1.4.1.4. Türkiyede Mesleki ve Teknik Eğitimin Kalitesinin Geliştirilmesi .....	75
Projesi.....	75
1.4.2. Türkiyede Mesleki ve Teknik Eğitim Sisteminin Alman ve.....	76
Fransız Mesleki ve Teknik Eğitim Sistemi ile Karşılaştırılması.....	76
1.4.2.1. Alman Mesleki Eğitim Sistemi ve Avrupa Yeterlilik Çerçevesine .....	77
Uyumu.....	77
1.4.2.2. Fransız Mesleki Eğitim Sistemi ve Avrupa Yeterlilik Çerçevesine.....	87
Uyumu.....	87

## İKİNCİ BÖLÜM

### TÜRKİYENİN AVRUPA BİRLİĞİ ÜYELİK SÜRECİNİN MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİME ETKİLERİ

2.1. Avrupa Birliği Ülkelerinde Üyelik Sürecinin Mesleki ve Teknik Eğitime Etkileri.....	95
2.2. Türkiyenin Üyelik Sürecinin Mesleki ve Teknik Eğitime Etkileri .....	102
2.2.1. Ulusal Ajans Koordinasyonunda Yürütülen Projeler.....	107
2.2.2. Mesleki ve Teknik Eğitimde Modüler Sistem .....	111
2.2.3. Mesleki ve Teknik Eğitimde Ölçme ve Değerlendirmenin Esasları.....	117
2.2.4. Mesleki Yeterlilik Kurumu ve Görevleri .....	119
2.2.4.1. Ulusal Meslek Standartları .....	121

2.2.4.2. Ulusal Yeterlilik Tanımı .....	124
2.2.4.3. Belge ve Sınav Merkezleri .....	125
2.3. Avrupa Komisyonu Tarafından Desteklenen ECVET Projeleri .....	128
2.3.1. Otomotiv Sektörü ASSET Projesi.....	128
2.3.2. Ticaret Sektörü RECOMFOR/COMINTER Projesi .....	132
2.3.3. Endüstriyel Alanlar Projesi (VQTS) .....	139
2.3.4. Kişisel Bakım ve Sosyal Hizmet Sektörü Alanı ICARE Projesi .....	142
2.3.5. Turizm Sektörü Alanı N.E.T.WORK Projesi.....	145

## ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

### AVRUPA BİRLİĞİ MESLEKİ EĞİTİMİNDE KREDİ TRANSFER SİSTEMİ

3.1. ECVET Kavramsal Çerçeve .....	148
3.1.1. Avrupa Birliği Mesleki Eğitim Araçları .....	150
3.1.1.1. Beceri ve Yeterlilikleri İfade Aracı (EUROPASS).....	150
3.1.1.2. Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi .....	151
3.1.1.2.1. Avrupa Yeterlilikler Çerçevesinde Mevcut Durum .....	156
3.1.1.3. Avrupa Mesleki Eğitim Kalite Güvencesi Sistemi .....	158
3.1.1.4. Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi.....	161
3.1.2. ECVET'in Teknik Bileşenleri.....	164
3.1.2.1. ECVET'de Öğrenim Çıktıları .....	166
3.1.2.2. ECVET ile Öğrenim Çıktılarının Biriktirilmesi.....	167
3.1.2.3. ECVET ile Öğrenim Çıktılarının Transferi.....	168
3.1.2.4. ECVET Puanları.....	169
3.1.2.5. Avrupa Birliği Ülkelerinde Güncel ECVET Uygulamaları .....	172
3.2. ECVET Bağlamında Türk Mesleki Eğitimi .....	181
3.2.1. ECVET'in Hayat Boyu Öğrenmeyi Desteklemekteki Önemi .....	182
3.2.2. Avrupa Birliği Hayat Boyu Öğrenim Programında ECVET .....	184
Kullanımı .....	184
3.2.3. Avrupa Birliği Ülkelerinde Çalışırken ECVET'i Kullanarak.....	187
Öğrenme.....	187
3.2.4. Bir Meslekten Başka Bir Meslek Öğrenimine Geçişte ECVET'in.....	188
Kullanılması .....	188
3.2.5. ECVET'in Çalışan Bireylerin Mesleki Yeterliliklerinin .....	189

Güncellenmesinde Kullanımı.....	189
3.2.6. ECVET ile Yaygın ve Serbest Öğrenimin Doğrulanması .....	192
3.2.7. ECVET ile Farklı Yeterlilik Sistemleri ve Seviyelerinde Tanıma.....	194
<b>DÖRDÜNCÜBÖLÜM</b>	
<b>TÜRKİYE’DE UYGULANAN MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİME YÖNELİK</b>	
<b>BİR MODEL ÖNERİSİ</b>	
4.1. Model ve Açıklamalar.....	198
4.1.1. ECVET Modeliyle Örgün Eğitimde Elektrik Elektronik ve .....	204
Ölçme Dersi Örnekleme (Seviye 3).....	204
4.1.2. ECVET Modeliyle Hayat Boyu Öğrenmede Elektrik Tesisatçılığı .....	206
Mesleği Modeli Örnekleme (Seviye 3).....	206
4.2. Mesleki Eğitimin Yönetim Modeli .....	210
4.3. Meslek Okullarında Meslek Dersi Öğretmeni Yetiştirme ve İstihdam Modeli	213
<b>SONUÇ VE ÖNERİLER.....</b>	<b>220</b>
<b>KAYNAKÇA .....</b>	<b>225</b>
<b>ÖZ GEÇMİŞ.....</b>	<b>238</b>

## TABLolar LİSTESİ

<b>Tablo 1.1:</b> Avrupa Yeterlilik Çerçevesi .....	27
<b>Tablo 1.2:</b> Örgün, Yaygın ve Serbest Öğrenmelerin Doğrulanmasıyla ilgili Özet Bulgular .....	60
<b>Tablo 1.3:</b> Türkiye’de Yıllara Göre Öğrenci Sayıları .....	69
<b>Tablo 1.4:</b> Anadolu Meslek Liselerinde eğitim verilen Alan ve Dallardan Bazıları.	73
<b>Tablo 1.5:</b> Ulusal Nüfus Değişim Rakamları .....	82
<b>Tablo 1.6:</b> Ortaöğretime Yeni Başlayan Öğrenci Sayıları .....	83
<b>Tablo 1.7:</b> Fransız Ulusal Yeterlilikler Çerçevesi .....	92
<b>Tablo 2.1:</b> 2015 Yılı Avrupa Birliği İleri Düzey Mesleki Eğitim Gören Öğrenci Sayıları .....	101
<b>Tablo 2.2:</b> İstihdam Eğilimi (2000-2020 AB-28 Norveç, İsviçre dâhil).....	102
<b>Tablo 2.3:</b> İnsani Gelişmişlik Endeksi .....	107
<b>Tablo 2.4:</b> Modül Bankası ve Modüllerin Kullanımı.....	114
<b>Tablo 2.5:</b> Türkiye Mesleki ve Teknik Eğitim Sisteminde Yönlendirme .....	114
<b>Tablo 2.6:</b> Meslek Alan ve Dallarına Geçiş (Motorlu Araçlar Teknolojisi Alanı Örneği) .....	117
<b>Tablo 2.7:</b> Mesleki Yeterlilik Kurumu Tarafından Hazırlatılan Elektrik Elektronik Alanıyla İlgili Standartları Belirlenen Ulusal Meslek Standartları Ve Seviyeleri.....	123
<b>Tablo 2.8:</b> Ulusal Yeterlilik Hazırlamanın Aşamaları .....	124
<b>Tablo 2.9:</b> Önceki Öğrenimlerini Belgelendirmek İsteyen Bireylerin Belgelendirme Süreçleri .....	126
<b>Tablo 2.10:</b> MYK Tarafından Oluşturulan Sektör Komilerinden Bazıları .....	127
<b>Tablo 2.11:</b> ECVET ASSET Projesi Kredi Puanı Dağılımı.....	131
<b>Tablo 2.12:</b> Ticaret Sektörü ECVET RECOMFOR/COMINTER Projesi ortak Modülleri .....	133
<b>Tablo 2.13:</b> Ticaret Sektörü ECVET RECOMFOR/COMINTER Projesi Kredi Puanları Dağılımı.....	135
<b>Tablo 2.14:</b> Ticaret Sektörü ECVET RECOMFOR/COMINTER Projesi Ulusal Bağlamda Ortak Uygulama Yöntemi .....	136

<b>Tablo 2.15:</b> ECVET Puanlarının Yeterliliklere Dağıtımı .....	138
<b>Tablo 2.16:</b> Elektrik Elektronik Teknisyenliği Belirlenen Meslek Yeterliliklerine ECVET Kredisi Dağılım Çizelgesi.....	141
<b>Tablo 2.17:</b> ICARE Projesi Kapsamında Belirlenen Mesleklerin Avrupa Yeterlilik Çerçevesi Seviyeleri .....	143
<b>Tablo 2.18:</b> ICARE Projesi Çocuk Bakımı Alanı ECVET Kredisi Dağılımı .....	144
<b>Tablo 2.19:</b> Eğitime Harcanan Süre ve Atanan ECVET Kredileri .....	146
( N.E.T WORK Projesi ) .....	146
<b>Tablo 2.20:</b> Ülkelerde Modüller İçin Belirlenen Kredileri .....	147
<b>Tablo 3.1:</b> Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi Seviye Tanımlayıcıları.....	154
<b>Tablo 3.2:</b> Ulusal Yeterlilikler Çerçevesi ve AYÇ Genel Görünümü.....	157
<b>Tablo 3.3:</b> Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi ve Sorumlu Kurumlar .....	163
<b>Tablo 3.4:</b> ECVET Genel Amaçları ve Teknik Bileşenleri.....	165
<b>Tablo 3.5:</b> Ülkelerde 2015’de Kredi Sistemleri, ECVET Sistemindeki Gelişme ve Öğrenim Kazanımlarının Biriktirilmesi ve Transferi.....	174
<b>Tablo 3.6:</b> Ülkelerin Mevcut ECVET Gelişmeleriyle İlgili Durumları .....	176



## ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1.1: Milli Eğitim Bakanlığı Birimleri.....	38
Şekil 1.2: Çıraklık Eğitim Sistemi.....	44
Şekil 1.3: Öğrencinin Yönelimi ve Mesleki Eğitim Süreci.....	45
Şekil 1.4: Hayat Boyu Öğrenim (25-64 Yaş Aralığındaki Yetişkinlerin Eğitim Yüzdeleri.).....	49
Şekil 1.5: Türkiye Eğitim Sisteminin Öğretim Kademeleri.....	67
Şekil 1.6: Mesleki Teknik Liselerinde Mesleki Yönlendirme.....	70
Şekil 1.7: Almanya Eğitim Sistemi.....	86
Şekil 1.8: Fransa Mesleki Eğitimin Basamakları.....	88
Şekil 1.9: Fransa Eğitim Sistemi.....	94
Şekil 3.1: ECVET'in Yıllar İçinde Kısmi Uygulanması.....	149
Şekil 3.2: Avrupa Yeterlilik Çerçevesi Bileşenleri.....	153
Şekil 3.3: EQAVET Kalite Döngüsü.....	161
Şekil 3.4: ECVET Uygulamasında Zorunlu Koşullara Genel Bakış.....	166
Şekil 3.5: ECVET ile Öğrenim Çıktılarının Biriktirilmesi.....	168
Şekil 3.6: Öğrenim Kazanımları Kredi Biriktirme ve Transfer Süreci.....	169
Şekil 3.7: Hayat Boyu Öğrenmede Bir Yeterliliği Elde Etmek İçin ECVET Kullanımı.....	187
Şekil 3.8: ECVET Yoluyla Mesleki Yeterliliğin Değiştirilmesi.....	191
(Örgün Eğitimde bir Meslekten Başka bir Mesleğe).....	191
Şekil 3.9: ECVET Yoluyla Serbest ve Yaygın Öğretimin Desteklenmesi.....	194
Şekil 3.10: ECVET ile Mesleki Geçirgenlik (Örgün Eğitim).....	195
Şekil 4.1: Mesleki Eğitimde Mevcut Belgelendirme ve Sertifikalandırma Durumu.....	199
Şekil 4.2: ECVET Bağlamında Mesleki Eğitimde Belgelendirme ve Sertifikalandırma Modeli.....	203
Şekil 4.3: 10. Sınıf Elektrik Elektronik Alanı Eğitimi Gören Bir Öğrencinin Ders Yüğü.....	205

<b>Şekil 4.4:</b> Elektrik – Elektronik Alanı Elektrik – Elektronik ve Ölçme Dersi Modeli .....	206
<b>Şekil 4.5:</b> ECVET Modeliyle Hayat Boyu Öğrenimde Elektrik Tesisatçılığı Mesleği Örnekleme (Seviye 3).....	208
<b>Şekil 4.6:</b> Mesleki Eğitim Mevcut Yönetim Modeli .....	211
<b>Şekil 4.7:</b> Mesleki Eğitimin ECVET ile Uyumlu Yönetim Modeli .....	213
<b>Şekil 4.8:</b> Meslek Okullarına Meslek Dersi Öğretmeni Yetiştirme ve İstihdamında Mevcut Durum.....	216
<b>Şekil 4.9:</b> ECVET İle Uyumlu Meslek Dersi Öğretmeni Yetiştirme ve İstihdam Modeli.....	218
<b>Şekil 4.10:</b> Mesleki Eğitimde Mevcut Durum, Önerilen Model ve İki Durumun Karşılaştırılması .....	219

## KISALTMALAR LİSTESİ

<b>a.e.</b>	: Aynı Eser
<b>a.g.e.</b>	: Adı Geçen Eser
<b>AB</b>	: Avrupa Birliği
<b>AET</b>	: Avrupa Ekonomik Topluluğu (European Economic Community-EEC)
<b>AEV</b>	: Avrupa Eğitim Vakfı (European Training Foundation-ETF)
<b>AKTS</b>	: Avrupa Eğitimde Kredi Transfer Sistemi (European Credit Transfer System–ECTS)
<b>ASF</b>	: Avrupa Sosyal Fonları (European Social Funds).
<b>AYÇ</b>	: Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi (European Qualifications Framework- EQF)
<b>BEP</b>	: Mesleki Eğitim Diploması (Brevet D'études Professionnelles).
<b>BIBB</b>	: Almanya Federal Mesleki ve Teknik Eğitim Enstitüsü
<b>CAP</b>	: Fransa Mesleki Yeterlik Sertifikası (Certificate d'aptitude Professionnelle).
<b>CEDEFOP</b>	: Avrupa Mesleki Eğitimi Geliştirme Merkezi (European Center for the Development of Vocational Training ).
<b>CNCP</b>	: Fransa Mesleki Eğitim Ulusal Komitesi (the National Committee on Vocational Qualifications).
<b>DQR</b>	: Alman Ulusal Yeterlilik Sistemi (Deutsche Qualifikationsrahmen für lebenslanges Lernen).
<b>EACEA</b>	: European Education, Audiovisual and Culture Agency (Eğitim, İşitsel ve Görsel Kültür Yürütme Ajansı ).
<b>ECVET</b>	: Avrupa Mesleki Eğitimde Kredi Transfer Sistemi (European Credit Transfer System in Vocational Education and Training).
<b>ENIC</b>	: Akademik Tanıma Merkezi (The European Network of Information Center)

<b>EURYDICE</b>	:Avrupa Birliği Bilgi Değişim Ağı (Network On Education and Policies in EU)
<b>EQAR</b>	:Avrupa Yükseköğretim Kalite güvencesi kayıt sistemi (European Quality Assurance Register for Higher Education)
<b>EQAVET</b>	:Mesleki Eğitim ve ğretimde Avrupa Kalite Güvencesi (European Quality Assurance in Vocational Education and Training).
<b>EURATOM</b>	:Avrupa Atom Enerjisi Topluluğu
<b>EUROPEAID</b>	:Avrupa Komisyonu İşbirliği Ofisi International Cooperation and Development Agency.
<b>EUROS</b>	:Avrupa İş Hareketliliği (European Job Mobility Portal ).
<b>FEB</b>	:Almanya Federal Eğitim Bakanlığı
<b>G20</b>	:Gelişmiş 20 Ekonomiye Sahip lkeler Grubu
<b>GSYH</b>	:Gayri Safi Yurtiçi Hâsıla
<b>HB</b>	:Hayat Boyu ğrenme (Life Long Learning-LLL)
<b>HEM</b>	:Halk Eğitim Merkezi
<b>ISCED</b>	:Uluslararası Eğitim Standartlarının Sınıflandırması (International Standard Classification of Education).
<b>İGE</b>	:İnsani Gelişme Endeksi
<b>MTAL</b>	:Meslek ve Teknik Anadolu Lisesi
<b>MEB</b>	:Millî Eğitim Bakanlığı
<b>MEDA</b>	:Avrupa-Akdeniz ortaklığı fonu (Mediterranean Economic Development Area)
<b>MEM</b>	:Mesleki Eğitim Merkezleri
<b>MEGEP</b>	:Mesleki Eğitim ve ğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi
<b>MTE</b>	:Mesleki ve Teknik Eğitim
<b>MTEGM</b>	:Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Mdrlğu
<b>MYK</b>	:Meslekî Yeterlilik Kurumu (National Qualification Authority-NQA).
<b>MYO</b>	:Meslek Yüksekokulu

<b>NARIC</b>	:Ulusal Akademik Tanıma Merkezi (National Academic Recognition Information Centers in the European Union)
<b>OECD</b>	:Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü
<b>Ö.Ç</b>	:Öğrenim Çıktıları (Learning Outcomes-L.O)
<b>PISA</b>	:Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı Sınavı
<b>rNCP</b>	:Fransız Ulusal Mesleki Yeterlilikler Kayıt Merkezi (The National Register of Vocational Qualifications).
<b>TEOG</b>	:Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş Sistemi
<b>TURKAK</b>	:Türkiye Akreditasyon Kurumu
<b>TMTE</b>	:Temel Mesleki ve Teknik Eğitim (Initial Vocational and Technical Education IVET).
<b>TYÇ</b>	:Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi
<b>UMEM</b>	:Uzmanlaştırılmış Meslek Edindirme Merkezleri Projesi
<b>UMS</b>	:Ulusal Meslek Standardı
<b>UNESCO</b>	:Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Organizasyonu
<b>UYÇ (NQF)</b>	:Ulusal Yeterlilik Çerçeveleri (National Qualifications Framework).
<b>YOUTHPASS</b>	:Gençlik Projeleri Serbest Ve Yaygın Öğrenme Tanıma Aracı.
<b>Y.L</b>	:Yüksek Lisans
<b>y.y.</b>	:Yayın Yeri Yok

## GİRİŞ

Avrupa Birliği, birliğe üye olan ÷lkelerde yaşayan vatandaşların hayat standartlarını arttırma amacının yanı sıra mesleki eğitime başlama, sertifika ve diplomaların karşılıklı tanınması gibi konularda birliğin temel yaklaşımlarını bozmadan üye ÷lkelerin ulusal uygulamalarını uyumlulaştırma konuları ÷zerine de çalışmaktadır. Zira üye ÷lkelerin herhangi birinden alınan mesleki eğitim diplomaları ve sertifikalarının karşılıklı tanınmasının önünde engeller mevcuttur. Birliğin mesleki eğitim politikasının gelişimi üç faktöre bağlıdır: Bunlar, Konsey ve Komisyon kararları, mesleki eğitim politikasına destek sağlayan Avrupa Sosyal Fonu ve mesleki eğitimin cazibesinin arttırılması maksadıyla kurulan Avrupa Mesleki Eğitimi Geliştirme Merkezidir (CEDEFOP). Konsey, komisyonun önerisi ile ekonomik ve sosyal komitenin görüşünü alarak hem ulusal ekonomilerin hem de ortak pazarın uyumlu kalkınmasına katkıda bulunabilecek “Ortak Mesleki Eğitim” politikası uygulanmasına ilişkin genel ilkeleri belirleme görevini üstlenmiştir. Birlik, dñyanın en rekabetçi alanını oluşturma çabası içindedir. Bu durum birliği mesleki eğitim yoluyla bireysel yetkinliklerin geliştirilmesi konusunda önlemler almaya ve stratejiler geliştirmeye yöneltmiştir.

Kalkınma çabası içinde bulunan ÷lkeler, sanayileşme atılımında başarı sağlayabilmek ve mevcut kaynakları iyi bir şekilde kullanarak, azami faydayı elde edebilmek için yetişkin ve eğitilmiş işi, yönetici ve müteşebbis kadrosuna mutlak surette muhtaçtırlar. Zira bugün eğitim ile ekonomik kalkınma özellikle gelişmekte olan ÷lkelerde bir arada mütalaa edilmektedir.

Avrupa Birliği'nin dñya pazarındaki rekabet gücünün arttırılması bilim ve teknoloji alanında elde ettiği başarılarla bağlıdır. Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu ile 1951 yılında temelleri atılan ve bugün 28 üyesi bulunan Avrupa Birliği'nin Amerika Birleşik Devletleri (ABD), Çin ve Rusya ile bilim ve teknoloji alanında rekabet edebilmesi her gün biraz daha zorlaşmaktadır. Avrupa Birliği'nin Çin ve Rusya ile rekabet edebilecek düzeye gelmesi nitelikli insan gücüne bağlıdır. Birlik, geliştireceği ortak mesleki eğitim politikalarıyla insan kaynaklarının kalitesini arttırmak ve mevcut iş gücünün becerilerini değişen dñya düzeninin ihtiyaçları doğrultusunda gerekli teknolojik ve sosyal becerilerle donatmak zorundadır.

Birliğin “Ortak Mesleki Eğitim Politikası” oluşturma yönündeki attığı ilk somut adım Roma Antlaşması uyarınca, Nisan 1963’te Konsey tarafından kurulan ve ortak mesleki eğitim politikası oluşturma ve uygulama konularında komisyona yardımcı olmakla görevlendirilen Mesleki Eğitim Danışma Komitesi’dir. Bu komite, birlik üyesi vatandaşların elde ettikleri bireysel mesleki nitelikleri gösteren sertifika ve diplomaların ortak bir anlaşmayla karşılıklı tanınması konusunda faaliyetler yürütmüştür. Bu faaliyetlerden biri de üye ülkelerin eğitim uygulamaları hakkında hızlı bilgi alışverişini sağlamak amacıyla 1980 yılında kurulan “Avrupa Topluluğu Bilgi Değişim Ağı’dır (EURYDICE). Bu ağ 38 ülkedeki eğitim sistemleri ve politikaları hakkında bilgi sağlamak, birlik üyesi ülkelerin eğitim sistemlerinde yaygın olan konularda çalışmalar yapmak, Hayat Boyu Öğrenme (HBÖ) alanında Avrupa iş birliğini desteklemek ve kolaylaştırmak görevini üstlenmiş olup hâlen faal olarak görevini sürdürmektedir.

Avrupa Birliği’nin mesleki eğitim içeriği ve yapısında, 2000 yılının Mart ayında gerçekleşen Avrupa Konseyi Lizbon Zirvesi sonrasında kapsamlı değişiklikler yapılmıştır. Avrupa Birliği’ni 2010 yılı sonuna kadar dünyanın en rekabetçi ekonomisi hâline getirmeyi amaçlayan, bu doğrultuda tüm Avrupa Birliği politikalarında küreselleşme ve bilgi toplumu gereklerini dikkate alan hedefler “Lizbon Stratejisi” olarak belirlenmiştir. Birliği dünya ile rekabet edebilecek bilgi temelli rekabetçi ekonomik yapı hâline getirmek stratejik hedefine ulaştırmak için hükümetlerin ortak çalışması gereken ve ana fikri HBÖ olan üç stratejik alan Lizbon’da belirlenmiştir:

- Eğitim-öğretim sistemlerinin kalitesini ve etkinliğini arttırmak,
- Bütün eğitim-öğretim sistemlerine katılımı kolaylaştırmak,
- Bütün eğitim-öğretim sistemlerini dünyaya açmaktır.

Lizbon stratejisinin imzalanmasından sonra 2002 yılında “Genel ve Mesleki Eğitim 2010 Çalışma Programı” ile mesleki eğitimde siyasi iş birliği için ilk temel atılmıştır. Lizbon Stratejisi ile mesleki eğitim alanında atılacak sonraki adımlar için bir zemin oluşturulmuştur. Avrupa Birliği üyeleri arasında eğitim konusundaki iş birliği için Açık İş Birliği Metodu (Open Method of Coordination) diye adlandırılan yeni bir çalışma yöntemi belirlenmiştir. Bu çalışma yöntemi, AB sözleşmesinin

düzenleme yapma veya herhangi bir hukuki yaptırım uygulama yetkisinin olmadığı alanlarda kullanılmaktadır. Eğitim de bu alanlardan biridir. Bu metoda göre belirli alanlarda ortak ilkeler ve hedefler, bunların gerçekleştirilmesi için kriterler, kontrol ve değerlendirme yöntemi belirlenmektedir; ancak Avrupa Birliği burada sadece birleştirici ve destekleyici bir görev üstlenmektedir. Üye ülkelerin bu ilkeleri, hedefleri ulusal düzeyde uygulayıp uygulamayacakları kendilerine bırakılmıştır. Bu çalışma metodunun en önemli noktası karşılıklı bilgi ve deneyim alışverişi sayesinde karşılıklı öğrenmedir.

Mesleki niteliklerin karşılıklı tanınması Avrupa iş piyasasının gelişimi ve mesleki eğitim hareketlilik faaliyetleri için son derece önemlidir. Avrupa Birliği mesleki eğitimin geliştirilmesi için güçlü iş birliği yapmadaki isteğini Bruges ve Kopenhag Zirvelerinde beyan etmiştir. Kopenhag Deklarasyonu'nda mesleki eğitim ve öğretimin uygulanması kalitesi ve cazibesinin artırılmasına ilişkin genel bir strateji geliştirilmiştir. Kopenhag Deklarasyonu'nun temeli olarak kabul edilen HBÖ prensiplerine göre bireyler tercih ettikleri alana yönelmek veya kendi uzmanlık alanlarının dışında ilerlemek isterseler de bu yönde kısıtlanmamalıdır. Avrupa Birliği'nin en önemli hedeflerinden biri de yüksek niteliklerle donatılmış gençler yetiştirerek ortak bir gelecek oluşturabilmektir. Öğrencileri yükseköğretim ve geleceğe daha esnek bir mesleki eğitim sistemiyle hazırlamak Avrupa Komisyonu'nun hedefleri arasındadır.

Avrupa Konseyi 18 Haziran 2009 tarihinde Avrupa Mesleki Eğitimde Kredi Transfer Sistemi (ECVET) oluşturması hakkında tavsiye kararı almıştır. 2009/C 155/02 nolu kararla üye ülkelerden mesleki eğitim sistemlerini ECVET ile uyumlu hâle getirmeleri istenmiştir. Bu kararla mesleki eğitimin önemi vurgulanmıştır: “Vatandaşların bilgi, yetenek ve yeterliliklerinin gelişimi ve farkına varmaları kendi şahsi ve mesleki gelişimleri ile birlikte Avrupa Birliği rekabet, istihdam ve sosyal uyum politikaları için de son derece önemlidir. Bu bağlamda, çalışanlar ve öğrenciler için uluslararası hareketlilik sağlamalı ve Avrupa emek piyasasındaki ihtiyaçları karşılamak için katkıda bulunmalıdırlar. Herkes için hayat boyu sınırsız öğrenmeyi ve bütün bireylerin örgün ve yaygın eğitimlerinin transferi, farkındalığı ve birikimini topluluk seviyesinde sağlamalı ve geliştirmelidir.”



1999 Helsinki Zirvesi ile Türkiye'nin adaylık statüsü geriye dönülemez şekilde tescil edilmiştir. Avrupa Birliği aday ülkesi olarak Türkiye, birliğin en genç nüfusa sahip ülkesidir. Ayrıca Türkiye Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD) ve G20 üyesi olup dünyada ve Avrupa'da önemi gittikçe artan bir ülke konumundadır. Türkiye ile Avrupa Birliği arasındaki ilişkiler uzun bir geçmişe sahiptir. Bu geçmiş 1960'lı yılların ilk yarısında Ankara Antlaşması ile kurulan ortaklık ilişkisi ile başlamış, 1970'li yıllarda ortaklığın geçiş dönemini düzenleyen katma protokol ile devam etmiş ve 1996 yılında taraflar arasında gümrük birliğinin oluşturulması ile ileri bir düzeye erişmiştir. Bu uzun süreç içinde Türkiye–Avrupa Birliği ilişkilerinin ana perspektifini tam üyelik oluşturmuş, ilişkilerde sağlanan ilerlemenin itici gücü bu hedef olmuştur. Bilgi teknolojilerinin yaygın olarak kullanıldığı günümüzde değişimi yakalamanın yolu nitelikli insan gücünü yetiştirmektir. Türkiye Avrupa Birliği üyeliği ile mesleki eğitimini ECVET ile Avrupalılaştırıp dünya ile rekabet etme hedefine doğru ilerlemelidir.

Türkiye'nin 1960'lı yıllarda ilk adımları atılan Avrupa Birliği ile uyum çabaları, 2000'li yıllara gelindiğinde daha farklı, daha etkili ve daha hızlı bir ivmeye erişmiştir. Bu sürecin içerisinde, birçok alanda ciddi ölçekli çabalar yürütüldüğü gibi Türkiye'de toplumsal yaşam mekanizmasını birliğin beklentileri ile uyumlu hâle dönüştürme çabaları arasında mesleki eğitim süreçlerinde de çeşitli iyileştirme faaliyetleri söz konusu olmuştur. Bu faaliyetlerin içeriğinin ve hedeflerinin doğru şekilde açıklanabilmesi ve anlaşılabilmesi adına, Avrupa Birliği tarafından benimsediği eğitim sisteminin detaylandırılması ve bu sistemin Türkiye'deki algıya yansımalarının değerlendirilmesi önemli olmaktadır.

Avrupa Stratejisi (AB 2020) ile “Akıllı, Sürdürülebilir ve Kapsayıcı Büyüme için eğitime yönelik öncelikli hedefler” üzerine odaklanılmıştır. Temel hedef olarak gelişim ve istihdam düzeyinin artırılmasını önemseyen Lizbon Stratejisi'nin (2010-2020) ardılı olarak görülmüştür ve 2008 yılında yaşanan finansal krizden AB'nin daha da güçlenerek çıkması adına mantıklı, devamlılığı olan ve birlik geneli üzerinde etkisi olabilecek stratejilere dayanmıştır. Bu noktadaki planlar planın istihdam düzeyinin yükselmesi, verimliliğin artması ve birlik içerisinde sosyal bir uyumun

sağlanması adına olmuştur. Avrupa 2020 stratejik hedefleri, eğitim ana başlığıyla altı çizilen:

- Okuldan erken ayrılma oranını %10'na düşürmek,
- Yükseköğrenime katılımı %40 yükseltmek,
- Yükseköğretimde üye ülkelerle sürdürülebilir gelişmeyi sağlamak maddeleriyle Türkiye'nin eğitim hedefleri belirlemiştir.

2023 sonuna kadar Türkiye Cumhuriyeti şu reformları gerçekleştirmeyi hedeflemiştir:

- Sosyal hayatta eğitilmiş bir toplum yetiştirmek,
- Fırsatları ve teknolojiyi eğitimde artırıcı projeleri devreye almak, tüm öğrencilere tablet vermek ve sınıfları akıllı tahta ile donatmak (FATİH projesi),
- İlk ve ortaokuldan sonra okullaşma oranını %100 yükseltmek,
- Mesleki Eğitime katılım oranını yükseltmek,
- Yükseköğretim ve Yükseköğretim Kurulu reformunu uygulamak,
- Nitelikli özel üniversite sayısını arttırmak,
- Mevcut üniversitelerin kalitesini arttırmak,
- Akademisyen sayısını arttırmak,
- Yabancı dil öğrenim politikasını uygulamak,
- Cinsiyet ve bölgesel dezavantajları azaltmaktır.

Bu tez Türkiye'nin 2023 hedefleri doğrultusunda mesleki eğitimi Avrupa Birliği mesleki eğitim hedeflerine uyumlu hale getirmek için yapılması gerekenleri ele almıştır. Tezin birinci bölümünde Dünya'da ve Türkiye'de Mesleki Eğitimin tarihçesi dört alt başlıkta ele alınmıştır: Avrupa Birliği eğitim politikası, mesleki eğitimin tanımı ve türleri, HBÖ ve Türkiye'de mesleki eğitimin yeniden yapılandırılmasıdır. Avrupa Birliği bilim ve teknoloji politikası içinde nitelikli insan gücü yetiştirme ve bu nitelikleri süreli bir şekilde güncel tutma oldukça önemlidir. Bireylerini niteliklerini geliştirmesi, değiştirmesi veya yenilemesi HBÖ olarak tanımlanmıştır.

Türkiye’de önemli sorun var olan eğitim sisteminin mesleki eğitim ağırlıklı bir yapıya kavuşturulmasıdır. Mesleki eğitim bir yönüyle genel eğitimle bir yönüyle sektörle çok ilgilidir. Hükümet politikaları mesleki eğitimin finansmanını sağlamak için sektörle birlikte çeşitli projeler yürütmektedir. Zira özellikle üretime dönük mesleki eğitim finansmanı en pahalı olan eğitimidir. Öğrencilerin istek ve yönlendirmelerinde mesleki eğitim hâlâ en alt sıralarda yer almaktadır.

Tezin ikinci bölümünde önce diğer Avrupa ülkelerinde üyelik sürecinin mesleki eğitime etkileri daha sonra da Türkiye’nin üyelik sürecinin mesleki eğitime etkileri tüm yönleriyle ortaya konmuştur. 1973 yılında gerçekleşen petrol krizi ve neden olduğu ekonomik kriz nedeniyle gençlerin işsizliği Avrupa’da önemli bir sorun hâline gelmiştir. Bu nedenle Avrupa Ekonomik Topluluğu’nda (AET) birçok ilke kararında okuldan iş hayatına geçiş konuları üzerinde durmuştur. Eğitimin Avrupa vatandaşı yaratmak, Avrupalılık boyutu katmak için kullanılacak bir araç olduğu birçok kararla vurgulanmıştır. AET’nin hedefleri arasında yer alan ekonomik rekabet edebilirlik vatandaşlarının sahip olduğu niteliklerle ilgilidir. AB mesleki eğitim politikalarının takibi maksadıyla üye ve aday ülkelerden üst düzey politika belirleyicilerin katılımıyla 23–24 Şubat 2016 tarihinde Letonya’nın başkenti Riga’da gerçekleşen toplantıda orta vadede yapılması planlanan hedefler belirlenmiştir. Bu toplantıda meslek dersi öğretmenlerinin bilgilerinin güncellenmesi ve işletme tabanlı eğitim konuları öne çıkmıştır.

Tezin üçüncü bölümünde Avrupa Mesleki Eğitimde Kredi Transfer Sistemi (ECVET) tüm yönleriyle ele alınmıştır. Bu bölümde Avrupa Konseyi’nin 18 Haziran 2009 tarihli ECVET oluşturması hakkındaki konsey tavsiyesinin Türk mesleki eğitimini nasıl etkileyeceği üzerinde durulmuştur. Bu tavsiyenin amacı; bir nitelik kazanmak isteyen bireylerin değerlendirilmiş öğrenme çıktılarının değişimi, farkındalığı ve birikimini sağlamayı amaçlayan ECVET’i oluşturmaktır. Bu sistem bireye öğretim hayatı boyunca ne verildiği üzerine değil, öğrencinin neyi kazandığı üzerinde durur. Bu sistemle üye ülkeler dâhilinde mesleki eğitimde sınırsız ve ömür boyu bir şekilde uluslararası hareketliliği ve gerekli olduğu yerlere taşınabilirliğini anlamalarını geliştireceği gibi aynı zamanda, niteliklerin ulusal düzeyde ekonominin farklı sektörleri ve emek piyasası dâhilindeki hareketliliğini ve taşınabilirliğini

geliştirecektir. Buna ek olarak mesleki eğitimdeki Avrupa ortaklığının genişlemesine ve gelişimine katkı sağlayacaktır.

Son bölümde ise AB ile rekabet edebilmemiz için her alanda olduğu gibi mesleki ve eğitim alanında uyumlaştırmamız gereken konular üzerinde durulup taraflara bir model önerisinde bulunulacaktır. Tezin son bölümünde önceki bölümler elde edilen bulgular hem kendi içinde hem de tezin tamamında işlenen konularla ilişkisi ve sonuçları bakımından değerlendirilmiş, çalışma ile amaçlanan model önerisi ortaya konmuştur.



## BİRİNCİ BÖLÜM

### AVRUPA BİRLİĞİ VE TÜRKİYEDE MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİME GENEL BAKIŞ

#### 1.1. Avrupa Birliği Eğitim Politikası

##### 1.1.1. Avrupa Birliği Eğitim Politikası: Genel Çerçeve

Avrupa Birliği eğitim politikası, üye ülkeler için herhangi bir sistem dayatmamakta kendilerinin sosyal ekonomik yapılarına uygun sistemleri uygulamaları konusunda serbestlik tanımaktadır. AB eğitim politikasının amaçları üye ülkelerin vatandaşları arasında karşılıklı anlayışı özendirmek, üye ülke vatandaşlarına Avrupalılık bilinci aşlamak, öğrenci ve öğretmenleri eğitmek ve tüm araştırma geliştirme (ARGE) alanlarına üye ülkelerin etkin katılımını sağlamaktır.

Eğitim, AB bünyesinde bulunan bütün üye ülkeler açısından en değerli konulardan biridir. Genele bakıldığında ise üye ülkelerin hemen hepsinde birbirinden farklı eğitim sistemlerinin uygulandığı görülmektedir. AB eğitim süreçlerinde belirli ve tek bir sisteminin benimsenmediği; buna karşın üye ülkelerin istişare yoluyla birbirleri süreci değerlendirdiği bir mekanizmaya sahiptir. AB üyesi ülkeler, eğitim sisteminin uygulamaları ve yapılandırılması konusunda özgür bir şekilde hareket etmek ile birlikte birbirlerinin karar ve uygulamalarından da faydalanmaktadırlar. AB'nin eğitim konusunda yaratmış olduğu fırsatlar, uluslararası anlamdaki eğitim süreçleri, mesleki eğitim planlamaları, eğitim ve öğretim odaklı değişim programları; teknoloji ile bütünleşik, modern dönemin şartlarına uygun öğretim ve eğitim programları; farklı eğitim yapılarında elde edilen diplomaların mütakabiliyet dahilinde tanınması; akademisyenler arası bir ağın kurulması ve mesleki yetkinlik, karşılaştırma ve strateji üretme odaklı dayanışma ortamıdır.<sup>1</sup>

Avrupa Birliği Antlaşması topluluğun, eğitim alanında bir Avrupa boyutunun oluşturulması amacıyla üye ülkelerde kullanılan dillerin öğretiminin

<sup>1</sup> Belgin Arslan Cansever, "AB Eğitim Politikaları ve Türkiye'nin Bu Politikalara Uyum Sürecinin Değerlendirilmesi," Ege Üniversitesi, *International Online Journal Of Education Sciences*, 2009, s. 224.

yaygınlaştırılmasını hedeflemektedir. Öğrenciler ve öğretmenler arasında değişimin teşvik edilmesi, diplomaların ve eğitim sürelerinin akademik olarak karşılıklı tanınması ve eğitim kurumları arasında iş birliğinin desteklenmesi Birliğin hedefleri arasındadır. Üye devletlerin eğitim sistemlerindeki ortak sorunlara ilişkin bilgi ve deneyim alışverişinin geliştirilmesi, gençlik değişim programlarının ve sosyal eğitim alanındaki eğitim değişimleri teşvik edilmiştir. Antlaşma metni üye ülkeler arasında uzaktan eğitimin desteklenmesi ile üyeler arasında iş birliğini destekleyerek eğitim kalitesinin yükseltilmesi gereğini beyan ederek eğitim politikasını resmi bir dille ifade etmiştir.<sup>2</sup>

Bu şekilde Avrupa Birliği'nin üzerinde durmuş olduğu temel konunun eğitimin her türlü şekilde yaygınlaştırılması konusunda odaklanmak olduğu ve bu odaklanmayı da birlik içerisinde toplu olarak yapmak olduğu anlaşılmaktadır. Buna istinaden değerlendirildiğinde Avrupa Birliği, eğitimi sadece sabit bir alan temelinde değerlendirmemekte bunun ötesinde bireylerin her noktadan erişebilecekleri bir süreç olarak görmektedir. Bu nedendir ki genel eğitim sürecinin içerisine uzaktan eğitim de eklenmiş ve bu şekilde de eğitim hizmetlerinin çeşitlendirilmesi öngörülmüştür.

2002 yılında Avrupa Konseyi, Kopenhag süreci kapsamında mesleki eğitim süreçlerinin yalnızca ulusal anlamda ele alınabilecek bir husus olarak değerlendirilmemesi gerektiğini ve bu noktada da AB içerisinde ortak politikalar ve stratejiler üzerinde görüşülmesinin önemli olduğuna dikkat çekmiştir.

Kopenhag sürecini aşağıda sıralanan üç ana hedef temelinde değerlendirmek mümkündür:

- Mesleki eğitimde kalite düzeyini mümkün olduğunca arttırmak,
- Mesleki eğitime olan talep düzeyini yükseltmek ve süreçlere daha fazla kişinin katılımını sağlamak,
- Mesleki eğitim süreçlerini tamamlayan bireylerin sektörel ve birlik içi dolaşımını mümkün kılmaktır.

---

<sup>2</sup> Avrupa Birliği Antlaşması, "Eğitim, Mesleki Eğitim, Gençlik ve Spor," TC Başbakanlık Avrupa Birliği Genel Sekreterliği, Ankara, 2011, (Çevrimiçi) <https://www.ab.gov.tr/files/pub/antlasmalar.pdf>, 07 Ekim 2017.

Sıralanan bu hedefleri gerçekleştirmek adına kararlaştırılan öncelikli konular, AB üyesi ülkeler arasındaki koordinasyon düzeyinin artırılması, mesleki rehberlik ve bilgilendirme mekanizmalarının daha etkili hâle getirilmesi, mesleki yeterlilik ve niteliklerin detaylı olarak değerlendirilebilmesi ve mesleki eğitimde kalite konusunda bir garanti mekanizmasının oluşturularak şartlarının iyileştirilmesidir.

Lizbon stratejisinin imzalanmasından sonra genel ve mesleki eğitim 2010 çalışma programı ile siyasi iş birliği için ilk temel atılmıştır. Bu strateji ile bu alanda atılacak sonraki adımlar için zemin oluşturulmuş ve Avrupa Birliği üyeleri arasındaki eğitim konusundaki iş birliği için “Açık İş Birliği Metodu” (Open Method of Coordination) olarak adlandırılan yeni bir çalışma yöntemi belirlenmiştir. Bu çalışma yöntemi AB Sözleşmesinin düzenleme yapma veya herhangi bir hukuki yaptırım uygulama yetkisinin olmadığı alanlarda kullanılmaktadır. Eğitim de bu alanlardan biridir. Bu iş birliği metoduna göre belirli alanlarda ortak ilkeler ve hedefler belirlenmektedir. Hedeflerin gerçekleştirilmesi için kriterler, kontrol ve değerlendirme yöntemleri sürecinde Avrupa Birliği sadece birleştirici ve destekleyici bir rol üstlenmektedir. Üye ülkelerin bu ilke ve hedefleri ulusal düzeyde uygulayıp uygulamayacakları kendilerine bırakılmıştır. Bu çalışma metodunun en önemli noktası karşılıklı bilgi ve deneyim alışverişi ile karşılıklı öğrenmedir. Lizbon Antlaşması madde 165 ve 166 AB, MTE politikasının yasal dayanağını oluşturmaktadır. Bu maddelerde “Birlik, öğretimin içeriği ve eğitim sisteminin organizasyonu konusunda üye devletlerin sorumluluklarına ve kültür ve dil farklılıklarına tam anlamıyla saygı göstererek, üye devletlerarasındaki iş birliğini teşvik etmek ve gerektiğinde üye devletlerin eylemlerini desteklemek ve tamamlamak suretiyle kaliteli eğitimin gelişmesine katkıda bulunur. Birlik, mesleki eğitimin içeriği ve organizasyonu konusunda üye devletlerin sorumluluklarına tam anlamıyla saygı göstererek üye devletlerin eylemlerini destekleyen ve tamamlayan bir mesleki eğitim politikası uygular.” denilmektedir.

2009 yılının Mayıs ayında eğitim bakanlarından oluşan konsey genel ve mesleki eğitim alanında Avrupa iş birliği için bir stratejik çerçeve metni imzalamıştır. Bu metinle Avrupa Birliği ülke eğitim bakanları 2020’ye kadarki iş birliği için aşağıdaki hedefleri belirlemişlerdir:

1. Hayat Boyu Öğrenme ve hareketliliğin gerçekleştirilmesi,
2. Genel ve mesleki eğitimin kalitesinin ve etkililiğinin iyileştirilmesi,
3. Aktif bir vatandaşlık bilinci, sosyal dayanışma ve adaletin geliştirilmesi,
4. Yenilikçiliğin, yaratıcılığın geliştirilmesi ve desteklenmesidir.

## **1.1.2 Kurucu Antlaşmalar Çerçevesinde Avrupa Birliği Eğitim Politikaları Anlayışı**

### **1.1.2.1 Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğunu Kuran Paris Antlaşması ve Eğitim**

1951 yılında Almanya, Fransa, İtalya, Belçika, Lüksemburg, Hollanda arasında imzalanan Paris Antlaşması'yla ilk Avrupa Topluluğu kurulmuş ve demir-çelik pazarlarının birleştirilmesiyle elde edilen başarı nedeniyle topluluk ekonominin diğer sektörlerinde de birleşmeye gitmiştir. Geçerliliğini 50 yıl koruyan bu antlaşma sadece kömür-çelik sektörü için geçerli olmuş, üye ülke ekonomilerinin gelişmelerine katkıda bulunmak, tam istihdam sağlayarak işsizliği önlemek ve hayat standardını yükseltmek amaçlarını taşımış ve 2002 yılında sona ermiştir. Antlaşmada eğitimle ilgili 56. madde, kömür-çelik sektöründe yeni teknolojilerin kullanılması ile işsiz kalan işçilerin yeniden istihdam edilebilmeleri için mesleki eğitimden geçirilmeleri ve bu kişiler için yeni iş alanları açacak programların finansal olarak desteklenmesini öngörmüştür.<sup>3</sup>

Görüldüğü üzere AB, köken itibari ile de mesleki eğitimi, kuruluşundan itibaren kabul etmiş, benimsemiş ve iş dünyasının gereksinimlerine karşılık verebilecek bir süreç olarak görmüştür. Bu nedenledir ki İkinci Dünya Savaşı sonrasındaki sürece bakıldığında AB finansal anlamda yapılırken aynı zamanda bunun eğitim alanında bir yansımasının bulunması konusunda, ciddi ölçekli bir isteğin ve arzunun bulunduğu görülmektedir. Bu nedenledir ki mesleki eğitim konusunda çaba sarf edecek kesimlerin finansal anlamda desteklenmesi durumu ortaya çıkmış ve bu uygulamalar mevcut süreçte de devamlılık kazanmıştır.

<sup>3</sup> Arzu Kihitir, **Avrupa Birliği'nin Eğitim Politikası**, İstanbul, İ.Ü İletişim Fakültesi Yayınları, 2004, s. 71-72.



### 1.1.2.2 Avrupa Atom Enerjisi Topluluğu ve Avrupa Ekonomik Topluluğu'nu Kuran Roma Antlaşması ve Eğitim

Avrupa Atom Enerjisi Topluluğu (EURATOM) ve Avrupa Ekonomik Topluluğu (AET) atom enerjisinin sanayide ve enerji üretiminde barışçıl amaçlar için kullanılmasını sağlamak amacıyla 1957 yılında imzalanan Roma Antlaşması'yla kurulmuştur. EURATOM nükleer enerji sektöründe atılımlar yapılabilmesi, sektör çalışanlarının daha yüksek yaşam standartlarına sahip olması, nükleer enerjinin denetiminin yapılması ve bu merkezlerde çalışanların güvenliğinin sağlanması için gerekli önlemlerin alınmasını da hedeflemiştir. Roma Antlaşması eğitim konusunu doğrudan içermese de antlaşmanın 41, 57, 118 ve 128. maddeleri eğitim politikasına yönelik temel düzenlemeleri getirmiştir.

Roma Antlaşması 41. madde, tarım politikasına ilişkindir ve mesleki eğitim ve araştırma alanındaki girişimlerin faaliyetlerini ve çiftçilerin eğitimini ele alır. 57. madde ile konsey, diploma, sertifika ve resmi standartların karşılıklı tanınması konusunda yönergeler yayınlamakla sorumlu tutulmuştur. Böylece topluluk üyesi ülkeler arasında iş gücü dolaşımı sağlanacaktır. 118. madde, sosyal politika alanındadır ve temel ve ileri düzeydeki mesleki eğitim alanında yakın iş birliği kurulmasını öngörür. 128. madde de Avrupa Komisyonu'nun önerisi ile ulusal ekonomilerin ve ortak pazarın gelişimine uyum sağlayacak bir mesleki eğitim politikası geliştirilmesi yönünde genel prensipler belirlenmesini öngörmüşse de 1963 yılında kabul edilen konsey kararına kadar bu konuda herhangi bir çalışma yapılmamıştır.<sup>4</sup>

Roma Antlaşması'nın içeriğine bakıldığında 48, 52, 59. maddeleri de dolaylı olarak mesleki eğitim politikasına ait düzenlemeleri içerdiği görülmektedir. Roma Antlaşması'nın AB açısından sahip olduğu öneme bakıldığında antlaşmanın içerisinde eğitime dair yapılan atıfların varlığı, AB'nin konu üzerindeki sadece sosyal anlamdaki bakış açısını değil, aynı zamanda hukuki anlamdaki bakış açısını da gözler önüne sermektedir. Buna göre AB, eğitimi kurucusu olarak gördüğü bir

<sup>4</sup> Treaty of Rome, "Social Policy, European Social Fund , Free Movement of Persons", (Çevrimiçi) [http://ec.europa.eu/archives/emu\\_history/documents/treaties/rometreaty2.pdf](http://ec.europa.eu/archives/emu_history/documents/treaties/rometreaty2.pdf), 07 Kasım 2016.

hukuki metnin içerisinde bulundurarak onun değerini kendi yönetim kurumları ve kurulları kadar üye olan devletleri ile aday ülkeler için de betimlemektedir.

### **1.1.2.3 Roma Antlaşmasından Maastricht Antlaşmasına Kadar Olan Dönemde Avrupa Birliği Eğitim Politikaları**

Konsey tarafından 2 Nisan 1963 tarihinde ortak mesleki eğitim politikasının yürütülmesi için genel prensipleri belirleyen karar çıkarılmıştır. 63/266 sayılı bu kararlar her bireye gerekli mesleki eğitimin verilmesine ilişkin bazı prensipleri içermektedir.<sup>5</sup>

1970 yılına kadar, üye ülkeler arasındaki eğitim ve kültür politikasının millî egemenlik kavramı ile yan yana olduğu ve bunun bir ‘millî egemenliği tehdit’ unsuru anlamına geldiği konusundaki tartışmalar nedeniyle herhangi bir çalışma yapılmamıştır. 1970’li yılların başında çalışmalar yeniden başlatılmış ve 1971 yılı Kasım ayında üye ülkelerin eğitim bakanları konsey çatısı altında bir araya gelerek ilk toplantılarını yapmıştır. Toplantı sonrası yayınlanan yönetmelikle eğitim alanında iş birliği sağlanmasına ilişkin bir temel kurma kabul edilmiş ve Avrupa Eğitim Geliştirme Merkezi kurulması fikri ortaya atılmıştır. Yönetmeliğin 1. maddesi ile bu konuda çalışma yapmak üzere bir çalışma grubu oluşturulmasına karar verilmiş, gruba üye devletlerin ulusal eğitim sistemleri arasında iş birliği kurma konusunda inceleme ve değerlendirme yapma yetkisi verilmiştir. Yine Belçika eğitim bakanı Prof. Henri Jann tarafından hazırlanan ve Şubat 1973’te komisyona sunulan “Eğitim Üzerine Bir Topluluk Politikası İçin (For a Community Policy)” adlı raporla Avrupa boyutunda eğitim, yabancı dil öğretimi, sertifikaların karşılıklı olarak tanınması ve sürekli eğitim konularında yapılacak girişimlere zemin hazırlanmıştır.<sup>6</sup>

AB’nin bu noktadaki uygulamasına bakıldığında, görüntü itibari ile birlik yönetiminin, her anlamda bir bütünlük oluşturma konusunda çabasının bulunduğu görülmektedir. Eğitim bu alanlardan biri olmaktadır. Ortak politikaların belirlenmesi, ülkelerin kendilerine ait eğitim sistemlerinin bulunmasına istinaden her ne kadar zor

<sup>5</sup> EEC Council Decision, “Laying Down General Principles For Implementing A Common Vocational Training Policy,” **Official Journal of the EEC**, April 1963, s.1

<sup>6</sup> Henri Jann, “For a Community Policy on Education”, (Çevrimiçi)  
<http://aei.pitt.edu/5588/1/5588.pdf> , 11 Kasım 2017.

olarak görülebilecekse de en azından iletişim konusunda bir uyumun sağlanması adına AB kurumlarının bir uyumlulaştırma sürecinin içerisinde olduğunu görmek mümkündür.

6 Haziran 1974 tarihinde konsey ve konsey bünyesinde toplanan üye ülkelerin eğitim bakanları tarafından bir tavsiye kararı çıkarılmış ve eğitim konusunda iş birliği temelli birtakım zeminler belirlenmiştir. Buna göre iş birliği üç zemin üzerine inşa edilmiştir:

1. Eğitim sadece ekonomik hayatın bir parçası değildir ve ekonomik dalgalanmalardan etkilenmesine izin verilmemelidir.
2. Eğitimde iş birliği programı topluluğun ekonomi ve sosyal politikalarındaki temel değişimleri yansıtmalı, bunu yaparken ilgili programın eğitim alanında gerçekleştirilmesi öngörülen özel amaç ve niteliklere de uyum sağlaması gereklidir.
3. Tüm bunlar yapılırken üye ülkelerin farklı eğitim sistemlerinin özellikleri, yani çeşitlilik korunmasına özen gösterilmelidir.

#### **1.1.2.4. Avrupa Birliğini Kuran Maastricht Antlaşması ve Bolonya**

##### **Süreci**

1 Kasım 1993 yılında yürürlüğe giren ve Avrupa Birliği'ni kuran bu antlaşmayla genel eğitim ve mesleki eğitim birliğinin ortak politika ve müdahâle alanına dâhil olmuştur. Böylece eğitim alanında birliğin etkinliğini artmış ve üye ülkeler arasında ulusal mevzuatların uyumlaştırılması gereği vurgulanmıştır. Antlaşmanın 118. maddesi eğitim alanında üye devletlerarasında iş birliği sağlanmasının Komisyonun sosyal sorunlara ilişkin görevleri arasına girdiği belirtilmiştir. 126. madde ile eğitim ve 127. madde ile mesleki eğitim konusu işlenmiş ve bu maddelerle birlik sürekli eğitim alanında yetkili tutulmuştur.<sup>7</sup>

126. Maddede nitelikli bir öğretimin gerçekleştirilmesi için şu amaçlar belirtilmiştir:

<sup>7</sup> Maastricht Antlaşması, “Öğretim, Mesleki Eğitim ve Gençlik”, (Çevrimiçi) <http://www.ikv.org.tr/images/files/A5-tr.pdf>, 11 Ekim 2016.

- Üye devletlerin dillerinin öğretilmesi ve yaygınlaştırılması yoluyla eğitime bir Avrupalılık boyutu getirmek,
- Diplomaların ve öğretim sürelerinin tanınması, öğrenci ve öğretmenlerin hareketliliğini sağlamak,
- Öğretim birimleri arasında iş birliğini iyileştirmek,
- Üye devletlerarasında eğitim ve öğretim ile ilgili sorunlara yönelik bilgi ve deneyim alışverişini geliştirmektir.

127. maddede ortak bir mesleki eğitim politikasını uygulama amacıyla:

- Mesleki eğitim ve mesleki yeniden yönlendirme aracılığı ile işletmelerdeki değişmelere uyumu kolaylaştırmak,
- Temel ve sürekli mesleki eğitimi iyileştirerek iş piyasasına girişi kolaylaştırmak,
- Eğitim ve mesleki eğitim birimleri ile işletmeler arasında eğitim alanında iş birliğini teşvik etmek,
- Üye devletlerin eğitim sistemlerinde karşılaştıkları sorunlar hakkında bilgi ve deneyim alışverişini sağlamayı içermektedir.

126 ve 127. maddelerin ortaya çıkardığı tabloya bakıldığı süre zarfında, AB açısından eğitim, temel olarak bir uyumluluk konusu olarak görülmektedir. Bu nedendir ki AB üyesi ülkelerin öğrencileri ve öğretmenleri arasında bir denkleğin oluşturulması, bu açıdan son derece önemli görülmektedir. Öte yandan mesleki eğitim açısından da konunun detaylandırıldığı süre zarfında, AB nezdinde teşvik mekanizmasıyla birlikte mesleki eğitimin çıktılarının AB genelinde pratikteki uygulamalara yararlı olmasına dair bir beklenti söz konusudur.

Maastricht Antlaşması'yla başta eğitimin finansmanı olmak üzere Avrupa Sosyal Fonu'nun (ASF) da faaliyet alanının genişletilmesi sağlanmıştır. Yine 2000 yılı Aralık ayında, Stockholm'da gerçekleştirilen zirvede Avrupa eğitim alanının oluşturulmasında yeni teknolojilerin kullanılmasını öngören tasarı kabul edilmiştir. Amacı üye ülkelerde eğitim-öğrenim ve işletmeler arasında hayat boyu eğitim, mesleki eğitim sistemlerinin modernleştirilmesi ve yeni bilgi ve iletişim

teknolojilerinin birleştirilmesi için iş birliğini teşvik edecek E-Öğrenim Eylem Planı Komisyon tarafından onaylanmıştır.<sup>8</sup>

1999 yılında topluluk ülkeleri arasında yükseköğretim sistemlerinin yakınlaştırılması ve 2010 yılına kadar bir Avrupa yükseköğretim alanı oluşturulması için Bolonya Süreci başlatılmış ve 30 ülke tarafından hayata geçirilmiştir. Bolonya Süreci olarak adlandırılan bu dönemde, 30 Avrupa ülkesi Avrupa yüksek öğrenim alanı yaratma hedefini kuran bir bildirge yayınlanmıştır. Bu bildirgenin amacı Avrupa üniversitelerinde kalite kültürünün geliştirilmesi ve yükseköğretim alanında iş birliğini sağlamaktır. Avrupa yükseköğretim alanı oluşturulmasına dair açılış, 2010 yılında Viyana ve Bükreş'te düzenlenen Bolonya yıl dönümü konferanslarıyla yapılmıştır. Bugün 47 ülke Bolonya Sürecine katılarak Avrupa yükseköğretim alanı oluşturulmuştur.

Konferans sonunda yayınlanan Bolonya Bildirisi'nde yer alan kararlar şunlardır:

- Diploma eki uygulanmaya başlamasıyla, üniversiteler arasında ortak bir genel yapı oluşturulacak,
- Üç yıldan az süreli olmayan lisans ve yüksek lisans (Y.L) derecelerinin tüm Avrupa ülkelerinde tanınması sağlanacak,
- Avrupa Kredi Transfer Sisteminin (ECTS), Avrupa geneline yaygınlaştırılacak bunun yanında HBÖ'de Avrupa boyutuna verilen önem güçlendirilecek,
- Yükseköğretim alanında Avrupa boyutunda kalite güvencesi oluşturulacak,
- Tam anlamıyla hareketliliğin sağlanabilmesi için diğer engellerin ortadan kaldırılması sağlanacaktır.

## **1.2. Eğitim Politikası İçinde Mesleki Eğitim**

### **1.2.1. Mesleki Eğitimin Tanımı ve Türleri**

Eğitim kavramı sadece bilimsel anlamda yaşanan gelişmeler nezdinde değerlendirilen ve öğrencilere ya da eğitim desteği almak isteyen bireylere bu

---

<sup>8</sup> Designing Tomorrow's Education, "E-Learning Action Plan", (Çevrimiçi) [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=LEGISSUM: c11050&from=DA](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=LEGISSUM:c11050&from=DA), 07 Eylül 2016.

alanlarda bilgi verilen bir yapıyı ifade etmemektedir. Özellikle son yıllarda şekli değişen bir süreçte ortaya çıkan mesleki eğitim süreçleri de önemli birer eğitim aşaması hâline gelmektedirler; çünkü eğitimin örgün yapısı içerisinde sadece belirli alanlarda, bilimsel konulara dair bilgiler yer almamakta, yaşamın pratik kısmına yönelik bilgiler de söz konusu olmaktadır.<sup>9</sup>

Her ne kadar bu tür eğitim süreçlerinde mümkün olduğunca nitelikli birey yetiştirilmesine çalışılsa da bunun ötesinde istihdam açısından da nitelikli bireylerin varlığına ihtiyaç duyulmaktadır. Bu nedendir ki eğitimin içeriğinde yapılacak olan tüm değişimlerinde bireyler açısından olduğu kadar toplum ve ulusal çıkarlar açısından da önemi bulunmaktadır. Özellikle de ulusal üretim ve gelişime katkı açısından eğitimin farklı açılardan değerlendirilmesi önem arz etmektedir. Bu noktada da mesleki eğitim, söz konusu ülkeler açısından gereken desteği sağlamaktadır.<sup>10</sup>

Özellikle iş dünyası içerisinde yeni, nitelikli ve gelişmiş özelliklere sahip bireylerin istihdamı noktasında mesleki eğitim önemli bir araç olmaktadır. Sadece alışlagelmiş olan eğitim materyalleri ve konuları üzerinden işlemeyen bunun ötesinde pratiğe uygun olarak bireyleri süreçlere hazırlayan ve bu vesile ile de onlardan iş dünyası içerisinde verim almayı sağlayan eğitim süreçleri mesleki eğitim olarak adlandırılmaktadır. Özellikle teknik gelişim açısından bakıldığı süre zarfında mesleki eğitim bireysel ve toplumsal olmak üzere gereken gelişim desteğini sağlayan bir yapıda olmakta ya da buna göre inşa edilmektedir.<sup>11</sup>

Mesleki eğitimin varlığı, aynı zamanda bir ihtiyaç olarak da görülebilecektir. Buna göre eğitim, insan hayatı açısından bir ihtiyaçtan ziyade artık bir görev ve zorunluluk olarak algılanmaktadır; fakat mesleki eğitim, iş dünyası içerisinde artık rekabetin bireyler arasında işlediği bir süreçte, mümkün olduğunca ciddi ölçekli bir fark yaratmaktadır. Bir başka deyişle mesleki eğitim alma hususunda daha fazlasını

---

<sup>9</sup> Kadir Yıldırım, Levent Şahin, “Osmanlı’dan Günümüze Mesleki Eğitimin Gelişimi”, Birleşik Metal-İş Sendikası, **Çalışma ve Toplum Ekonomi ve Hukuk Dergisi**, Sayı: 1, 2015, s. 77-78.

<sup>10</sup> Hanifi Binici, Necdet Arı, “Mesleki ve Teknik Eğitimde Arayışlar”, Gazi Üniversitesi, **Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi**, C.XXIV, Sayı:3, 2004, s. 384.

<sup>11</sup> Sinan Yörük, Abdullah Dikici, Ahmet Uysal, “Bilgi Toplumu ve Türkiye’de Mesleki Eğitim”, F.Ü, **Sosyal Bilimler Dergisi**, C.XII, Sayı:2, 2002, s. 299.

elde eden ya da daha fazlasına yatırım yapan bireyler için bu durumun zıttı olanlara karşı daha güçlü hareket edilmesi söz konusudur. Bu nedendir ki mesleki eğitim artık öncelikle birey temelinde önemsenmekte ve buna istinaden de giderek daha fazla örgütsel anlamda değer kazanmakta eğitim ve iş süreçlerini yönlendirmektedir.

Mesleki eğitimin genel olarak taşıdığı olduğu önemi de aşağıdaki unsurlarla sıralamak mümkündür:<sup>12</sup>

- Mesleki eğitim süreçleri, nitelikli ve gereken noktaya erişmiş insan gücünün işletmelere ve iş dünyasına katılımını sağlama konusundan son derece yararlı ve yönlendirici bir yapıdır,

- Özellikle gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler bazında değerlendirildiğinde mesleki eğitim, üretim, teknolojik gelişme ve bilimsel ilerleme açısından toplumu değişime açık hâle getirmekte ve üretken bir toplum yapısı oluşturulmasına yardımcı olmaktadır,

- Mesleki eğitim ile birlikte mevcut iş gücünün asıl potansiyelinin keşfedilmesi ve bu vesile ile de söz konusu iş gücünün mümkün olduğunca güçlü bir şekilde geliştirilmesi amaçlanmaktadır,

- Mesleki eğitim süreçlerinde, iş ve görev ile çalışan ya da çalışacak olan birey arasında bir uyumun oluşmasına çalışılmakta ve bu şekilde de iş süreçlerine daha hazır çalışanların oluşturulması hedeflenmektedir,

- Mesleki eğitimler ile birlikte bir sürdürülebilirlik sağlanmaya çalışılmaktadır; buna göre hem öğrencilerin hem de çalışanların mesleki eğitim süreçlerine sürekli olarak katılımları ve bundan da mümkün olan en yüksek ölçekte faydayı almaları sağlanmaktadır,

- Mesleki eğitimin içerisinde artık sadece belli başlı, iş dünyasına dair unsurlar yer almamakta bunun dışında çağın tüm gelişen şartlarına uyumlu olan bilgilerin de sunulması mümkün hâle gelmektedir.

---

<sup>12</sup> Canan Uçar, Mehmet Arif Özerbaş, MTE'in Dünyadaki ve Türkiye'deki Konumu, **Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi**, C.II, Sayı:2, 2013, s. 242-243.

Mesleki eğitim bu hâli ile bir ihtiyaç olarak da ortaya çıkmaktadır. Hem ulusal hem de uluslararası alanda değerlendirildiği süre zarfında mesleki eğitim, artık ciddi bir çalışan potansiyelinin oluşmasına imkân sağlamaktadır. Geçmiş yıllarda sadece elindeki mesleki bilgiler yeterli olarak algılanan bireyler, zaman içerisinde giderek daha fazla mesleki eğitime ihtiyaç duymaya başlamış ve bu vesile ile de çevrelerindeki farklı mesleki eğitim süreçlerine ve alanlarına yönelmişlerdir. Gerek bir öğrenci olarak gerekse de birer çalışan olarak alınan mesleki eğitim desteği, zaman içerisinde birer ihtiyaca dönüşmektedir.

Mesleki eğitim ihtiyacı üç farklı şekilde ortaya çıkmaktadır:<sup>13</sup>

- Hissedilen eğitim ihtiyacı: Ulusal anlamda bireysel ya da toplu anlamda söz konusu olan mesleki eğitim ihtiyacının hissedilmesi ve buna istinaden de söz konusu ihtiyacın şekline göre çeşitli eğitim süreçlerinin tasarlanmasıdır.

- Varlığı bilinen fark edilmeyen eğitim ihtiyacı: Mesleki eğitim konusunda gereken mesleki eğitim ihtiyacının ortada olmasına karşın bu konuda gereken önlemlerin alınmaması ve gereken mesleki eğitim yatırımlarının gerçekleştirilmemesidir.

- Değişime ve gelişime dayalı ihtiyaç: Özellikle uluslararası alanda rekabet edebilirlik seviyesinin geliştirilmesi ve buna istinaden de çağın gereksinimlerinin gözetilerek hareket edilmesi sonucu ortaya çıkan ihtiyaçtır.

Yukarıda sıralanan unsurlar her ne şekilde ortaya çıkarsa çıksın, sürecin temelinde yer alan konu, mesleki eğitim süreçlerine, farklı şekillerde ihtiyaç duyulduğudur. Kimi zaman fark edilmeyen bir yapısı olsa da mesleki eğitim mutlak olarak bireylerin mesleki anlamdaki gelişimini zorunlu kılmakta ve bu şekilde de geç kalırsa bile mesleki eğitim süreçleri üzerine yatırımlar gerçekleştirilmektedir. Bu vesile ile mesleki eğitim ihtiyacının, zaman içerisinde ihtiyaçtan öte bir zorunluluk hâline geldiğini söylemek mümkündür.

---

<sup>13</sup> Yusuf Budak, “Mesleki Eğitimde İhtiyaç Analizi ve İşlevsel Eğitim Programı”, Gazi Üniversitesi, **Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi**, Sayı: 245, 2009, s. 68-69.



Her ne kadar mesleki eğitime yatırım yapılmasının ve buradan elde edilecek olan getirilerin ülke yönetimleri ve toplum açısından çeşitli faydaları olsa da hem sürecin tasarlanması hem de mesleki eğitime katılım konusunda farklı sorunların ortaya çıktığı görülmektedir. Ülkelerin gelişmişlik seviyesine bakılmadan genel bir durum olarak algılanabilecek söz konusu sorunlar, meslek edinmiş ya da meslek edinecek bireyler açısından herhangi bir eğitime ihtiyaç duyulmadığından ya da duyulmayacağından kaynaklanmaktadır.

Buna göre mesleki eğitim konusunda temel olarak karşılaşılan sorunları, aşağıdaki unsurlar dahilinde açıklamak mümkündür.<sup>14</sup>

- Toplumsal anlamda eğitimin farklı kademelerine ve şekillerine bakış açış açısının darlığı ve bunun mesleki eğitim sürecine de yansımaları,

- Çalışan ya da çalışan aday bireyler nezdinde, mesleki anlamda eğitim olarak gelişmekten ziyade, herhangi bir işletme içerisinde çalışma fırsatının elde edilmesinin daha önemli olarak görülmesi,

- Devlet yönetimleri açısından mesleki eğitim süreçlerine yapılan ya da yapılacak eğitimlerin, bilindik ve alışlagelen eğitim süreçleri içerisinde dar bir çerçevede değerlendirilmesi,

- İşletmeler açısından mesleki eğitim süreçlerinin taşıdığı önemin derecesinin son derece düşük olması bu vesile ile de ne istihdam sürecinin başında ne de sürecin içerisinde herhangi bir mesleki eğitim desteğinin sunulmaması,

- İşletmeler nezdinde mesleki eğitim süreçlerinin fazladan bir bütçe yükü oluşturduğuna dair algının yerleşik olması ve buna istinaden de mesleki eğitim programlarının geliştirilmesinden uzak durulması.

Sıralanan bu noktalar ışığında ele alındığı süre zarfında mesleki eğitim süreçlerinin hem devlet yönetimleri hem toplum hem de işletmeler açısından doğru şekilde algılanmasının mümkün olmadığı süreçler içerisinde bu tür eğitim

---

<sup>14</sup> Ersin Alımlı, Nagehan Yeliz, **İşgücü Piyasasında Rekabet**, Ankara, Otağ Basım Yayım, 2003, s. 48-50.

programlarının oluşturulmasının son derece zor olduğu anlaşılmaktadır. Yine bu tür bir ortam içerisinde var olan mesleki eğitim süreçlerinin başarısı ve etkililiği konusu da tartışmalı olacaktır.

Mesleki Eğitim sistemi, 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nda belirtilen Türk Millî Eğitim Sisteminin bütünlüğü içinde, bu sistemin ayrılmaz bir parçası olarak yer almaktadır. Bu kanuna göre Türk Millî Eğitim Sistemi, örgün eğitim ve yaygın eğitim olmak üzere, iki ana bölümden oluşur. Örgün eğitim, okul öncesi, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim kurumlarını kapsar. Yaygın eğitim, örgün eğitim yanında veya dışında düzenlenen eğitim faaliyetlerinin tümünü kapsar. Mesleki eğitim ortaöğretim liseleri (MTAL) olarak adlandırılır. Bu okullarda anadolu meslek programı ve anadolu teknik programı olmak üzere iki farklı program uygulanmakta olup eğitim süresi diğer liselerde olduğu gibi 4 yıldır.<sup>15</sup>

Mesleki eğitim hizmetleri bu konuda üzerinde odaklanmış olan eğitim kurumlarının, yine bu konu üzerinde odaklanmış öğretim programlarına dayalı olarak çalışan eğitim kurumları dâhilinde sunulmaktadır. Mesleki eğitim programları, MTE ortaöğretim kurumlarının hedef ve stratejileri ile uyumlu olmak kaydıyla her bir meslek dalının kendilerine özel planları ve bu planların pratiğe aktarılmasını sağlayacak eğitim programlarının türleri, hedefleri, konu başlıkları ve pratikte önemsenmesi gereken ders başlıklarının nitelikleri, hedefler, konu aşlıkları ve diğer hukuki temel esaslar önemsenerek oluşturulmaktadır. Mesleki eğitim, bireylere belirli bir meslek hakkında güncel bilgi ve yetenekler sağlama, bireyin işe dair tutumlarını daha nitelikli hâle getirme ve yine bireylerin ruhsal ve fiziksel olarak işe dair beceri düzeyini arttırmaya dair süreci tanımlamaktadır. Mesleki eğitimin hedefi, bireylerin bir meslek sahibi olmaları, mesleklerini ilerleyen zaman içerisinde geliştirmelerini ve farklı becerilere edinerek farklı meslek alanlarında faaliyet gösterebilmeleri adına gereken yapısal ve kurumsal sistemin oluşturulması ve bir üst seviyeye taşınmasıdır.

Mesleki Eğitim, millî eğitim sisteminin bütünlüğü içinde endüstri, tarım ve hizmet sektörleriyle birlikte her türlü mesleki ve eğitim hizmetlerinin planlanması,

---

<sup>15</sup> Şaban Yıldırım, **Türkiye'de Mesleki Eğitim Tarihi**, Ankara, MEB Basımevi, 1997, s.8.

araştırılması, geliştirilmesi, organizasyonu ve eş güdümü ile yönetim, denetim ve öğretim etkinliklerinin bütünü şeklinde de tanımlanabilir.<sup>16</sup>

Mesleki eğitim kurumlarında verilen eğitimin temeline bakıldığında, ortaya çıkan tabloda, bilimsel ve teknolojik gelişmelerin oluşturduğu ortamında büyük bir etkisi bulunmaktadır. Özellikle de iş dünyasında oluşan rekabetin varlığı, mesleki eğitim süreçlerinin ülkeler nezdinde, yeniden gözden geçirilmesinin de yolunu açmıştır; çünkü rekabet, artık temel olarak nitelikli çalışan bireylere ihtiyaç duymaktadır ve bu nedenle de hem ulusal hem de kurumsal stratejiler, mesleki eğitim düzeyi yüksek olan bireyler ile ilintilidir. Nitelikli insan kaynağı, rekabette elde edilecek gücün de kaynağı olarak görülebilecektir.

Mesleki eğitim süreçlerinde, eğitimi veren kurum bazında bir ayırım söz konusudur. Buna göre meslekî ve teknik eğitim konularında diploma sağlayan ortaöğretim kurumları “Mesleki ve Teknik Lise” olarak adlandırılmaktadır. Öte yandan belge ve sertifika sağlanması temeline çalışan programların benimsendiği her şekildeki ve seviyedeki örgün ve yaygın meslekî ve teknik eğitim veren kurumlar ise “Mesleki Eğitim ve HEM” adıyla değerlendirilmektedir. Mesleki eğitim programlarının, ulusal bazdaki meslek standartlarıyla uyumlu bir şekilde modüler bir yapıya sahip olarak oluşturulması önem arz etmektedir. Bu kurumlarda aşağıda sıralanan programlar dahilinde eğitim desteği sağlanmaktadır:

- Meslekî ve teknik eğitim alanında ortaöğretim diploması edinimini sağlayan türden uygulanan ve geliştirilen eğitim sistemleri,
- Kalfalık, ustalık ve usta öğreticilik belgesi sağlayan türden uygulanan ve geliştirilen eğitim sistemleri,
- Çeşitli alanlarda geçerli sertifika sağlayan türden uygulanan ve geliştirilen eğitim sistemleri,
- Yalnızca bir bitirme belgesi sağlayan türden uygulanan ve geliştirilen eğitim sistemleri,
- Olgunlaşma hedefine odaklı, yaygın meslekî ve teknik eğitim sağlayan türden uygulanan ve geliştirilen eğitim sistemleridir.

---

<sup>16</sup> Cevat Alkan, Hıfzı Doğan, İlhan Sezgin, **Mesleki ve Teknik Eğitimin Esasları**, Ankara, Alkım Yayınları, 1998, s. 40.

Mesleki eğitim, genel manada kalkınmanın hızlandırılması, istihdamın artırılması ve ülkenin rekabet gücünün yükseltilmesi bakımlarından kritik öneme sahip bulunmaktadır.<sup>17</sup>

Bilim ve teknolojiadaki hızlı değişim ve yeni teknolojilerle nitelikli iş gücüne talep artmaktadır. Bu talebin sonucu evde ve esnek zamanlı çalışma türleri ortaya çıkmıştır. Firmalarda rekabet baskısı artmakta ve bu baskının artmasıyla maliyetlerin düşürülmesi öncelik kazanmaya başlamıştır. Böylece firmaların küçülmesi, üretim birimlerinin yeniden düzenlenmesi gerekli görülmeye başlanmıştır. Diğer bir ifadeyle dünya genelinde yaşanan rekabet ortamı üretimin kalitesinin ve miktarının ucuz maliyetle artırılması isteğini doğurmuştur. Bu istek doğrultusunda uluslararası pazarın genişlemesi ve ucuz iş gücü bölgeleri bulunması ön plana çıkmıştır. Teknolojik gelişmeler, rekabet etme ihtiyacının artmasıyla nitelikli emeğe olan talep artmaya başlamıştır. Tüm bunların neticesi HBÖ ve mesleki eğitimin önemi hızla artmaktadır.

Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği'ne 28.10.2016 tarihinde eklenen bir madde ile mesleki eğitim veren kurumlarda, eğitim programlarının MYK aracılığıyla kabul edilen ve yayımlanan UMS uygun olarak değişikliklerinin sağlanması ve gerekli görülen hallerde, Ulusal ve Uluslararası Meslek Standartları göz önünde bulundurularak yeni eğitim programlarının oluşturulmasının yolu açılmıştır. Mesleki eğitim ortaöğretim kurumlarının temel olarak benimsediği öğretim süreçleri ve haftalık olarak belirlenen ders tablolarında bulunan mesleki alan/dal faaliyetleri ile ilgili derslerin işletmelerde gösterilmesi aşamasında söz konusu dersler, işletmeler açısından birer mesleki eğitim süreci olarak değerlendirilmektedir.<sup>18</sup>

### **1.2.2. Avrupa Birliği Mesleki Eğitim Politikası**

Avrupa'nın bugün ki bilgi toplumu niteliğinin gelişimi ve başarısı için yüksek bir genel ve mesleki eğitim düzeyi vazgeçilmezdir. Bu sebeple genel ve mesleki eğitim, 2020 Avrupa stratejisinin önemli bir unsuru olmuştur. Zaten 2010'a kadar geçerliliğini koruyan Lizbon sürecinde de genel ve mesleki eğitim Avrupa'nın merkezi konularından biri olmuştur.

<sup>17</sup> Yörük, Dikici, Uysal, **a.g.e.**, s. 304.

<sup>18</sup> Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği, "Öğretim Programları", (Çevrimiçi) [https://ogm.meb.gov.tr/meb\\_iys\\_dosyalar/2016\\_11/03111224\\_ooky.pdf](https://ogm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2016_11/03111224_ooky.pdf), 14 Kasım 2017.

Eğitim politikaları bağımsızdır. Her Avrupa ülkesi kendi eğitim politikasını kendi belirler; ancak tüm üye ülkeleri ilgilendiren aşılmaması gereken ortak sorunlar vardır; nüfusun yaşlanması, iş gücünün kalitesi ve küresel rekabet gibi. Bu gelişmeler eğitim alanında da ortak tavır sergilenmesine ve dolayısıyla üye ülkelerin birbirlerinden öğrenmesine olanak vermektedir. Bu noktada üye ülkeler yöntem konusunda birbirlerine tavsiyelerde bulunmakta ve ilerlemeleri test etmek için ortak göstergeler ve ölçekler belirlemektedir. AB mesleki eğitim sisteminin hedef gruplara (yaşlılar, gençler, engelliler vb.) hayatlarının farklı dönemlerinde becerilerini yenileme kapsamında özel olarak tasarlanmış öğrenim ve mesleki eğitim fırsatları sunması gerekmektedir.<sup>19</sup>

AB'nin genel ve ortak politikaları arasında yer alan birçok unsur bulunmasına karşın eğitim konusundaki ortaklık bakış açısı diğerlerinden farklı olmaktadır. Buna göre eğitim politikaları, AB nezdinde toplumsal çıkarların düşünülmesi adına başlıca süreç ve yapıdır. Yukarıda da değinildiği gibi AB, eğitim süreçlerinin bireyler üzerindeki çıktılarının tüm birlik üyesi ülkeler dahilinde uyumluluğu ve kabul edilebilirliğinin olmasını istemektedir. Bu vesile ile de yine yukarıda değinildiği gibi eğitim politikaları farklı olsa da kabul edilebilirlikleri konusundaki uyum son derece önemli olmaktadır. Bu uyum da gerek ulusal gerekse AB nezdindeki yasal düzenlemeler ile gerçekleşmektedir. AB, birçok alanda olduğu gibi eğitim süreçlerinin tasarlanması konusunda da konsensüse ihtiyaç duymaktadır.

1972-1980 yılları arasında eğitim alanında yapılan çalışmalar sayesinde AB'nin sosyal politikası ve eğitim politikası alanlarında değışimler gerçekleşmiş ve birlik ortak pazarın tamamlanmasından ve Maastricht Antlaşması'ndan önce eğitim konusunda aşağıda sıralanan öncelikleri belirlenmiştir:<sup>20</sup>

- Üye ülkelerin eğitim sistemlerinden sorumlu kamu ve özel kurumlar arasında iş birliğinin sağlanması,
- Gençlere yönelik eğitim, öğrenim ve rehberlik kuruluşlarının mesleki nitelik kazandırıcı şekilde düzenlenmesi,
- Eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanması,
- Mesleki eğitim uzmanlarının değışiminin desteklenmesidir.

<sup>19</sup> Kihtir, a.g.e., s. 47.

<sup>20</sup> Kihtir, a.g.e., s. 80.

Yukarıda sıralanan sürece ve yapılanmaya bakıldığında, aslında karşılaşılan tablo, AB'nin eğitim konusunda, mevcut süreçteki uygulamalarından çok öncesinde de ciddi bir odaklanma yapısının olduğunu göstermektedir. Özellikle de iş birliği oluşturma konusunda 1970'li yıllar itibari ile ortaya çıkan tablo, AB'nin eğitim sistemlerinin geliştirilmesi konusunda birlik üyesi ülkelerin ve birlik kurumlarının, zorlayıcı olmadan tüm birlik üyesi ülkelerin haklarını çıkarlarının gözetilerek bir yapı oluşturulmaya çalışılmıştır. Söz konusu yapının içerisinde her ne kadar birlik üyesi ülkeler kendi stratejilerini belirleme konusunda özgür olsalar da AB'nin ortak faaliyetlerinin de gözetildiği görülmektedir. Bu durum, AB'nin eğitim konusunda tıpkı siyasal ve finansal konularda olduğu gibi ortaklaşa hareket etme duygusundan ileri gelmektedir.

Avrupa Birliği seviyesinde istihdam konusunun ciddi biçimde incelenmesi süreci Jacques Delors başkanlığındaki çalışma grubunun 1993 yılında yayınlanan "Büyüme, Rekabet Gücü ve İstihdam" başlıklı beyaz kitabı ile başlamıştır. Beyaz kitap, istihdam konusunda koordine edilmiş bir Avrupa bakış açısının geliştirileceği ideolojik, politik ve analitik bir temel olmuştur. Delors'un Beyaz Kitabı'ndan esinlenerek Aralık 1994'de Essen'de düzenlenen Avrupa Konseyi ülkeleri tarafından uygulanması gereken beş temel amaç belirlenmiştir. Bu temel amaçlar:

- Mesleki eğitim aracılığıyla insan kaynağının potansiyelinin ve becerilerinin geliştirilmesi,
- İlimli ücret politikaları sayesinde iş dünyasında söz konusu olan yatırımların verimlilik düzeylerinin mümkün olduğunca artırılması,
- İşgücü piyasasında yer alan kurumların işlevsellik düzeylerinin artırılması,
- Yerel girişimler sayesinde yeni iş fırsatlarının ve alanlarının yaratılması,
- Gençler, uzun zamandır işsiz olan bireyler ve kadınlar başta olmak üzere, mesleki konularda sorunları, eksiklikleri vb. bulunan odak gruplar için iş hayatına giriş fırsatlarının artırılması olarak sıralanmıştır.<sup>21</sup>

Avrupa Birliği mesleki eğitim politikası Avrupa'da güçlü iş birliğinin mesleki eğitim yoluyla geliştirilmesi, Avrupa iş gücü piyasasının oluşturulması, Avrupa istihdam stratejileri ve Avrupa'da rekabetçilik, sosyal uyum ve yeni iş alanlarını

<sup>21</sup> TİSK, **Avrupa İstihdam Stratejisi ve İş gücü Piyasası Gelişmeleri**, Ankara, TİSK Yayınları, 2006, s.20.

Lizbon hedefleri doğrultusunda geliştirmeyi amaçlamaktadır. Ayrıca mesleki eğitimi öğrenciler için iş yeri tabanlı öğrenmeyle fırsatları arttırarak öğrencilerin ilk tercihi hâline getirmek ve mesleki eğitimin iş gücü piyasasındaki görünürlüğünü yükseltmek bu politikanın hedeflerindedir. Bu önceliklerin gerçekleştirilmesi için üye ülkeler ulusal ve bölgesel düzeyde projeler koordine etmeyi amaçlamışlardır. Burada istenen bölgelerarası farklılıkları azaltarak iş gücü kalitesini yükseltmek, vasıflı iş gücü eksikliğini gidermek, yeni istihdam olanakları sağlamak ve Tek Pazar'ın alt yapısını hazırlamaktır.

AB komisyonu üye ülkeler arasında birçok alanda olduğu gibi mesleki yeterlilik alanında standartlaşmayı ve seviyelerini tek çatı altında toplamayı da hedeflemektedir. Bu amaçla komisyon tüm üye ve aday ülkelerden 2010 yılı sonuna kadar ulusal mesleki yeterlilik standartlarını oluşturmalarını ve AB mesleki yeterlilikler çerçevesine uyumlaştırmaları konusunda tavsiye kararı almıştır.<sup>22</sup>

Üye ülkeler 2020'ye kadar mesleki eğitim alan öğrenci veya yetişkinlerin en az %6'sının mesleki eğitimlerinin bir kısmını ülkelerinin dışında tamamlaması konusunda anlaşmışlardır. Tablo1.1'de AB ülkelerindeki mesleki eğitim seviyelerini göstermek için hazırlanan sekiz seviyeli Avrupa Yeterlilik Çerçevesi (AYÇ/EQF-European Qualification Framework) gösterilmiştir.

---

<sup>22</sup> European Commission, "Implementation of the Recommendation of the European Parliament," **Official Journal of the EU**, June 2009, s. 1.

**Tablo 1.1: Avrupa Yeterlilik Çerçevesi**

**ÖRGÜN ÖĞRETİMDE 8 REFERANS SEVİYE**



**Kaynak:** AYÇ Referans Alınarak Model Çalışması Kapsamında Araştırmacı Tarafından Oluşturulmuştur.

Bu çerçevenin amaçlarından biri de mesleki eğitim programlarını ülkeler arası hareketliliğin bir parçası yaparak öğrencilerin alanları ile ilgili iş piyasasına daha hazır olmalarına olanak sağlamaktır.<sup>23</sup>

AB'nin eğitim ile ilgili olan yatırımları, çok uzun yıllardan beri devamlılığı olan bir noktadadır. Buna göre AB, eğitimi sosyal anlamda kalkınmanın gelişimin temel unsuru olarak görmekte ve bu şekilde de bireylerin topluma katkı düzeylerinin artırılması adına eğitimin geliştirilmesine odaklanmaktadır. Bu gelişim süreci içerisinde mesleki eğitim AB'nin alternatif bir yolu olarak görülmekte ve bireylerin sadece örgün eğitim bazında değil, aynı zamanda istihdama yönelik olarak eğitimini de ifade etmektedir. Örgün eğitim içerisinde alınan bilgilerin istihdam edilmek açısından yeterli olmayacağını öngören AB otoriteleri, bu süreçte fazladan bir desteğe ihtiyaç duymakla birlikte bu noktada mesleki eğitim, beklentilerin karşılanabilmesi adına AB üyesi ülkelerin vatandaşlarının eğitimini kolaylaştırmaktadır.

<sup>23</sup> Antonio Silvia Mendez, "Quality Assurance in ECVET Mobility: Editorial," EU Commission, *ECVET Magazine*, No:10, 2012, s. 2.



AB ile bütünleşme süreci her alanda bazı uyumlaştırma ve standartlaştırmayı gerektirir. Bugün nitelikli mesleki eğitim ile donanımlı bireyler ülkelerin mesleki eğitim standartlarının gelişiminde önemli yer tutar. AB mesleki eğitim politikalarına bakıldığında HBÖ'nün desteklenmesi, genel eğitim içinde mesleki eğitim ve öğretimin payının artırılması gibi düzenlemeler sermaye sınıfının ihtiyaçlarını karşılayacak sürekli kendini geliştiren ve gerekli yeterliliklere sahip iş gücünün yetiştirilmesine yöneliktir.<sup>24</sup>

AB açısından bu noktada önemsenen konu, eğitimin içeriğinin şekillendirilmesidir. Buna göre AB dahilinde üye ülkelerin eğitimi örgün olmanın ötesine taşıyarak mesleki anlamda da bir detaylandırma üzerine odaklandığı görülmektedir. Buna göre HBÖ, sadece bilindik eğitim ve öğretim sistematığıne adanmamaktadır. Bunun ötesinde mesleki ve sosyal anlamda gelişim açısından da eğitimin içeriğinin çeşitlendirildiği görülmektedir. Bu çeşitlilik içerisinde mesleki eğitim, bu çalışmada da ön plana çıkarıldığı gibi nitelikli çalışan bireylerin ortaya çıkarılması adına önem taşımaktadır. HBÖ, örgün eğitim dışında sağlamış olduğu unsurlar dahilinde alternatif eğitim alanları yaratmakla birlikte aynı zamanda mesleki eğitim temelinde, hayatlarının herhangi bir anı ya da döneminde bireylerin kendilerini geliştirmelerini sağlamaktadır.

AB'nin dünyanın bilgi temelli en rekabetçi ekonomisi hâline gelmek stratejik hedefine ulaşabilmek için hükümetlerin ortak çalışması gereken ve ana fikri HBÖ olan üç stratejik alan belirlenmiştir:

- Eğitim-öğretim sistemlerinin kalitesini ve etkinliğini arttırmak,
- Bütün eğitim-öğretim sistemlerine katılımı kolaylaştırmak,
- Bütün eğitim-öğretim sistemlerini dünyaya açmaktır.

Bu görüntüde AB'nin temel olarak birlik sınırları içerisinde eğitim açısından atılımlar gerçekleştirmeyi hedeflediği görülmektedir. Bu vesile ile eğitime yapılan yatırımların ortak bir mantalite ekseninde gerçekleştirilmesini öngören AB, bu vesile ile birlik sınırları içerisinde bulunan her noktadaki bireyler için eğitimin erişilebilir olmasına çalışmaktadır. Bunun da ötesinde, AB'nin eğitim sistemi ile yaratmaya

---

<sup>24</sup> Selin Anapa, "Avrupa Birliği'ne Uyum Sürecinde Türkiye'de Mesleki ve Teknik Eğitim", (Yayınlanmamış Y.L Tezi), İstanbul, MÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2008, s.129.

çalıştığı yeni süreçte birlik içerisindeki eğitim yapısını uluslararası hâle getirmek önemli bir yer tutmaktadır. Hem birlik üyesi ülkelerin vatandaşlarının yurtdışına çıkışı hem de birlik üyesi ülkelere eğitim almaya gelen bireylerin teşviki açısından bu noktada da bir strateji uygulandığı görülmektedir.

### 1.2.3. Dünya’da Mesleki ve Teknik Eğitimin Tarihsel Gelişimi

Mesleki eğitimin temelleri milattan önce 2000’li yıllara dayanmaktadır. Bu yıllarda mesleki eğitimin bilinen tek biçimi çıraklık eğitimi şeklindeydi. Hammurabi döneminde (M.Ö. 1810-1750) çıraklık eğitimi sayesinde bir meslek sahibi olmak çok takdir edilen bir durumdu. Eski Mısır’da da çıraklık eğitimi günümüzdeki gibi iki aşamadan oluşmaktaydı. Birinci aşama okulda okuma ve yazmanın öğretilmesi, ikinci aşama ise tecrübeli birinin yanında öğrenilenlerin iş üzerinde uygulanmasıydı. Zamanla çıraklık eğitimi yaygınlaşmış olsa da çıraklık eğitiminin bu temel biçimi hâlâ geçerliliğini korumaktadır. Meslek eğitiminin çıraklık eğitimi biçiminde devam etmesi Mısır’dan sonra Eski Filistin, Eski Yunan medeniyetlerinde de gençlerin sanat sahibi kişilerden mesleklerini öğrenmeleri biçiminde devam edegelmiştir. Eski Yunan hükümdarı Pericles döneminde ülkenin altın çağını yaşaması da sanatkârların ödedikleri vergiler sayesinde ekonominin hızla gelişmesi ile açıklanmaktadır.<sup>25</sup>

Dünyada mesleki eğitimin başarılı örneği İngiliz pamuklu kumaş sanayisinde kendini göstermiştir. Bu süreçte teknik bilgileri daha yüksek işçilere, acemilerin işe alınması, eğitilmesi ve denetlenmesi konularında büyük sorumluluklar verilmiştir. 1870’lerde dünyanın çeşitli yerlerindeki pamuklu sanayileri, İngiliz fabrika ve teçhizatını hatta mühendislik becerilerini satın alabilirdi; ancak dünyada hiçbir pamuklu sanayi işletmesi İngiltere’nin yüksek düzeyde verimli iş gücüne kolaylıkla sahip olamazdı; dünyadaki hiçbir pamuklu sanayi, İngiltere’nin sahip olduğu mesleki eğitimin ortaya çıkardığı deneyimli, uzmanlaşmış ve ortak çalışmaya hazır iş gücünü ortaya çıkarmış olan yüzyıllık gelişme sürecini yaşamamıştır.<sup>26</sup>

<sup>25</sup> Şaban Berk, “Mesleki Ve Teknik Ortaöğretim Kurumlarında Uygulanan Modüler Sistemin Provus ’un Farklar Modeli İle Değerlendirilmesi”, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Eskişehir, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2012, s.3.

<sup>26</sup> Chris Freeman, Luc Soete, **Yenilik İktisadı**, Çev. Prof.Dr.Ergun Türkcan, 5. b.s, Ankara, Tübitak Yayınları, 2001, s. 61-62.

Çıraklık bir mesleğin veya sanatın öğretilmesi sürecinin en geleneksel yoludur. Lonca düzeninden beri değişerek gelen tarihi bir süreç durumundadır. Ustanın kendisinden sonra sanatını devam ettireceği kişiyi yetiştirmesi olarak da anlaşılmaktadır. Günümüzde yasal düzenlemelerle şekillendirilen resmi çıraklık süreci yanında gayri resmi çıraklık süreci denilen geleneksel; fakat giderek bu özelliğini yitirmiş bir çalışma düzeni de bulunmaktadır.<sup>27</sup>

Mesleki eğitim insanoğlunun uzun yıllardır yaptığı çalışma ve becerilerin sonucudur. Mesleki eğitimde tıpkı genel eğitim gibi başlangıçta ailenin sorumluluğunda olmuştur. Daha sonraları değişen şartlar sebebiyle ailede mesleki eğitim yerini okullara bırakmıştır. Bu durum çıraklık sisteminin gelişmesine yol açmıştır. Ortaçağ'da mesleki eğitim olanağı sağlayan kurumlar loncalardır. Bu kurumlar üretim yanında dini, ahlaki ve sosyal yardım alanlarında aktif rol oynamışlardır. Loncalar bazen bugünkü sendikalar bazen de işveren durumunda faaliyet yürütmüştür. Üretimde usta-çırak birlikte çalışır ve ilişkileri bugünkü işçi işveren ilişkisinden farklıdır. Uygulanan teknikler el becerisine dayalıdır ve belli bir standardı yoktur.<sup>28</sup>

İşletmelerde el emeğinin yerini makinanın alması iş eğitiminde de farklılaşmaya neden olmuştur. John Amos Comenius ve John Locke, okullarda takip edilen örgün eğitim programlarının sanat eğitimini de içermesi gerektiğini belirtmiş ve Samuel Hartlib İngiltere'de bir tarım sanat okulu kurulmasını önermiştir. Bunun sonucu olarak el sanatları eğitimi yerini endüstriyel makinalarının kullanımının eğitimine bırakmıştır.1850'li yıllarda başlayan "Realizm Hareketi" pratik sanat ve ticaretle ilgili konuların eğitim programlarına dâhil olmasına neden olmuş, bu durum mesleki eğitimde örgün eğitime geçişin ilk uygulamaları olarak kabul edilmiştir. 19.yy'daki endüstri okullarını ve Herbart zamanındaki okulları etkileyen eğitim kurumları Pestallozzi ve Fellenberg'in 18. yy. sonlarında fakir çocuklar için açtıkları okullardır. Pestallozzi'nin maddi fakirliğin zihinsel ve ahlaki çöküntünün temel

---

<sup>27</sup> Tahir Baştaymaz, **6-15 Yaş Bursa'da Çalışan Çocuklar Üzerine Bir Araştırma**, İstanbul Friedrich Ebert Vakfı Yayınları, 1990, s. 13.

<sup>28</sup> Alkan, Doğan, Sezgin, **a.g.e.**, s. 41.

nedeni olduğu inancı onu İsviçre’de, Stanz’da, Burgdorf’da ve Yverdum’da fakir çocuklar için okullar açmaya yöneltmiştir.<sup>29</sup>

Mesleki eğitimin gelişimi ve örgün mesleki eğitime geçiş Osmanlı İmparatorluğu’nda da Avrupa’dakine benzer bir seyir izlemiştir. Avrupa ülkelerinde ise farklı sanayileşme, politik, kültürel ve bölgesel hareketlerin etkileri sonucu Avrupa Birliği’nde farklı mesleki eğitim anlayışları gelişmiştir. 20. yüzyılın ilk yarısında Avrupa’da birbirinden farklı ve çabuk değişen üç temel mesleki eğitim anlayışı meydana gelmiştir. Bunlar; İngiltere’deki liberal pazar ekonomisine dayalı mesleki eğitim modeli, Fransa’daki devlet tarafından düzenlenen bürokratik mesleki eğitim modeli ve Almanya’daki dual (ikili) mesleki eğitim; iş yeri ve okulda birlikte eğitim modelidir.

#### **1.2.4. Türkiyede Mesleki ve Teknik Eğitimin Tarihsel Gelişimi**

Türkiye’de mesleki eğitimin tarihini incelerken imparatorluk tarihi ve Cumhuriyet dönemi olarak iki ayrı dönemde incelemek gerekir. Toplumumuzda mesleki eğitim tüm dünyada olduğu gibi on ikinci yüzyıldan on sekizinci yüzyıla kadar geleneksel yöntemlerle ve bir sistem içerisinde esnaf, sanatkâr teşkilatlarınca yürütülmüştür. Bu geleneksel yöntemler Selçuklu döneminde Ahilik adıyla kurulmuş olan esnaf–sanatkâr teşkilatı, Osmanlı döneminde ise Lonca ve Gedik adları altında yürütülmüştür.<sup>30</sup>

Mesleki eğitimin bir sistem olarak kökeninin Türk toplumu içinde 12. yüzyıla kadar dayandığı ve Ahilik ile birlikte ele alınabileceği çeşitli kaynaklarda ileri sürülmektedir. Çıraklık köken olarak Ahilik örgütlenmesi içinde organize bir eğitim sisteminin ilk çekirdeğidir. Bu örgütlenmiş eski mesleki eğitim modeli, Osmanlı imparatorluğunun son zamanlarında çözülmeye başlamıştır. İkinci Meşrutiyet sonrasında mesleki eğitime tekrar ağırlık kazandırılması için çalışmalar başlatılmış ve çeşitli meslek okulları açılmıştır.<sup>31</sup>

<sup>29</sup> Alkan, Doğan, Sezgin, **a.g.e.**, s. 51.

<sup>30</sup> Çıraklık ve MTE Konseyi, **Mesleki ve Teknik Eğitimin Gelişimi**, Ankara, MEB, 1990, s. 3.

<sup>31</sup> Sema Erder Köksal, Kuvvet Lordoğlu, **Geleneksel Çıraklıktan Çocuk Emegine**, İstanbul, Friedrich Ebert Vakfı Yayınları, 2008, s. 38.

Anadolu’da on dördüncü yüzyıldan on dokuzuncu yüzyıla kadar mesleki eğitim çeşitli meslek alanlarında, çırak-kalfa ve usta sistemi içerisinde dükkânlarda yani küçük işletmelerde ustalar tarafından yaptırılırdı. Çırak olarak işe başlayan çocuk “Eti senin kemiği benim” disiplini, içerisinde birkaç yıl çalıştıktan sonra ustalığa yükselirdi. Ordunun ihtiyacı için çeşitli sanatkârlar ise Yeniçeri Ocağıyla, Acemi Oğlanlar mektebinde yetiştirilirdi. Sivillerin eğitimi ise çıraklık ve usta sistemiyle Lonca adındaki organize ve yaygın bir kuruluş tarafından düzenlenirdi. Evliya Çelebi ve batılı kaynaklara göre on yedinci yüzyılda İstanbul’da 1109 Lonca teşkilatı ve bu teşkilatlara bağlı 126000 civarında eğitim gören kişi vardı. Tarihçilerin belirttiğine göre yeniçeriler, memurlar, hükümet ve saray görevlileri, yabancılar ve işsizler dışında kalan erkek nüfusun tamamı bu teşkilatlara muhakkak kayıt olurdu. Lonca heyetleri mensup oldukları esnafın işlerine bakar ve hükümet ile esnaf arasında vasıta olurlardı. Devlet fiyat ile kaliteyi Loncalar aracılığıyla denetlerdi.<sup>32</sup>

Ahilik en geç on yaşında olan çocukların bir sanat öğrenmesi maksadıyla velisi tarafından ustaya verilmesiyle başlar ve bu döneme Yamaklık dönemi denirdi. Yamaklığın ilk dönemlerinde esnaf yamaklarının okuma yazma öğrenmelerine özen gösterilirdi. Yamaklar iş yerinde mesleki eğitim görürken zaviyelerde de dini ve sosyal bilimler eğitimi alarak eğitimlerini bir bütünlük içinde devam ettirirlerdi.<sup>33</sup>

Türkiye Cumhuriyeti’nin kuruluş döneminde, orta ve büyük ölçekli işletmelerin yapısının oluşturulması, sermayenin birikimi ve küçük ölçekli zanaatkârların kapasitelerinin artırılması yönteminden ziyade, büyük oranda devletin sunduğu destek ile söz konusu olmuş ve bu şekilde de bir çıraklık eğitiminin bilindik yöntemler ile sağlanması söz konusu olmamaktadır. Yeni süreçte, insan gücünün kullanımı açısından mesleki bilgi birikiminin oluşturulması açısından teknik nitelikteki okulların kurulması ya da teknik eğitim desteğinin sağlanması zorunlu hâle gelmiştir. Bu nedenle kurulan, Cumhuriyet’in ilk döneminden 1960’lı yıllara dek devam eden ve mesleki eğitim süreçlerini yürüten okullar, geçen zaman içerisinde ortaya çıkan ve teknik bilgisine ihtiyaç duyulan bireylerin eğitimi

---

<sup>32</sup> Yıldırım, a.g.e., s. 250.

<sup>33</sup> Yusuf Ekinci, **Ahilik**, İstanbul, Talat Matbaası, 2001, s. 123.

konusunda yetersiz kalmıştır. Bu noktada karşılaşılan temel sorun, söz konusu okullarda eğitilen bireylerin, yeterli düzeyde kalifiye elemanın yetiştirilmesi hususunda zamanın şartlarıyla uyumlu hâle gelememesidir.<sup>34</sup>

Günümüzde Esnaf-Sanatkârlar teşkilatı mesleki eğitimdeki rolü 507 sayılı Esnaf ve Sanatkârlar kanunu ile belirlenmiştir. Bu kanuna göre Çıraklık Eğitimi kapsamına alınmamış mesleklerde eğitim ve belgelendirme işi teşkilata verilmiştir. Bunun yanında 3308 sayılı mesleki eğitim kanunu çıraklık eğitiminin teorik kısmının yürütülmesi görevini MEB'e bağlı meslek okullarına, pratik eğitim kısmının yürütülmesi görevini ise işletmelere ve onların bağlı bulunduğu meslek kuruluşlarına vermiştir.<sup>35</sup>

Mesleki eğitime tarihte verilen önemi göz önüne sermek için ustalık belgesini alan bir kişinin dükkân açarken geçirdiği titiz ve dikkatli aşamaları anlamakta fayda vardır. On dokuzuncu yüzyıla kadar Türkiye'de de diğer ülkelerde olduğu gibi mesleki eğitim veren okullar bulunmamaktadır. Bu yıllarda ihtiyaç için gerekli olan meslekler ustaların yanında çıraklık yaparak öğrenilirdi. Usta olup bir iş yeri açmanın yolu uzun yıllar bir ustanın yanında çıraklık yapmaktan geçiyordu. 1727 tarihinden Tanzimat'a kadar devam eden süre içinde herhangi bir meslek üzerine olgunlaşmış ve ustalık ehliyetini kazanmış olanlar dahi istedikleri yerde dükkân açamazlardı. Bir ustanın dükkân açabilmesi esnaftan birinin sanatı terk edip zaman içinde sahip olduğu ustalık hakkını esnaf içinden yetişmiş bir kalfaya verir ve alet ve edevatını da satmış sayılır bu suretle dükkân açabilirdi.<sup>36</sup>

Tarihimizde ilk meslek okulları ordunun teknik eleman ihtiyacını karşılamak üzere 1773'de Mühendishane-i Bahri Hümayun ve 1795'de Mühendishane-i Berri-i Hümayun adı altında askeri teknik okullar olarak açıldı. Ayrıca 150 kadar öğrenci bu okullardan Fransa'ya teknik bilgileri öğrenmek üzere gönderildi. 19.yy'da orduya malzeme hazırlayan fabrikalara kalifiye işçi ve teknik eleman yetiştirmek için çeşitli

---

<sup>34</sup> TİSK, **Organize Sanayi Bölgelerinde Çocuk İşgücü, Doğu, Pendik ve Atatürk Sanayi Siteleri Anket Sonuçları**, Ankara, TİSK Yayınları, 2004, s. 50.

<sup>35</sup> Türkiye Cumhuriyeti Resmi Gazete, "Kapsam Dışı Meslekler," **507 Sayılı Esnaf ve Sanatkârlar Kanunu**, Sayı 18675, 23 Şubat 1985.

<sup>36</sup> Reşat Özalp, "İmparatorluk Devrinde Mesleki ve Teknik Öğretim," **Mesleki ve Teknik Öğretim Dergisi**, Sayı 104, Ekim 1961, s. 17.

teşebbüslerde bulunuldu. İlk defa bu yıllarda terhis edilen askerlerden bu fabrikalarda çalıştırılmaya başlandı; ancak terhis olan askerler yoluyla teknik eleman temini yetersiz kalınca orduda harp sanayi sınıfı oluşturulup bu suretle fabrikaların eleman ihtiyacı giderildi. Askerliğini yapmaya gelenlerden el becerileri iyi olanlar bu fabrikalarda çalıştırılıp meslek öğretilerek eleman ihtiyacı giderildi. Daha sonraları askeri fabrikalar içinde meslek okulları kurularak (İdadi Sanayi Alayları) ordunun teknik eleman ihtiyacı giderilmiştir.<sup>37</sup>

1907 yılında sanayi alayları teşkilatı kaldırıldı ve İmalat Harbiye Nazari Mektebi adıyla bir sanat okulu kuruldu. Bu teşkilat 1921'e kadar devam etti. Bu yılda okulun adı Askeri Fabrikalar Müdüriyet Umumiyesi usta mektebi olarak değiştirilmiştir. Böylece Cumhuriyet devrine kadar bu okullar orduya ait malzeme hazırlayan fabrikalara teknik eleman yetiştirmeye devam etmiştir.

Meslek okullarının temelini oluşturan ilk meslek okulları 1861 yılında Osmanlı döneminde Mithat Paşanın Niş Valiliği sırasında Hristiyan ve Müslüman fakir çocuklarına meslek öğretmek üzere açılmıştır. Bu okullar Islahhane olarak adlandırılmıştır. İlerleyen yıllarda Osmanlı sınırları içinde yer alan diğer valiliklerde benzer okullar açılmıştır. Ahmet Vefik Paşa 1869 ve 1878'de Üsküdar'da, 1879'da Aksaray'da, aynı yıl Cağaloğlu'nda meslek okulları açmıştır. Ayrıca zamanın Ticaret Bakanı Suphi Paşa 1883'de Hamidiye Ticaret Mekteb-i Alisi adıyla bir ticaret meslek lisesini açmıştır.<sup>38</sup>

Cumhuriyetten önce açılmış kız sanat mektepleri, cumhuriyetin başlangıç yıllarından itibaren değişime uğramıştır. Bu bağlamda ilk olarak 1927-28 öğretim yılında ilkokula dayalı ve beş yıl süreli kız enstitüleri açılmıştır. Bu okulların amacı genç kızların iyi birer vatandaş ve becerikli bir ev kadını olarak yetiştirilmelerini sağlamaktır. 1935-36 öğretim yılında, kız enstitülerine ortaokul mezunu kız çocuklarının alınabilmesi için ortaokula dayalı iki yıllık özel bölüm açılmıştır. Kız teknik ortaöğretimde, ilkokula dayalı beş yıl süreli esas bölüm ile ortaokula dayalı iki yıllık özel bölüm uygulamaları 1963-64 öğretim yılına kadar devam etmiştir. 1963-

---

<sup>37</sup> A.e., s. 19-20.

<sup>38</sup> A.e., s. 23.

64 öğretim yılından itibaren kız enstitüleri ortaokula dayalı üç yıllık meslek okulu hâline getirilmiş, iyi birer vatandaş ve becerikli bir ev kadını yetiştirme amacına iyi bir meslek kadını yetiştirme amacı da eklenmiştir. 1974-1975 öğretim yılına kadar kız enstitüsü olarak anılan bu kurumlar, söz konusu tarihten itibaren hem mesleğe hem de yükseköğretime hazırlayan bir program yapısına kavuşturularak kız meslek lisesi adını almıştır.<sup>39</sup>

Cumhuriyet dönemine birbirini takip eden savaşlardan sonra girilmiştir. Bu sebeple birçok meslek okulu sınırlarımızın dışındaki bölgelerde kalmıştır. Cumhuriyetin ilk yıllarında çok sayıda meslek okulu vardı ve bu okullar vilayet okulları oldukları için her birinin programı ve süresi birbirinden farklıydı. Bu dönemde mesleki eğitim kökten ele alınarak yabancı uzmanlar getirilip incelemeler yaptırılmıştır. Bu uzmanlar 1924 yılında Amerikalı Profesör John Dewey, 1925 yılında Alman Ticaret ve Sanayi Müsteşarı Kühne'dir. Ayrıca Belçika'nın Mesleki ve Teknik Öğretim genel müdürü MEB'in davetlisi olarak Türkiye'ye gelmiş ve mesleki eğitim ile ilgili raporlar hazırlamışlardır. Hazırlanan raporlarda her bölgenin ihtiyaçlarına göre meslek okullarının geliştirilmesini ve bunun için sürekli meslek okullarının açılması gerektiği belirtilmiştir.

Mesleki eğitim Cumhuriyet döneminde 1924-26 yıllarında filizlenmeye başlamıştır. Bu konuda yurt dışından getirilen uzmanlar aracılığıyla bütçe, örgüt, program ve okullarla ilgili raporlar hazırlanmış, bunların yanında başta Ziya Gökalp, İsmail Hakkı Baltacıoğlu, İsmail Hakkı Tonguç ve Rüştü Uzel gibi ulusal eğitimciler mesleki eğitimi yönlendirmişlerdir. Baltacıoğlu "İçtimai Mektep" adlı kitabında meslek adamı yetiştirmede eğitim ortamının işin gerçek koşullarına uygun olması gerektiğine dikkat çekmiştir.<sup>40</sup>

Ayrıca küçük işletmelerin mesleki bilgilerini arttırmak amacıyla akşam sanat okullarının açılması ve meslek okullarına öğretmen yetiştirmek üzere yüksek seviyede teknik eleman ve mühendis yetiştirme ihtiyacı belirlemiştir. Cumhuriyet döneminin ilk yıllarında çeşitli okullar ve kurslar değişik bakanlıklar ve bunlara bağlı

---

<sup>39</sup> MEB, **Kız Çocuklarının Mesleki Eğitime ve İstihdama Yönelimleri**, Ankara, Başbakanlık Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü Yayınları, 2000, s. 16.

<sup>40</sup> Metin Gökyokuş, "Köy Enstitülerinden MTE'ye," Ege Basım, **Eğitimin Sorunları Kurultayı Bildirisi**, Nisan 2001, s. 49.



dairelerce yönetilmiştir. Bu dönemde mesleki eğitimle ilgili MEB’de bir daire kurulmuştur. Önceleri ilköğretim genel müdürlüğüne bağlı olarak faaliyet yürüten bu daire 1927’de Yüksek ve Mesleki Öğretim genel müdürlüğü hâline getirilmiştir.<sup>41</sup>

İlerleyen yıllarda meslek okullarının sayısı artması karşısında bu okulların yönetimi için ayrı bir genel müdürlük kurulmuştur. 1933 yılında çıkarılan 2287 sayılı Maarif Vekâleti Merkez Teşkilâtı ve Vazifeleri Hakkındaki Kanunla, Meslekî ve Teknik Öğretim Müsteşarlığına bağlı olarak Erkek Teknik Öğretim Müdürlüğü faaliyete başlamıştır. 1937 yılında çıkarılan 3225 sayılı Kanunla Kültür Bakanlığı Merkez Teşkilâtına bağlanmış ve adı da Erkek ve Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü olarak değiştirilmiştir. Meslekî ve teknik öğretim alanındaki işlerin daha sistemli yürütülebilmesi için 25.09.1941 tarih ve 4113 sayılı kanunla Meslekî ve Teknik Öğretim Müsteşarlığı kurulmuştur. Müsteşarlık; Erkek Teknik, Kız Teknik ve Ticaret Turizm Öğretim Müdürlükleri ile Teknik Büro, Yapı İşleri Müdürlükleri ve Muamelat Şefliği gibi dairelerden oluşmuştur. Bakanlık Makamınının 1 Mart 1960 gün ve 2178 sayılı onayı ile "Erkek Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü" olarak yeniden teşkilâtlandırılmıştır. 1982 yılında, 8/4334 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile bakanlık bünyesinde yapılan düzenleme sonucunda; Meslekî ve Teknik Yüksek Öğretim Genel Müdürlüğü ile Yaygın ve Örgün Yüksek Öğretim Dairesi Başkanlıkları kaldırılarak bu Dairelerin görevleri de Genel Müdürlüğe verilmiş ve adı da Erkek Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü olarak değiştirilmiştir. 1983 yılında, 179 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Genel Müdürlüğün adı yeniden “Erkek Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü” olarak değiştirilmiştir. 1984 yılında çıkarılan 208, 1989 yılında çıkarılan 385 sayılı Kanun Hükmündeki Kararnamelerle görevleri yeniden belirlenmiştir. Geleneksel çıraklık sistemi ve endüstrinin talebi olan iş gücünün mesleki eğitim kurumlarının dışı kapalı yapısında yetişmediği düşüncesiyle 1986 yılında 3308 sayılı Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanunu, günümüzdeki adıyla Mesleki Eğitim Kanunu yürürlüğe konmuştur.<sup>42</sup>

Millî Eğitim Bakanlığı’nın daha işlevsel hâle getirilmesi ve yerelden yönetim amacıyla bakanlığın teşkilat yapısında mesleki eğitimle ilgili 14.09.2011 tarih 28054

<sup>41</sup> Çıraklık ve Mesleki Teknik Eğitim Konseyi, **a.g.e.**, s. 7.

<sup>42</sup> MEB, “Erkek Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü Tarihi”, (Çevrimiçi) [http://mtegm.meb.gov.tr/TR/tarihce\\_etogm.asp](http://mtegm.meb.gov.tr/TR/tarihce_etogm.asp), 13 Kasım 2016.

sayılı Resmî Gazetede yayımlanan 652 sayılı MEB Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname yeniden yapılanmaya gidilmiştir. Bu kapsamda üç genel müdürlük ve iki daire başkanlığı Mesleki ve Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü adıyla birleştirilmiştir. Bu yapılanmanın sonucu mesleki eğitimin yürütülmesinde çok büyük değişikliklere gidilerek konudan sorumlu altı birim Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü (MTEGM) bünyesinde birleştirilmiştir.

Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü de aynı kanunla isim değiştirilerek Hayat Boyu Öğretim (HBÖ) Genel Müdürlüğü ismini almıştır. Bu genel müdürlüğe bağlı olarak faaliyet gösteren yaygın eğitim kurumları ise HEM, turizm eğitim merkezleri, olgunlaşma enstitüleri ve açık liselerdir.<sup>43</sup>

MTEGM bünyesinde birleştirilen bakanlık birimleri şunlardır;

- **Erkek Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü:** Bu genel müdürlüğe bağlı bulunan endüstri meslek, teknik ve anadolu teknik liseleri MTAL adıyla tek çatı altında birleştirilmiştir.
- **Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü :** Bu genel müdürlüğe bağlı bulunan kız meslek lisesi, kız teknik lisesi ve kız anadolu teknik liseleri, MTAL adıyla tek çatı altında birleştirilmiştir.
- **Ticaret ve Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğü:** Bu genel müdürlüğe bağlı bulunan ticaret meslek lisesi, ticaret teknik lisesi ve ticaret anadolu teknik liseleri, turizm anadolu lisesi, turizm teknik lisesi MTAL adıyla tek çatı altında birleştirilmiştir.
- **Sağlık İşleri Dairesi Başkanlığı:** Bu daireye bağlı bulunan sağlık meslek lisesi ve sağlık anadolu meslek liseleri MTAL adıyla birleştirilmiştir.

Ayrıca Çıraklık, Mesleki ve Teknik Eğitimi Geliştirme ve Yaygınlaştırma Dairesi Başkanlığı yeniden yapılandırma çalışmaları kapsamında HBÖ Genel Müdürlüğüne bağlanmıştır; ancak bu daire 02.12.2016 tarih 6764 sayılı KHK ile MEB teşkilat kanununda yapılan değişiklikle MTÖGM'ne bağlanmıştır.

Resmi Gazete, 9 Temmuz 2018 tarih, 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile 652 sayılı MEB teşkilat kanunu büyük oranda yürürlükten

---

<sup>43</sup> Yıldırım, a.g.e., s. 10.

kaldırılmıştır. MEB teşkilat kanunu büyük oranda yürürlükten kaldırıldığı için yeni düzenlemeler yapılacaktır. Cumhurbaşkanlığı kararnamele yapılacak düzenlemeler ile Şekil 1.1’de yer alan MEB birimleri ile yeni teşkilat şemasının oluşturulması beklenmektedir.

**Şekil 1.1: Milli Eğitim Bakanlığı Birimleri**

<b>BAKAN</b>		
<b>BAKAN YARDIMCILIĞI (4 ADET)</b>		
<b>BAKANLIĞA BAĞLI GENEL MÜDÜRLÜKLER</b>	<b>BAKANLIĞA BAĞLI DAİRE BAŞKANLIKLARI</b>	
Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü, Destek Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Din Öğretimi Genel Müdürlüğü, Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü, Hukuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü, Ortaöğretim Genel Müdürlüğü, Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü, Ölçme, Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Özel Eğitim Kurumları Genel Müdürlüğü, Personel Genel Müdürlüğü, Temel Eğitim Genel Müdürlüğü, Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü, Yükseköğretim ve Yurtdışı Eğitim Genel Müdürlüğü.	Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığı, İç Denetim Birimi Başkanlığı, İnşaat ve Emlak Dairesi Başkanlığı, Teftiş Kurulu Başkanlığı, Strateji Geliştirme Başkanlığı, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.	
		<b>BAKANLIĞA BAĞLI MÜŞAVİRLİK</b>
		Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği
		<b>BAKANA BAĞLI DİĞER BİRİMLER</b>
	Özel Kalem Müdürlüğü	

\*Birimler Alfabetik Sıra ile verilmiştir.

**Kaynak:** MEB, “MEB Birimleri”, (Çevrimiçi) <http://www.meb.gov.tr/milli-egitim-bakanliginin-kisatarihcesi/duyuru/8854>, 10 Ağustos 2018.

Türk ekonomisinin desteğine ihtiyaç duyduğu nitelikli elemanların yetiştirilmesi ve sürece katılımının sağlanması hususunda sorunlar söz konusu olmasıyla birlikte mesleki eğitim almış bireylerin işsiz olması durumu da son derece ciddi ölçekli bir sorun yaratmıştır. 2000 yılı rakamlarına bakıldığında söz konusu sorunun oransal karşılığı %10,9’dur; 2005 yılına gelindiğinde ise bu rakam %13,3’e erişmiştir. Bu görüntü, öğrencilerin mesleki eğitim yerine diğer eğitim süreçlerini tercih etmeleri; mesleki eğitim standartlarının iş dünyasının beklentileri ile uyumlu olmaması; mesleki eğitim sisteminin oluşturulmasında konunun doğrudan

taraflarının fikirlerinin önemsenmemesi teçhizat eksikliği ve eğitim konusunda destek sağlayacak olan eğitim personelinin yetersizliği ile bağdaştırılabilecektir. <sup>44</sup>

2011 yılında Millî Eğitim Bakanlığı teşkilat yapısında yapılan değişikliklere paralel olarak okul türlerinde de değişiklik olmuştur. Yapılan güncellemelerle MEB ortaöğretim kurumları;

- **Genel Eğitim Verip Üst Öğrenime Hazırlayan Liseler:** Fen liseleri, sosyal bilimler liseleri, anadolu liseleri, güzel sanatlar liseleri ve spor liselerini kapsamaktadır. Spor ve güzel sanatlar eğitimi veren okullar, düzenledikleri özel yetenek sınavları aracılığıyla bünyelerinde eğitim alacak öğrencileri belirlemektedirler. İlköğretim okulunu söz konusu okul dönemi içerisinde bitirenlerin, yetenek sınavına girebilmek adına tercihte buldukları güzel sanatlar ve spor lisesi sorumlu kurumuna başvuruda bulunmaları gerekmektedir. Sınavsız doğrudan öğrenci alan okul türü özel temel liselerdir ve 2018 yılında kapatılacaktır. <sup>45</sup>

Türkiye’de mesleki eğitim veren kurumlar ise aşağıdadır.

- **Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri:** MEB Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü mesleki ve teknik eğitimin bütün hizmetlerinden sorumlu genel müdürlüktür. MTE ortaöğretim kurumları bu birime bağlı olarak faaliyet yürütürler. Bu okullar çeşitli program uygulayan meslek liseleri ve MEM’den meydana gelir. MTE ortaöğretim kurumları, MTAL’leri, mesleki ve teknik eğitim merkezleri ile çok programlı anadolu liseleri şeklinde düzenlenmiştir. Bu okullarda sağlıktan ticarete, elektrikten tarıma kadar 54 meslek alanında eğitim verilir.

2011 yılında Millî Eğitim Bakanlığı’nın teşkilat yapısında yapılan değişikliklerle meslek eğitim veren okulların adları da MTAL adı altında birleştirilmiş, endüstri meslek lisesi, kız meslek lisesi ve ticaret meslek lisesi gibi adlar kaldırılmıştır. Bu durum veliler ve öğrenciler gözünde okulların tanınırlığı ile ilgili bazı karışıklıklara neden olmuştur. Bu karışıklıklar okulların isminin aynı olması nedeniyle öğretim

---

<sup>44</sup> Türkiye Cumhuriyeti Resmi Gazete, “Eğitimin İşgücü Talebine Duyarlı Hâle Getirilmesi,” **9.Kalkınma Planı**, Sayı 26215, Temmuz 2006, s. 39.

<sup>45</sup> A.T.O Eğitim ve Mesleki Yeterlilikler Özel İhtisas Komisyonu, **Karşılaştırmalı Mesleki Eğitim Sistemi**, Ankara, 2017, s. 27.

programının içeriği, tercih yapacak öğrenciler ve okula tayin isteyecek öğretmenler tarafından anlaşılammaktadır.

• **Tematik Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri:** Tematik MTAL'leri, 25.08.2011 tarihli ve 652 sayılı MEB Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 37. maddesinin dokuzuncu fıkrası kapsamında kurulmuştur. Bu okullar bir meslek alanında pilot uygulama yaparak faaliyet göstermek, belirli eğitim reformu ve programları uygulamak üzere Millî Eğitim Bakanlığınca belirlenen MTAL'leridir. Bu liselere 01.09.2016 tarihli ve 29818 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Millî Eğitim Bakanlığı Özel Program ve Proje Uygulayan Eğitim Kurumları Yönetmeliği'nde belirlenen şartları taşıyan yönetici ve öğretmenler arasından bu usul ve esaslara göre mülakatla yönetici görevlendirmesi ve öğretmen ataması yapılır. Bu liselerde bakanlık mevcut 54 meslek alanında uzmanlaşmayı hedefleyerek bazı okulların yalnızca bir alanda faaliyet göstermesi ve uzmanlaşmasını hedeflemiştir. Bu okullara örnek olarak İstanbul'da açılan kuyumculuk, ayakkabıcılık ve triko MTAL'leri verilebilir. Bu okulların açılma şartlarından en önemlisi okulun faaliyette bulunacağı alanla ilgili sivil toplum örgütü, ticaret odası veya esnaf sanatkâr odası ile iş birliği protokolünün bulunmasıdır.

• **Çok Programlı Anadolu Liseleri:** Bu okullar 1989-90 öğretim yılında açılmaya başlanmıştır. Bu okullar ilk açıldığı zaman MEB Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü bünyesinde açılmıştır. Nüfusu az ve dağınık olan ve MEB tarafından gerekli görülen yerlerde ortaöğretimin genel, mesleki ve teknik öğretim programlarını bir yönetim altında uygulayan çok programlı liseler kurulabilir. Ortaöğretim kurumlarının öğrenim süresi, uygulanan programın özelliğine göre Millî Eğitim Bakanlığınca tespit edilir. Meslek lisesi açılması ekonomik olmayan küçük yerleşim yerlerinde anadolu lisesi, anadolu imam hatip lisesi ve MTAL'lerinin aynı yönetim altında birleştiği okullardır. Bu okullarda her üç okul türüne ait programlar aynen uygulanmakta ve öğrencilere bitirdikleri programlarda diploma düzenlenmektedir.<sup>46</sup>

Bu liseler 2001 yılında MEB tarafından yayımlanan Çok programlı liseler yönergesi ile belirtilen şartlara uygun olarak açılır. Bu okullar açılırken Millî Eğitim

---

<sup>46</sup> MEB, a.g.e., s. 18.

Temel Kanunu ile kalkınma planları, hükümet programları ve şura kararlarında yer alan hedefler, ilkeler ve politikalar doğrultusunda küçük yerleşim birimlerinin ortaöğretim düzeyindeki eğitim ihtiyaçları, öğrenci potansiyeli, eğitim maliyeti, eğitim ekonomisi, beceri eğitimine uygun iş yerleri ile fiziki kapasite durumları dikkate alınır.

- **Halk Eğitim Merkezleri:** Özellikle yetişkinlerin istedikleri alanlarda gerekli bilgi ve becerileri kazanmalarını sağlamak amacı ile HEM’de kurslar düzenlenmektedir. Bu kurslar sonunda katılımcılara belge ve sertifikalar verilmektedir.

Halk eğitimi, ulusal kalkınma açısından değerli bir unsur olarak ele alınabilecektir; fakat Türkiye özelinde konu değerlendirildiğinde okuma-yazma eğitiminin dışında herhangi bir fonksiyonu olmayan bu mekanizmanın dolayısıyla üretime, ulusal ekonomi yapısına ve kalkınma hamlelerine yönelik herhangi bir fonksiyonunun bulunmadığı fark edilmektedir. Mevcut süreçte sosyal, ekonomik ve teknolojik gelişmeler kalkınmanın temelini teşkil ederken aynı zamanda yetişkinlere sağlanan eğitim desteği temel unsurların dışına çıkararak onların kalkınmaya destek sağlamaları hususunda itici bir unsur olmaktadır. Bu şekilde yetişkin bireyler, kendilerini mesleki anlamda da geliştirebilmekte ve böylelikle de ulusal ekonominin beklentilerini karşılayabilmektedir.<sup>47</sup>

Bu konuda özellikle belediyeler, üniversiteler, diyanet işleri ve çeşitli sivil toplum örgütlerinin kurs faaliyetinde bulunması bu alanda koordinasyonu gerekli kılmaktadır. Koordinasyon söz konusu edilmesi ve eldeki kaynaklardan doğru şekilde yararlanılması, fırsat olarak değerlendirilebilecek olan eğitim unsurlarının etkililiğine olumlu yansıtacaktır. Koordinasyon konusunda yaşanan sorunların ortaya çıkardığı temel sorunların başında HBÖ dahilinde dağıtılan belge ya da sertifikaların zaman dilimini ve içerdiği unsurlar açısından farklılıklarının bulunmasıdır. Söz konusu durum, çalışanlar ya da bireyler ve işletme yönetimleri ya da sahipleri tarafından belge ya da sertifikaların bireylerin kapasitelerinin bir kanıtı olarak değerlendirilmemesine sebebiyet vermektedirler. HBÖ dahilinde sunulan

---

<sup>47</sup> Adil Türkoğlu, Sanem Uça, “Türkiye’de Halk Eğitimi, Tarihsel Gelişimi, Sorunları ve Çözüm Önerileri,” Adnan Menderes Üniversitesi, **Eğitim Bilimleri Dergisi**, 2011, s. 57.

hizmetlerin nitelik düzeyinin ve dağıtılan belge ya da sertifikaların güvenilirlik düzeyinin ulusal anlamda oluşturulacak olan bir koordinasyon süreci ile üst noktalara çekilmesi üzerine odaklanılmaktadır. Türkiye’de HBÖ ile ilintili operasyonlarda görevli kurum ve kuruluşlar arasında iletişimin düzeyinin artırılması, HBÖ sisteminin işlevselliğini ve etkililiğini arttırmakla birlikte mekanizmanın işleyişine dair güveni de oluşturacaktır. Bu kapsamda örgün eğitim sürecinde koordinasyonun söz konusu olması ve belge ya da sertifikaların bütün kurumlar nezdinde tanınması ana hedeflerden olmaktadır.<sup>48</sup>

• **Olgunlaşma Enstitüleri:** Özellikle kız çocuklarına en son eğitim kademesinde elde ettikleri bilgi ve kabiliyetlerini geliştirmek ve onlara hayatını kazanmasını sağlayacak yeni imkânlar hazırlamak için yaygın eğitim kapsamında faaliyet gösteren eğitim kurumlarıdır. Olgunlaşma ismini de ‘meslekte olgunlaşma’ anlamında düşünülerek bu kurumlara verilmiştir. Bir atölyede nasıl çalışılır, müşteri nasıl kabul edilir, sipariş nasıl alınır, model nasıl uygulanır gibi pratik eğitim içeren faaliyetinde bulunmak üzere ilk olgunlaşma enstitüsü Türkiye’de 1945 tarihinde açılmıştır. Hâlen bu kurumlar 11 ildeki toplam 18 enstitü ile faaliyet göstermektedir. Eğitim süresi iki yıl olup döner sermaye ile işletilen kurumlardır. Olgunlaşma enstitüsü, kız öğrencilerin mesleki beceriklilik, bilgi, görgü ve zevklerini artırmak, onlarda teşebbüs kabiliyeti ve kazanç fikrini geliştirmek ve meslekleriyle hayatlarını kazanabilecek şekilde yetiştirmelerini sağlamak amacıyla açılmış yaygın eğitim kurumlarıdır.<sup>49</sup>

Olgunlaşma enstitülerinde olgunlaşma programlarına en az ilköğretim mezunu olanlar, bakanlıkça belirlenen alan/dallara ise en az lise veya mesleki ve teknik ortaöğretim mezunu olanlar kayıt yaptırabilir. Olgunlaşma enstitülerini başarıyla tamamlayıp bitirme projesini veren öğrencilere kurs bitirme belgesi verilmektedir. Bu bitirme belgesi ile açık lise yüz yüze eğitimini tamamlayan öğrenciler enstitü aracılığıyla meslek lisesi diploması sahibi de olabilmektedirler.

---

<sup>48</sup> MEB, **Türkiye HBÖ Strateji Belgesi ve Eylem Planı 2014-2018**, Ankara, MEB Yayınları, 2014, s. 9.

<sup>49</sup> Mazlum Akın, “Kız Teknik Öğretiminde Bir Örnek, Ankara Olgunlaşma Enstitüsü”, (Yayınlanmamış YL Tezi), Ankara, AÜ Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü, 2011, s. 44.

Ayrıca kurumlarda verilen iş yeri açma belgesi ile mezunlar kendi iş yerini açabilmektedir.<sup>50</sup>

• **Mesleki Eğitim Merkezleri:** Çıraklara çeşitli alanlarda eğitimin verildiği kurumlardır. 6764 sayılı kanunla çıraklık eğitimi zorunlu eğitim kapsamına alınmıştır. Ayrıca çıraklık eğitimi cazip hâle getirmek adına işletmelerin çıraklara ödemek zorunda oldukları asgari ücretin %30 kadar olan bedelin bir kısmı, işletmelere destek olmak amacıyla işsizlik fonundan devlet katkısı olarak işletmelere, çıraklara ödemek üzere ödenecektir. Çırak kabul eden özel sektöre ödenen bu destek ödemeleri 2017 yılı Şubat ayında başlamıştır.<sup>51</sup>

Çıraklık eğitimi, belirli standartlara göre düzenlenmiş bir mesleğin gerektirdiği bilgi beceri ve iş alışkanlıklarının, bu mesleğin içerisinde bulunan çırak, kalfa ve ustalara kazandırılması için işyerleriyle MEM'nin ortaklaşa yürüttükleri bir öğretim şeklidir. Çıraklık eğitimi ortaokul bitirip bir üst öğrenim kurumuna gidemeyen veya çeşitli sebeplerle örgün eğitimin dışında kalmış ve iş ortamında fiilen çalışarak meslek kazanmak isteyen 13-18 yaş grubundaki gençlerin eğitimini kapsamaktadır. Bu eğitimde teorik eğitim MEM'nde, pratik eğitim ise işyerlerinde verilmektedir. Çırak, kalfa ve ustaların eğitimi okullarda ve işletmelerde yapılacak mesleki eğitime ilişkin usul ve esaslar 3308 sayılı mesleki eğitim kanununa göre düzenlenmektedir.<sup>52</sup>

Mesleki eğitimde işyerlerinin çırak kabulünü teşvik için 23.12.2016 tarihinde 6764 sayılı kanun çıkarılmış ve Millî Eğitim Temel Kanununa çıraklık eğitimi ile ilgili hükümler eklenmiştir. Bu kanunla çıraklık eğitimi zorunlu eğitim kapsamına alınarak zorunlu eğitimin 12 yıla çıkarılmasından dolayı oluşan mevzuattaki büyük bir eksiklik giderilmiştir. Tüm bu düzenlemelerden sonra Türk Çıraklık Eğitiminin örgün eğitim içine alınarak cazip hâle getirilmesi amaçlanmıştır.

Şekil 1.2'de 6764 sayılı kanun ile getirilen yeniliklerden sonra çıraklık eğitim sisteminin son durumu gözükmektedir.

<sup>50</sup> Sabancı Olgunlaşma Enstitüsü, "Kayıt Şartları", (Çevrimiçi) [http://sabanciolgunlasma.meb.k12.tr/meb\\_iys\\_dosyalar/34/22/215177/icerikler/enstitu-faaliyet-lanlarimiz\\_3614552.html?CHK=abf5c6b33b5d7dbc106901007a46f5cd](http://sabanciolgunlasma.meb.k12.tr/meb_iys_dosyalar/34/22/215177/icerikler/enstitu-faaliyet-lanlarimiz_3614552.html?CHK=abf5c6b33b5d7dbc106901007a46f5cd), 04 Kasım 2017.

<sup>51</sup> Mesleki Eğitim Kanunu, "Mesleki Eğitim Gören Öğrencilerin Ücretlerine İlişkin Usul ve Esaslar," **TC Resmi Gazete**, Ankara 1986, (Çevrimiçi) [https://mtegm.meb.gov.tr/meb\\_iys\\_dosyalar/2017\\_02/17161526\\_devlet\\_katkYsY\\_usul\\_ve\\_esaslar.pdf](https://mtegm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_02/17161526_devlet_katkYsY_usul_ve_esaslar.pdf), 16 Kasım 2017.

<sup>52</sup> Yıldırım, **a.g.e.**, s. 10.



Şekil 1.2: Çıraklık Eğitim Sistemi

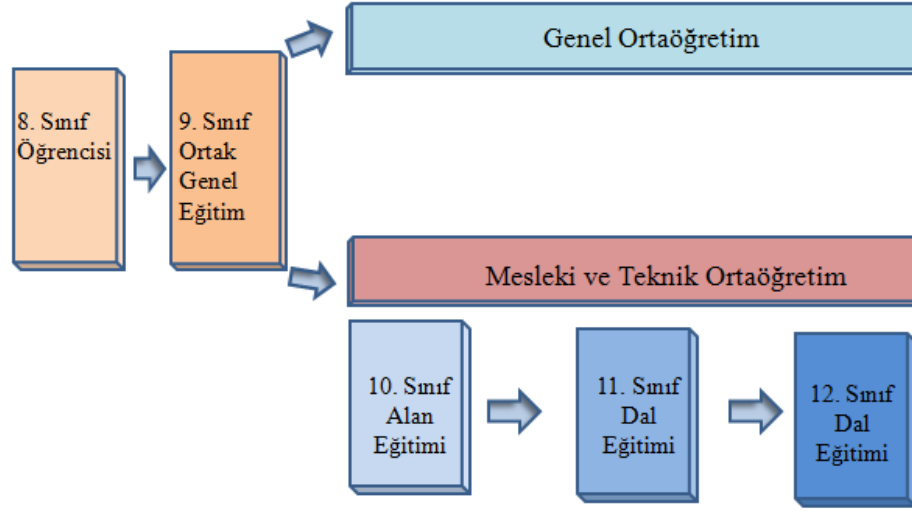


**Kaynak:** MEB, “6764 Sayılı Kanundan Sonra Çıraklık Eğitim Sistemi,” **Mevzuat Uygulamaları Seminer Notları**, 2016, s.13.

Günümüzde meslek okulları öğrencileri sekiz yıllık temel eğitimi tamamlayıp Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş Sistemi (TEOG) sınavını başaran öğrenciler arasından alınmaktadır. Öğrencilerin ilgi ve istekleri yönünde istedikleri mesleki alana yönlendirilebilmeleri için okullara arası yatay geçişlere müsaade edilmiştir. Lise çağındaki öğrenciler üniversiteye gitme şansları büyük olur düşüncesiyle meslek liseleri yerine genel liseleri tercih etmektedirler. Öğrenciler ve aileler arasında meslek liseleri popüler olmayan liseler olarak algılanmakta ve sadece başarısız olan öğrencilerin devam edeceği okul olarak görülmektedir. Meslek liseleri bu olumsuz algıyı uzun senelerden beri kıramamaktadır.

Şekil 1.3’de Türkiye’de mesleki eğitimde öğrencinin yönelimi ve mesleki eğitim süreci gösterilmiştir. Bu şekilden de görüleceği gibi tüm lise eğitimi gören öğrenciler 9.sınıfta ortak programla aynı dersleri almaktadır. Bu durum öğrencinin 9. sınıf sonunda isterse meslek lisesinden anadolu lisesine geçişi ve yine isterse anadolu lisesinden meslek lisesine geçiş yapabilmesi için bu şekilde planlanmıştır.

**Şekil 1.3: Öğrencinin Yönelimi ve Mesleki Eğitim Süreci**



**Kaynak:** Şekil MEB Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği Esas Alınarak Tarafımızdan Oluşturulmuştur.

Meslek liselerinin önemi liseden mezun olup yükseköğretime lisans düzeyinde yerleşmeyi planlayan öğrenci sayılarına bakıldığında zaman daha iyi anlaşılmaktadır. Bugün üniversite kontenjanlarına bakıldığında başvuran öğrencilerin ancak yaklaşık yüzde onunun bir lisans programına yerleşebildiği görülmektedir. ÖSYM verilerine göre 2017 yılında sınava giren aday sayısı 2265844 kişidir. Yine aynı verilere göre 2016 yılı lisans kontenjanları Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’ndeki üniversiteler dâhil 449018’dir. Genel lise mezunu olup bir üniversiteyi kazanamayan ve bir mesleki beceriden yoksun olan lise mezunu gençler için hükümetlerin politika geliştirmeleri gerekmektedir. Geliştirilen bu politikaların odağında hep mesleki eğitimin cazip hâle getirilmesi yer almalıdır. Şekil 1.3’de TEOG yerleştirme sonrasında liseye başlayan bir öğrencinin genel lise ve MTAL eğitimi görselleştirilmiştir. Sistem öğrencinin 9. sınıfın sonunda not ortalamasına göre 10. sınıfta bir meslek alanına veya bir Anadolu lisesine gidebilmesine olanak tanıyacak şekilde planlanmıştır; ancak TEOG notu gitmek istediği anadolu lisesi taban puanını tutmaması durumunda öğrenci zorunlu olarak meslek lisesine gitmek zorunda kalmaktadır.<sup>53</sup>

<sup>53</sup> Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi, “2016 Yılı Lisans Programları Kontenjanları”, (Çevrimiçi) <http://dokuman.osym.gov.t/pdfdokuman/2017/OSYS/YGS/SAYISAL28032017.pdf>, 10 Ekim 2017.

Türkiye'nin eğitim açısından geçirmiş olduğu sürece bakıldığında ortaya çıkan tablonun aslında gelişim ve karmaşıklık ekseninde ilerlediği görülmektedir. Yıllar içerisinde birbirinden farklı sistemlerin uygulandığı eğitim alanında bireyler, bu süreçlerin hızlıca değişimlerine ayak uydurma konusunda zorluklar yaşamıştır; fakat genel görünüme bakıldığında Türkiye'de eğitim açısından toplumsal anlamda atfedilen değer son derece üst düzeyli olduğunu söylemek mümkündür. Bununla birlikte eğitimin sistem konusundaki karmaşa durumu her ne şekilde ortaya çıkarsa çıksın sistem, kendisine ait bir çalışma mekanizması bulmakta ve bu mekanizmanın içerisinde bireylerin eğitim haklarından ve hizmet alma konusundaki fırsatlardan geri kalmadıkları görülmektedir. Söz konusu durum, Türkiye'nin eğitim konusundaki potansiyelinin mevcut süreçte AB ile olan ilişkileri açısından olumlu bir bütünleşmeyi ortaya çıkarabilecek türdendir.

Öte yandan mesleki eğitim açısından bakıldığı süre zarfında Türkiye'nin sosyokültürel anlamda bu konuda son derece hazırlıklı ve istekli olduğu görülmektedir. Buna göre tarihsel akış içerisinde Türk toplumunda mesleki eğitime verilen bir önemin bulunduğu görülmektedir; fakat geçmiş yıllarda bu durum sadece bireyin pratikteki bilgileri elde edebilmesi adına sahaya inmesi ile ilişkilendirildiği gözlemlenmektedir. Konunun teorik boyutu açısından Türkiye'deki durumun hâlen yeterli bir seviyeye erişemediği gözlemlenmektedir. Bu nedenle de mesleki eğitim açısından Türkiye'nin revize etmeye çalıştığı sistem, aslında geçmişten gelen alışılmış durumların değişimi ile de doğrudan ilintilidir. Bu nedenle de Türkiye'nin mesleki eğitim sistemi hem kendi içerisinde hem de AB ile uyumluluk açısından değerlendirilmek durumundadır.

### **1.3. Eğitim Politikası İçinde Hayat Boyu Öğrenme Programı**

#### **1.3.1. Hayat Boyu Öğrenmenin Tanımı ve Önemi**

Hayat Boyu Öğrenme (Life Long Learning – LLL) kavramı, bireyin hayatı boyunca kendini geliştirmesini, okulda ve okul dışında öğrendiklerini bütünleştirmesini, okuldan sonra iş hayatına katılmasını ve gerekirse tekrar okula dönmesini, okul dışında öğrendiklerine eğitimsel anlamda kredi verilmesini öngörmektedir. HBÖ şu şekilde tanımlanmıştır: Vatandaş olarak bilgi, beceri ve

yetileri kişisel, sosyal ve/veya iş perspektifi çerçevesinde geliştirmek amacıyla hayat boyu yapılan her türlü öğrenme faaliyetidir.<sup>54</sup>

Çağımızda teknoloji gelişmekte ve yeni çıkan bilgilerin uygulamaya ve teknolojiye dönüşmesi çok kısa zamanda gerçekleşmektedir. Üniversiteyi yeni bitirmiş bir genç, mezuniyetten çok kısa bir süre sonra o güne kadar hiç karşılaşmadığı yeni bilgi ve uygulamalarla karşılaşmakta ve bu yeni duruma uyum için kendisini geliştirmek zorunda kalmaktadır.<sup>55</sup>

HBÖ, bilgi, beceri ve yetkinliklerin bir üst seviyeye eriştirilmesi adına bireyin eğitim yaşamı içerisindeki tüm öğrenme faaliyetlerini ifade etmektedir. HBÖ, okulöncesi eğitim, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretimin farklı düzeylerini, işyerleri, sivil toplum örgütleri, sendikalar, odalar vb. kurum ve kuruluşlar aracılığıyla sağlanan kurs, özel ders ve seminerleri ve günlük faaliyetler dahilinde, örgün eğitim gibi tam olarak bir şablona oturtulmamış öğrenme çalışmalarını içerisinde barındırmaktadır.<sup>56</sup>

HBÖ kavramı çağın ihtiyaçları doğrultusunda hızla gelişen ve değişen sosyal ve kültürel hayattaki değişimlere ayak uydurabilmek amacıyla ortaya çıkmıştır. Örgün eğitim sistemi dışında kalan her yaşta yetişkinlere ihtiyaç duydukları eğitimi sosyal, ekonomik, kültürel ve eğitsel kurumlar aracılığıyla ihtiyaçlarına uygun şekilde pratik yöntemlerle veren eğitim türüdür. Hayat boyu eğitim yetişkinin hayatı boyunca bir işi, bir sanatı bir mesleği sürdürebilmesi veya yeni bir iş, sanat elde etmesine olan sağlamak için yapılan mesleki eğitimidir.<sup>57</sup>

Teknolojinin her gün geliştiği dünyada ve hızla değişen toplumda bireyin öğrendiği bir meslek için ilk ve son defalık bir mesleki eğitim verilmesi günümüz koşullarına artık uygun bulunmamaktadır. Ayrıca bireyin hayatı boyunca aynı işe sahip olması günümüz koşullarında artık kabul görmemektedir. İnsanların kendi mesleki alanlarındaki yeni gelişmelerle başa çıkabilmeleri için becerilerini düzenli

<sup>54</sup> Avrupa Komisyonu Tebliği, "HBÖ Avrupa Alanı Gerçeğini Oluşturmak," COM 678 Final, 2001, s. 34.

<sup>55</sup> Hıfzı Doğan, **Informal Eğitim ve Eğitim Sistemimiz**, Ankara, MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Yayınları, 2009, s. 159.

<sup>56</sup> Nihan Köseleci, **HBÖ Çerçevesinde Mesleki Beceri Kazanımı**, İstanbul, Meslek Lisesi Memleket Meselesi Projesi Yayını, 2012, s. 9.

<sup>57</sup> Özalp, a.g.e., s. 24.

olarak güncellemeleri ve yeni beceriler kazanmaları gerekmektedir. Özellikle bilgi teknoloji araçlarının kullanımıyla birlikte bilgiyi öğrenme ve geliştirme şeklimiz büyük değişiklikler göstermiştir. Artık öğrenme çağında yaşıyoruz ve her birey bilgi toplumunun birer parçası durumundadır. Tüm bu durumların eğitim ve öğretim kurumlarının rolü üzerindeki etkisi büyüktür; çünkü öğrenmeye erişimin çoğunluğunu MTE okulları sağlamaktadır. Artık her MTE kurumunun toplumun bilgi talebini karşılamaya yönelik ders ve eğitimleri geliştirmeye, küçük girişimci ve işletmelerin ihtiyaçlarını karşılamaya dönük iş birliği içerisinde olması gerekmektedir.

Avrupa Birliği'nde 1990'lı yıllarda HBÖ birliğin önemli prensiplerinden biri hâline gelmiştir. 1996 yılı Avrupa'da "Hayat Boyu Öğrenme Yılı" olarak ilan edilmiştir. HBÖ küreselleşmenin getirdiği sorunlara bir çözüm önerisi olarak sunulmuştur. Özellikle bilgi toplumu kavramı bu dönemde AB tartışmalarında önem kazanmaya başlamıştır. 2007 yılında AB'de tüm eğitim programları "Hayat Boyu Öğrenme Programları" altında yeniden yapılandırılmıştır.<sup>58</sup>

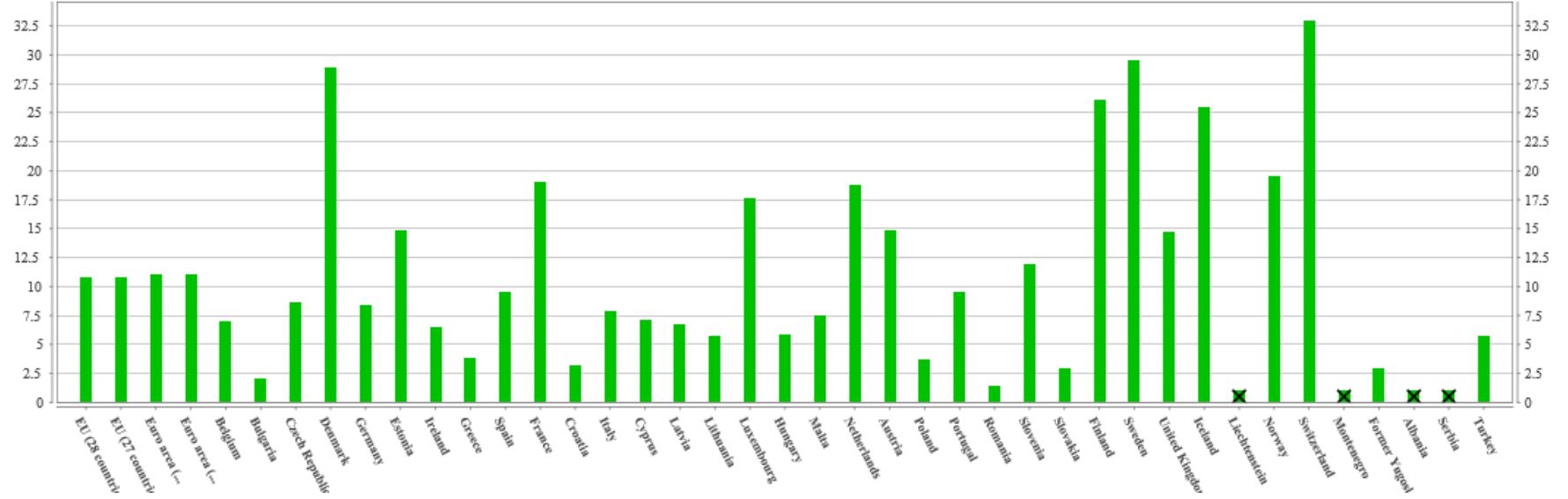
HBÖ stratejileri yoksullukla mücadele, ekonomik büyüme, istihdam sağlama, mesleki ve teknik beceri kazanımı ve sosyal içerme politikalarının merkezinde yer alır.

Şekil 1.4 'de tüm AB ülkelerinin adaylar dâhil, HBÖ yüzdelik rakamları verilmiştir. Bu rakamlar HBÖ'de, 25 – 64 yaş aralığındaki bireylerle yapılan AB İşgücü araştırma sonuçları olup ankete katılanlara anketin yapıldığı dönemde herhangi bir eğitim alıp almadığı sorularak veriler oluşturulmuştur. Yüzdelik rakamlar ülkelerin ilgili yaş aralığındaki toplam nüfusundan eğitim alanlara kıyaslanarak hesaplanmış olup AB 28 ülkelerinin oranı %11 Türkiye'nin %5'tir. Çıkan bu rakamlar Türkiye'de düzenlenen hayat boyu öğretim programlarının yetersizliğini ortaya koymaktadır.

---

<sup>58</sup> Özge Onursal Beşgül, **Avrupa Birliği Eğitim Politikası**, İstanbul, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2013, s. 241-242.

Şekil 1.4: Hayat Boyu Öğrenim (25-64 Yaş Aralığındaki Yetişkinlerin Eğitim Yüzdeleri.)



**Kaynak:** Eurostat, “LLP, Percentage of Adult Population, Aged 25-64 Participating in Education and Training 2016”, (Çevrimiçi) [http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Adult\\_learning\\_statistics](http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Adult_learning_statistics), 20 March 2017.

Türkiye'nin uygulamaya koyduğu HBÖ strateji belgesi, 2009 yılında MEB'in oluşturmaya çalıştığı stratejik faaliyetler bütünü'nün bir parçası olarak ortaya çıkmıştır. Belge içerisinde birbirinden farklı; ancak pratikte birbirini tamamlayan 16 öncelik söz konusu olmuştur. Aynı zamanda bu önceliklerin hangi yol haritasına dayalı olarak gerçekleştirileceğine dair de farklı bir sürecin inşası söz konusu olmuştur. Uygulama sürecinde farklı unsurlar birbirlerini etkilemekte ve böylelikle de Türkiye'nin farklı noktalarında eğitim hizmetlerinden faydalanmak isteyen herkese aynı oranda hizmet sunulmaya çalışılmaktadır. AB'nin de dikkatini çeken bu çabalar, 2009 yılında Türkiye'ye dair ilerleme raporu içerisinde de yer almıştır.<sup>59</sup>

Avrupa Birliği Eğitimden sorumlu bakanları 2010 yılına kadar ulaşılması beklenen üç temel stratejik hedef konusunda uzlaşmaya varmışlardır. Bu hedefler:

- Avrupa Birliği eğitim ve öğretim mekanizmasının kalite ve etkili olma konusundaki kapasitenin yükseltilmesi,
- Eğitim ve öğretim mekanizmasının fırsatlarına herkesin kolaylıkla ulaşabilmesinin kolay hâle getirilmesi,
- Eğitim ve öğretim sistemlerinin daha geniş bir dünyaya açılmasıdır.

Belirlenen bu üç stratejik hedefe ulaşmak için belirlenen alt hedefler ise şunlardır:

- Eğitimcilerin süreci işletebilmeleri adına eğitim ve öğretim potansiyelini mümkün olduğunca arttırmaktadır,
- Bilgi toplumu oluşturabilmek adına konuya dair çeşitli yetenekler açığa çıkarmaya gayret etmek,
- Bilgi ve iletişim teknolojilerinin fırsatlarına ve hizmetlerine herkesin erişimini kolaylaştırmak,
- Bilimsel ve teknik nitelikteki faaliyetlere odaklanma konusunda ilgisi bulunan kesimlerin sayısını arttırmak,
- Eldeki mevcut kaynaklardan mümkün olduğunca verimli olarak faydalanılmasını mümkün kılmak,
- İş yaşamı, bilimsel araştırmalara imza atanlar ve halk kesimleri arasındaki iletişim sürecini sağlam bir zemine yerleştirmek,
- Girişimcilik ruhunu geliştirmek,

---

<sup>59</sup> MEB, a.g.e, s.10-11.

- Yabancı dil öğretimini geliştirmek,
- Öğrenci ve öğretmen hareketliliğini ve bilgi alışverişini artırmak,
- Avrupa çapında iş birliğini güçlendirmektir.

### **1.3.2. Avrupa Birliği Hayat Boyu Öğrenme Stratejisi**

Günümüzde insanların eğitim aldıkları ve öğrendikleri işi sürekli olarak yapmaları ve başka iş yapmamaları beklenemez. Bunun yerine daha esnek kendi arasında geçişleri olan ve bireylerin ilgi ve yetenekleri çerçevesinde eğitimler alarak yaptıkları işi değiştirmelerine olanak tanınmalıdır. Bu çerçevede HBÖ gelişmeye ve önem kazanmaya başlamıştır. Eğitim, süreçlerde ve ortamlardan bağımsız olarak hem okuldaki eğitim sürecini hem de okulun dışında söz konusu olan eğitim sürecini içerisinde barındıran bütün eğitim odaklı faaliyetlerin ana unsuru olarak meydana gelmiştir. AB Komisyonu'nun 2000 yılında açıkladığı HBÖ belgesi, HBÖ kavramını ve sürecini tanımlama ve yaygınlaşma konusunun önemine dikkat çekmiştir. Bunun dışında, aşağıda sıralanan altı ana madde yol haritası içerisinde kabul edilmiştir:

1. Tüm bireylerin yeni ve uygun temel becerilerin kazandırılması,
2. İnsan kaynaklarının sistem, potansiyel ve işlevselliğine yapılan yatırım düzeyinin artırılması,
3. Eğitimde mevcut süreçte bulunan unsurlarla yeni olarak nitelendirilebilecek olan unsurların mümkün olduğunca geliştirilmesine çalışılması,
4. Her türlü eğitim sürecine önem atfedilmesi ve belde ediniminin sağlanması,
5. Rehberlik ve danışmanlık konusundaki destek unsurlarının tekrardan kontrol edilmesi,
6. Eğitim hizmetlerinin ondan faydalanmak isteyen kesimler ile yakınlaştırılmasının sağlanması.



Erişim zorluğu olan kesimlere ulaşmak için bilgi iletişim teknolojilerinden yararlanma yerel ve bölgesel merkezli girişimler için HBÖ yaklaşımı, çok amaçlı öğrenme merkezleri, öğrenen toplum için bilgi ağlarından yararlanmaktadır.<sup>60</sup>

1 Aralık 2009 tarihinde yürürlüğe giren Lizbon Antlaşması, AB'nin eğitim süreçlerindeki görev niteliğini değiştirmiştir. Buna göre AB, birlik içerisindeki ülkelerin eğitim konusundaki gelişimleri ile birlikte koordinasyonları konusunda belirleyici bir kurum olarak hareket etmek durumundadır. Buna göre 3 Mart 2010 tarihinde dönemin Avrupa Komisyonu Başkanı José Manuel Barroso'nun belirttiği "Avrupa 2020 Stratejisi: Akıllı, Sürdürülebilir ve Kapsayıcı Büyüme İçin Avrupa Stratejisi (AB 2020)" aracılığıyla eğitim konusundaki temel hedeflerin oluşturulduğu gözlemlenmektedir. Söz konusu hedeflere dair yol haritası, temelinde gelişme ve istihdam düzeyinin artırılması bulunan Lizbon Stratejisi'nin (2010-2020) ilerletilmiş bir versiyonu olmakla birlikte, finansal anlamda AB'nin bu süreci daha fazla devamlılığı olarak şekilde yaşamasına imkân sağlamak adına ortaya konmuştur. Özellikle eğitimin istihdama yansımaları konusundaki bakış açısı, AB'nin eğitim konusundaki en önemli çabasıdır.

15 Kasım 2006 tarihli AB Resmî Gazete'sinde yayınlanarak yürürlüğe giren 1720/2006/EC sayılı karar ile HBÖ programı tesis edilmiştir. Bu yeni programla AB çapında bir bilgi toplumu yaratılması daha iyi iş imkânları sağlanması ve toplumsal bütünleşmenin hızlandırılması hedeflenmektedir. Topluluk programları, AB üye ülkeler arasında iş birliğini arttırarak Avrupalılık bilincini, yenilikçilik ve girişimcilik anlayışının yerleşmesini desteklemek üzere oluşturulmuştur.<sup>61</sup>

Özellikle sosyoekonomik olarak dezavantajlı ve düşük vasıflı bireylerin HBÖ programlarına motivasyonun arttırılması yaygın ve örgün eğitim kurumlarında ve kendi deneyimleriyle elde ettikleri serbest öğrenimlerinin tanınması konusunda komisyon tavsiyede bulunmuştur.<sup>62</sup>

---

<sup>60</sup> A.e., s. 9.

<sup>61</sup> Can Mindek, **HBÖ Programı**, İstanbul, İKV Yayınları, 2007, s. 5.

<sup>62</sup> European Commission, "Establishing an Action Programme in the Field of LLP," **Official Journal of the EU**, November 2006, p. 48-49.

Avrupa Birliği'nde yaşanan ekonomik kriz, yüksek işsizlik oranı, yaşlanan nüfus ve kalifiye iş gücü gerektiren pozisyonların hızla artması HBÖ programlarının önemini her geçen gün arttırmaktadır. Bu kapsamda birlik yeni bir stratejik hedef belirlemiştir. Bu hedef, AB'yi daha çok ve daha iyi iş ve sosyal bütünlüğün sağlandığı, sürdürülebilir bir ekonomik büyüme yi gerçekleştirebilen, dünyanın rekabet gücü en yüksek ve en dinamik bilgiye dayalı ekonomisi hâline getirmektir. Bunu takiben ortaya koyulan raporlar da bu stratejiyi desteklemiştir.<sup>63</sup>

AB'nin küresel finansal kriz sürecinden yaptığı çıkarsamalara bakıldığında göze çarpan en önemli unsurun konuya dair çözüm getirebilmek adına sadece finansal adımların yapılmasının yeterli olmadığıdır. Buna göre AB makamları, bir birlik oluşturmak kaydıyla konunun teknik ve sosyal boyutlarını bir arada değerlendirmektedirler. Buna göre eğitim, bir başka deyişle mesleki eğitim, AB'nin küresel finansal krizden çıkışı için alternatif bir çözüm olarak görülmektedir. AB yetkilileri üretimi arttırmak ve nitelikli hâle getirmek adına kalifiye çalışan kimliğinin oluşturulması konusunda hemfikir olarak hareket etmektedirler. Bu durumun mümkün kılınması adına da mesleki politikalarının birbirlerine paralel olarak şekillendirildiği fark edilmektedir. Nitelikli çalışanlarla nitelikli bir finansal yapının kurgulanması hedeflenmektedir ve mesleki eğitim bu sürecin başlangıcıdır.

### **1.3.3. Türkiye Hayat Boyu Öğrenme Stratejisi**

Türkiye hayat boyu öğretim aracılığı ile toplumun bütün düzeylerinde yer alan kişilerin yeteneklerini ve ehliyetlerini geliştirmeyi, HBÖ eğitim ile sürekli olarak yeterlilik kazanımlarının kalitesini yükseltmeyi, rekabet ve girişimciliği iyileştirip yeni iş olanakları yaratmakta katkı sağlamayı hedeflemektedir. Bu programlarla emek piyasasında dezavantajlı durumda olabileceklere destek, yeni bilgi ve teknolojilerin kullanılması, toplumun tüm kesimlerinde ortaklık oluşturulması, eğitim kurumları ile işletmeler arası iş birliği, işsizliğin önüne geçilmesi, yeni yetenekler kazandırılması yoluyla iş gücüne yatırımın gelişmesi öncelikleri söz konusudur. Program kapsamında bazı kazanımlar beklenmektedir.

<sup>63</sup> AET'yi Kuran Antlaşma , “Ortak Mesleki Eğitim Politikası, Madde 128”, (evrimii) <http://www.ikv.org.tr/images/files/A2-tr.pdf>, 03 Kasım 2017.

Türkiye’de yaygın eğitimin örgün eğitim sistemin içerisine daha önceki süreçte dahil olmamış, herhangi bir aşamasında yer alan ya da bu kademedede eğitilmiş bireylere lazım olan bilgi, yetenek ve tutumları sağlamak adına örgün eğitim ile birlikte ya da onun dışında onların finansal, sosyolojik ve kültürel gelişimlerine yardımcı olacak potansiyele sahip, farklı zaman dilimi ve seviyelerde hayat boyu gerçekleştirilen eğitim-öğretim, üretim, rehberlik ve uygulama çalışmalarının bütünü şeklinde ele alınmıştır. Bu tanım HBÖ yaklaşımıyla da örtüşmektedir.<sup>64</sup>

HBÖ yasal dayanağını 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu’ndan alarak yaygın ve örgün eğitimin birbirini tamamlamasına imkân sağlayacak şekilde oluşturulmuştur. HBÖ ile ilgili kanunlar bireylere gereğinde aynı vasıfları kazandırabilecek ve birbirinin her türlü imkânlarından yararlanabilecek şekilde bir bütünlük içerisinde hareket edecek biçimde oluşturulmuştur.

Türkiye’de ve dünyada eğitim kurumlarında verilen eğitimler; yaygın, örgün ve serbest öğrenim (Formal, Informal ve Non-Formal) olarak üçe ayrılmıştır. Bu eğitimlerden yaygın eğitim okullarda veya çeşitli kurs merkezlerinde verilen eğitimi kapsar. TÜİK verilerine göre 2013’te 76.667.864 olan Türkiye toplam nüfusunun 2020’de 80 milyona ulaşacağı tahmin edilmektedir. TÜİK’in nüfus verilerine göre Türkiye nüfusunun yarısı 28 yaşın altında, %67’si 15-64 yaşları arasında ve %26’sı 0-14 yaşları arasındadır. Türkiye Avrupa’nın en genç nüfuslu ülkesidir.<sup>65</sup>

Bu durum ülkenin ilerleyen süre zarfı içerisindeki finansal ve sosyokültürel ilerlemesi adına ciddi ölçekli bir fırsat yaratmaktadır; fakat mesleki eğitim sürecinin geniş çaplı olarak ele alınmaması sonucunda Türkiye için büyük fırsatların kaçmasının da mümkün olduğu anlaşılmaktadır. Öte yandan eğitim ve istihdam süreçlerine katılım konusundaki yenilikçi değerlendirmeler düşünüldüğünde insan kaynaklarının potansiyelinin geliştirilmesi adına geniş çaplı ve nitelikli bir yenileme sürecinin içerisine girilmemesi, Türkiye açısından fırsatların değerlendirilememesi adına başka sorunları da beraberinde getirecektir.<sup>66</sup>

---

<sup>64</sup>Aişe Akpınar, Hakan Ercan, **Mesleki ve Teknik Eğitim Sistemi Raporu**, Ankara, 2002, s. 88.

<sup>65</sup>Türkiye İstatistik Kurumu, “Türkiye Nüfus Verileri Ocak 2014”, (Çevrimiçi) <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=15974>, 10 Ekim 2016.

<sup>66</sup> Türkiye’de HBÖ Desteklenmesi İki Projesi, “Proje Rehberi”,(Çevrimiçi) <http://yereldeab.org.tr/Portals/0/Users/022/22/22/rehber.pdf>, 10 Ekim 2016.

Türkiye'nin Cumhuriyet'in 100. kuruluş yıldönümü olan 2023 yılı hedefleri dahilinde Türk toplumunu yüksek refah düzeyine erişirme amacıyla oluşturulan 10. kalkınma planı içerisinde eğitim, toplumun fertlerinin kişilik ve beceri potansiyellerini geliştiren, HBÖ yaklaşımı içerisinde iş gücü piyasasıyla uyumlu hâle gelmesini sağlayan, bu uyumu sağlamlaştıran, fırsat eşitliğini ön planda tutan ve kaliteye odaklanan bir dönüşüm sürecini ifade etmektedir. Eğitim dünyasıyla ve onun sahip olduğu sistem ile iş dünyası arasındaki ilişkiler, HBÖ bakış açısı dahilinde ele alındığında iş hayatının ihtiyaç duyduğu kabiliyet ve yetkinliklerin kazandırılması, girişimcilik düşüncesinin kabullenilmesi, mesleki eğitim sürecinde eğitim kurumu iş ortamı uyumunun kısa, orta ve uzun vadeli olarak iş dünyasının yaklaşımlarını göz önünde bulunduracak şekilde güçlendirilmesi yoluyla daha yüksek bir seviyeye eriştirilebilecektir.<sup>67</sup>

Türkiye'nin en çok ihtiyaç duyduğu konuların başında gelen eğitim süreçlerinin tasarlanması ve düzenlenmesi uzun yıllardır üzerinde çeşitli şekillerde çalışılan bir konu olmuştur; fakat düzenli ve sistematik olarak birbirine bağlı unsurlarla devamlılığı sağlanması söz konusu olmayan Türkiye'nin eğitim ve öğretim sistematiği, özellikle AB üyelik süreci ve AB ile yakın ilişkiler sonucunda HBÖ süreçlerinin de bir devlet politikası hâline geldiği görülmektedir. Bu durum, Türkiye'nin gerek örgün gerekse de mesleki eğitim sürecindeki çabaları açısından son derece önemlidir.

#### **1.3.4. Mesleki ve Teknik Eğitimde Belgelerin Doğrulanması**

Avrupa ülkelerinde yaygın ve serbest öğrenimin geçerliliği hakkında bir Avrupa Envanteri 2004 yılından beri düzenli olarak yayımlanmaktadır. Yaygın ve serbest öğrenmeyi doğrulamak için ilk Avrupa Rehberi 2009'da yayınlanmıştır. Yaygın ve serbest öğrenmenin Avrupa çapında doğrulanıp (Validation), tanınmasında (Recognition) Avrupa envanteri, önceki öğrenmenin doğrulanmasının Avrupa'da nasıl geliştiğine dair kaynak teşkil etmektedir. Bu envantere göre belgelerin ve sertifikaların doğrulanıp tanınması konusunda stratejiler ve mevzuatlar, karşılaşılan zorluklara rağmen, yavaş; fakat düzenli bir şekilde gelişmektedir. Bununla beraber özellikle doğrulama sözleşmelerinin alınıp kullanılması hakkında

<sup>67</sup> Türkiye Cumhuriyeti Resmi Gazete, "Eğitim, Politikalar Madde 144-145," **10.Kalkınma Planı**, 2014, s. 32.

bilginin güvenilirliği konusunun geliştirilmesi hâlâ zamana ihtiyaç duyulduğunu göstermektedir. 2012 Konsey tavsiyeleri, 2018 yılını ulusal doğrulama düzenlemeleri ve Avrupa envanteri için hedef tarih olarak göstermiştir. Bu tavsiyede doğrulama sürekliliği için AB üye ÷lkelerinin siyasi iradelerine işaret etmiş ve bu tavsiyelerin ulusal sistemin yapılanma ve kullanım şeklini güçlü bir şekilde etkileyeceği belirtilmiştir. Tavsiyeye göre bireylerin örgün öğretim dışında kazandıkları bilgi, beceri ve yeterlilikleri sağlayan yaygın ve serbest öğrenimin doğrulanması ile ilgili sözleşmelerin oluşturulması için üye ÷lkeler hemfikirdir ve bir niteliği ya da niteliğin bir bölümünü kazanmak yaygın ve serbest öğrenmelerin karşılıklı tanınması ile gerçekteşecektir.<sup>68</sup>

Envanterin beşinci güncellemesinde yer alan bulgularda, Avrupa Birliği üye ÷lkelerinde ulusal kapsamlı doğrulama stratejileri yaratmak için siyasi taahhütleri artmaktadır ve hatta 2010 yılından bu yana çalışmalara dâhil olan ÷lke sayısı beşten 13'e yükselmiştir. Bu ÷lkelerden sadece Finlandiya, Fransa ve İspanya genel, mesleki ve yüksek eğitim alt sistemlerini içeren kapsamlı stratejiyi devreye sokmuştur. Yasal çerçeveler kullanıcılara hak ve sorumluluklar konusunda gizlilik, prosedür ve başvurularla ilgili daha fazla netlik ve doğrulama yoluyla kabul edilecek kredi oranlarını belirleyecek kurallar gibi avantajlar sunmaktadır. Fransa, Malta ve Türkiye belgelerin doğrulanması ve tanınması sürecinde bir tane yasal çerçeve seçmiştir. Diğer ÷lkeler, doğrulama ve tanınma sürecinde konuyla ilgili girişimlere bağlı olarak yasal çerçevelerle doğrulama kullanmaktadır. Örneğin; İzlanda, yetişkin eğitim yöntemlerini belirleyen yasal çerçeveler kullanmaktadır; İrlanda ve Macaristan ise yükseköğretim ve yetişkin eğitimi doğrultusunda doğrulama kullanmaktadır. Avusturya, Bulgaristan, Danimarka, Almanya, İtalya, Polonya, İspanya ve Slovenya farklı sektörleri kapsayan birden fazla yasal çerçeveler kullanan ÷lkeler arasındadır.<sup>69</sup>

Birleşik Krallığın uzun süredir üzerinde tartıştığı gibi özellikle birden fazla çerçeve kullanan ÷lkeler karşılaştırıldığında geçerlilik konusunda eksik sistemler iş

<sup>68</sup> European Commission, "Council Recommendation On Validation Of Non-Formal And Informal Learning," **Official Journal of the EU**, December 2012, s. 1.

<sup>69</sup> CEDEFOP, "The Validation Challenge: How close is Europe to recognising all learning?" **Briefing Note**, No: 2, 2014, s. 2.

gücü piyasasındaki değişikliklere daha iyi karşılık vermektedir; fakat envanter kapsamında sadece yedi ülkenin sisteminde çerçeve eksiği söz konusudur. Bu ülkeler Hırvatistan, Güney Kıbrıs, Yunanistan, Litvanya, Birleşik Krallık-İngiltere, Galler ve İskoçya'dır. Bu ülkelerden bazıları, Hırvatistan ve Yunanistan gibi bir altyapı kurmaya çalışmaktadır. Sertifikalar ve belgelerin geçerliliğinin uygulanmasında yaşanan bölünmelerin kısmi sebebi henüz ülkeler tarafından anlaşılamayan al ve kullan mekanizmasıdır. Yayınlanan son envanter kapsamında değerlendirilen ülkelerin yaklaşık yarısı yükseköğretimde doğrulama ve Avrupa Kredi Transfer Sistemi (ECTS) arasında bir bağlantı kurmuştur. Bazı ülkeler doğrulama kapsamında elde edebilecek krediler için üst sınır koyarken (İspanyada toplam ECTS için %15'ten fazla, Lihtenştayn'da altıda biri ve Letonya'da %30'dan fazla), Finlandiya'da böyle bir limit yoktur. Estonya tek sınır, tez ya da final sınavları doğrulama kapsamında ödüllendirilmemektedir. İngiltere, Galler ve Kuzey İrlanda'da Yükseköğretim Yeterlilikleri Çerçevesi için şartname ve kılavuzlar kurumların, değerlendirilmiş önceki öğrenmeler aracılığı ile kazanılan kredilerin bir bölümünü sınırlandırmalarına olanak sağlar.<sup>70</sup>

Avrupa Birliği mesleki eğitime başlama, sertifika ve diplomaların karşılıklı tanınması gibi konularda birliğin temel yaklaşımlarını bozmadan üye ülkelerin ulusal uygulamalarını uyumlaştırma üzerinde çalışmaktadır. Zira üye ülkelerin herhangi birinden alınan mesleki eğitim diplomaları ve sertifikalarının karşılıklı tanınmasının önünde engeller mevcuttur. Birliğin mesleki eğitim politikasının gelişimi üç faktöre bağlıdır: Bunlar konsey ve komisyon kararları, mesleki eğitim politikasına destek sağlayan Avrupa Sosyal Fonu ve mesleki eğitimin cazibesinin artırılması maksadıyla kurulan Avrupa Mesleki Eğitimi Geliştirme Merkezi'dir (CEDEFOP). Konsey, komisyonun önerisi ile birlikte ekonomik ve sosyal komitenin görüşünü alarak hem ulusal ekonomilerin hem de ortak pazarın uyumlu kalkınmasına katkıda bulunabilecek "Ortak Mesleki Eğitim" politikası uygulanmasına ilişkin genel ilkeleri belirleme görevini üstlenmiştir. Birlik, dünyanın en rekabetçi alanını oluşturma çabası içindedir. Bu durum Birliği mesleki eğitim yoluyla bireysel yetkinliklerin geliştirilmesi konusunda önlemler almaya ve stratejiler geliştirmeye yöneltmiştir.

---

<sup>70</sup> A.e., s. 3.

Ortaöğretim düzeyinde esas olan kredi sistemi ve modüllere ayrılmış kazanımlardır; fakat bu modüller Avrupa Birliği ülkeleri ve sektörlerinde iyi bir şekilde oluşturulamamıştır. Ortaöğretim düzeyinde örgün, yaygın ve serbest öğrenmede Avrupa Kredi Transfer ve Biriktirme Sistemi (ECVET) henüz yerleşmiş değildir. Norveç, ulusal kredi sistemini Ağustos 2013'te uygulamaya koymuştur. Düşük vasıflı bireyler Avrupa'da sertifika ve belgelerin tanıma, doğrulama girişimlerinin temel hedefidir. Fransa ve Norveç gibi bazı ülkelerde yaygın ve serbest öğrenmenin doğrulanması bireysel bir hak olarak teşvik edilmektedir. Fransa'da doğrulama, başvuru koşullarını karşılayan herkese açıktır. Alanında 3 yıl deneyimi olma ön koşulu, işsiz ve düşük vasıflı bireylerde öncelikli kabul edilmektedir. Doğrulama ve tanıma işlemlerinin esas yararlanıcıları 2012 yılında %52'e ulaşan düşük vasıflı bireylerdir. Bunun aksine Belçika – Felemek ve Letonya dâhil bazı ülkelerde bir bütün olarak doğrulama sistemi ihtiyaç sahibi olarak tanımlanmış bireylere odaklanmaktadır. İrlanda dâhil diğer ülkelerde, bir değişiklik gözlemlenmektedir: Doğrulama girişimleri giderek az nitelikli ve işsiz bireyleri hedef almaktadır. İşsizliğin arttığı ve kamu bütçelerinin düzenlendiği zamanlarda en çok ihtiyacı olanların önceki öğrenimlerini doğrulamak ve tanımak mesleki yönlendirme için oldukça mantıklıdır.<sup>71</sup>

Görüntü itibari ile AB üyesi ülkeler, eğitim programlarının oluşturulması konusundaki faaliyetlerini gerçek anlamda bir sistematik içerisinde oturtmakta ve bunu mümkün olduğunca güncel tutmaya çalışmaktadırlar. Özellikle de sistemin gizlilik ve hukuki bütünlük boyutu göz önünde bulundurulduğu süre zarfında AB üyesi ülkelerin konuyu nitelikli bir şekilde ele aldıkları görülmektedir. Söz konusu niteliklilik, AB'nin eğitim hususundaki odaklanma becerisinin son derece yüksek olmasının yanı sıra eğitime dair unsurların AB sınırları içerisinde öncül sosyal konulardan olduğu görülmektedir. Bu durum gerek mesleki gerekse de örgün eğitim süreçleri içerisinde kendisini gösterebilmektedir. Her ne kadar mesleki eğitim, sürecin içerisine sonradan eklenmiş olsa da aslında eğitimi geniş çaplı olarak değerlendiren birlik üyesi ülkeler artık bir ayrım gözetmemektedirler.

---

<sup>71</sup> A.e., s. 2.

2016'da AB Komisyonu tarafından hazırlanan örgün, yaygın ve serbest öğrenmelerin doğrulanmasıyla ilgili özet bulgular tablosu 1.2'de detaylı olarak gösterilmiştir.

Mesleki niteliklerin karşılıklı tanınması Avrupa iş piyasasının gelişimi ve mesleki eğitim hareketlilik faaliyetleri için son derece önemlidir. Avrupa Birliği mesleki eğitimin geliştirilmesi için güçlü iş birliği yapmadaki isteğini Bruge ve Kopenhag Zirvelerinde beyan etmiştir. Kopenhag Deklarasyonu'nda mesleki eğitim ve öğretimin uygulanması, kalitesi ve cazibesinin artırılmasına ilişkin genel bir strateji geliştirilmiştir. Kopenhag Deklarasyonu'nun temeli olarak kabul edilen HBÖ prensiplerine göre bireyler tercih ettikleri alana yönelmek veya kendi uzmanlık alanlarının dışında ilerlemek isterseler de bu yönde kısıtlanmamalıdır. Avrupa Birliği'nin en önemli hedeflerinden biri de yüksek niteliklerle donatılmış gençler yetiştirerek ortak bir gelecek oluşturabilmektir. Öğrencileri yükseköğretim ve geleceğe daha esnek bir mesleki eğitim sistemiyle hazırlamak Avrupa Komisyonunun hedefleri arasındadır.



**Tablo 1.2: Örgün, Yaygın ve Serbest Öğrenmelerin Doğrulanmasıyla ilgili Özet Bulgular**

<b>Doğrulama Düzenlemeleri</b>	Hırvatistan hariç Avrupa Birliği ülkelerinde düzenlemeler gerçekleştirilmiştir.
<b>Doğrulamanın Çıktı ve Sonuçları</b>	Doğrulama çoğunlukla bir niteliğin farkına varmak için kullanılır, doğrulama ağırlıklı olarak kredi ya da muafiyetler kazandırıp eğitim programları erişmek için kullanılıyor.
<b>Doğrulamanın Yararlanıcıları</b>	Doğrulama fırsatları düşük yeterlilik seviyesi gerektiren işlerde yoğunlaşıyor. Dezavantajlı kesimlerin sistemden yararlanması henüz gerçekleşmemiştir.
<b>Doğrulamanın Alınıp Kullanılması</b>	Doğrulanmış yeterliliklerin alınıp kullanılması verilere ulaşamadığından sınırlı kalmıştır. Doğrulanmış verilere ulaşıldığında kullanıp artma eğilimine girecektir.
<b>Koordinasyon</b>	Doğrulamadan sorumlu ulusal düzeyde koordinatör kurumlar vardır. Konuya ilgi artmaktadır.
<b>Paydaşların Katılımı</b>	Paydaş katılımı her sektörde güçlü değişkenlik göstermektedir.
<b>Ulusal Yeterlilik Sistemi Ve Çerçevesiyle Bağlantısı</b>	Sektörden sektöre fark etmesine rağmen Ulusal Yeterlilik Çerçevesi (UYÇ) ve doğrulama arasında bağlantı kuran ülke sayısı artmaktadır.
<b>Standartlar Ve Sertifika</b>	Dört ülkenin üçü doğrulama için örgün eğitimde kullandığı standartın aynısını kullanmaktadır. Bununla birlikte birkaç ülkede sertifika yeterlilik doğrulamayı kazandırıyor sertifikanın tanınması mümkündür.
<b>Kalite Güvencesi</b>	Özel kalite güvence şekli isteyen artan tanıma ve doğrulama düzenlemeleri vardır
<b>Uygulayıcıların Mesleki Yeterlilikleri</b>	2016 yılında doğrulama uygulayıcılarının mesleki becerilerinin artırılması ve yeterliliklerinin doğrulanması bir sorun olarak devam etmektedir.
<b>Doğrulama Araçları</b>	Genelde Portfolyo kullanılmakta olup sınav ve test doğrulama araçları standartlaştırıldığında yapılacaktır.

**Kaynak:** CEDEFOP, “European Inventory On Validation Of Non-Formal and Informal Learning.”  
Executive Summary, 2016, s. 19-20.

### 1.3.5. Türkiyede Yaygın ve Serbest Öğrenimin Doğrulanma Süreci

Yaygın ve serbest öğrenmenin tanınması ve Avrupa Mesleki Eğitimde Kalite Güvencesi (EQAVET), Mesleki Eğitimde Kredi Transfer Sistemi (ECVET) uygulamalarının desteklenmesi için önemli bir araç olarak görülmektedir. Serbest ve yaygın öğrenmenin tanınmasıyla ilgili güncellenmiş ülke raporu göstermiştir ki Türkiye’de sistematik ve koordineli bir yaklaşım vardır. Bununla beraber eğitimdeki programları ve modüllerinin meslek standartları ve yeterliliklerle uyumlu hâle

getirilmesi gerekmektedir. Bu çalışmaya MEB başlamış ve hâlen devam etmektedir.<sup>72</sup>

Önceki öğrenmelerin belgelenmesi ve tanınmasıyla ilgili farklı sektörlerde farklı uygulamalar vardır. 1739 sayılı millî eğitim temel kanunu, ilk ve ortaöğretimdeki mesleki eğitimi, 3308 sayılı mesleki eğitim kanunuyla ilişkili olarak düzenler. Mesleki eğitim kanununa göre meslek standartlarına dayalı geliştirilen yeterlilikler ile ilgili doğrulama kapsamında önceki yaygın ve serbest öğrenmelerden elde edilmiş niteliklerin değerlendirilmesine ilave olarak MTE ile de kazanılan yeterlilikleri ilgili mevzuat hükümlerine göre tanımlar. 5544 sayılı kanunla MYK kurulmuş olup yaygın ve serbest öğrenme alanında denetim, değerlendirme ve belgelendirme işlemlerini bu kurumun yetkilendirdiği kurumlar yapar.

MEB önceki öğrenmelerin tanınması ile ilgili çok önemli adımlar atmaktadır. Özellikle başkasının yanında çalışarak veya kendi kendini geliştirerek öğrenilmiş mesleklerin belgelendirilme süreci 02.10.2017 tarihinde MEB tarafından yayınlamış olan “Önceki Öğrenmelerin Tanınması, Denklik ve Ölçme Değerlendirme İşlemleri İle İlgili Usul ve Esaslara İlişkin Yönerge” ile çok büyük ivme kazanmıştır. Bu yönergede eskiden 11 yıl kadar süren ustalık belgesi alma süreci altı yıla kadar düşmüştür. Bu yönerge ile yapılan uygulama sınavlarının kamera ile kayıt altına alınması gibi çok önemli adımlar atılmıştır.<sup>73</sup>

Türkiye’de önemli sorun var olan eğitim sisteminin mesleki ağırlıklı bir yapıya kavuşturulmasıdır. Mesleki eğitim bir yönüyle genel eğitimle bir yönüyle sektörle çok ilgilidir. Hükümet politikaları mesleki eğitimin finansmanını sağlamak için sektörle birlikte çeşitli projeler yürütmektedir. Zira özellikle üretime dönük mesleki eğitim finansmanı en pahalı olan eğitimidir. Öğrencilerin istek ve yönlendirmelerinde mesleki eğitim hâlâ en alt sıralarda yer almaktadır.

---

<sup>72</sup> Füsün Akkök, **European Inventory on The Validation Of Non-Formal And Informal Learning Turkey Country Report**, Çev.Turgay Taşkın, Ankara, Türk Ulusal Ajansı, 2016, s. 17.

<sup>73</sup> MEB, “Kendi Kendine Öğrenilmiş Mesleklerde Belgelendirme,” **Önceki Öğrenmelerin Tanınması ile İlgili Usul ve Esaslara İlişkin Yönerge**, Sayı 15575022, Ekim 2017.

### **1.3.6. Mesleki ve Teknik Eğitimde Belgelerin Doğrulanmasının Önündeki**

#### **Zorluklar**

Önceki öğrenmelerin tanınması ve doğrulamasını sağlamak için politik iradenin rolü inkâr edilemez. Bu güne kadar önceki öğrenmelerin tanınması ile ilgili yapılması gereken işlemlerin ve tanıma sözleşmelerinin oluşturulmasına yönelik pek çok kısım zaten tamamlanmıştır. 2012 konsey tavsiyeleri üye ülkeler için son tarih 2018 yılına işaret etmiştir. Son güncellenen Avrupa Birliği HBÖ envanteri ülkelerin dikkat etmesi gereken zorlukları şöyle sıralanmıştır.<sup>74</sup>

#### **1.3.6.1. Sektörler ve Alt Sistemler Arasında İş birliği**

Örgün, yaygın ve serbest öğrenmelerin doğrulanması sürecinde doğrulama sözleşmelerinin çoğu inisiyatifler, projeler ve prosedürlerden oluşmaktadır; fakat 2012 tavsiyesinde belirtildiği gibi ülkeler doğrulama sözleşmesi için eğitim, öğretim, istihdam ve gençlik sektörlerindeki paydaşlar ve ilgili politika alanları ile iş birliğini teşvik etmelidirler. Farklı eğitim alt sistemleri için farklı sözleşmelere sahipken faaliyet ve bölgesel sektörler yaygın ve serbest öğrenim için bütünleşmiş ulusal sistemin kurulmasını zorlaştırmaktadır. Bunu başarabilmek için ülkeler açık bir şekilde sorumlulukları paylaşmalı ve bütün paydaşları aşamalara dâhil etmelidirler. Aslında, 2014 envanterini uygulamaya koyan ülkelerin çoğu, doğrulama sözleşmesine dair sorumlulukların açık bir şekilde paylaşıldığını belirtmiştir. Bu sorumluluklar normalde eğitim veya istihdam bakanlığı kapsamında olsa da diğer pek çok bakanlıklar da ilgili olabilir. Envanter ayrıca paydaşların ilgilerinin arttığını göstermektedir: Sosyal ortaklar, özel ve gönüllü sektörler ve kamu istihdam hizmetlerinin sözleşme süresince çeşitli aşamalarda yer almıştır. Finlandiya, Hollanda ve İsviçre dâhil bazı ülkelerde sosyal ortaklar doğrulama prosedürlerine dâhil olmuştur. Avusturya, Türkiye, İrlanda ve Slovakya gibi ülkelerde ise sosyal ortaklar ulusal doğrulama stratejilerinin hazırlanmasına dâhil olmuştur.<sup>75</sup>

Bazı ülkelerde, özel sektör ve sosyal ortaklar hem doğrulama standartlarının geliştirilmesinde hem de prosedürlerin değerlendirilmesinde önemli rol

<sup>74</sup> CEDEFOP, a.g.e., s. 2.

<sup>75</sup> A.e., s. 3.

oynamaktadır. Diğer ülkelerde özel sektör ayrıca sektörel yaklaşımların şekillenmesine katkıda bulunmuştur. Örneğin; İsveç'te iş sektöründeki kurumlar ulusal kalite kriterleri ve kılavuzlarını takip etmeleri şartıyla özel eğitim kurumları ile iş birliği yaparak tam doğrulama uygulamasını kullanabilmektedir. İsviçre'de bazı doğrulama projeleri profesyonel kuruluşlar tarafından geliştirilmiştir; örneğin, İsviçre yönetim birliği tarafında verilen liderlik ve yönetim diploması bu kapsamda ele alınmaktadır. Bütün bu gelişmelere rağmen İrlanda, Bulgaristan, Estonya ve Macaristan gibi ülkeler, özel sektörün konuya olan ilgisinin az olduğunu bildirmişlerdir.

Yaygın ve serbest öğrenmenin Avrupa çapında doğrulanıp tanınmasında Avrupa Envanteri, bireylerin ve iş gücü piyasasının doğrulama uygulamaları boyunca kazanılan ve örgün eğitimde elde edilenlerle eşit olan niteliklerin dikkate alınıp alınmadığı hakkında açık bir şekilde açıklama yapmamaktadır. Bu, dokümandan bazı ülkelerin aynı standartları doğrulama için sunmadıklarını göstermektedir. Kurumların eğitim vererek kazandırdıkları nitelikler ile doğrulama süreciyle kazanılan nitelikler birbirinden farklı olabilir. Bu tür farklılıklar doğrulama ile kazanılan niteliklerin azalmasına sebep olmaktadır.

### **1.3.6.2. Finansal Konular, Veri Toplama ve Kalite güvencesi**

Eğitimin doğrulanmasıyla oluşacak muafiyetler doğrulamaya bağlı resmi gereksinimlerin yerine sayılması örgün eğitimin süresini kısaltmaktadır. Ödenekleri öğrenci sayısına bağlı eğitim kurumları için doğrulama, maddi kayıplara neden olabilir. Doğrulama sözleşmeleri sıklıkla ek kaynaklar olmadan tanıtılmaktadır ve kurumların kendi masraflarını sahip oldukları mevcut bütçeden ödemesi beklenmektedir. Bu uygulama bütçeden doğrulama için tam olarak ne kadar ayrıldığını öğrenmeyi güçleştirmektedir. Geçerliliğe dahil edilen maliyet ve bürokrasi seviyesi daha fazla Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerin (SME) söz konusu olduğu uygulamanın önünde engel oluşturmaktadır. Güncel finans modelleri doğrulama için engel oluşturabilir.<sup>76</sup>

---

<sup>76</sup> A.e.

Eğitimin doğrulaması örgün eğitim, iş gücü piyasası ve kendi işinin yapıldığı sektörlerde ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle yaygın ve serbest öğrenimde eğitimin doğrulamasına dair veri toplamak oldukça güçtür. Çeşitli kuruluşların sahip olduğu veriler nadiren toplanmakta ve yayınlanmaktadır. Bu veri yetersizliği, doğrulama faaliyetlerinin değerlendirilmesi ve gözlemlenmesi için fırsatları kısıtlamaktadır. Şu anda güncelleme kapsamında hiçbir ülke özellikle doğrulama için kalite garanti çerçevesi oluşturmamaktadır. Bazı durumlarda bu tür sözleşmeler, sertifika veren kurum ve kuruluşlara devredilir. Bundan farklı olarak doğrulama, örgün eğitim ve öğretim ya da sadece eğitim alt sistemleri için genel kalite garanti sistemleri tarafından kullanılmaktadır. Bu zamana kadar, birkaç ülke geçerliliğe dair kalite kodları veya kılavuzları oluşturmuştur ve bunlardan sadece birkaçının kalite güvence sistemleri ve prosedürlerinin güvenilir ve geçerli değerlendirmeler sağlayacağı bilinmektedir.<sup>77</sup>

### **1.3.6.3. Hedef Gruplar ve Sosyal Farkındalık**

Pek çok ülkede bireyler bazı özel doğrulama sistemleri hakkında bilgi sahibi olsalar da insanlar genel olarak AB çapında mesleki eğitimin doğrulaması sisteminden yeterince haberdar değildirler. Mesleki eğitimin belgelendirilmesiyle ilgili bu farkındalık Macaristan, İtalya, Litvanya, Romanya ve Slovakya da en alt seviyedeyken Finlandiya da en üst seviyededir. Bunun sebebi bireylerin mesleki eğitimle elde etmiş oldukları sertifika ve diplomaların geçerliliğinin henüz yeni gelişmekte olan bir sistem olmasıdır. Az nitelikli grupları bilgilendirmenin en önemli yolu farkındalık yaratacak faaliyetler ve rehberlikten geçmektedir. Düşük vasıflı bireyler, kendi kişisel ve profesyonel gelişimleri için geçerliliğin potansiyel faydalarından habersiz olduklarından bireylerin öğrenimin doğrulanmasının yararlı olduğuna ikna edilmeleri gerekmektedir. Önceki öğrenmelerinin doğrulaması işleminden faydalanma ihtimali olanlar –örneğin, göçmen bir kadın– muhtemel tekliflerin çok az farkındadır. Bu durum da daha iyi rehberlik hizmetinin gerekliliğini göstermektedir. Ulusal, bölgesel ve sektörel paydaşlar eğitimin doğrulaması sözleşmelerini hedef grupların ihtiyaçları doğrultusunda hazırlamaktadırlar. Eğitimin

---

<sup>77</sup> A.e., s. 4.

doğrulamasında çalışanların sahip olması gereken özel bilgi ve beceriler özellikle denetçiler tarafından yoğun bir şekilde tartışılmalıdır. Örgün eğitimi değerlendirmek, eğitim sistemi dışında klasik öğrenci profiline yatkın olamayan bireyler tarafından kazanılan bilgi ve becerilerin değerlendirilmesinden farklıdır. Yaygın ve serbest öğrenmenin Avrupa çapında doğrulanıp, tanınmasında Avrupa Envanterinde toplanan bilgilere dayanarak Avrupa Komisyonu ve ortakların görüşlerini Avrupa Mesleki ve Teknik Eğitimi Geliştirme Merkezi (CEDEFOP) yaygın ve serbest öğrenmelerin geçerliliği için Avrupa kılavuzlarında güncellemektedir. Tavsiyede hazırlanmış ilkeleri yansıtarak ve envanterin detaylarına bağlı olarak kılavuzlar, vatandaşlarına ve iş gücü piyasasına geçerlilik sözleşmelerinin hazırlanmasında politika belirleyicilere yardım etmeyi amaçlamıştır. Buna ek olarak iş birliğine dayalı öğrenme, geçerlilik için kullanılacak öğrenme çıktılarının nasıl yazılıp kullanıldığı gibi özel konular hakkında bilgi alışverişi yapmak için ülkeleri bir araya getirmektedir.

CEDEFOP sistemli bir şekilde yönlendirip analiz ettiği UYÇ'lerin mevcut gelişim ve uygulanması paydaşlar arasında iş gücü piyasasındaki öğrenme deneyimlerini ve bireylerin bu deneyimleri resmi nitelikler kazanmak için nasıl kullanacakları konusunda geniş bir tartışma için ideal bir fırsat sunmaktadır. UYÇ ile eğitimlerin doğrulanması arasındaki bağ olması gerektiği kadar güçlü değildir. Yine de tüm öğrenmeler için eşit standartlar oluşturarak nasıl kazanıldığına bakılmadan öğrenme çıktı yaklaşımlarının benimsenmesi ve gelişimi yaygın ve serbest öğrenmelerin iş gücü piyasası ve toplumdaki yerini korumasına yardım etmesi beklenmektedir.<sup>78</sup>

Yaygın ve serbest öğrenmenin Avrupa çapında doğrulanıp tanınmasında AB'nin genel uygulamaları, bireylerin ve iş gücü piyasasının doğrulama uygulamaları süresince elde edilen ve örgün eğitimde elde edilenlerle eşit olan niteliklerin dikkate alınıp alınmadığı hakkında açık bir şekilde açıklama yapmamaktadır. Bu durum, bazı ülkelerin aynı standartları doğrulama için

---

<sup>78</sup> CEDEFOP, "Analysis and Overview of NQF: Developments In European Countries," **Annual Report**, 2012, s. 2.

sunmadıklarını göstermektedir. Kurumların eğitim vererek kazandırdıkları nitelikler ile doğrulama süreciyle kazanılan nitelikler birbirinden farklı olabilir. Bu tür farklılıklar doğrulama ile kazanılan niteliklerin azalmasına sebep olmaktadır.

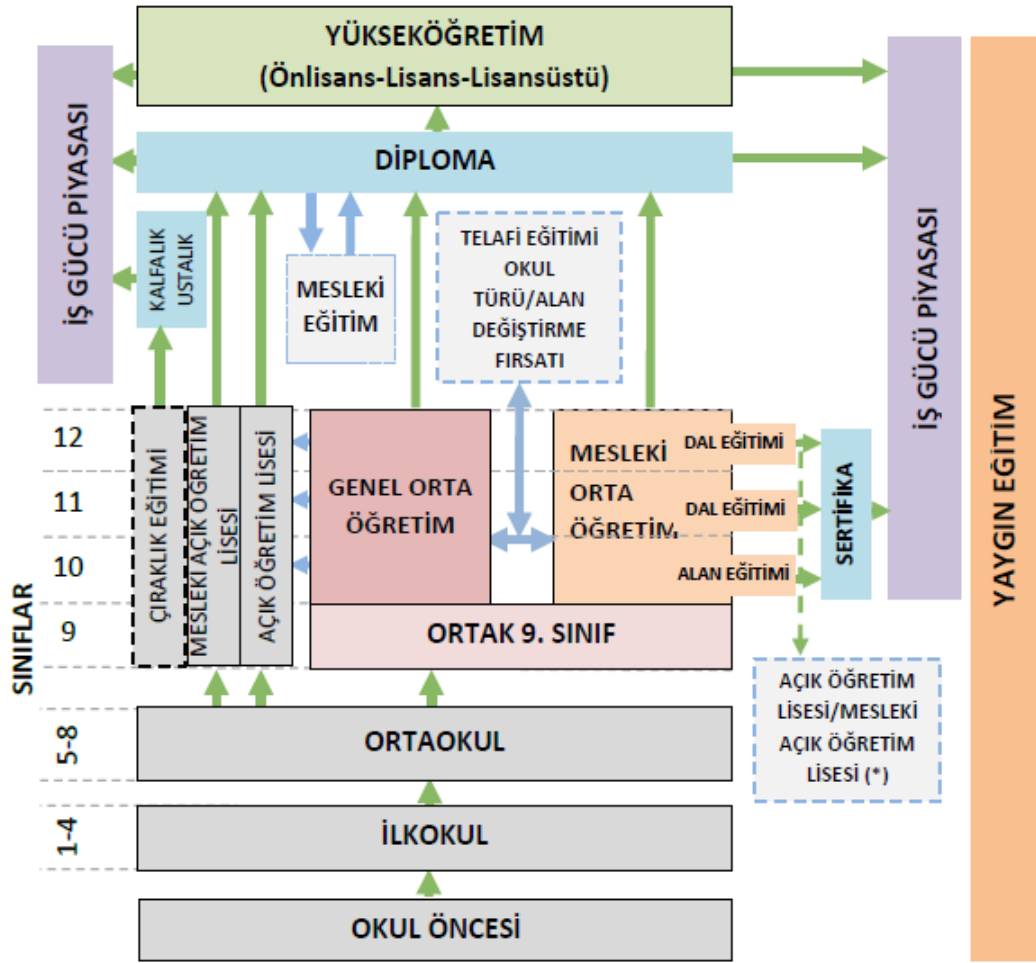
## **1.4. Türkiye’de Mesleki Eğitim Sisteminin Yeniden Yapılandırılması**

### **1.4.1. Türkiye’de Mesleki ve Teknik Eğitim Sisteminin Yeniden**

#### **Yapılandırılmasının Gerekçeleri**

MTE eğitimin yeniden yapılandırılmasını gerektiren en önemli nedenlerden biri işsizlik sorunudur. Birçok ülkede işsizlik ciddi boyutlara ulaşmıştır ve işsizlerin büyük bir bölümü vasıfsız işsizlerdir. Bu insanların iş bulmalarını kolaylaştırmanın en etkin yolu, onlara eğitim vererek bir mesleğin gerektirdiği yeterlikleri kazandırmaktır. Türkiye’de eğitim sistemi öğretim kademeleri Şekil 1.5’de gösterilmiştir. MEB’in yapmış olduğu yeniden yapılandırma çalışmalarıyla genel ortaöğretim ile mesleki ortaöğretim arasında sağlanan geçiş imkânı ile öğrencilere ilgi ve yetenekleri doğrultusunda tercih imkânı sağlanmıştır; ancak buradaki temel sorun TEOG sınav sonucunun öğrencinin gitmek istediği okula kayıt şartı olarak aranmasıdır.

Şekil 1. 5: Türkiye Eğitim Sisteminin Öğretim Kademeleri



**Kaynak:** MEB, Türkiye MTE Strateji Belgesi ve Eylem Planı 2014-2018.

1999 yılında Avrupa Birliği'ne resmen aday ülke olan Türkiye'nin, mesleki eğitim sisteminde yaptığı yapılandırma çalışmalarında AB'nin farklı zamanlarda aldığı kararlar etkili olmuştur. Türkiye Avrupa Birliği'ne aday ülke statüsünü kazandıktan sonra, ülke mesleki eğitiminin yeniden yapılandırılması konusunda Lizbon, Kopenhag ve Maastricht'te alınan kararlar doğrultusunda hareket etmeye çalışmıştır. Bu yapılandırmalardaki temel amaç Türkiye'de mesleki eğitimi bilgi toplumunun gereksinimlerini en üst düzeyde karşılayacak hem de istihdam oranını ve niteliğini artıracak şekilde yeniden düzenlemektir.

Türkiye'de mesleki eğitim konusunda bir reform yasası olarak değerlendirilebilecek olan kanuni düzenleme ise 1986 yılında yürürlüğe giren 3308



sayılı Mesleki Eğitim Yasası'dır. Bu alandaki tüm yasal düzenlemelerin hukuki temeli olarak değerlendirilebilecek olan bu yasanın ortaya koymuş olduğu görüntüye göre MTE programlarının uygulandığı tüm alan ve seviyelerdeki örgün ve yaygın eğitim kurumları ve işletmelerde gerçekleştirilecek olan meslekî eğitimin dizayn edilmesi, geliştirilmesi ve hakkında değerlendirme yapılması hususlarında çeşitli kararlara varmak ve ilgili bakanlığa görüş sunmak adına, MEB'de Mesleki Eğitim Kurulu oluşturulmaktadır. Söz konusu kurulun kararları bakanlık ve ilgili meslek kuruluşları tarafından pratikte uygulanmaktadır. İllerde bu süreç İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurulu tarafından bir sorumluluk olarak alınmıştır.<sup>79</sup>

Türkiye'de mesleki eğitim, çıraklığı da içeren dört yıllık MTE programları ve çıraklık programları kapsamında sunulmaktadır. Bakanlık kaynaklarına göre mesleki eğitimde okullaşma oranı 2003 yılından bu yana kayda değer bir şekilde artmış olup 2003 yılında üst ortaöğretim öğrencileri için % 36 olan MTE okullaşma oranı 2013 yılına gelindiğinde % 51'e yükselmiştir; ancak % 25 ile ortaöğretim seviyesindeki mesleki eğitim ve öğretimde mezuniyet oranı OECD ortalamasının hâlâ oldukça gerisindedir.<sup>80</sup>

---

<sup>79</sup>MEB, **Türk Eğitim Sisteminin Örgütlenmesi**, Strateji Geliştirme Başkanlığı Yayını, 2011, s.28.

<sup>80</sup>MEB, "Eğitim Politikası Genel Görünümü: Türkiye," **OECD**, y.y., 2013, (Çevrimiçi) <https://abdigm.meb.gov.tr/projeler/ois/egitim/025.pdf>, 08 Aralık 2016.

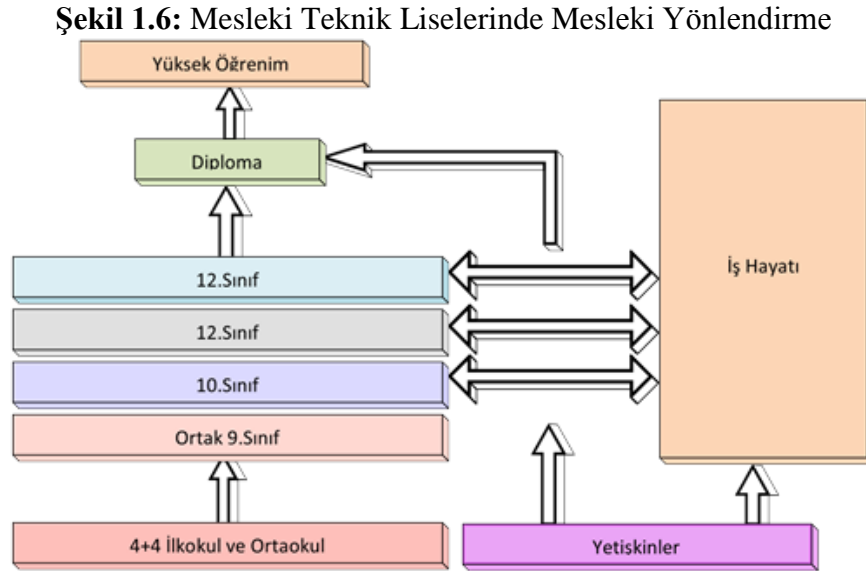
**Tablo 1.3:** Türkiye’de Yıllara Göre Öğrenci Sayıları

<b>TÜRKİYE</b>	<b>2013</b>		<b>2014</b>		<b>2015</b>	
<b>Devlet Genel Lise</b>	2765681	%51	2738673	%48,12	2674109	%46,04
<b>Özel Genel Lise</b>	140610	%2,59	164281	%2,88	373394	%6,4
<b>Devlet Mesleki ve Teknik Lise</b>	2457834	%45,34	2712227	%47,65	2660923	%45,81
<b>Özel Mesleki ve Teknik Lise</b>	56053	%1,03	75890	%1,33	99217	%1,70
<b>TOPLAM</b>	5420178	%100	5691017	%100	5807643	%100

**Kaynak:** MEB, “2016-2017 Eğitim ve Öğretim MEB İstatistikleri”, (Çevrimiçi) <http://meb.gov.tr/2016-2017-egitim-ve-ogretim-donemi-istatistikleri-yayimlandi/haber/14443/tr>, 13Aralık 2016.

Türkiye’de yıllara göre öğrenci sayılarını gösteren tablo 1.3’de 2013 yılı özel ve devlet okullarındaki MTE öğrenci sayısı %46,37 iken 2015’de 47,51 olmuştur. Yine 2013’de özel liseler ve devlet genel liseleri öğrenci sayısı %53,59 iken 2015’de %52,44 olmuştur. Görüldüğü gibi rakamlar birbirine yakın seyretmekte olup tek değişim özel liselerdeki artış olmuştur. Bunun en temel nedeni son yıllarda açılan özel temel liselerdir. Verilen rakamlarda MEB tarafından imam hatip liseleri meslek ve teknik lise sınıfında yer almıştır. Rakamlar incelendiğinde MTE devam eden öğrenci oranı 2013’de %45,34 iken 2015’de %45,81 olmuş ve hemen hemen sabit kalmıştır. Burada dikkat çeken asıl yükseliş açılan temel liseler ile özel okul oranı %2,59’dan %6,4 olmuştur. Burada MEB stratejik hedef olarak belirlediği mesleki eğitime devam eden öğrenci sayısını arttıramadığı görülmüştür.<sup>81</sup>

Şekil 1.6’de Türkiye eğitim sisteminin yatay ve dikey geçişlerle ilgili durumu gösterilmiştir. Şekilde de görüldüğü gibi tüm lise dokuzuncu sınıflarda ortak öğretim programları uygulanmakta ve ortak dersler görmektedir. Bu durum dokuzuncu sınıf sonunda öğrenci istediği takdirde mesleki eğitime geçebilmesi amacıyla programlara konulmuştur.



**Kaynak:** Osman Yalçın, Şennur Çetin, Mustafa Aksoy, **Gelişmiş Ülkelerin Mesleki Eğitim Sistemleri ve Türkiye**, Ankara, MEGEP Projesi Yayınları, 2007, s. 297.

<sup>81</sup> MEB, a.g.e.

#### 1.4.1.1. Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi

Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi (MEGEP), Türkiye'nin 1999 yılında AB aday ülkesi ilan edildikten sonra bu alandaki çabalarını desteklemek amacıyla finanse edilmiştir. Avrupa Birliği Helsinki Zirvesi'nde Türkiye'nin Avrupa-Akdeniz ortaklığı bünyesinde finanse edilen Akdeniz Ekonomik Geliştirme Alanı (MEDA) fonlarından yararlandırılması kararlaştırılmıştır. Bu proje bu fon kapsamında desteklenmiştir. Türkiye, ekonomisinin iş gücü ihtiyacıyla ve bu proje kapsamında mesleki eğitim çıktıları arasındaki boşluğu kapatabilmek amacıyla bazı proje fikirleri geliştirmiştir. Bu yöndeki ilk adım, 4 Temmuz 2000 tarihinde Türkiye Cumhuriyeti hükümeti ile Avrupa Birliği arasında MEGEP projesi anlaşması imzalanmasıyla atılmıştır.

MEGEP projesi ile mesleki eğitimde reform niteliğinde köklü değişikliklere gidilmiştir. Proje kapsamında MTE'de hem yapısal değişimler meydana gelmiş hem de mesleki eğitim veren kurumların öğretim programları modüler bir yapıya kavuşturulmuştur. İş piyasasının beklentilerini karşılamak adına genel ortaöğretim, mesleki ortaöğretim ve yükseköğretim mekanizmalarıyla birliktelik dahilinde yenilikçi, değişken ve nitelikli bir mesleki eğitim sistemi yaratmaya odaklanan MEGEP projesinin temel yol haritasında bulunan unsurlar aşağıdaki gibi sıralanmaktadır:

1. Türkiye'nin mevcut süreçteki hem sosyal hem finansal ihtiyaçlarını nitelikli bir şekilde karşılayabilmek,
2. MTE ilkelerine bağlı yenilikçi, değişken ve nitelikli bir mesleki eğitim mekanizmasının oluşturmak ve kalıcılığını sağlamak,
3. Mesleki eğitimin, ulusal anlamdaki beklentiler ile olan bağının ve etkililiğinin birbirine paralel olmasına imkân vermek,
4. Mesleki eğitimle ilgili kamu yönetiminin, toplumsal ortakların ve işletmelerin kurumsal potansiyellerinin hem ülke genelinde hem de ülkenin belli başlı noktalarında gelişimine destek olmak,
5. Mesleki eğitim sisteminin, yerel yönetimler nezdinde kontrolünü sağlamak adına süreci hızlandırmaktır.

Proje çerçevesinde 30 ilde 145 pilot kurumda faaliyetler yürütülmüştür. Bu kurumlarda sektörle birlikte geliştirilen programlar uygulanmıştır. Pilot kurumlar proje tarafından desteklenmiş ve projeye sosyal ortaklar dahil edilerek modüler program geliştirme, modül yazımı, uygulama, izleme ve pilot okullara yönelik çalışmalarda sürekli proje ekipleri ile iş birliği içinde yürütülmüştür. Projede yer alan sosyal ortaklardan bazıları TOBB, TÜSİAD, TESK, TİSK, TÜRK-İŞ, DİSK, HAK-İŞ, MEKSA'dır.<sup>82</sup>

MEGEP faaliyetleri dahilinde, çeşitli programlar geliştirilen alanlarda eğitim aracı olarak meslekî anlamda bireylere yeterlilik fırsatı sunmayı hedefleyen çeşitli süreçler tasarlanmıştır. Faaliyetler dahilinde önceden belirleyen pilot okullarda diğer eğitim araçlarının yanı sıra öncelikli olarak bu süreçlerin dahilinde faaliyetlerin yürütülmesi bir öneri olarak sunulmuştur. Bu şekilde süreçler, meslekî yeterlilikler, akademik beceriler ve bireysel yetenekler ile uyumlu hâle getirilerek bireylerin bu süreçlerden en yüksek faydayı elde etmesine odaklanılmıştır. Edinilmiş tecrübeler de bir süreç parçası modül ya da yeterlilik şeklinde değerlendirilebilmektedir. Bu sistemin dizaynı ulusal zeminde işveren kesimleri, ticarî kuruluşlar ve meslekî eğitim kurumları arasında bir koordinasyonu gerekli kılmaktadır. Söz konusu etkinlikler bir ya da daha fazla meslek alanında ilk olarak gözlemlenmekte, daha sonrasında ulusal düzeyde yasal bir zemine oturtulmakta ve etkinliklerin diğer alanlara aktarılması sağlanmaktadır. Bu süreç Türkiye'de ilk olarak MEGEP ile uygulanmıştır ve giderek diğer alanlarda da sistematik bir hal almaktadır. Modüler olarak değerlendirilen bu sistem, meslekî eğitimde pratiğe aktarıldığında çeşitli taleplerin karşılandığını düşünmektedir. Söz konusu talepler, öğrencilerin sürece uygunluğunun mümkün hâle getirilmesi adına öğretim yöntem ve teknikleri ile öğrenmeye imkân sağlayan çalışma ortamlarının düzenlenmesini içermektedir. Günümüzde Mesleki ve Teknik Ortaöğretim okullarında/kurumlarında uygulanan elli dört alan ve dal Tablo 1.4'de yer almaktadır.

---

<sup>82</sup> MEGEP Projesi, "Proje Paydaşları", (Çevrimiçi) <http://www.megep.meb.gov.tr/>, 20 Ekim 2016.

**Tablo 1.4:** Anadolu Meslek Liselerinde eğitim verilen Alan ve Dallardan Bazıları

MESLEKİ VE TEKNİK ORTAĞRETİM OKUL/ KURUMLARINDA UYGULANAN 54 ALAN 206 DALDAN BAZILARI			DALLARIN ISCED-F KODU	
1	ADALET	1	İnfaz ve Koruma	1032
		2	Zabıt Kâtipliği	0421
2	AİLE VE TÜKETİCİ HİZMETLERİ	3	Çevre Hizmetleri	0521
		4	Ev ve Kurum Hizmetleri	1011
		5	Sosyal Destek Hizmetleri	0923
		6	Tüketici Hizmetleri	0416
3	AYAKKABI VE SARACİYE TEKNOLOJİSİ	7	Ayakkabı Modelistliği	0723
		8	Ayakkabı Üretimi	0723
		9	Saraciyeye Modelistliği	0723
		10	Saraciyeye Üretimi	0723
4	BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİ	11	Ağ İşletmenliği	0612
		12	Bilgisayar Teknik Servisi	0714
		13	Veri Tabanı Programcılığı	0613
		14	Web Programcılığı	0613
5	BİYOMEDİKAL CİHAZ TEKNOLOJİLERİ	15	Fizyolojik Sinyal İzleme Teşhis ve Kayıt Cihazları	0714
		16	Tıbbi Görüntüleme Sistemleri	0714
		17	Tıbbi Laboratuvar ve Hasta Dışı Uygulama Cihazları	0714
		18	Yaşam Destek ve Tedavi Cihazları	0714
6	ÇOCUK GELİŞİMİ VE EĞİTİMİ	22	Erken Çocukluk Eğitimi	0922
		23	Özel Eğitim	0922
7	DENİZCİLİK	24	Güverte İşletme	1041
		25	Gemi Makineleri İşletme	0716
		26	Gemi Elektroniği ve Haberleşme	0714
		27	Balıkçılık ve Su Ürünleri	0831
8	EL SANATLARI TEKNOLOJİSİ	30	Dekoratif El Sanatları	0214
		31	Dekoratif Ev Tekstili	0214
		32	El Dokuma	0214
		33	El ve Makine Nakışı	0214
		34	Halı Desinatörlüğü	0214
		35	Sanayi Nakışı	0214
9	ELEKTRİK- ELEKTRONİK TEKNOLOJİSİ	36	Bobinaj	0713
		37	Büro Makinaları Teknik Servisi	0714
		38	Elektrik Tesisatları ve Pano Montörlüğü	0713
		39	Elektrikli Ev Aletleri Teknik Servisi	0713
		40	Elektromekanik Taşıyıcılar Bakım Onarım	0714
		41	Endüstriyel Bakım Onarım	0714
		42	Görüntü ve Ses Sistemleri	0714
		43	Güvenlik Sistemleri	0714
		44	Haberleşme Sistemleri	0714
		45	Yüksek Gerilim Sistemleri	0713

#### **1.4.1.2. Mesleki ve Teknik Eğitimin Modernizasyonu Projesi**

Mesleki ve Teknik Eğitimin Modernizasyonu Projesi, Türkiye ile AB Komisyonu arasında 1997 yılında imzalanan mali anlaşma ve 2001 yılında imzalanan ek sözleşme gereğince çağdaş ve etkin bir öğretmen eğitim sisteminin düzenlenmesi ve geliştirilmesine ilişkin kapasite artırımını amaçlamış bir projedir. 2003 yılında başlayıp 42 ay sürmüş olan projenin genel amacı, ülkenin sosyo ekonomik ihtiyaçlarına ve HBÖ ilkelerine daha etkin olarak karşılık verecek biçimde MTE sisteminin düzenlenmesi ve modernize edilmesi gösterilmiştir. Bu şekilde de meslek liselerinin cazibesinin artırılması hedeflenmiştir.<sup>83</sup>

Mesleki eğitimin en önemli sorunu öğretmen yetiştirme ve istihdamında yaşanan sorunlardır. MTE’de öğretmenlik yapan bireylerin işletmelerle iç içe olması ve becerilerini oldukça güncel tutmaları gerekmektedir. Bu sebeple uygulanan bu proje sonrası Türkiye’de bulunan teknik eğitim fakültelerinin tamamı kapatılarak yerlerine teknoloji fakülteleri kurulmuştur.<sup>84</sup>

#### **1.4.1.3. Uzmanlaştırılmış Meslek Edindirme Merkezleri Projesi**

Uzmanlaştırılmış Meslek Edindirme Merkezleri Projesinin (UMEM), Türkiye’de vasıfsız iş gücü fazlalığı olup bunun yanında firmaların nitelikli eleman bulma sıkıntısı çekmeleridir. Bu sıkıntının giderilmesi ve işverenle işsiz bireyler arasındaki arz talep uyumsuzluğundan kaynaklanan işsizliği ortadan kaldırmak amacıyla UMEM projesi geliştirilerek uygulamaya konulmuştur. Bu proje bir beceri kazandırma ve iş edindirme seferberliği projesidir. UMEM projesi yetişkinlerin mesleki ve teknik beceri kazanmalarının sağlanması kapsamında uygulanmış bir projedir. Proje kapsamında 111 meslek lisesinde saat 16.00’den sonra işverenlerin gereksinim duydukları alanlarda kurslar düzenlenmeye başlanmıştır. Kurslarda verilen eğitimler yapılan iş gücü piyasası analizi sonuçlarına göre planlanmış ve eğitimlerin içeriğinin piyasanın ihtiyaçlarına uygun olması sağlanmıştır. Düzenlenen bu kurslarda şunlar hedeflenmiştir;

<sup>83</sup> Anapa, a.g.e., s. 47.

<sup>84</sup> Necdet Kenar, “MTE Sisteminin Genel Değerlendirilmesi”,(Çevrimiçi) <http://www.messegitim.com.tr/ti/577/0/>, 16 Ekim 2016.

- İŞKUR tarafından yürütülen meslek edindirme faaliyetlerinin ve özellikle teknik alandaki mesleki eğitimin etkinlik ve verimliliğinin artırılması ve iş gücü piyasasının ihtiyaçlarıyla uyumlu hâle getirilmesine yönelik bir sistemin ortaya konulması,
- İşsizlere yönelik temel mesleki eğitim, mesleki gelişim ve mesleki yenileme eğitimlerinin verilmesi, başarılı kursiyerlerin staj yapmak üzere işyerlerine yerleştirilmesi ve istihdam olanaklarının sağlanması,
- İŞKUR tarafından yürütülen mesleki eğitim hizmetlerine olan farkındalığın artırılmasıdır.

UMEM projesiyle açılan 1659 kursta toplam 18513 kursiyer teorik eğitim almıştır. 2010 yılında başlayan bu projeye projenin başladığı ilk yıl 4500 kişi istihdam imkânı bulmuştur. UMEM projesi 2015 yılı itibarıyla sona ermiştir.<sup>85</sup>

#### **1.4.1.4. Türkiyede Mesleki ve Teknik Eğitimin Kalitesinin Geliştirilmesi Projesi**

Türkiyede Mesleki ve Teknik Eğitimin Kalitesinin Geliştirilmesi Projesi (METEK) için gerekli kaynaklar AB ve hükümetimiz tarafından finanse edilmiştir. Bu proje mesleki eğitimde uygulanabilir, ölçülebilir, sürdürülebilir bir ulusal kalite güvence sistemi getirmeyi hedeflemektedir. Proje 21 pilot ilde ve seçilmiş uygulama okullarında gerçekleştirilmiştir. Yerel ve küresel ekonomi gittikçe daha rekabetçi hâle geldiği bilinmektedir. Bu rekabette nitelikli iş gücüne olan ihtiyaç daha da artmaktadır. İşte genç işsizliğini gidermek, iş dünyasının gereksinimlerine uygun, nitelikli, bilgisi güncel bir iş gücü potansiyeli oluşturmak, tüm toplumsal kesimlerin kazançlı çıkacağı, ulusal kalite güvencesine sahip bir mesleki eğitim sistemine ulaşmak projenin hedefidir.<sup>86</sup>

METEK projesinde temel amaçlardan bazıları;

- İşveren kuruluşlarıyla MEB arasında güçlü bağlar bulunmasına karşın işletmelerle doğrudan bağlantılar oluşturulmasında eksiklikler bulunmaktadır.

<sup>85</sup> Yavuz Bolat, **Türkiye’de Mesleki Eğitimin Mevcut Durumu ve Örnek Ülkelerle Karşılaştırılması**, Ankara, Pegem Yayınları, 2016, s. 47.

<sup>86</sup> Türkiye’de MTE’in Kalitesinin Geliştirilmesi Projesi, “ Protokol ve Teknik Destek”, (Çevrimiçi) <http://mtegmprojeler.meb.gov.tr/index.php?pg=uluslararasıprojeler>, 20 Aralık 2017.



- Mesleki eğitim kurumlarındaki öğretmenlerin ders verdikleri alanla ilgili sektörle çok az deneyime sahip oldukları ya da hiç deneyime sahip olmadıkları tespit edilmiştir.
- Yeterlilik kazandırmaya yönelik modüler eğitimin birçok kurum tarafından tam olarak anlaşılamadığı görülmüştür.
- MTE'yi genellikle düşük başarıya sahip öğrenciler tercih etmektedir.
- Çıraklık Eğitimi gören öğrenciler okullar tarafından öğrenci, işveren tarafından işçi olarak görülmektedir. Bu da öğrenci beklentilerinde farklılıklara yol açmaktadır.

Bu proje METEK I ve METEK II olarak iki faz hâlinde uygulanmış ve Türk mesleki eğitimi kalite güvence sistemi ulusal, il ve kurumsal seviyede yapılandırılmıştır.<sup>87</sup>

#### **1.4.2. Türkiyede Mesleki ve Teknik Eğitim Sisteminin Alman ve Fransız Mesleki ve Teknik Eğitim Sistemi ile Karşılaştırılması**

XX. yüzyılın ilk yarısında Avrupa'da birbirinden farklı ve çabuk değişen üç temel mesleki eğitim anlayışı meydana gelmiştir. Bunlar; İngiltere'deki liberal pazar ekonomisi modeli, Fransa'daki devlet tarafından düzenlenen bürokratik model ve Almanya'daki ikili mesleki eğitim modelidir. Avrupa ülkelerinde, hızlı teknik gelişmeler, küresel rekabet, nitelikli iş gücüne artan talep Avrupa Birliği'nin mesleki eğitime yeterli önemi vermesini sağlamaktadır. Hem uluslararası hem de artan sosyal uyuma katkıda bulunmak mesleki eğitimi cazip hâle getirmek için yeterli değildir. Bruge Bildirgesi Avrupa Birliği'nde mesleki eğitimin gündemini başlatmış ve 2020 mesleki eğitim hedefleri doğrultusunda uygulamaya konulmuştur. 2010 yılındaki ekonomik kriz Avrupa iş birliğinde krizle mücadele için güçlü mesleki eğitim ve HBÖ fırsatlarıyla yeni bir dönemin başlamasına neden olmuştur. Aynı zamanda uzun dönemli ekonomik büyüme ve rekabetçilik ile de bu programların önemi ortaya çıkmıştır.<sup>88</sup>

---

<sup>87</sup> Bolat, a.g.e., s. 48.

<sup>88</sup> CEDEFOP, **Stronger VET For Better Lives**, Luxembourg, Publications Office of the EU, 2015, p. 3.

Avrupa ve dünyada çeşitli mesleki eğitim modelleri uygulanmaktadır. Değişik ülkelerdeki mesleki eğitim modellerini karşılaştırmadaki amaç; benzerlik ya da ayrılıkları göstermek ve bilgi vermektir. Dünya uygulanan mesleki eğitim modellerini en az üç farklı başlıkta toplamak mümkündür. Bunlarda birincisi ABD ve İngiliz Milletler Topluluğu'nda uygulanan sistemdir. Bu sistem zorunlu eğitimden sonra uygulanan iş yerinde işbaşı eğitim modelidir. İkincisi mesleki eğitimin okul ile işletme arasında birlikte yürütüldüğü ikili (dual) sistemdir. Bu sistem Almanya, Avusturya ve İsviçre'de uygulamaktadır. Üçüncü sistem ise Fransa İtalya ve İskandinav ülkelerinde görülen okul temelli mesleki eğitimidir.<sup>89</sup>

#### **1.4.2.1. Alman Mesleki Eğitim Sistemi ve Avrupa Yeterlilik Çerçevesine Uyumu**

Almanya'da eğitim sisteminin sorumluluğu devletin federal yapısı tarafından düzenlenmektedir. Alman Anayasası federal hükümetin eğitim ile ilgili sorumluluklarını tanımlamıştır. Anayasa eğitim planlama ve araştırmanın teşvikinde olduğu gibi federasyon ve eyaletler arasında belirli şekillerde iş birliği de sağlamaktadır.<sup>90</sup>

Almanya'da federal hükümetin eğitim alanındaki sorumlulukları anayasa ile belirlenmiştir. Federal hükümet, mesleki eğitim ve firmalardaki mesleki eğitim çalışmalarından, araştırmacılar ve öğrencilere finansal yardımdan, bilimsel ve akademik çalışmalardan sorumludur. Ayrıca teknolojik gelişmeler için akademisyenlerin desteklenmesi, gençlere yardım, açık öğretime devam edenlerin yasal olarak korunması, hukuk mesleklerine girişte meslek kuralları, sağlık ve sağlıkla ilgili mesleklere girişte meslek kurallarının konulması, çalışma hayatının desteklenmesi ve önlem alınması, iş piyasası ve mesleklerle ilgili araştırmaların desteklenmesi ve önlem alınması federal hükümetin sorumluluğudur.<sup>91</sup>

Almanya'da mesleki eğitim sosyal ortaklar, özel sektör ve devlet kurumlarının iş birliği ile yürütülür. Federal Eğitim Bakanlığı (FEB) genel mesleki

<sup>89</sup> Kihitir, a.g.e., s. 80-81.

<sup>90</sup> Metal Sanayicileri Sendikası, **AB Sürecinde Mesleki Eğitimde Diyalog**, Hanlar Matbaacılık, 2006, s.11.

<sup>91</sup> Ali Balcı, **Karşılaştırmalı Eğitim Sistemleri**, Ankara, PEGEM Yayınları, 2009, s. 49.

eğitim politikalarından sorumlu olmanın yanında, mesleki eğitim ile ilgili tüm sorunları çözmeye, ilgili diğer kurumlarla iş birliği yapma görevini yürütür. Federal Eğitim Bakanlığı ayrıca Federal Mesleki ve Teknik Eğitim Enstitüsü (BIBB) ile yakın iş birliği hâlinde çalışır. Bu enstitünün görevi Federal hükümet ve mesleki eğitim sağlayıcılarına yapılan çeşitli araştırma sonuçlarını bildirmek ve tavsiyelerde bulunmaktır. Eyaletler de (Länder) okul tabanlı mesleki eğitimden sorumlu olup işçi ve işveren komitelerine sahiptir. Federal Eğitim Bakanlığı eyaletlerde Eğitim Bakanlıkları ile mesleki eğitimin seviyelerinin karşılaştırılabilmesi ve tek tip olması açısından sürekli toplantılar düzenler.<sup>92</sup>

Dünyanın en gelişmiş ülkelerinden biri olan Almanya'da ayrıca kiliselere ve özel kişi ve kuruluşlara bağlı özel okullar ve yükseköğretim kurumları vardır. Federal devlet ile eyalet devletleri arasında paylaşılan yetki ve sorumluluklar kapsamında her eyalet, federal anayasadaki temel hakları koruyarak okul öncesi eğitimden yaygın eğitime kadar kendi eğitim sisteminin düzenlenmesinde ve yürütülmesinde yetkili ve sorumludur.

Almanya eğitim sisteminin genel amacı, herkese eşit eğitim fırsatını sağlamak, ders araçlarının ücretsiz olarak sunmak ve herkesin uluslararası, ortak ve ulusal eğitim için üst düzeyde öğrenim görmelerini sağlamaktır. Almanya'da eğitim sistemi hemen tüm eyaletlerde okul öncesi ilköğretim, ortaöğretim 1.kademe, ortaöğretim 2. kademe ve yükseköğretim olmak üzere 5 basamaklı bir yapıdadır. Zorunlu eğitim süresi 12 yıl olup 6-18 yaş arasında öğrenciler zorunlu eğitime devam ederler. Eğitimin ilk basamağı 6-10 yaş arasında devam edilen ilkokullardır. Daha sonra öğrenciler eğitimin 2. basamağı olan ortaöğretim 1. kademe eğitimini alırlar. Bu eğitim dönemi öğrencinin 10-16 yaş aralığındadır. Zorunlu eğitimin 3. basamağı ortaöğretim 2. devresidir. Bu dönemde öğrencileri yükseköğretime giriş için zorunlu olan genel eğitim olgunluk diplomasına hazırlayan üç yıllık lisenin ve çok programlı okulun ikinci devresi ile öğrencileri mesleki eğitim olgunluk diplomasına ve/veya üç yıllık mesleğe hazırlayan bir-üç yıllık mesleki eğitim okullarıdır. Bu devreden sonra

---

<sup>92</sup> CEDEFOP, **Spotlight on VET, Vocational Education and Training Systems in Europe**, Luxembourg, Publications Office of the EU, 2015, s. 28.

Almanya eğitim sistemi ortaöğretim ikinci kademe veya mesleki olgunluk diplomasına sahip öğrencilerin sınavsız alındıkları üniversiteler ve yüksekokullardan oluşur.<sup>93</sup>

1971 yılında eyaletler arasında imzalanan bir sözleşme ile zorunlu eğitim, sınavların tanınması ve yönetimde birliktelik amaçlanmıştır. Ders araç ve gereçleri ücretsiz ve geri iadeli olarak verilmekte olup okul öncesi eğitim giderleri ise velilerce karşılanmaktadır. Federal Almanya Cumhuriyeti'nin federatif yapısı dolayısıyla eğitim işlerindeki yetkiler Federal devlet ile eyaletler arasında paylaşılmıştır. Eğitim alanındaki yasama ve yönetim işlerinde yetkinin büyük kısmı eyaletlerdedir.<sup>94</sup>

Ortaöğretim dört tip okuldan meydana gelmektedir. Çok programlı okullar ilkokul 5. sınıftan itibaren farklı orta eğitim okullarının eğitim-öğretim sistemlerinin birleştirilmesiyle oluşan (Hauptschule, Realschule, Gymnasium) okullardır. Almanya'da bu okulların öğretim yılları eyaletlere göre değişmektedir. Örneğin Berlin ve Brandenburg Eyaletlerinde bu 5. sınıftan itibaren 7 yıl iken, başka eyaletlerde 5 yıl da olabilmektedir. Bunun eyaletler arası farklılık göstermesi, okul binaları, eğitim personelleri ve bu okullara olan talebin yetersizliği ve benzeri nedenlerinden dolayıdır. Bu okullar genel olarak birleştirilmiş okullardır. Birleştirilmiş toplu okullarında amaç, genç neslin iyi yetiştirilmesi, farklı bölgelerdeki insanların sosyal hayata kazandırılması ve birleştirilmiş bir eğitim sistemiyle öğrencinin her alana yönelebilmesidir. Birleştirilmiş toplu okullardaki öğrenci sayısı eyaletlere göre farklılık göstermekle birlikte sayıları gittikçe artmıştır.<sup>95</sup>

Almanya eğitim sisteminde 9. sınıftan 10. sınıfa geçen öğrencilerden zorunlu eğitim süresini dolduranlar, isterlerse temel eğitim diploması alabilirler. 10. sınıfa geçemeyen öğrencilere bu diplomanın verilip verilmemesi, öğretmenler kurulunun kararına bağlıdır. 10. sınıfın sonunda öğrenciler başarı durumlarına göre öğretmenler kurulu kararıyla temel eğitim birinci devre diploması ya da temel eğitim birinci devre

<sup>93</sup> Osman Yalçın, Şennur Çetin, Mustafa Aksoy, **a.g.e.**, s. 2.

<sup>94</sup> Ankara Ticaret Odası, **a.g.e.**, s. 16.

<sup>95</sup> Neşe Isık Durna, "Türk – Alman Eğitim Sistemlerinde (Bavyera eyaleti) İlköğretim Okulları Sosyal Bilgiler Dersi Konularının Karşılaştırılması", (Yayınlanmamış YL Tezi), Niğde, NÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2007, s.133

diplomasıyla birlikte mesleki ortaöğretim olgunluk diploması alır. Bu diplomayı alan öğrenciler ortaöğretim ikinci kademesinde ya tam zamanlı mesleki eğitim okullarına ya da öğretmenler kurulunun uygun bulması durumunda da lisenin 11.sınıfına devam edebilirler.

Bugün Avrupa Birliği ülkeleri içerisinde en başarılı eğitim sistemine sahip Almanya'da çağımızın gereksinimlerine cevap verebilecek esneklikte bir eğitim yapısı tesis edilmiştir. İkili eğitim (dual sistem – çıraklık) olarak adlandırılan bu sistem esas olarak teorik eğitim ile uygulamalı eğitim programlarının bütünleştirildiği bir temele oturtulmuştur. Sistemi güçlü kılan faktör de eğitim ile istihdam arasında geliştirilmiş sıkı uyumdur. Çeşitli eğitim seçeneklerinin yer aldığı bu sistemde genel ortaöğrenimi tamamlayan gençlerin büyük bir çoğunluğu ikili sistemin uygulandığı meslek okullarına yönelmekte ve eğitimlerinin büyük bölümünü işletmelerde uygulamalı olarak görmektedirler.<sup>96</sup>

Alman mesleki eğitim sisteminin en önemli okulları ikili eğitim sistemidir. Bu sistemde esasen öğrencinin okulda gördüğü teorik eğitim ile uygulamalı eğitim programlarının birleştirildiği bir temele oturtulmuştur. Avrupa mesleki eğitim sistemleri içerisinde en gelişmiş mesleki eğitimine sahip Alman sistemini güçlü kılan unsur eğitim ile istihdam arasında kurulmuş olan sıkı uyumdur. Sistemin esası zorunlu alt ortaöğrenimini bitiren öğrenci bu okullara kayıt olduğu ilk yıldan itibaren bir iş yeriyle irtibatlandırılır. Öğrenci işletme içi eğitimle haftada 1-2 gün süreli teorik eğitimin okulda yürütüldüğü haftada üç günde işletmede uygulama yaptığı bir eğitim alır. Bu tür eğitim alan öğrenciler açısından istihdam olanakları artmaktadır. Staj süreleri dahil sekiz dönemden oluşan, kısa süreli yükseköğretim programlarına, teknisyen diploması veren yüksekokullara ve sürekli eğitim sağlayan okullara giriş imkânı sağlayan ikili eğitim sisteminde; teorik, genel ve teknik mesleki eğitim verilmektedir.<sup>97</sup>

Üst düzey ortaöğretimdeki genel eğitimle, meslek okullarındaki ve çıraklıktaki ön mesleki eğitim ve öğretim arasında açık bir fark vardır. Genel okullar

<sup>96</sup> Şebnem Karauçak, **Avrupa Topluluğu'nda ve Türkiye'de Mesleki Eğitim**, İstanbul, İKV Yayınları, 1992, s. 3.

<sup>97</sup> Osman Yalçın, Şennur Çetin, Mustafa Aksoy, **a.g.e.**, s. 18.

ve mesleki okullar ayrı kurumlarca yönetilir. Yarı zamanlı mesleki okullardaki çıraklık eğitimi tam zamanlı mesleki okullar ile kurumsal olarak entegredir. İkisi de eyaletin sorumluluğundadır. Çıraklığın iş yeri tarafı ise federal kanunlara tabidir. İşyerleri sağladıkları eğitimlerde otonomiye sahiptirler; ancak işyerleri ulusal öğretim programlarına bağlı olup eğitim yönetmeliklerinde belirtilen nitelikleri kazandırmak zorundadırlar. Mesleki eğitimden genel eğitime geçiş kısıtlıdır; çünkü genel konuları öğrenmek öğrenim zamanını uzatmaktadır; ancak genel eğitimden mesleki eğitime geçiş daha kolaydır.<sup>98</sup>

İş yerleri çıraklık eğitimini kendileri finanse etmektedirler. İş yerleri kaç tane çırak alacaklarına, öğrencileri hangi mesleklerde eğiteceklerine kendileri karar verirler. İş yerinde çıraklara gerekli olan tüm bilgiler verilebilecek durumda değilse eğitim işletme üstü mesleki eğitim kuruluşları tarafından verilir. Çırak istihdamı ile mesleki eğitime katkı sağlayan iş yerlerine genel olarak herhangi bir teşvik yapılmamaktadır.<sup>99</sup>

Her ülkenin eğitim sisteminde olduğu gibi Almanya eğitim sisteminin de çeşitli sorunları vardır. Bu sorunların en önemlisi dil sorunudur. Almanya nüfusunun yaklaşık %9,2'sini yabancılar oluşturmaktadır. Yaşadıkları ülkenin dilini iyi öğrenemedikleri için bu sorunun devamı olarak Almanya eğitim sistemini olumsuz yönde etkilemektedir. Bu öğrencilerin çoğu yaşadıkları evde farklı bir dil konuşulduğundan Almanca öğrenmekte güçlük yaşamaktadırlar. Bu öğrencilerin çoğunlukla velileri de dil yetersizliğine sahip olduklarından velilik görevlerini de yerine getirememektedirler; ancak Almanya dezavantaj gibi gözükse de bu durumu bu insanlara iyi bir mesleki eğitim verip iş gücü ihtiyacını karşılamak suretiyle lehine çevirmeyi bilmiştir.<sup>100</sup>

Tablo 1.5'de Avrupa Birliği ülkelerinin nüfus rakamları verilmiştir. Rakamlardan da anlaşılacağı üzere Almanya 82 milyonluk nüfusu ile birliğin en kalabalık ülkesidir. Ülkelerin eğitim sistemini etkileyen en önemli faktör nüfus artışı

<sup>98</sup> Metal Sanayicileri Sendikası, **a.g.e.**, s. 13.

<sup>99</sup> Metal Sanayicileri Sendikası, **A.e.**, s. 15.

<sup>100</sup> Ömer Kanat, "Türk-Alman Genel Eğitim Sistemlerinin Karşılaştırılması", (Yayınlanmamış YL Tezi), İstanbul, M.Ü Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 2004, s.117.

ve dağılımıdır. Avrupa'nın en sanayileşmiş toplumu olan Almanya'da eğitim kurumları, en küçük yerleşim birimlerine kadar yaygınlaştırılmıştır. Ayrıca ulaşım ağları özellikle demiryolu ile küçük yerleşim yerleri şehir merkezlerine yakınlaşmıştır. Bu durum kışı çok zor geçen bu coğrafya öğrencilerinin eğitime ulaşma imkânlarını artırmıştır.

**Tablo 1.5: Ulusal Nüfus Değişim Rakamları**

ÜLKELER	2012	2013	2014	2015	2016
AVRUPA BİRLİĞİ (28 ÜLKE)	504.060.345	505.166.839	506.973.868	508.504.320	510.284.430
<b>ALMANYA</b>	<b>80.327.900</b>	<b>80.523.746</b>	<b>80.767.463</b>	<b>81.197.537</b>	<b>82.175.684</b>
İSPANYA	46.818.219	46.727.890	46.512.199	46.449.565	46.445.828
FRANSA	65.276.983	65.600.350	65.942.093	66.488.186	66.759.950
İTALYA	59.394.207	59.685.227	60.782.668	60.795.612	60.665.551
HOLLANDA	16.730.348	16.779.575	16.829.289	16.900.726	16.979.120
BİRLEŞİK KRALLIK	63.495.303	63.905.297	64.351.155	64.875.165	65.382.556
<b>TÜRKİYE</b>	<b>74.724.269</b>	<b>75.627.384</b>	<b>76.667.864</b>	<b>77.695.904</b>	<b>78.741.053</b>

Kaynak: Eurostat, A.e.

Tablo 1.6'da eğitime yeni başlayan öğrenci sayıları rakamlardan da görüleceği gibi Almanya'da ortaöğretim çağında 996 bin öğrenci bulunmaktadır ve bunun 475 bini mesleki eğitime devam etmektedir. Bu rakam oransal olarak eğitim çağındaki toplam öğrenci sayısının yaklaşık %48'nin meslek okullarında eğitim almakta olduğunu göstermektedir. Tablo 1.6'ya göre mesleki eğitime başlangıç yapan en fazla öğrenci sayısı Türkiye'dedir.

**Tablo 1.6:** Ortaöğretime Yeni Başlayan Öğrenci Sayıları

ÜLKELER	2013			2014			2015		
	Toplam	Genel Lise	Meslek Lisesi	Toplam	Genel Lise	Meslek Lisesi	Toplam	Genel Lise	Meslek Lisesi
<b>Almanya</b>	986516	507028	479489	1020441	539372	481068	996013	520943	475070
<b>İspanya</b>	389036	BY	BY	397101	BY	BY	371030	366186	207982
<b>Fransa</b>	774098	476981	325141	781076	494091	314323	794668	508831	313299
<b>İtalya</b>	474225	BY	BY	605885	BY	BY	550163	277314	343622
<b>Hollanda</b>	BY	BY	BY	193275	BY	BY	195856	94849	113317
<b>Birleşik krallık</b>	BY	BY	BY	1350901	222346	1128555	706715	706715	BY
<b>Türkiye</b>	1439262	707624	731638	1626232	800115	826117	BY	BY	BY

**Kaynak:** Eurostat, “Eğitim İstatistikleri”, (Çevrimiçi) <http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsdsc510>, 27 Mart 2017.



Almanya HBÖ için öğrenim çıktıklarına (Ö.Ç) dayanan sekiz seviyeli UYÇ'ni benimsemiştir. Seviye tanımlayıcıları bir nitelik elde etmek için gerekli yeterlilikleri açıklar. Alman ulusal mesleki yeterlilikleri, sosyal becerileri içeren mesleki bilgisini iki kategori arasında alt gruplarda farklılaştırır. Bu çerçeve Mayıs 2013'te eyaletlerin eğitim ve kültürden sorumlu bakanları ile federal hükümet eğitim ve araştırmadan sorumlu bakanlarının konferansta aldıkları ortak karar ile başlatılmıştır. Şu anda Alman ulusal mesleki yeterlilikleri tüm örgün mesleki nitelikleri kapsamaktadır. Alman ulusal mesleki yeterlilikleri, mesleki eğitimde ana bölümleri ve yükseköğretim niteliklerini kapsar. Genel eğitimdeki nitelikler henüz çerçeveye ve sonuçta Avrupa yeterlilikler çerçevesine (AYÇ-EQF) dâhil edilmemiştir. AYÇ'nin hangi seviyesinde olacağı beş yıllık uygulamadan sonra yeniden gözden geçirilecektir.

Alman ulusal mesleki yeterlilik uygulamaları için sorumluluklar ve temel dokümanlar paydaşlar arasında kabul edilmiştir. Alman ulusal mesleki yeterlilik uygulanmasından sorumlu ana organ, federal hükümetin ve eyaletlerin ortak bir girişiminde kurulan bir koordinat noktasıdır. Belirlenen niteliklerin tam listesi ortak bir kararla kabul edilmiş ve yeni veri bankası 2014 yılının ortasında başlatılmıştır. Uygulamalar Alman ulusal mesleki yeterlilik el kitabıyla desteklenmiş, sorumluluklar, prosedürler, standartlar ve belirlenen niteliklerin yöntemleri açıklanmıştır. Alman ulusal mesleki yeterlilikler çerçevesi düzensiz bir çerçeve olup farklı eğitim sektörlerindeki politika uyumları değerlendirme sürecindedir. Almanya'da Ocak 2014 itibariyle Avrupa mesleki yeterlilik çerçevesi ve Alman ulusal mesleki yeterlilik çerçevesi seviyeleri mesleki eğitim sertifikaları ve yükseköğretimde diploma eki üzerinde gösterilmeye başlanmıştır. Örneğin, Alman ustalık belgesi Alman ulusal mesleki yeterlilikler çerçevesi ve Avrupa mesleki yeterlilik çerçevesinde seviye karşılığını gösterir.

Almanya'da yükseköğretim seviyesinde mesleki eğitim ile ilgili şu konular öne çıkmaktadır. Üniversiteler Y.L dersleri sunma konusunda sık sık iş birliği yapmakta ve özel üniversitelerin sayısı da giderek artmaktadır. Öğrencilerin, eğitimler sırasında istihdam edilmelerine olanak sağlayan yarı zamanlı programların artmasının yanı sıra teorik çalışmaları, mesleki/işbaşı eğitim ile birleştirmeyi

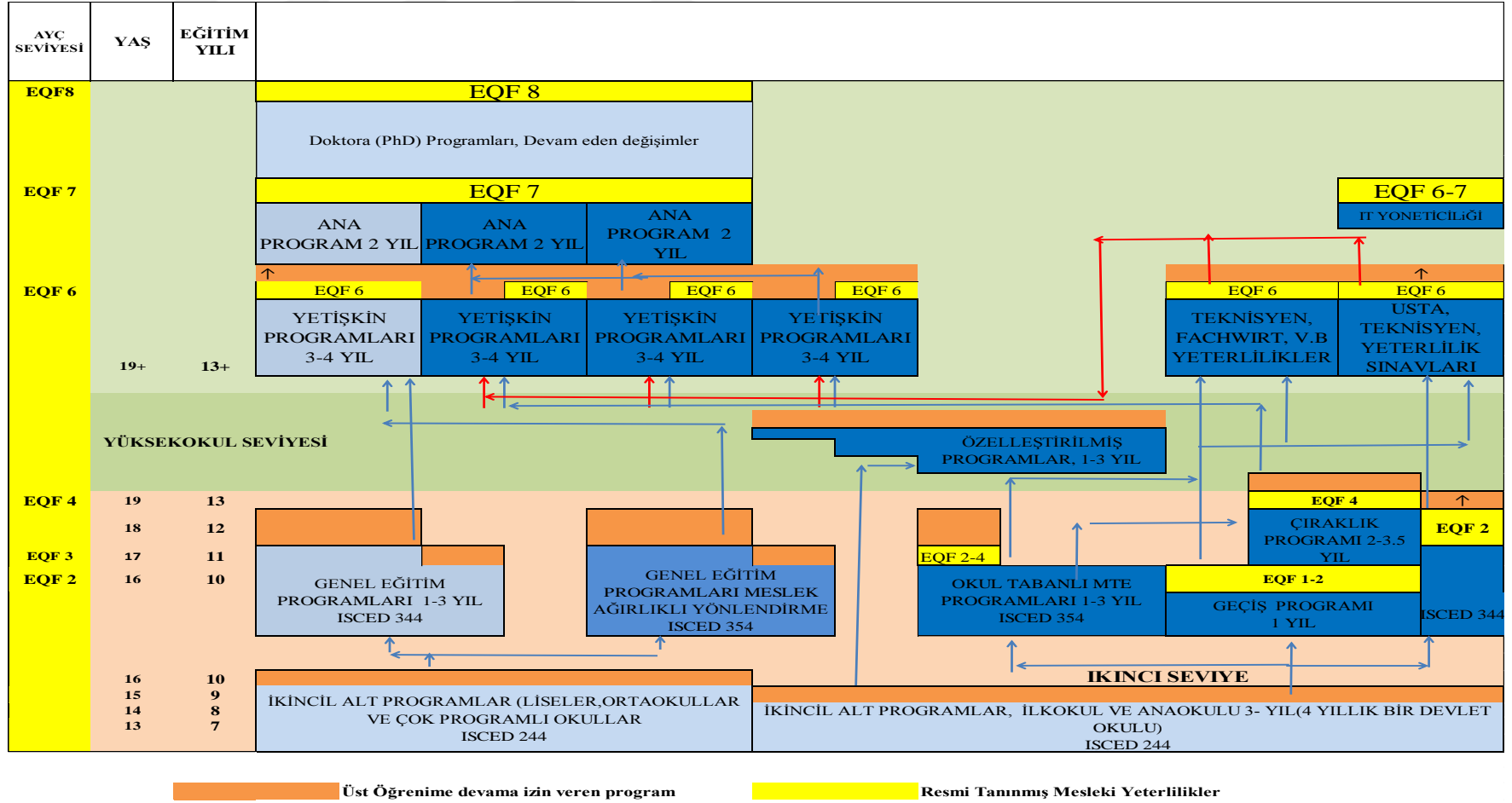
hedefleyen mesleki uyum programları sayısında da artış görülmektedir. Bu değişiklikler, yükseköğretimde verilen mesleki eğitimde önceden öğrenmenin tanınması, akreditasyon girişimleri ya da modüler eğitime geçme alanlarında yoğunlaşmaktadır. Almanya'da yüksek eğitim kurumlarında, devlet ya da devletçe tanınan lisans ve Y.L programları, Alman Akreditasyon Konseyi (German Accreditation Council) tarafından onaylanmış bağımsız ajanslarca akredite edilmektedir. Programların akreditasyonu düzenli bir şekilde yenilenmektedir.

Almanya'da işletmeler ve üniversiteler arasında yenilik ve teknoloji yönetimi programında AYÇ dâhilinde 6. seviyeden 8. seviyeye kadar verilen eğitim konusunda önemli bir iş birliği vardır. Bu iş birliği, öğrenciler, endüstri liderleri, şirketlerdeki stajyerler ve eğitim programlarına dâhil edilen sanayi girdilerinin katkılarıyla üzerinde çalışılan projelerin gelişiminde görülebilmektedir.<sup>101</sup>

---

<sup>101</sup> CEDEFOP, **Vocational Education and Training at Higher Qualification Levels**, Luxembourg, Publications Office of the EU, 2011, p.118.

Şekil 1.7: Almanya Eğitim Sistemi



Kaynak: CEDEFOP, Spotlight on VET, Vocational Education and Training Systems in Europe'dan uyarlanmıştır.

#### 1.4.2.2. Fransız Mesleki Eğitim Sistemi ve Avrupa Yeterlilik Çerçevesine Uymu

Fransa'da eğitimin genel özellikleri yapı, amaç ve yönetim yönünden şu şekilde özetlenebilir. Eğitim sistemi merkeziyetçi yapıya sahip olup ülkede tüm okullar ortak programlar ve bitirme derecelerine sahiptir. Devlet okullarında parasız ve laik eğitim sürdürülmekte, ilköğretim dışında eğitimin her basamağında bitirme sınavları bulunmaktadır. Birbirini izleyen dikey basamaklandırma, yükseköğretim alanında özellikle mesleki eğitimde yarışmaya dayalı bir seçme, dikey ilerleme ve iş piyasasının istekleri doğrultusunda niteliğe önem veren bir eğitim sistemine sahiptir.

Fransa'da pek çok Avrupa ülkesinin tersine geleneksel olarak merkeziyetçi bir yönetim yapısı vardır. Tüm eğitim sistemi devlet denetimindedir ve eğitimin yönetiminde en üst merci gençlik, eğitim ve araştırma bakanlığıdır. Tüm resmi ve özel okullar bu bakanlığa bağlıdır ve bakanlık tarafından hazırlanan genelge, yönerge ve yönetmeliklere uymak zorundadır.<sup>102</sup>

Fransa'da politikanın öncelikli olduğu bir yapı söz konusu olduğundan mesleki eğitim devlet tarafından düzenlenmiş bürokratik bir model ile yürütülmektedir. İşçi ve sermaye arasında politik ve güç temelli bir ilişki oluşturulması için kullanılan bu model, yapısal olarak dezavantajlı çalışanların devlet tarafından düzenlenmiş ve finanse edilmiş eğitim sektörünün yardımı ile nitelikli hâle getirilmesini istemektedir. Kolej ortaöğretim birinci kademedeki okullara verilen addır. Bu okullar ilköğretimle başlayan temel eğitimin devamını sağlar. Bu eğitim süresince öğrencilere ortak kültürün temel bileşenleri olan bilgi ve becerilerin kazandırılması amaçlanır. Bir yıl süreli alışma devresi öğrencilere ilköğretimde kazandıkları bilgileri tamamlamayı ve ortaöğretime özgü çalışma metotlarını kazandırmayı hedefler. Ortaöğretim birinci kademe eğitiminin ikinci yarısı iki yıllık orta devredir. Yedinci ve sekizinci sınıf seviyesinde öğrencilerin bilgi ve becerilerinin derinleştirilmesi hedeflenir. Son seviye 9. sınıf olup yöneltme devresi olarak nitelenip bir yıl sürelidir. Bu devrenin hedefi kolejde elde edilen bilgileri

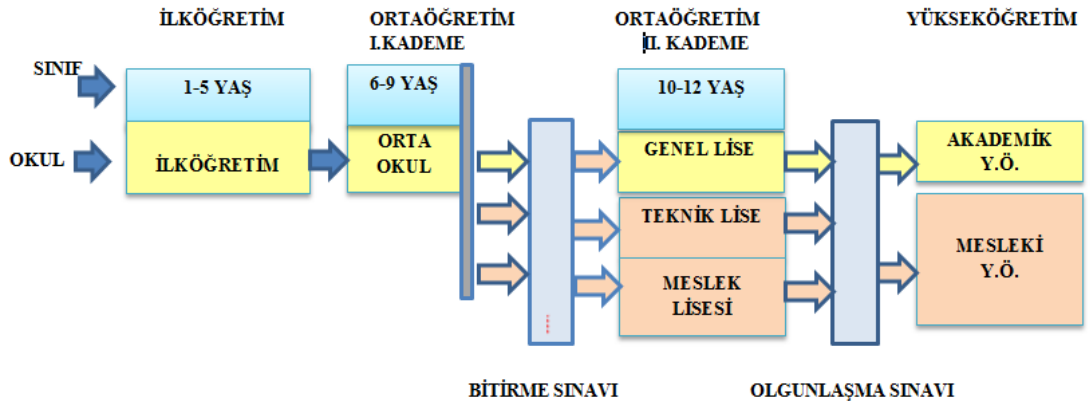
<sup>102</sup> Osman Yalçın, Şennur Çetin, Mustafa Aksoy, a.g.e., s. 96.

tamamlamak ve kolej sonrası genel, teknolojik ve mesleki formasyonlara hazırlanmaktadır.<sup>103</sup>

Şekil 1.8’de Fransa mesleki eğitimin basamakları gösterilmiştir. Şekilde de görüleceği gibi eğitim sisteminde ortaokuldan sonra öğrenci ilgi ve becerileri doğrultusunda akademik veya mesleki bir liseye yönlendirilir. Öğrenci bitirdiği her eğitim kademesinde sınava tabi tutulur. Bu sınavın adı ortaokulda bitirme sınavı lisede ise olgunlaşma sınavıdır.

Fransa’da yetişkinlere yönelik yürütülen yaygın eğitim faaliyetleri okul sistemi dışında yer almaktadır. Geleneksel mesleki teknik eğitim öncelik olarak benimsenmiştir. Yaygın eğitim alanında ilk uygulamalar ortaçağda loncalar olarak 19. yüzyılda da çıraklık sistemi ortaya çıkmıştır. HBÖ programlarının gelişimi 1970’in erken dönemlerine dayanmaktadır ve oldukça yoğun yetişkin eğitimi uygulamaları sürekli eğitimin temelini oluşturur.<sup>104</sup>

**Şekil 1.8:** Fransa Mesleki Eğitimin Basamakları



**Kaynak:** A.e., s.110.

Fransa’da mesleki eğitimi almanın iki yolu vardır. Biri mesleki eğitim okullarına gitmek, diğeri çıraklık eğitimi almaktır. Mesleki okullarda okuyanlar için

<sup>103</sup> Mehmet Kara, “Türk ve Fransız Eğitim Sistemlerinin Karşılaştırılması”, (Yayınlanmamış YL Tezi), Elazığ, F.Ü Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2001, s. 32.

<sup>104</sup> CEDEFOP, **Spotlight on VET France**, Luxembourg, Publications Office of the EU, 2016, s. 1.

işletmelerde zorunlu çıraklık dönemi vardır. Teorik ve pratik eğitim işletmelerde veya okul atölyelerinde yapılmaktadır. Çıraklık eğitimi ise iş yeri ve çıraklık eğitim merkezlerinde gerçekleştirilir. Zorunlu eğitimin olduğu alt düzey ortaöğretimde mesleki eğitim bulunmamaktadır. İş yerleri çırakın pratik eğitimini vermekle sorumludur. Çıraklık eğitim merkezleri de 400 saatten az olmayacak şekilde eğitim vermek zorundadır. İş yeri ve çıraklık eğitim merkezlerinde gerçekleşen eğitimin %75'i iş yerinde gerçekleşir. Zorunlu eğitimi tamamlayan gençlerin %10'u çıraklık eğitimi almayı tercih etmektedirler.<sup>105</sup>

Fransa eğitim sistemi hakkında genel bir değerlendirme yapıldığında mesleki eğitim alanında sunulan çeşitli seçeneklere karşın genel eğitim daha fazla tercih edilmektedir. Buradaki temel sorun Fransız iş piyasasında mesleki eğitimin vasıflılık konusunda ciddi bir kıstas olarak görülmemesidir. Bunun nedeni söz konusu sistemin teorik bir anlayışa dayalı oluşu ve mesleki eğitim gören gençlerin uygulamaya dönük yeterli deneyimi kazanamamalarıdır. Hemen hemen tümüyle uygulamaya dayalı olan Alman ikili (dual) sistemiyle karşılaştırıldığında Fransız mesleki eğitim sistemi daha az gelişmiş olarak nitelendirilebilir; ancak Fransız mesleki eğitim sisteminde son yıllarda önemli gelişmeler kaydedilmektedir.<sup>106</sup>

Meslek lisesindeki programlardan biri meslek sertifikası programıdır. Öğrencilere bazı meslek dallarında bu mesleği yürütebilecek düzeyde temel mesleki bilgi ve becerilerin kazandırılmasının amaçlandığı bu program genel olarak 10. sınıfı kapsar. Programa katılan öğrenciler bir yıl süreyle haftada 14-16 saat genel eğitim dersleri ve 12-17 saat ilgili meslek dallarında kurumsal ve uygulamalı meslek derslerini alırlar. Ayrıca iş deneyimi için belli sürelerle seçtikleri meslek alanı ile ilgili iş yerlerinde uygulamalı eğitim alırlar. Öğrenimlerini başarıyla tamamlayan öğrenciler ilgili meslek dalında yeterli niteliklere sahip olduklarını gösteren meslek sertifikasını alırlar. Bu sertifikayı alan öğrencilerden bir kısmı doğrudan o meslekle ilgili çalışmaya başlar, bir kısmı da daha üst düzeyde eğitim almak için

---

<sup>105</sup> Metal Sanayicileri Sendikası, **a.g.e.**, s.42-43.

<sup>106</sup> Şebnem Karauçak, **a.g.e.**, s. 83.

yükseköğretimlerine devam eder. Çıraklık eğitimi zorunlu eğitimini tamamlamış 16-25 yaş arasındaki gençlere bir meslek dalında nitelik kazandırmaya dönük bilgi ve becerilerin verilmesinin ve onların ortaöğretim düzeyinde mesleki eğitim diploması almalarının sağlanmasının amaçlandığı bir eğitim programıdır. Çıraklık eğitimi öğrenci ile mesleki eğitim verme yetkisine sahip işveren arasında imzalanan eğitim sözleşmesine göre uygulanan eğitimidir. Bu eğitimin süresi öğrencinin eğitim aldığı mesleğin türüne göre 1-3 yıl arasında değişir. İş yerlerinde yetkili usta öğretici tarafından yürütülen kuramsal ve uygulamalı mesleki eğitim, belli sürelerle çıraklık eğitim merkezlerinde verilen genel ve mesleki eğitim dersleriyle desteklenir. Mesleki eğitim merkezindeki eğitim haftada 1-2 gün olacağı gibi yoğunlaştırılmış şekilde birkaç ay düzenlenebilir.<sup>107</sup>

Fransa'da meslek lisesi öğrencileri şu belgeleri alabilmektedir: kişiye herhangi bir meslek dalında çalışabilme niteliğini sağlayan mesleki yeterlik sertifikası (CAP)'dır. Bu sertifika alındıktan sonra öğrenciler çalışmalara devam ederek mesleki eğitim diploması (BEP) için hazırlanabilir. BEP bireye usta, işçi çalışan niteliğini kazandıran belgedir. Bu sertifika CAP'tan farklı olarak mesleki alanda daha geniş ve detaylı bir çalışma gerektirir. Meslek liseleri, kolejlerin 3. sınıfını tamamlayan öğrencileri iki sene içinde BEP'e hazırlarlar. Mesleki lisans diploması, meslek lisesinin ilk iki yılını okuyan ya da 3 yıllık çıraklık eğitimini bitiren öğrencilerin iki yıl daha eğitim aldıktan sonra kazandıkları sertifikadır. Mesleki bakaloryayı almaya hak kazanan öğrenciler 48 uzmanlık alanı içerisinde birini seçerek mesleki bakalorya sınavına girip yükseköğretime devam edebilirler. Mesleki bakalorya, teknolojik bakaloryadan farklı olarak doğrudan bir mesleğe başlamaya imkânı verir.

Mesleki eğitimde UYÇ, Fransa'da 1969'dan beri kullanımda olup 5 seviyeli yapıda mesleki eğitimi düzenleyici rolü güçlü ve iyi tasarlanmıştır. 2002 yılında Mesleki Eğitim Ulusal Komitesi (CNCP) ve Ulusal Mesleki Yeterlilikler Kayıt Merkezi (rNCP) kurulmuştur. Fransız UYÇ'leri ile mesleki ve iş odaklı yeterlilik yönlendirmeleri tüm Avrupa'da geliştirilen kapsamlı UYÇ'ne göre çok sınırlıdır.

<sup>107</sup> Osman Yalçın, Şennur Çetin, Mustafa Aksoy, a.g.e., s. 121.

Ö.Ç'ları üzerindeki genel politika tüm mesleki eğitim sistemi kapsar ve nitelikler rNCP tarafından özellikle örgün eğitim yoluyla elde edilen nitelikleri doğrulamak üzere kaydedilir. Çerçevenin amaçları istihdama odaklanmak, mesleki eğitimi iş piyasası ile uyumlu hâle getirmek ve eğitim ihtiyaçlarına odaklanmaktır. Son politika girişimleri ve reformları istihdam için verilen yüksek önceliği vurgulamak için hizmet vermektedir.

Fransız UYÇ ilk nesil Avrupa Yeterlilik Çerçevesine tam uyumludur. Fransa'da geniş katımlı paydaşlar niteliklerin çeşitlilik şartını yakalamış ve güvenilirliğini sağlamış gözükmektedir. Mesleki Eğitim Ulusal Komitesi bakanlıklar, ilgili paydaşlar ve sosyal ortaklar arası iş birliği platformudur ve CNCN'nin kriter ve prosedür grubu onayı olmadan hiçbir nitelik kaydedilemez. CNCN'nin önemli bir özelliği halka, özel mesleki eğitim sağlayıcılarına ve MTE değerlendirici kurumlarına açıklığıdır. 2002'den beri Fransız deneyimi UYÇ'nin sürekli şekilde gelişme ihtiyacını göstermiş; şimdilerde artan genç işsizliği açısından AYÇ seviye 2 niteliklerin geliştirilmesi benimsenmiştir.

Fransız UYÇ'nin Avrupa Yeterlilik Çerçevesi ile uyum çalışmaları 2010'da 5 seviyeli sistem ölçü alınarak tüm paydaşların yer aldığı süreçle sonuçlanmıştır. UYÇ ve AYÇ seviyeleri diploma ekleri ve sertifikalara ilaveten veri tabanını içerir. Bugünlerde 5 seviyeli çerçevesinin daha kapsamlı yapıyla değiştirilmesi yönünde tartışmalar olmakla birlikte bu durumun gerçekleşip gerçekleşmeyeceği açık değildir.<sup>108</sup>

Tablo 1.7'de Fransız Ulusal Yeterlilikler Çerçevesi gösterilmiştir. Görüldüğü gibi Avrupa Yeterlilik Çerçevesinde seviye sekiz olan doktora seviyesi Fransız Ulusal Yeterlilikler Çerçevesi'nde seviye bir olarak kabul edilmiştir. Ayrıca AYÇ seviye iki olarak belirtilen mesleki yeterlilik seviyesi iki bulunmamaktadır.

---

<sup>108</sup> CEDEFOP, **National Qualification Framework Development in Europe**, Luxembourg, Publications Office of the EU, 2015, p.38.



**Tablo 1.7: Fransız Ulusal Yeterlilikler Çerçevesi**

FUYÇ SEVİYESİ	NİTELİK ÇEŞİTİ	AYÇ SEVİYESİ
1 Seviye Doktora ve Yüksek Lisans	Doktora, Y.L ve Mühendislik Derecesi	8.Seviye
2 Seviye	Genel ve Mesleki Lisans Programları	6.Seviye
3 Seviye	Lisans Teknisyeni Sertifikası (Brevet de technicien supérieur), Tarım Lisans Teknisyeni Sertifikası (Brevet de technicien supérieur agricole), Teknoloji Lisans Teknisyeni Sertifikası, Ustalık Sertifikası (Ticaret Odası Tarafından Verilen)	5. Seviye
4.Seviye	Meslek Diploması (Baccalauréats Professionnels ) Teknoloji Diploması (Baccalauréats technologiques) Meslek Sertifikası (Professional certificates), Uygulamalı Sanatlar Sertifikası (Brevet des métiers d'art ) Teknisyen Sertifikası (Brevet de technician )	4.Seviye
5.Seviye	Meslek Okulu Sertifikası (Certificat d'aptitude professionnelle – CAP) Tarım Meslek Sertifikası (Certificat d'aptitude professionnelle agricole – CAPA) Çıraklık Sertifikaları (Brevet d'études professionnelles – BEP) Brevet d'études professionnelles agricoles – BEPA)	3.Seviye
	Bu seviyede Fransız nitelik ve sertifikası yoktur	2.Seviye
		1.Seviye

Kaynak: CEDEFOP, a.g.e., s. 39.

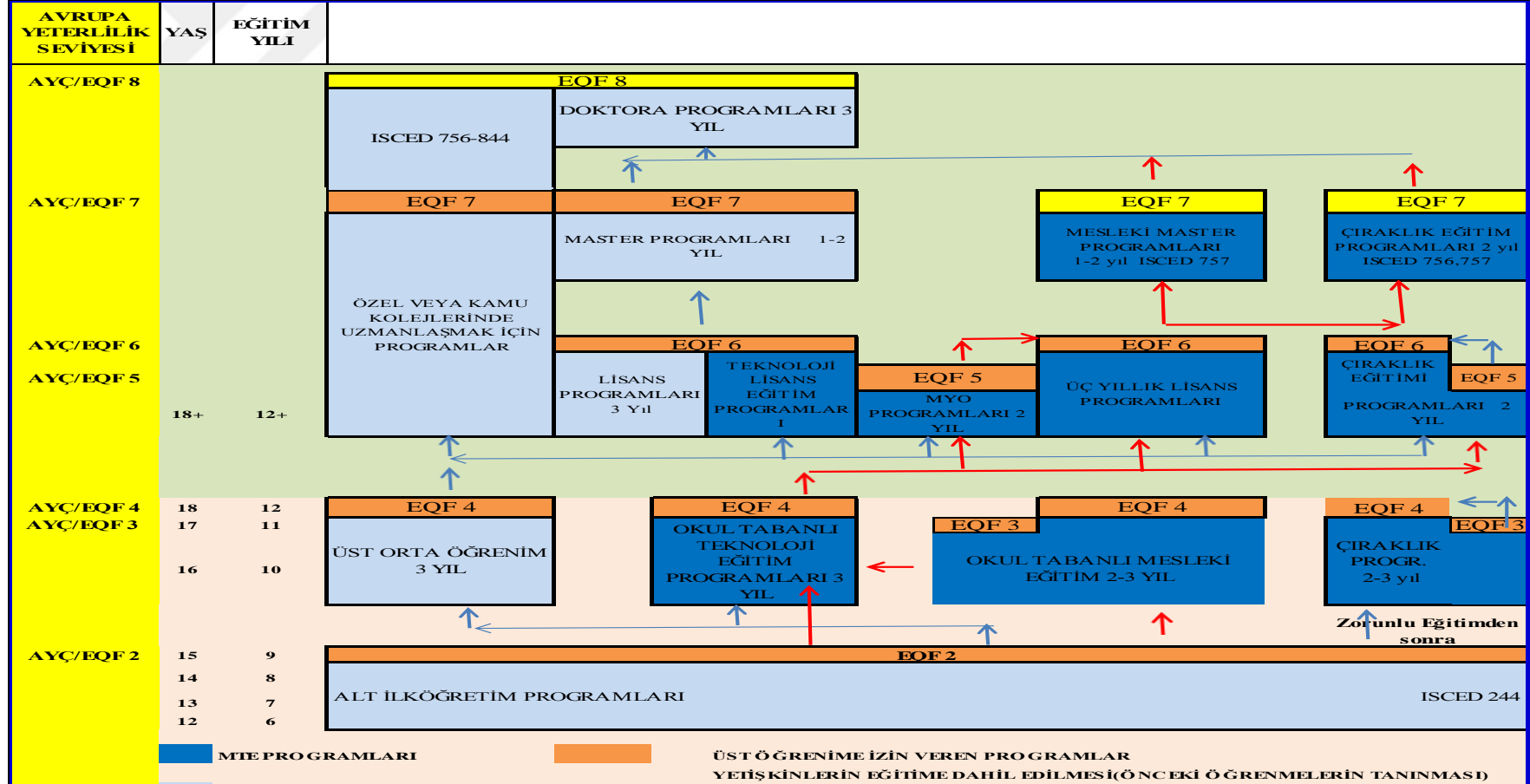
Fransa'da öğrencilere iş hayatından önce temel mesleki eğitimin verilme sorumluluğu eğitim bakanlığına aittir. Bu sorumluluk bazı alanlarda çalışma bakanlığıyla paylaşılır; ancak temel mesleki eğitimde öğrencilere kazandırılması gereken bilgi ve beceriler, uygulanacak eğitim programları ve bitirme dereceleri ile ilgili ölçütler Ulusal Mesleki Eğitim Danışma Kurulu tarafından belirlenir. 1993'te yürürlüğe giren ve her gence öğrenim düzeyi ne olursa olsun eğitim sisteminden ayrılmadan önce temel mesleki eğitim verilmesini ve iş, çalışma ve mesleki eğitimle ilgili yeni düzenlemelerin yapılmasını öngören yasa gereğince bölgesel düzeyde mesleki eğitimi geliştirme planları hazırlanarak uygulamaya konmuştur. Devlet ve bölgeler tarafından ortaklaşa yürütülen bu plan kapsamında uygulanan okul dışı temel mesleki eğitim programları okul ve işyerlerinde verilen çıraklık eğitimi ile işyerlerinde uygulanan mesleki uyum kurslarını ve çeşitli meslek kurslarını kapsar.<sup>109</sup>

Şekil 1.9'da Fransa Eğitim sisteminin yatay ve dikey geçişlerle ilgili durumu gösterilmiştir.

---

<sup>109</sup> Osman Yalçın, Şennur Çetin, Mustafa Aksoy, **a.g.e.**, s. 97.

Şekil 1.9: Fransa Eğitim Sistemi



Kaynak: CEDEFOP, Spotlight on VET, Vocational Education and Training systems in Europe'dan uyarlanmıştır.

## İKİNCİ BÖLÜM

### TÜRKİYENİN AVRUPA BİRLİĞİ ÜYELİK SÜRECİNİN MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİME ETKİLERİ

#### 2.1. Avrupa Birliği Ülkelerinde Üyelik Sürecinin Mesleki ve Teknik Eğitime Etkileri

Avrupa Birliği'ne üye ülkeler eğitim politikalarını belirlemekte serbesttir. Bunun yanında Avrupa Birliği, Avrupa Parlamentosu'nun direktif ve tavsiyeleri doğrultusunda mesleki eğitim politikalarını işsizlikle mücadelede ortak stratejiler belirlemek ve bilim, sanayi alanında dünya ile rekabet edebilmek adına yönlendirmek çabasıdadır. Bu tavsiyelerle varılmak istenen hedef işsizlikle ortak mücadele araçları oluşturmak, bireysel nitelikleri geliştirerek üye ülkelerde oluşacak iş gücü ihtiyacının öncelikle Avrupa Birliği içinden teminini sağlamaktır. Bu sebeple bireylerin almış oldukları mesleki eğitim sonucu elde ettikleri sertifika ve diplomalar ortak tanıma araçlarıyla tüm üye ülkelerde geçerli olacaktır.

Roma Antlaşması'nda mesleki eğitimle ilgili: “Avrupa Konseyi ve Komisyonu'nun önerisi üzerine, Ekonomik ve Sosyal Komitenin görüşünü aldıktan sonra hem ulusal ekonomilerin hem de ortak pazarın uyumlu kalkınmasına katkıda bulunabilecek ortak bir mesleki eğitim politikasının uygulanmasına ilişkin genel ilkeleri belirler” denmektedir. Yine antlaşmanın 118. maddesi komisyonun görevleri arasında üye devletlerarasında sosyal alanda temel ve ileri düzeyde mesleki eğitim alanında yakın iş birliği yapmayı saymıştır. Bu antlaşma topluluk sosyal fonunun ortak pazar içinde işçiler için istihdam imkânlarını iyileştirmek ve bu suretle hayat kalitesinin yükselmesine katkıda bulunmak amacıyla kullanılacağını ve üye ülkelerin ileri ve temel mesleki eğitim düzenlemek için fona başvuru yapabileceğini belirtir. Ayrıca ortak tarım politikası çerçevesinde mesleki eğitimin geliştirilmesi ve önemini vurgular.<sup>1</sup>

<sup>1</sup> Treaty of Rome, a.g.e., Madde 41-118-125-128.

Konsey Avrupa Birliği üye ülkeleri arasında ortak bir MTE politikasıyla ilgili ilk adımı almış olduğu kararla atmış ve genel mesleki eğitim politikası uygulanmasına yönelik kararlar alınmıştır. Bu kararlara göre üye devletlerin uyması gereken prensipler aşağıda belirlenmiştir.<sup>2</sup>

- Üye ülkelerdeki ortak mesleki eğitim politikası üyelerin birbiriyle uyumlu ve aşamalı olarak hazırladığı programların genel ilkelerinin konseyin aldığı kararlara uyumlu olmasıdır. Bu genel ilkeler her bireyin istediği şekilde istediği mesleki eğitimi, istediği yerde alma serbestliğini sağlamaktadır. Bu ilkeler gençlerin ve yetişkinlerin işi olsun veya olmasın kendini mesleki olarak geliştirmesine olanak tanıyacaktır.

- Topluluğun genel mesleki eğitim politikaları aşağıda sıralanacak amaçlara uygun olmalıdır.

- a) Mesleki eğitime herkesin kolaylıkla erişimini güvence altına alacak koşullar oluşturmak,
- b) Farklı sektör ve ekonomik alanlarda faaliyet gösteren kurumlardan talep edilen iş gücünü zamanında uygun kurslarla temininin kolaylaştırılmasını organize etmek,
- c) Genel eğitim temelinde mesleki eğitimi genişletmek, bireylerin istekleriyle uyumlu, gelişimlerini arttırıcı programları hazırlamak, teknik ilerlemelerden dolayı oluşan üretimin yeni metotları, sosyal ve ekonomik gelişme ihtiyaçlarını karşılamak,
- d) Herkesin ihtiyaç duyduğu gerekli teknik, bilgi ve beceriyi takiben bir iş sağlamak, eğitimi mümkün olan en yüksek seviyesine ulaşmak, özellikle gençleri fikirsel, fiziksel ve vatandaşlık eğitimiyle cesaretlendirmek,
- e) Genel eğitimi tamamlayan ve mesleki eğitim başlangıç aşamasında eğitime ara vermeyi önlemek,

---

<sup>2</sup> EEC Council Decision, a.g.e.,p. 1.

- f) Temel ve ileri mesleki eğitimi, uygun olan yerlerde yeniden eğitimi, çalışma hayatının çeşitli aşamaları için teşvik etmek,
  - g) Her birey için eğilimleri ve yetenekleri doğrultusunda çalışma bilgi ve deneyim yoluyla kalıcı beceriler sağlamak için mesleki gelişim fırsatı sunmak ya da mesleğinde ilerlemek için yüksek düzeyde eğitim olanakları sunmak,
  - h) Ekonominin farklı sektörlerindeki mesleki eğitimin farklı şekilleri arasında yakın ilişki kurmak, diğer yandan mesleki eğitimi ekonominin ve eğitim alanların ilgileri doğrultusunda ayrıca mesleki eğitimin iş yerinde ve profesyonel hayattaki problemlerine dikkat çekmek,
- Topluluğun ortak mesleki eğitim politikası yürürlüğe girdiğinde konuya özel önem verilmelidir.
    - a) Ulusal ve topluluk düzeyinde işçilerin nicel ve nitel ihtiyaçları, çeşitli üretim faaliyetleri için tahminler yapılmalı,
    - b) Gençler ve yetişkinler için bilgi ve bireysel kapasiteye dayalı üretim ve dağıtım sektörlerinde istihdam fırsatları sunan mesleki eğitim işletme ve okullarla yakın iş birliği içinde sürekli bilgi, rehberlik ve mesleki danışmanlık sağlanmalı,
    - c) Öğretmen ve usta öğreticilerin mesleki becerilerini geliştirmek için uygun hizmet içi eğitimlerin sayıları arttırmak, mesleki becerileri geliştirmek, etkin mesleki eğitim politikasının temel etkenlerinden biri olmalıdır.

2009'da zirve yapan ekonomik kriz çeşitli şok dalgaları yaymış ve etkisini uzun yıllar hissettirmiştir. Bu durum değişik sektörleri etkileyerek riski arttırmış ve bireylerin kariyer ve sürekli bir iş bulma olanaklarını azaltmıştır. Özellikle gençler bu ekonomik krizden kötü etkilenmiştir. Gençlerin beklentileri yüksek işsizlik oranları nedeniyle zarar görmüştür. Bunun yanında yüksek işsizlik oranlarına rağmen birçok ülkede özellikle bilim, teknoloji, matematik, mühendislik alanlarında nitelikli iş gücüne olan ihtiyaç dile getirilmiştir. Ayrıca Avrupa Birliği çalışan nüfusu hızla

yaşlanmaktadır. Bu duruma tedbir olarak AB çeşitli mesleki eğitim ve hayat boyu öğrenim programları geliştirmiştir.<sup>3</sup>

Ekonomik kriz sonrası Avrupa Birliği üyesi 28 ülke incelendiğinde toplam emek arzı, emek talebinden büyük değildir. Dolayısıyla Avrupa Birliği ülkelerinde nicel bir iş gücü eksikliğinden söz etmek mümkün değildir; ancak niteliksel olarak özellikle metal, makine, bilim, mühendislik ve bilişim sektöründe iş gücü eksikliği vardır. Bu eksiklikleri gidermek, üyeler arasında mesleki eğitimi geliştirmek ve iş gücü eksikliği olan sektörlerin ihtiyaçlarının karşılanması adına Avrupa Komisyonu tarafından şu tavsiyeler yapılmıştır:

- İş gücü piyasasına daha fazla birey katmak için istihdam, eğitim kurumları ve sosyal ortaklar arasında güçlü iş birliği kurulmalı,
- Kültürel ve kavramsal faktörler dikkate alınarak iş gücü birlik dışındaki ülkelere temin edilmeli,
- Üye ülkelerdeki iş gücü hareketliliği canlandırılmalı, bunun için iş gücü hareketliliğinin önündeki engelleri kaldırmak veya ücret teşviki sağlamak için ulusal otoriteler sorumluluklarını yerine getirmelidir,
- İstihdam alanı ihtiyaçlarını Avrupa alanı doğrultusunda ulusal, bölgesel ve yerel düzeyde belirlemek,
- İşsizlik alanlarının izlenmesi ve mevcut sıkıntıların tespit edilmesi yatırım için önemlidir. Şimdiki durumda konuyla ilgili sınırlı bilgiler mevcuttur. Konuyla ilgili güçlü tahminler ve uzun vadeli stratejiler geliştirmek, emek piyasasındaki gelişmeler ve gelecekteki beceri gereksinimleri öngörmek,
- Avrupa Yapısal Fonlarını özellikle temel becerileri geliştirmek için kullanabilmek,
- Kısa vadeli politikalara aktif iş gücü yerleştirilmeli: Bu konuda Avrupa Sosyal Fonu (ASF) bir çerçeve sağlar. İlave fonlama için temel kaynağı oluşturulmalı. Üye ülkeler iş gücü/beceri analizi ulusal programlarını yapmalı,

<sup>3</sup> CEDEFOP, "Career Guidance In Unstable Times: Linking Economic, Social And Individual Benefits," **Briefing Note** 9094, 2015, s.1.

- AB içi hareketlilik önündeki engeller kaldırılmalı, örneğin sağlık ve sosyal güvenlik haklarının transfer edilebilirliği Avrupa İş Hareketliliği internet sayfasındaki (EUROS) tecrübeler göz önüne alınarak sağlanmalıdır.

Sosyal ortaklar, sektör ve eğitim aktörleri, kamu ve özel iş kurumları ile ilgili tüm tarafların iş birliklerinin artırılmasının teşviki ve daha fazla yapısal ortaklık oluşturmadaki eksikliklerin giderilme yollarının tasarlanması ve uygulanması başarının anahtarı olacaktır.<sup>4</sup>

AB dahilinde konu değerlendirildiğinde yukarıda sıralanan unsurlar, birlik üyesi ülkelerin ve birlik kurumlarının mümkün olduğunca geniş çaplı olarak konuyu ele aldıklarını göstermektedir. Buna göre AB, özellikle 2008 yılındaki küresel finansal kriz ile birlikte mesleki eğitim konusuna bakış açısını son derece farklı bir noktada konuşlandırmıştır. Buna göre AB hem üye ülkeleri hem de kendi içerisindeki kurumları açısından bakıldığında mesleki eğitim her ne kadar sistemin içerisinde bir unsur olsa da artık daha nitelikli bir unsur olarak değerlendirilmektedir. Temel olarak mesleki eğitim süreçlerinin son derece detaylandırıldığı, önemsendiği ve üzerindeki teknik yatırımların yoğunlaştırıldığı görülmektedir. Öte yandan AB, mesleki eğitimi en az örgün eğitimin içeriğini önemsendiği kadar dikkatle ele almaktadır.

İnsanlar için bu programların tamamında kariyer rehberliği ve mesleki danışmanlık, doğru beceri ve tutumları geliştirme başarılı bir kariyer için artan şekilde öneme sahiptir. Kariyer rehberliği ve mesleki danışmanlık birey merkezli olmasına karşın rehberliğin faydaları iş piyasasında nitelikli iş gücü arayanlar düşünüldüğünde bundan daha fazladır. Rehberlik ve danışmanlık hizmetleri doğası gereği bireylerin, hükümetlerin, girişimcilerin ekonomik ve sosyal beklentileri nedeniyle gündemdedir. Bu hizmetler bireylerin esnek olmalarını sağlayarak bireysel isteklerini, kariyer beklentilerini daha iyi anlamalarına yardımcı olur. Rehberlik ve mesleki danışmanlıktan işletmeler, yerel yönetimler veya okullar öğrenim kazanımlarını bilgi ve beceri transferini, verimliliği ve yeniliği geliştirmede faydalanabilir. Mesleki eğitim bireylerin becerilerinin yenilenmesi, sürdürülmesi, iş

---

<sup>4</sup> Dafne Reymen, Maarten Gerard, **Labour Market Shortages in EU**, y.y., European Parliament, 2015, s. 31-32.



bulmayı kolaylaştırması ve özel işlere dönük yatay becerileri geliştirmek için çok önemlidir. 13 milyondan fazla birey AB’de her yıl mesleki eğitim almak için kurumlara kayıt olmaktadır; ancak iş gücü piyasası tahminleri mezunların gerekli iş gücünü karşılamayacağını göstermektedir. Meslek lisesi ve meslek yüksekokulu (MYO) mezunlarına bakıldığında genel lise mezunlarına göre eğitimden iş piyasasına akıcı geçişleri ve yüksek istihdam oranları vardır. Buna rağmen gençler ve aileleri arasında mesleki eğitim genel eğitime nazaran cazip değildir.<sup>5</sup>

Mesleki eğitim programlarının cazibesi ve iş piyasası ile ilişkisi geliştirilebilir. Avrupa Birliği ülkelerindeki birkaç program potansiyel iş tabanlı öğrenim ve mesleki eğitimden yükseköğretime geçiş fırsatlarından tamamen yararlanmaktadır. Üye ülkeler bireylere 2015’te mesleki eğitimde temel becerileri geliştirecek, öğretim programlarını güçlendirecek ve daha etkin Sürekli Mesleki Teknik Eğitim (SMTE) ve Temel Mesleki Eğitim (TMTE) fırsatları sunmak konusunda görüş birliğine varmışlardır. 2016 Avrupa döneminde Belçika, Fransa, Letonya ve İngiltere’ye hitaben yapılan tavsiyelerde bu ülkeler mesleki eğitim reformlarını ve planlanan eğitimleri ileriye taşımaları konusunda teşvik edilmişlerdir.<sup>6</sup>

Tablo 2.1’de 2015 yılı Avrupa Birliği ileri düzey mesleki eğitim gören öğrenci sayıları gösterilmiştir.

---

<sup>5</sup> EU Commission, **Education And Training Monitor Report 2016**, Luxembourg, Publications Office of the EU, 2016, s. 66.

<sup>6</sup> **A.e.**, s. 67.

**Tablo 2.1:** 2015 Yılı Avrupa Birliği İleri Düzey Mesleki Eğitim Gören Öğrenci Sayıları

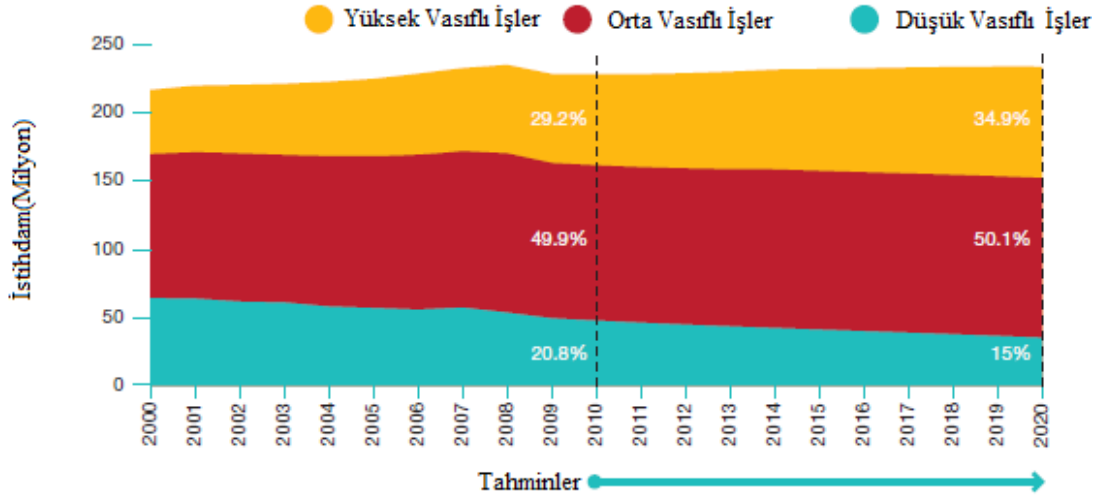
ÜLKE	ORTA ÖĞRENİM (GENEL)	ORTA ÖĞRENİM (MESLEKİ)
Belçika	66.695	38.031
Bulgaristan	30.291	35.091
Almanya	520.943	475.070
Estonya	8.552	5.889
İspanya	366.186	207.982
Fransa	508.831	313.299
Hırvatistan	13.275	31.654
İtalya	277.314	343.622
Letonya	12.585	8.389
Litvanya	27.552	7.555
Lüksemburg	2.530	3.956
Macaristan	81.803	27.944
Malta	4.400	737
Hollanda	94.849	113.317
Avusturya	40.033	68.524
Polanya	167.720	182.572
Portekiz	66.020	37.246
Romanya	79.359	116.708
Slovenya	7.177	20.475
Slovakya	15.306	37.354
Finlandiya	32.450	49.883
İsveç	72.840	37.681
Norveç	35.337	30.744
İsviçre	49.848	66.177

**Kaynak:** Eurostat, “New Entrants by Education Level, Programme Orientation, Sex And Age”, (Çevrimiçi) <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do>, 27 Mart 2017.

Avrupa Birliği’nin işsizlikle mücadele stratejisini ve istihdam öngörülerini şekillendirebilmesi için ortak bir mesleki eğitim politikasına ihtiyacı vardır. Avrupa Birliği’nde yaklaşık 23.000.000 işsiz vardır ve bunların 5.000.000’u gençlerden oluşmaktadır. Yaşanan ekonomik, sosyal ve kişisel sıkıntılar özellikle düşük vasıflı

işçileri son derece kötü etkilemektedir. Bunun yanında ekonomik kriz birçok gencin okuldan ayrılmasına neden olup onları da işsiz sınıfına dâhil etmektedir. Aynı zamanda çoğu işveren şirketlerini geliştirip ürün ve hizmetlerine pazar ve iş yeri için doğru becerilere sahip insanlar aramaktadır. Tablo 2.2’de 2000-2020 yılları arasında üye ülkeler, Norveç, İsviçre dâhil istihdam eğilimi görülmektedir. Görüldüğü gibi 2020’ye kadar düşük vasıflı işlerde talep %5,8 daralarak yüksek vasıflı işçi talebine kayacaktır. Bu durum üye ülkelerdeki ortak mesleki eğitim politikalarının önemini arttırmaktadır.<sup>7</sup>

**Tablo 2.2:** İstihdam Eğilimi (2000-2020 AB-28 Norveç, İsviçre dâhil)



Kaynak: A.e

## 2.2. Türkiyenin Üyelik Sürecinin Mesleki ve Teknik Eğitime Etkileri

Türkiye için Avrupa Birliği’ne tam üyelik bir batılılaşma hareketidir. Bu hareket 15 Temmuz 1959’da Yunanistan’ın AET ile iş birliği kurmak için istekte bulunduğu haberinin Ankara’da duyulmasını takip eden 15 gün içinde Türkiye adına

<sup>7</sup> EU Commission, **New Skills For New Job Expert Group Report** Luxembourg, Office for Official Publications of the European Communities, 2010, p.16.

başlamıştır. O günlerde başvuru mektubu apar topar hazırlanırken bizi gerçekten neyin beklediğini kimseler bilmiyordu.<sup>8</sup>

AB aday üyelik sürecimizin başladığı Helsinki Zirvesi'nden sonra mesleki eğitim kurumlarımız birçok Avrupa Birliği eğitim ve kültür programında rol almıştır. Bu rol gereği MEB'e bağlı okullarda bazı pilot projeler uygulanmakta veya sınavlar düzenlenmektedir. Yapılan bu pilot proje ve sınavlarla Türk mesleki eğitimine uluslararası standart kazandırılmaya çalışılmaktadır. Türkiye'de AB Eğitim, öğretim ve gençlik alanında, %55'i AB tarafından finanse edilen HBÖ ve gençlik programlarına yapılan başvurular büyük oranda artmaya devam etmiştir. Kurumlarla ve kişilerle 3600'den fazla hibe anlaşması imzalanmıştır. Nihai yararlanıcıların toplam sayısı yetmiş bine ulaşmıştır.<sup>9</sup>

Türkiye eğitim seviyesinin bulunduğu düzeyi gösteren önemli bir ölçek OECD tarafından yapılan ve 3 yılda bir tekrarlanan Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı (PISA) sınavlarıdır. 15 yaş grubunun katıldığı bu sınav öğrencilerin okuma becerilerini, matematik ve fen alanlarındaki okuryazarlığını ölçmektedir. Bu sınavlarda başarılı sonuçlar alan ülkelerin sonuçları incelenmekte ve ortak öneriler geliştirilmektedir. 2015 yılı Türkiye'nin PISA sınav sonuçlarıyla ilgili AB Türkiye ilerleme raporunda 15 yaşındaki öğrencilerin eğitim performansı değerlendirmesi sonuçlarına göre 2009-2012 yılları arasında Türk öğrencilerin fen, matematik ve okuma olmak üzere üç kategoride ortalama puanları iyileşme göstermiştir. Bu rapora göre iyileşme, bir önceki üç yıllık dönemde kaydedilen iyileşmenin gerisinde olup Türkiye hâlâ OECD ortalaması olan 48 puanın gerisindedir.<sup>10</sup>

Bu geride kalma durumu incelendiğinde, Türkiye'nin uzun yıllardır eğitim sisteminde devam eden karmaşanın herhangi bir şekilde çözüme kavuşturulamamasının büyük bir etkisi gözlemlenmektedir. Yine de Türkiye'nin

---

<sup>8</sup> M. Ali Birand, **Bir Pazar Hikâyesi**, İstanbul, Milliyet Yayınları, 1978, s. 27.

<sup>9</sup> Avrupa Komisyonu, **2013 Yılı Türkiye İlerleme Raporu**, Çev. Avrupa Birliği Bakanlığı, Brüksel, 2014, s. 67.

<sup>10</sup> Avrupa Komisyonu, **2014 Yılı Türkiye İlerleme Raporu**, Çev. Avrupa Birliği Bakanlığı, Brüksel, 2015, s. 34.

süreci modernleştirme ve belirli bir düzleme oturtma konusundaki çabası söz konusudur. Bu modernleşmenin içerisinde AB'nin Türkiye üzerindeki etkisinin ve yönlendirici rolünün varlığı yadsınamayacaktır. Türkiye kendi eğitim sistemi açısından bir yol haritası belirleme konusunda ciddi ölçekli bir çaba sarf ederken bu konuda yalnız başına sürdürdüğü çabaların son derece yetersiz kaldığı bir süreçte, 2004 yılında AB ile yakınlaşma içeren sürecin şartları iyileştirme konusunda etkili olduğu fark edilmiştir. AB'nin Türkiye üzerinde belki de en ciddi ölçekli etkisinin olduğu konuların başında eğitim odaklı faaliyetlerin baskınlığı gelmektedir.

PISA özelinde konu tekrardan ele alınacak olursa bu programın sınavı eğitim performansı değerlendirmesi sonuçlarında Türkiye ile ilgili sunulan politika önerilerinden bazıları şunlardır:

- Eğitim sisteminde veriye dayalı reform yapma pratiği kazandırılmalıdır.
- Okul öncesi eğitime katılım okul başarısını etkileyen en önemli faktördür. Türkiye'nin eğitim reformu önceliklerinden en kalıcı sonucu verecek girişim kaliteli okul öncesi eğitimin zorunlu olmasının sağlanmasıdır.
- Türkiye PISA'ya katılan ülkeler içinde okul yönetiminde bağımsızlık bakımından en son sırada yer almaktadır. Okul yöneticilerinin okul başarı ölçütlerini belirleyebileceği, ders kitaplarını seçebileceği, öğretim programlarını zenginleştirebileceği daha bağımsız okullar oluşturmasının yolları aranmalıdır.
- PISA soruları örnek alınarak ulusal sınavlar gözden geçirilmeli ve PISA'ya benzer şekilde hem çoktan seçmeli hem de kısa ve uzun açık uçlu sorular sisteme dâhil edilmelidir.
- Öğretim programları ve öğretmen eğitimi gözden geçirilmeli, daha başarısız okullara nitelikli öğretmen başta olmak üzere daha fazla destek sağlanmalı, bölgeler ve okullar arasındaki farklılıklar azaltılmalı, maddi imkânları düşük öğrencilere öncelik verilerek eğitimde nitelik sorununa çözüm üretilmelidir.<sup>11</sup>

---

<sup>11</sup> Selçuk R. Şirin, Sinem Vatanartıran, **Türkiye İçin Veriye Dayalı Eğitim Reformu Önerileri: PISA 2012 Değerlendirmesi**, Sis Matbaacılık, 2014, s. 17-53.

Mesleki ve akademik anlamdaki yeterlilik düzeylerinin mütakabiliyet dahilinde kabul edilmesine konuların diğerlerinden ayrı tutulması önem arz etmektedir. Bazı düzenlenmiş mesleklerde tanıma, hâli hazırda karşılıklılık kuralı dahilinde bulunmakta olup vatandaşlık ve dil konusundaki çeşitli şartların hâlen ön plana çıkarıldığı görülmektedir.<sup>12</sup>

Avrupa Birliği ilerleme raporlarıyla tespit ettiği eksiklikleri finanse edilen projelerle destekleyerek gelişimine katkı sağlamaktadır. 2014 Türkiye İlerleme Raporunda belirtildiği üzere mesleki yetkinliklerin mütakabiliyet dahilinde tanınmasına dair uyumluluk faaliyetinde AB fonları ile desteklenen bir proje ile aracılığıyla gereken desteğin sunulması söz konusudur. Bu proje, bilhassa Türkiye'nin uzak gelecek perspektifi dahilinde bir uyum stratejisi oluşturmasına da katkı sağlayacaktır.<sup>13</sup>

2016 Türkiye ilerleme raporuna göre Türk mesleki eğitim sistemi açısından önemli bir sorun okullardaki mevcut sınıf geçme sistemidir. Türk mesleki eğitiminde sınıf geçme sistemi yerine modüler öğretim programlarına geçilmesi ve kredili modül sistemine geçilmesi, mesleki eğitim ve öğretim açısından yapılması gereken bir düzenlemedir.<sup>14</sup>

AB'nin Türkiye üzerinde eğitim alanındaki etkisini bu şekilde algılamak daha kolay olmaktadır. AB yönetimi, sınıf geçme sistemine dair eleştiri ile birlikte Türkiye'nin aslında Türkiye'nin yeni yol haritasının ne olması gerektiği konusunda bir tavsiye de sunmaktadır. Genellikle Türkiye'de dönemsel olarak değişen bu ve bunun gibi temel eğitim konuları, 2016 yılındaki bu AB İlerleme Raporu neticesinde Türkiye'nin nasıl hareket etmesi gerektiği konusunda fikir vermiştir. Her ne kadar Türkiye, AB İlerleme Raporu olarak sunulan belgeler içerisinde eğitim konularına dair başlıkları yeterli şekilde inceleyerek dikkate almamış olsa da son yıllardaki gelişmeler göz önünde bulundurulduğu süre zarfında Türkiye'nin söz konusu ilerleme raporu üzerinde giderek daha fazla odaklandığını göstermektedir.

---

<sup>12</sup> Avrupa Komisyonu, **a.g.e.**, s. 27.

<sup>13</sup> **A.e.**, s. 28.

<sup>14</sup> Avrupa Komisyonu, **2015 Yılı Türkiye İlerleme Raporu**, Çev. Avrupa Birliği Bakanlığı, Brüksel, 2016, s. 95.

Türkiye’de uygulanan pilot projelere Mesleki Eğitimin Kalitesinin Geliştirilmesi Projesi örnek olarak verilebilir. Bu proje mesleki eğitimde kalite kültürünü teşvik eden; istihdam edilebilirliği güçlendirmeyi, eğitim ile iş piyasasını uyumlu hâle getirmeyi, kazanılan yeterlikleri gösteren belgelerin karşılıklı tanınmasını sağlamayı, HBÖ’yi kolaylaştırmayı hedeflemektedir. Ayrıca Avrupa Kalite Güvence Referans Çerçevesiyle uyumlu, adil, şeffaf, güvenilir, erişilebilir bir mesleki eğitim sistemine ulaşarak Türkiye’de ulusal kalite güvence sisteminin kurulmasını sağlamayı amaçlamaktadır. Proje, Avrupa Birliği Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı IPA (Instrument for Pre-Accession Assistance) projeleri kapsamında yürütülmüş olup 2014 yılında tamamlanmıştır.<sup>15</sup>

Türkiye’de uygulanan pilot projelere ikinci örnek özellikle kız çocuklarının okula devam oranının artırılması (KEP-2) projesidir. Kız çocuklarının ilk ve ortaöğretim düzeyinde okullaşma devam oranlarını arttırmak, iş gücünün mesleki beceri ve yeterliliklerini arttırmak ve ailelerin eğitimin önemi konusunda bilinçlenmelerini sağlamaktır. Projenin bütçesi 18.500.000 Avro olup 2015-2017 arasında uygulanacaktır.<sup>16</sup>

İnsani Gelişme Endeksi (İGE), 2015 yılında 188 ülkenin üç temel belirleyici unsurundan eğitim, sağlık, refah ve bunların alt unsurlarından meydana gelen, beklenen okullaşma oranı, ortalama okullaşma oranı, doğumda yaşam beklentisi ve kişi başına Gayri Safi Yurtiçi Hâsıla (GSYH) oranlarının meydana getirdiği bir endeksi ifade etmektedir. 1980 yıllar içerisinde belirli kesimlerden iktisatçılar ülkelerin gelişim ve kalkınma süreçlerinde GSYH ölçütünün yeterlilik arz etmeyeceğini dile getirmişlerdir. Bu şekilde Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) aracılığıyla 1990 yılı sonrasında İnsani Gelişme Endeksi ortaya konmuştur. İGE gelir ile birlikte insani anlamdaki gelişimi değerlendirmeyi amaç edinen, gelir

---

<sup>15</sup> Türkiye’de MTE’in Kalitesinin Geliştirilmesi Projesi, “Uluslararası Projeler”, (Çevrimiçi) <http://mtegmprojeler.meb.gov.tr/index.php?pg=uluslararasıprojeler>, 11 Mart 2017.

<sup>16</sup> Kız Çocuklarının Okula Devam Oranının Arttırılması Projesi, “Uluslararası Projeler”, (Çevrimiçi) <http://mtegmprojeler.meb.gov.t/index.php?pg=uluslararasıprojeler>, 13.Mart 2017.

dışı göstergelerin de değerlendirmelere etki ettiği çok yönlü bir ölçütü ifade etmektedir.<sup>17</sup>

Türkiye'nin İGE'de bulunduğu sıranın AB lkeleriyle kıyası gerek mesleki eğitim gerekse İGE kapsamına dâhil olan diğer alanlarda bulunduğumuz durumun anlaşılması açısından önemlidir. 2008 yılında 76. sırada olan Türkiye ilerleme kat etmesine rağmen insani gelişmişlik sıralamasında hâlâ çok gerilerde olup geçmesi gereken epey mesafe bulunmaktadır. Tablo 2.3'de Türkiye ile bazı AB lkeleri insani gelişmişlik endeksi sıralaması verilmiştir.

**Tablo 2.3: İnsani Gelişmişlik Endeksi**

İNSANI GELİŞMİŞLİK ENDEKSİ											
ÜLKELER	ÜLKE SİRALAMASI 2015 YILI	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
ALMANYA	4	0.898	0.903	0.906	0.907	0.912	0.916	0.919	0.920	0.924	0.926
HOLLANDA	7	0.899	0.905	0.906	0.906	0.911	0.921	0.922	0.923	0.923	0.924
İNGİLTERE	16	0.889	0.892	0.895	0.895	0.902	0.898	0.899	0.904	0.908	0.910
FRANSA	21	0.873	0.877	0.879	0.879	0.882	0.885	0.887	0.890	0.894	0.897
İTALYA	26	0.862	0.866	0.868	0.869	0.872	0.877	0.876	0.877	0.881	0.887
İSPANYA	27	0.849	0.854	0.858	0.860	0.867	0.871	0.874	0.877	0.882	0.884
TÜRKİYE	71	0.697	0.705	0.709	0.715	0.737	0.750	0.754	0.759	0.764	0.767

**Kaynak:** Birleşmiş Milletler İnsani Gelişim Programı, "İnsani Gelişim Raporu", (evrimii) <http://hdr.undp.org/en/2016-report/download>, 2016.

### 2.2.1. Ulusal Ajans Koordinasyonunda Yürütülen Projeler

Türkiye'nin Avrupa Birliği mesleki eğitim ve ğretim politikasına yönelik ilk nceliği Avrupa Birliği Mesleki Eğitim Mevzuatı'na uyumun sağlanmasıdır. 2002/4615 sayılı Türkiye Cumhuriyeti ile Avrupa Topluluğu arasında imzalanan, Türkiye Cumhuriyeti'nin topluluk programlarına katılmasının genel ilkeleri hakkında ereve anlaşmasının onaylanması hakkında karar 1 Eylül 2002 tarih ve 24863 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir.<sup>18</sup>

<sup>17</sup> İnsani Gelişim Endeksi, "İnsani Gelişme Endeksi ile Türkiye", (evrimii) <http://www.paranomist.com/insani-gelisme-endeksi-ile-turkiye.html>, 10 Mayıs 2017.

<sup>18</sup> Türkiye Cumhuriyeti Resmi Gazete, "Topluluk Programlarına Katılım", **TC İle AT Arasında**



Bu imzadan sonra Türkiye eğitim alanında topluluk eylem programlarına katılım hakkını elde etmiştir. Ayrıca bu imzayla Türkiye topluluk programlarına katılımı konusunda gerekli yasal düzenlemeleri tamamlamıştır. Bu imzaları takiben Türkiye Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi (Ulusal Ajans) 29 Ocak 2002 tarihinde Bakanlar Kurulunun 2002/3547 sayılı Kararı ile Devlet Planlama Teşkilatı bünyesinde bir daire başkanlığı olarak kurulmuştur. Avrupa Birliği eğitim alanında eylem programlarının destek ve takibini Ulusal Ajans üzerinden yapmaktadır.<sup>19</sup>

Türkiye'deki ortaöğretim ve yükseköğretim kurumları 2006–2013 bütçe döneminde AB programlarına yoğun olarak katılmış ve programların bilinirliğini artmıştır. Bu yıllarda programların adı meslek liseleri ve MYO öğrenci ve öğretmenlerine yönelik Leonardo Da Vinci, genel liselere yönelik Comenius, yükseköğretim kurumlarına yönelik Erasmus'tur. 2014–2020 döneminde Avrupa Birliği eğitim alanında eylem programları isim değiştirmiş ve eski program isimleri Erasmus plus (Erasmus+) adı altında birleştirilmiştir. Ulusal Ajansa belirlenen takvime bağlı olarak yapılan müracaatlarla kurumlarımız AB finansmanından yararlanarak özellikle mesleki eğitim alanında finansman elde etmektedirler.

Erasmus+ 2014–2020 dönemi eğitim, gençlik ve spor alanında yürütülen AB programıdır. Eğitim, gençlik ve spor alanında önümüzdeki on yılda Avrupa'nın büyüme, istihdam ve sosyal kapsayıcılık hedefleri doğrultusunda karşılaşılabilecek zorluklarla mücadelede kullanılacak, sosyal ve ekonomik değişimi azaltma aracıdır. Özellikle gençler arasında artan işsizlik oranıyla mücadele etmek Avrupa hükümetlerinin en acil görevlerinden biridir. Çok sayıda gencin okulu erken terk etmesi erken yaşta işsizlik ve sosyal kutuplaşma riskini arttırmaktadır. Aynı risk düşük vasıflı yetişkinler için de geçerlidir. Teknoloji hızlı şekilde değişmekte ve toplumda kullanılmaktadır. Teknolojinin en iyi şekilde kullanıldığından emin olmak gereklidir. Avrupalı işyerlerinin yenilikçilik ve teknoloji yoluyla rekabetçi olmaları gereklidir. Avrupa demokratik hayatta daha kapsamlı ve uyumlu vatandaşların aktif rol üstlendiği topluma ihtiyaç duyar. Eğitim ve gençlik çalışmaları, Avrupa ortak

---

TC'nin Topluluk Programlarına Katılımı Antlaşması, Sayı 4615, 01 Eylül 2002.

<sup>19</sup> Avrupa Birliği Bakanlığı, **Türkiye Ulusal Programı: Eğitim, Öğretim ve Gençlik**, Ankara, 2003, s.1.

değerleri, sosyal bütünleşme, toplum üyesi ülkeler arasında anlayış duygusunu geliştirmek, teşvik etmek ve radikalleşmeyi önlemek için bir anahtardır. Erasmus+ göçmenler dâhil olmak üzere dezavantajlı grupların topluma dâhil edilmesinde kullanılan etkili bir araçtır. Gençlerin sosyal gelişimlerinin güçlendirilmesi, toplumda aktif olarak rol almaları ve becerilerini geliştirmeleri, Lizbon Antlaşması hedefleri doğrultusunda Avrupa’da gençlerin demokratik hayata katılımlarını cesaretlendirmek için gereklidir. Bu gençlerin beceri ve yeteneklerini geliştirici yaygın eğitim faaliyetleri yapılabilir. Bunlara ilaveten gençlik çalışan ve organizasyon kurumlarının profesyonelliklerini geliştirici ve gençlik çalışmalarının Avrupa boyutunu güçlendirici iş birliği fırsatlarına ihtiyaç vardır. Erasmus+ programı şunların başarılmasına katkı sağlayacaktır:

- 2020 Avrupa stratejik hedefleri, eğitim ana başlığıyla altı çizilen “Okuldan erken ayrılma oranını %10’na düşürmek ve yükseköğrenime katılımı %40 yükseltmek”,<sup>20</sup>
- Yükseköğretimde üye ülkelerle sürdürülebilir gelişmeyi sağlamak,
- Sporda özellikle kökleşmiş spor dallarında Avrupa spor çalışma planı doğrultusunda Avrupa boyutunu geliştirmek,
- Avrupa Birliği Antlaşması’nın 2. maddesi uyarınca Erasmus+ programı Avrupa değerlerinin tanıtımına katkıda bulunacaktır.

Erasmus+ programı beceri ve niteliklerde AB şeffaflık ve tanıma araçlarının kullanımını, özellikle Europass, Gençlik projeleri serbest ve yaygın öğrenme tanıma aracı (Youthpass), ECVET, EQAVET, Avrupa Yükseköğretim Kalite güvencesi kayıt sistemi (EQAR), Avrupa Birliği’nde Ulusal Akademik Tanıma Merkezi (NARIC) vb. ile desteklemektedir.

Erasmus+ Programı kapsamında sunulabilecek iki tür proje bulunmaktadır. Bunlar ülke merkezli projeler ve Brüksel (Merkezi) merkezli projelerdir. Ülke Merkezli Proje başvuruları doğrudan ilgili ülke ulusal ajansına yapılmaktadır. Ülke merkezli projeler:

---

<sup>20</sup> EU Commission, **EUROPE 2020: A Strategy For Smart, Sustainable and Inclusive Growth**, Brussels, Publications Office of the EU, 2010, p. 11.

### **1. KA1, Bireylerin Öğrenme Hareketliliği Projeleri**

- Okul Eğitimi
- Mesleki Eğitim
- Yükseköğretim
- Yetişkin Eğitimi
- Gençlik Değişimleri
- Avrupa Gönüllü Hizmeti
- Stratejik Avrupa Gönüllü Hizmeti Projeleri
- Gençlik Çalışanlarının Hareketliliği

### **1. KA2, Yenilik ve İyi Uygulamaların Değişimi için İşbirliği Projeleri**

- Stratejik Ortaklıklar
- Okul Eğitimi
- Mesleki Eğitim
- Yükseköğretim
- Yetişkin Eğitimi

### **2. KA3, Politika Reformlarına Destek Projeleri**

- Yapılandırılmış Diyalog: Gençler ve Gençlik Alanında Karar Alıcılar Arasında Toplantı projelerinden oluşmaktadır.

Merkezi Projelerin ise başvuruları Brüksel’de bulunan Avrupa Komisyonu’na bağlı Eğitim, İşitsel ve Görsel Kültür Yürütme Ajansı (EACEA)’na yapılır. Merkezi projeler:

### **1. KA1, Bireylerin Öğrenme Hareketliliği Projeleri**

- Büyük Ölçekli Avrupa Gönüllü Hizmeti Organizasyonları
- Erasmus Mundus Ortak Y.L Derecesi

### **2. KA2, Yenilik ve İyi Uygulamaların Değişim için İş birliği Projeleri**

- Bilgi Ortaklıkları
- Sektörel Beceri Ortaklıkları
- Gençlik Alanında Kapasite Geliştirme
- Yükseköğretim Alanında Kapasite Geliştirme

### **3. KA3, Politika Reformlarına Destek Projeleri**

- Sivil Toplum İşbirliği (Gençlik ve Eğitim)

- Politika Yeniliği İçin Girişimler

#### 4. Jean Monnet Destekleri

#### 5. Spor Destek Projeleri

- İşbirliği Ortaklıkları
- Kâr Amacı Gütmeyen Avrupa Spor Etkinlikleri
- Küçük İşbirliği Ortaklıkları<sup>21</sup>

### 2.2.2. Mesleki ve Teknik Eğitimde Modüler Sistem

Mesleki eğitimde modüler eğitim (Bireysel Öğrenim Materyali) belirli bir meslek alanının eğitim sürecinde, kendi içerisinde bir bütün olarak değerlendirilebilecek, tek başına öğretilebilecek durumda olan bir eğitim mekanizmasına ve içeriğine sahip, kendi alanındaki diğer programlar bir bütün hâline gelerek daha geniş ölçekli mesleki fonksiyonlar topluluğu yaratma özelliğini bünyesinde barındıran, gerekli olan hallerde bir sertifika aracılığıyla belgelendirilmek sureti ile istihdam için yeterlilik fırsatı yaratan program birimi olarak algılanabilecektir.

Geleneksel eğitim programı, içeriği ve şekli gereği bir yıllık süre zarfı içerisinde öğretmenlerin görev ve sorumluluklarıyla ve öğrencilerin etkinliklerinin içeriğini kararlaştırmaktadır. Toplumun beklentileri dahilinde konu ele alınacak olursa bu tip bir yöntemin eski olarak nitelendirildiği görülmektedir. Değerlendirmelere göre bu geleneksel yöntemler bütünü kolay değişikliğe uğrayabilen, etkin ve verimlilik sahibi değildir ve en önemlisi pahalı bir yapısı söz konusudur. Eğitim programının modüler hazırlanması öğrenci merkezli eğitimde önemlidir; fakat modüler program, geleneksel programların parçalara ayrılmış hâli değildir. Modüler eğitim öğrencileri motive etmesi ve mesleki uygulamalarla bağlantı kurması nedeniyle oldukça faydalıdır. Modüllerin içeriği oldukça önemli olup güncel, esnek ve öğrenci merkezli olmalıdır. Bu nedenle modüller tasarlanırken öğrencinin motivasyonunu arttıracak şekilde tasarlanmalıdır.

<sup>21</sup> Türkiye Ulusal Ajansı , “Okul Eğitimi Programları”, (Çevrimiçi) <http://www.ua.gov.tr/programlar/erasmus-programi/okul-egitimi-programi>, 1 Mart 2017.

Modüler öğretimin tarihi, iş analizlerinin yapılmaya başlandığı 1960'lı yıllara dayanmaktadır. Modüler öğretim yaygın ve örgün eğitimde ikinci dünya savaşı yıllarında kullanılmaya başlanmıştır. Kısa zamanda sınırları kesin olarak belirlenmiş becerilerin öğretilmesine olan gereksinimden dolayı, bu beceriler modüller hâline getirilmiş ve kısa sürelerde öğretilerek ortaya çıkan çok sayıda becerikli iş gereksinimi karşılanmaya çalışılmıştır.<sup>22</sup>

Yeni program yaklaşımının getirdiği en önemli husus modüler sistemdir. MEGEP projesi kapsamında 5600 modülün yazma işlemi tamamlanmış ve mesleki eğitim okullarında eğitim materyali olarak kullanılmaya başlanmıştır. Türkiye'de son yıllarda ortaya konulan nitelikli iş gücü yetiştirmeye yönelik ulusal ve uluslararası mesleki yeterliliğiyle kabul görmüş, mesleki değerlere sahip, yenilikçi, girişimci, üretken ve ekonomiye değer katan bireyler yetiştirmek amacıyla yapılan çalışmalar artarak devam etmektedir. Bu maksatla güncelliğini yitirmiş olan veya yeni oluşan bir meslek alanıyla ilgili bakanlık her yıl öğretmenlere modüller yazdırmaktadır. Bu yolla işlevselliğini yitiren modüllerin güncellenmesi veya yeni oluşan bir alanla ilgili modül yazdırılması hedeflenmiştir.<sup>23</sup>

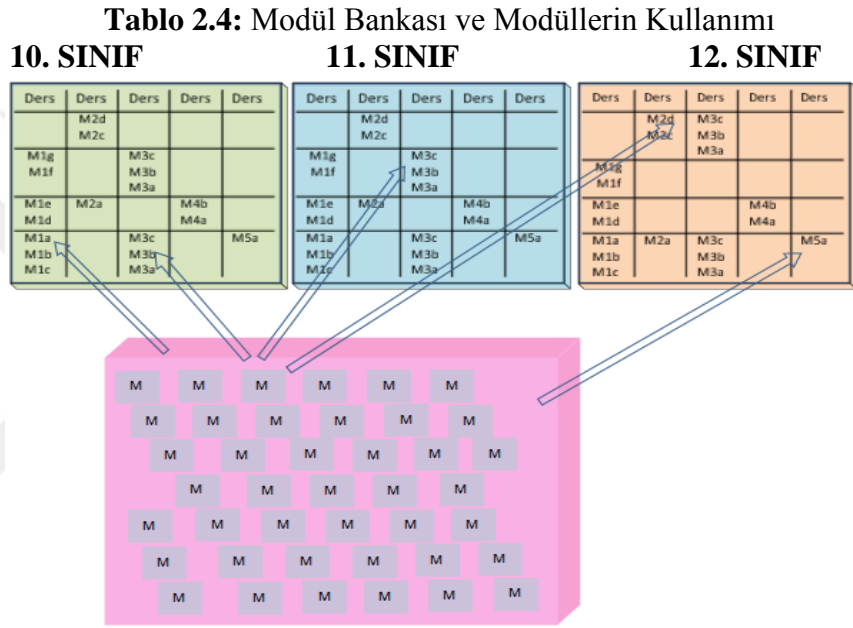
Mesleki eğitim alanında meslek elemanlarının beceri gereksinimleri çok hızlı gelişmektedir. Bunun yanında gençlerin meslekleriyle ilgili beklentileri hızla değişmektedir. Değişen teknolojik gelişmelere hızla uyum sağlamak meslek dersi öğretmenlerinin geniş bilgi ve beceri birikimine sahip olmalarıyla mümkündür. Günümüzde meslek alanlarının hızlı bir şekilde değişime uğraması ve daha karmaşık yapıya sahip olması nedeniyle meslek elemanlarının mesleki yeterliliklerinin daha geniş tabanlı olmasını zorunlu kılmıştır. Bu bakımdan birbiriyle ilgili meslek alanları bütünlleştirilerek yeni meslek alanları oluşmuştur. MEGEP projesiyle mesleki eğitim modüler sisteme dayalı, meslek standartlarını da kapsayacak şekilde meslek alanları ve meslek dalları sınıflandırılmıştır.

MEGEP Projesinin bir amacı da Ulusal Yeterlilik Sistemine uygun olarak modüler etkinliğe/çıktıya dayalı öğretim programlarının tasarlanması, pilot

<sup>22</sup> Şaban Berk, **Modüler Sistemin Değerlendirilmesi**, İstanbul, PEGEM Yayınları, 2018, s.33.

<sup>23</sup> Osman Yalçın, Şennur Çetin, Mustafa Aksoy, **a.g.e.**, s.298-299.

uygulamasının yapılması ve izlenmesidir. Bir modül bir meslek alanının 10. sınıfında kullanılırken diğer bir meslek alanının 11. sınıfında kullanılabilir. Meslek derslerindeki temel becerileri içeren modüller tüm öğrenciler tarafından öğrenilmektedir. Bu sayede hazırlanan modüller diğer meslek alanlarının da ortak kullanımına açılmıştır. Tablo 2.4’de modül bankası ve modüllerin kullanımı gösterilmiştir.



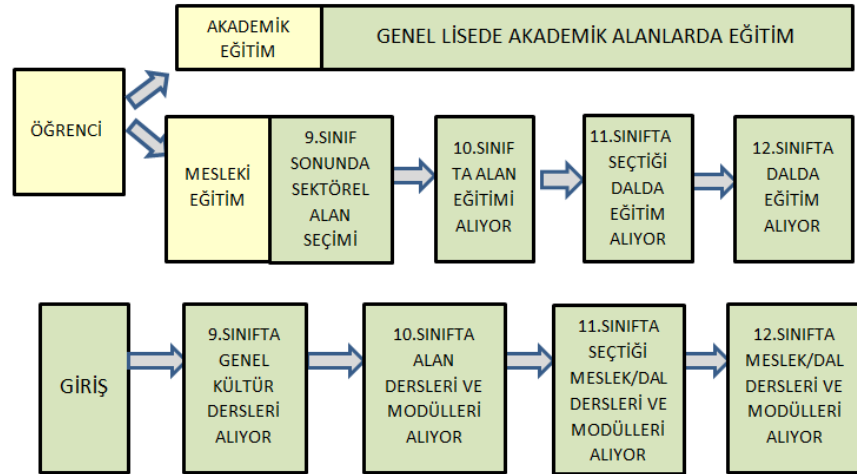
**Kaynak:** Osman Yalçın, Şennur Çetin, Mustafa Aksoy, a.g.e., s. 299.

Modüler eğitim program düşüncesi, yaşanan değişimlere kısa bir süre zarfı içerisinde yanıt verebilen ve kolaylıkla değiştirilebilen bir yapı olması nedeni ile sıklıkla tercih sebebi olmaktadır. İçerisinde farklı programlar ve yöntemler barındıran bu sistem, modüller ile değerlendirilmektedir. Modül kavramı, nihai noktada bir işin herhangi bir unsurunu ifade eden bir yeterliliği sunan, öğrenme bütünüünün herhangi bir parçasını bünyesinde barındıran, öğrenme hedefleri ve detayları bulunan bir öğrenme birimini tanımlamaktadır. Modüllerin parçaları belirli bir sıra ile ilerlemektedir. Her modül sayesinde, bireyin en azında bir konuda bilgi birikimi ve yeterlilik kazanmasına çalışılmaktadır. Aslında modüler sistemi diğerlerinden daha önemli ve değerli hâle getiren temel unsur onun çok net bir yönetim şeklini ifade etmesidir. Bu netlik, eğitim kurumlarının yönetimleri ve

sistemleri üzerinde olumlu etki yaratmaktadır. Bunun dışında modüler sistem içerisinde barındırdığı kurallar, standartlar, denetim, değerlendirme, rehberlik, belgeleme vb. unsurlarla sistemini güçlü tutmaya ve sürekli hâle getirmeye çalışmaktadır.<sup>24</sup>

Dokuzuncu Kalkınma Planında “Mesleki eğitimde modüler ve esnek bir sisteme geçilecek, yükseköğretim ve ortaöğretim düzeyindeki mesleki eğitim, program bütünlüğünü esas alan tek bir yapıya dönüştürülecek, mesleki eğitimde, nitelikli iş gücünün yetiştirilmesinde önemli yeri olan uygulamalı eğitime ağırlık verilecektir.” denilerek modüler eğitimin önemi vurgulanmıştır. MEGEP projesiyle birlikte meslek liselerinde 9. sınıftan itibaren mesleki yönlendirme başlamıştır. Meslek liselerinin 9. sınıfında öğrenci mesleki gelişim dersi ile tüm meslek alanlarıyla ilgili bilgi alır. Bu derste öğretmen seminer, iş yeri gezileri, kariyer günleri şeklindeki aktivitelerle meslekleri tanıtır. Öğrenci ilgi, yetenekleri ve kabiliyetlerine göre kendisine uygun mesleğe yönlendirilir. Bu yönlendirme süreci Tablo 2.5’de gösterilmiştir.

**Tablo 2.5:** Türkiye Mesleki ve Teknik Eğitim Sisteminde Yönlendirme



**Kaynak:** MEB Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliğinden Tarafımızca Uyarlanmıştır.

Eğitim sistemlerinin bireylere daha fazla seçme ve girişimcilik fırsatı tanınması, bu bağlamda yatay ve dikey geçişlerin kolaylaştırılması yönünde güçlü

<sup>24</sup> Recep Altun, **Mesleki Eğitim Sisteminde Yeni Eğilimler ve Modüler Sistem**, Ankara, MEGEP Projesi Yayını, 2007, s. 144.

eğilimler bulunmaktadır. Bu nedenle, temel bilgi ve becerilerin tüm bireylerin erişimlerine açık ve ulaşılabilir hâle dönüştürülmesi sağlanmalıdır. Özellikle örgün eğitim ile yaygın eğitim ve genel eğitim ile mesleki eğitimin birbirlerine yaklaşmakta olduğunu göz önünde bulundurursak, farklı eğitim türleri arasındaki geçişler konusunda yeni yapılanmalara ihtiyaç vardır. Meslek lisesini bitirip kendi işimi yapmak istiyorum diyen öğrenciye genel bilgi derslerini de alıp başarmak zorundasın, onları başaramazsan usta da olamazsın demek yanlıştır. Bu durumun aksine yükseköğretime gidip mühendis olmak istiyorum diyen meslek lisesi öğrencisine meslek derslerinin yanında ağırlıklı olarak matematik ve fen derslerini alma olanağı tanınmalıdır. Bütün öğrenciler yükseköğretime gidecek diye düşünüp herkese aynı programı uygulamak öğrenci merkezli eğitim anlayışı ile bağdaşmaz.<sup>25</sup>

Mesleki ortaöğretim kurumları, öğrencileri genel ortaöğretimin amaçlarıyla birlikte onları iş ve meslek alanlarına iş gücü olarak yetiştiren ve yükseköğretime hazırlayan ortaöğretim okullarıdır. Ortaöğretim için yeniden düzenlenen ders çizelgesinde özellikle anadolu liselerinin ve mesleki anadolu liselerinin 9. sınıfları ortak olarak planlanmıştır. Öğrencilerin 10. sınıfta hangi programları takip edecekleri 9. sınıf sonundaki performansları, ilgi, istek ve yeteneklerine göre karar verilebilmektedir. 9. sınıfların öğretim programlarına meslek tanıtımlarını içeren mesleki gelişim dersi konulmuş, derste öğrencilere mesleki eğitim ile akademik alanlar tanıtılmakta öğrencilerin ilgi ve yönelimlerine uygun meslek seçimini doğru olarak yapabilmelerine imkân sağlanmaktadır. Liselerde öğretim 4 yıl olarak tasarlanmış olup 9. sınıf dersleri tüm genel ve meslek liselerinde ortaktır. Öğrencinin 9. sınıfın sonunda ilgi duyduğu alanı belirlemesi beklenmektedir. Öğrenci 10. sınıfa başladığında ilgi duyduğu meslek alanında eğitime başlar. 10. sınıfta öğrenciye ilgi duyduğu meslek alanı ile ilgili o mesleğe ait ortak alan dersleri verilir. 10. sınıfın sonunda öğrencinin eğitim – öğretim gördüğü meslek alanıyla ilgili uzmanlaşacağı bir dal seçimi yapması istenir. 11 ve 12. sınıfta öğrenci eğitim gördüğü meslek alanında seçmiş olduğu meslek dalıyla ilgili dersler alır ve o meslek alanında uzmanlaşır. Öğrencinin 9. sınıftaki meslek yönlendirmesinden sonra 10. sınıfta

---

<sup>25</sup> Nihat Bilgen, **Çağdaş ve Demokratik Eğitim**, Ankara, MEB Basımevi 1993, s. 88.



Elektrik Elektronik Alanını seçen bir öğrencinin o meslek alanıyla ilgili şu dallardan birini seçmesi gerekmektedir.<sup>26</sup>

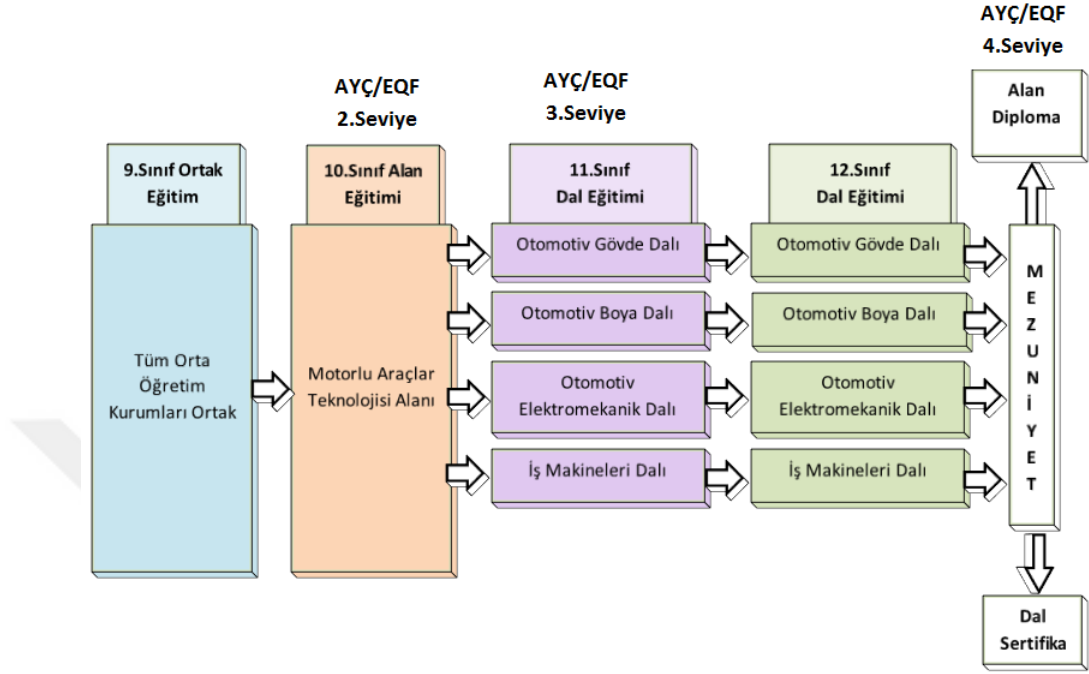
- Bobinaj,
- Büro Makineleri Teknik Servisi,
- Elektrik Tesisatları ve Pano Montörlüğü,
- Elektrikli Ev Aletleri Teknik Servisi,
- Elektromekanik Taşıyıcılar Bakım Onarım,
- Endüstriyel Bakım Onarım,
- Görüntü ve Ses Sistemleri,
- Güvenlik Sistemleri,
- Haberleşme Sistemleri,
- Yüksek Gerilim Sistemleri Dallarıdır.

Burada üzerinde durulması gereken önemli noktalardan biri de her meslek lisesinde her meslek alanının olmadığı gerçeğidir. Meslek liseleri meslek alanlarıyla ilgili dalları açarken bölgenin ve okulun fiziki imkânları doğrultusunda açmaktadır. Dolayısıyla öğrencinin ilgi ve istek duyduğu meslek alanı 9 ve 10. sınıfı tamamladığı okulda bulunmuyorsa öğrenci 10. sınıf sonunda dal seçimini yaparken başka okula gitmek durumundadır. Aynı durum 9. sınıftan 10. sınıfa geçerken de söz konusudur. Öğrencinin ilgi duyduğu meslek alanı eğitim gördüğü meslek lisesinde bulunmuyorsa öğrenci mayıs ayı sonunda e - okul sistemi üzerinden tercihlerini yaparken başka okul seçip ilgi duyduğu meslek alanında eğitim görme olanağı sağlanmıştır. Motorlu Araçlar Teknolojisi Alanına ilgi duymuş bir öğrencinin alan/dal seçim süreçleri Tablo 2.6'de gösterilmiştir.

---

<sup>26</sup> Osman Yalçın, Şennur Çetin, Mustafa Aksoy, **a.g.e.**, s.297

**Tablo 2.6:** Meslek Alan ve Dallarına Geçiş (Motorlu Araçlar Teknolojisi Alanı Örneği)



**Kaynak:** MEGEP Projesi Çıktılarından Tarafımızca Uyarlanmıştır.

### 2.2.3. Mesleki ve Teknik Eğitimde Ölçme ve Değerlendirmenin Esasları

Mesleki eğitimde ölçme ve değerlendirmenin esaslarını belirleyen iki yasal dayanak vardır. Bunlardan biri bugün MEB'e bağlı liseler ve meslek liselerinde öğrencinin ders/sınıf geçmesini belirleyen kurallardır. Bu kurallardan biri 21 Eylül 2013 tarih 28758 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanıp yürürlüğe giren ortaöğretim kurumları yönetmeliği, diğeri de ders geçme ve kredi sistemidir. Bu iki sistemden bugün uygulanmakta olan ders/sınıf geçme yönetmeliğine göre ölçme ve değerlendirmenin genel esasları:

- Ders yılı, öğretmenler açısından, ölçme ve değerlendirme noktasında iki farklı dönemin birbirlerini etkilemeleri ile elde edilen sonuçların bir toplamıdır.
- Öğrencilerin başarısı, onlara verilen eğitimler ve mevcut eğitim şartları dahilinde, kendilerinden beklenenlere vermiş oldukları teknik yanıtların değerlendirilmesi neticesinde belirlenmekte ve farklı şekillerdeki sınavlar bu konuda öğretmenlere yardımcı olmaktadır.

- Sınav sorularında esas, mevcut öğretim programları ile öğrencilere sunulan eğitimin içeriğine dayalı olarak kararların verilmesidir.
- Öğretmenler açısından öğrencileri değerlendirme noktasında, belirli kriterlere dayalı olmak sureti ile sürekli bir şekilde ölçme ve değerlendirme faaliyeti içerisinde olmak durumundadırlar.
- Öğrencilerin başarısının tam olarak nelere bağlı olduğu düşünülecek olursa eleştiri yapabilme, yaratıcı fikirler geliştirme, sorgulama ve sorun çözme konularının başta geldiği ve başarı/başarısızlık eksenindeki kararların bu unsurlar dahilinde verildiği görülmektedir.

MEB'in hazırlamış olduğu ve bugün yürürlükte olan bu yönetmelik öğrencinin meslek lisesinde almış olduğu modüllerin nasıl değerlendirileceği ve başarısız olunan bir modülden tekrarın nasıl yapılacağı konusunda hiçbir bilgi vermemiştir. Öğrenci görünüşte okulda modüler eğitim almakta; ancak aldığı bu modüllerden başarılı olup olmadığı ölçülmemektedir. Kaldı ki aynı yönetmeliğin 57. maddesi ders geçmeyi tanımlarken; ders yılı sonunda her bir dersten iki dönem puanı bulunmak kaydıyla; başarısız dersi/dersleri olanlardan, yıl sonu başarı puanı en az 50 olan öğrenciler doğrudan sınıf geçer, demiştir. Bunun anlamı akademik yönden başarılı olan bir öğrenci ortalamayı tutturmak şartıyla meslek derslerinden başarısız olsa dahi sınıf geçip meslek lisesi diploması almaya hak kazanmaktadır. Yönetmelik gereği bireylerin başaramadığı mesleki eğitim modülleri olmasına rağmen öğrenciler meslek liselerinden mezun olabilmektedir.

Bu sebeplerden dolayı meslek liselerinde uygulanan MEB Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği'nde değişiklik yapılarak sınıf geçme sisteminin kredili sistem ile değiştirilmesi gerekmektedir. Ayrıca meslek derslerinde kullanılan modüllerin ölçme değerlendirme sistemine dâhil edilmesi gerekmektedir. Ders geçme sistemi eğitim – öğretim, ölçme ve değerlendirme, devam – devamsızlık bakımından bağımsız bir bütün olarak ele alınmalıdır. Öğrencilerin meslek alanlarında başarısız oldukları modülleri tekrar edebilecek şekilde ölçme değerlendirme sisteminde düzenleme yapılmalıdır.

Mesleki eğitimin okul dışına taşan eğitim süreçleri, iş başında eğitim kısmı usta öğretmenler tarafından iş yerinde yapılmaktadır. Bu sürecin takibini okul müdürlüklerinin görevlendirdiği meslek dersi öğretmenleri yapmaktadır; ancak bu süreçte stajyer öğrenci kabulünde iş yeri bulmaktaki güçlük, okul müdürlüklerini işyerlerinin stajyer kabul yeterliklerini değerlendirmelerine engel teşkil etmektedir.

#### **2.2.4. Mesleki Yeterlilik Kurumu ve Görevleri**

Avrupa Birliği bir ekonomik birlik olmanın yanında birçok ortak alanda birliktelikleri de kapsayan bir yapıdır. Bu yapı ülkelerin eğitim politikalarının bağımsız olması gerektiği konusunda ortak görüşe sahiptir; ancak birliğin rekabet politikasını da yakından ilgilendiren mesleki eğitimde üyeler arasında standartlaşmaya ihtiyaç vardır. Gelecek yıllarda Avrupa Birliği ülkelerinde aynı meslek standartlarının uygulanmasına başlanacaktır. Böylece Yunanistan, İspanya veya herhangi bir birlik ülkesinde elektrik alanında verilen Avrupa Yeterlilik Çerçevesi seviye 3. elektrik sertifikası bütün Avrupa Birliği ülkelerinde geçerli olacaktır. Ortak mesleki yeterlilikleri dikkate alarak verilecek belgeler, işçi ve teknisyenlerin birlik ülkelerinde kolayca hareket etmelerine ve iş bulmalarına imkân sağlayacaktır.

Türkiye’de meslek standartlarının bulunmadığı, mevcut eğitim programlarının meslek standartlarına dayalı olarak geliştirilmediği, ayrıca meslek standartlarını yansıtan sınav ve belgelendirme sistemlerini geliştiren ve uygulayan bir örgütsel yapının olmadığı bir gerçektir. Standardın amacı, çıktının niteliğinin belirlenmesidir. Eğitim ile meslek standartları arasında gerekli ilişkinin kurulmasında standardın eğitim içeriği konusunda yol gösterici olması beklenmektedir. Uygulamada meslek standardı ile eğitim alanı arasında gerekli etkileşimin sağlanamamış olması çeşitli sorunlara yol açmaktadır. Bunun sonucu eğitim sistemi niteliksiz meslek adamı üretme sorunu ile yüz yüze kalmaktadır.<sup>27</sup>

Türkiye AB hedefleri doğrultusunda bilgi toplumu olma yolunda çaba sarf etmektedir. Bugün bireylerin elde ettikleri bilgi, beceri ve yeterlilikler örgün eğitimde elde edilmemiş ise tatmin edici düzeyde kabul edilmemektedir. Bu yüzden

<sup>27</sup> Alkan, Doğan, Sezgin, a.g.e., s.262.

Türkiye'nin HBÖ'de yaygın ve serbest öğrenimin doğrulanması ve tanınması yönünde ulusal politikalarını geliştirmesi beklenmektedir. Kamu ve özel sektör tarafından öğrenim kazanımlarının –çıktılarının– kaynağı ne olursa olsun tanınması gereklidir ve kazanılan bu kazanımların yeterlilikler çerçevesi ve öğrenim standartları ile bağlantısı sağlanmalıdır. Bu konuda son yıllarda gelişmeler elde edilmiştir.

Konuyla ilgili en önemli gelişme MYK'nın 2006 yılında 26312 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 5544 sayılı Kanunla kurulmasıdır. Ulusal ve uluslararası meslek standartlarını temel alarak teknik ve mesleki alanlarda ulusal yeterliliklerin esaslarını belirlemek; denetim, ölçme ve değerlendirme, belgelendirme ve sertifikalandırmaya ilişkin faaliyetleri yürütmek için gerekli ulusal yeterlilik sistemini kurmak ve işletmek üzere görevlendirilmiştir. MYK kamu tüzel kişiliğine haiz, idari ve mali bağımsızlığa sahip, özel bütçeli Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının ilgili kuruluşu olan bir kamu kurumudur.<sup>28</sup>

MYK'nın faaliyete başlamış olması, Türkiye'nin çok önemli bir ihtiyacının giderilmesi ve Avrupa Birliği müktesebatına uyum açısından son derece önemli olan bir adımdır. MYK'nın görevleri:

- Ulusal Mesleki Yeterlilik Sistemi ile ilgili yıllık gelişme planlarını hazırlamak, geliştirmek, uygulamasını yapmak veya yaptırmak, denetlemek; bunlara ilişkin düzenlemeleri yapmak,
- Meslek Standartları belirlenecek meslekleri tespit etmek ve bu standartları hazırlayacak kurum ve kuruluşları görevlendirmek,
- Ortaöğretim düzeyindeki mesleki eğitim kurumlarında UMS'na uygun eğitim ve öğretimin yapılabilmesi için Millî Eğitim Bakanlığı ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'na tâbi teknik ve mesleki eğitim veren yükseköğretim kurumlarında UMS'ye uygun eğitim ve öğretimin yapılabilmesi için YÖK ile iş birliği yapmak,

---

<sup>28</sup> MYK, “2015 Yılı İdare Faaliyet Raporu”, (Çevrimiçi) [http://www.sp.gov.tr/upload/xSPRapor/files/y4qMy+MYK\\_2015\\_Yili\\_Faaliyet\\_Raporu.pdf](http://www.sp.gov.tr/upload/xSPRapor/files/y4qMy+MYK_2015_Yili_Faaliyet_Raporu.pdf), s.4, 10 Aralık 2016.

- Ulusal Mesleki Yeterlilikler alanındaki eğitim ve öğretim kurumlarını ve programlarını akredite edecek kurumları belirlemek,
- Sınav ve belgelendirme sistemi kapsamında yeterliliği belgelendirecek yetkilendirilmiş kurumları belirlemek ve sınavlarda başarılı olanlara sertifika verilmesini sağlamak,
- Türkiye'de çalışmak isteyen yabancıların sahip oldukları meslek sertifikalarının doğruluğunu belirlemek,
- Mesleki alan ve sektörler arasındaki yatay ve dikey geçişler için gerekli yeterliliklerin belirlenmesini sağlamak ve hayat boyu öğrenimi teşvik etmek olarak belirlenmiştir.

Meslek standartlarının hazırlanıp geliştirilmesi MYK'nın kurulmasıyla kurumsal bir temele oturtulmuştur. MYK mesleki eğitimde niteliği geliştirici ve yönlendirici olmak üzere UMS geliştirme, uluslararası gelişmeleri gözleme, standart denetimlerini ve belgelendirme görevlerini yapmak üzere 2006 yılında AB ve OECD ülkelerindeki örneklerine benzer şekilde kurulmuştur. MYK doğrudan veya yetkili kılacağı kurumlar kanalıyla meslek standartlarını geliştirme, sınav ve belgelendirme işlemlerini yürütme görevlerini üstlenmiştir.

#### **2.2.4.1. Ulusal Meslek Standartları**

Yetişmiş insan gücünün uluslararası norm ve niteliklerde olması Avrupa Birliği'nin temel politikalarındadır. Bu politikalar ışığında yakın gelecekte sanayi ve bilgi toplumlarının rekabet edebilme kriterleri doğrultusunda ortak çatılar altında bütünleşeceği sıkça dile getirilmektedir. Avrupa Birliği üyelik çalışmaları pek çok alanda uyum çalışmaları yapılmasını gerektirmektedir. Söz konusu çalışmalardan biride meslek standartları ve belgelendirme sisteminde yapılması gereken çalışmalardır.<sup>29</sup>

UMS'ler belli bir mesleği tanımlar. Bir mesleğin başarı ile icra edilebilmesi için MYK tarafından kabul edilen gerekli bilgi, beceri, tavır ve tutumların neler olduğunu gösteren asgari normu gösterir. Sektör komitelerinin önerileri, iş piyasasının ve eğitim kurumlarının talepleri doğrultusunda meslekler MYK yönetim

<sup>29</sup> Murat Tuncer, "MTE'de Meslek Standartları ve AB Uyum Sürecindeki Yeri ve Önemi," F.Ü, *Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı 1, s. 181.

kurulunca belirlenir. MYK tarafından görevlendirilen çalışma gruplarınca hazırlanan meslek standartları ilgili sektör komitesinin görüşü alındıktan sonra MYK yönetim kurulunca kabul edilip Resmi Gazete’de yayınlanmak üzere yollanır. Bugüne kadar ilgili sektör komiteleri tarafından onaylanan UMS sayısı 700 olmuştur.<sup>30</sup>

Standardı yayımlanan mesleğe ilişkin yeterlilik seviyesi, Avrupa Birliği tarafından benimsenen yeterlilik seviyelerine ve AYÇ’ye uygun olarak belirlenmektedir. Aşağıdaki tablo 2.7’de MYK tarafından çeşitli özel sektör ve sivil toplum kurumlarına hazırlatılan, MYK Elektrik ve Elektronik Sektör Komitesi tarafından doğrulanan elektrik elektronik alanıyla ilgili meslekler ve seviyeleri yer almaktadır.

---

<sup>30</sup> MYK, “Ulusal Meslek Standartları”, (Çevrimiçi)  
[http://portal.myk.gov.tr/index.php?option=com\\_meslek\\_std\\_taslak &view =taslak\\_listesi\\_yeni&msd=2&Itemid=32](http://portal.myk.gov.tr/index.php?option=com_meslek_std_taslak&view=taslak_listesi_yeni&msd=2&Itemid=32), 21 Mart 2017.

**Tablo 2.7: Mesleki Yeterlilik Kurumu Tarafından Hazırlanan Elektrik Elektronik Alanıyla İlgili Standartları Belirlenen Ulusal Meslek Standartları Ve Seviyeleri**

Standart Kodu	Standart Adı	UYÇ-AYÇ Seviye	Sektör	Hazırlayan Kuruluş	Resmi Gazete Tarih ve Sayısı
12UMS0217-3	Elektrik Pano Montajcısı	Seviye 3	Elektrik Elektronik	Ankara Sanayi Odası 1. Organize Sanayi Böl.	13.06.2012 - 28322
12UMS0217-4	Elektrik Pano Montajcısı	Seviye 4	Elektrik Elektronik	Ankara Sanayi Odası 1. Organize Sanayi Böl.	13.06.2012 - 28322
12UMS0217-5	Elektrik Pano Montajcısı	Seviye 5	Elektrik Elektronik	Ankara Sanayi Odası 1. Organize Sanayi Böl.	13.06.2012 - 28322
14UMS0399-3	Elektrik Tesisatçısı	Seviye 3	Elektrik Elektronik	Türkiye Esnaf ve San. Konfederasyonu	20.03.2014 - 28947
14UMS0399-4	Elektrik Tesisatçısı	Seviye 4	Elektrik Elektronik	Türkiye Esnaf ve San. Konfederasyonu	20.03.2014 - 28947
14UMS0399-5	Elektrik Tesisatçısı	Seviye 5	Elektrik Elektronik	Türkiye Esnaf ve San. Konfederasyonu	25.10.2016 - 29868
10UMS0096-3	Elektro-Mekanik Montaj İşçisi	Seviye 3	Elektrik Elektronik	Türkiye Metal Sanayicileri Sendikası	01.12.2010 - 27772
10UMS0096-4	Elektro-Mekanik Montaj İşçisi	Seviye 4	Elektrik Elektronik	Türkiye Metal Sanayicileri Sendikası	01.12.2010 - 27772
14UMS0397-4	Elektronik ve Elektrikli Ürünler Servisçisi	Seviye 4	Elektrik Elektronik	Türkiye Metal Sanayicileri Sendikası	20.03.2014 - 28947
11UMS0152-4	Mekatronik Sistem Operatörü	Seviye 4	Elektrik Elektronik	Teknolojik Eğitimi Geliştirme Vakfı	14.09.2011 - 28054
11UMS0152-5	Mekatronik Sistem Operatörü	Seviye 5	Elektrik Elektronik	Teknolojik Eğitimi Geliştirme Vakfı	14.09.2011 - 28054
12UMS0205-4	Otomasyon Sistemleri Montajcısı	Seviye 4	Elektrik Elektronik	Ankara Sanayi Odası 1. Organize Sanayi Böl.	27.04.2012 - 28276
12UMS0205-5	Otomasyon Sistemleri Montajcısı	Seviye 5	Elektrik Elektronik	Ankara Sanayi Odası 1. Organize Sanayi Böl.	27.04.2012 - 28276
14UMS0441-4	Trafo Bobin Sarma İşçisi	Seviye 4	Elektrik Elektronik	Türkiye Metal Sanayicileri Sendikası	14.08.2014 - 29088
12UMS0218-4	Yüksek Gerilim Kablo Aksesuarları Montajcısı	Seviye 4	Elektrik Elektronik	Ankara Sanayi Odası 1. Organize Sanayi Böl.	13.06.2012 - 28322
12UMS0219-4	Yüksek Gerilim Teçhizatı Test Elemanı	Seviye 4	Elektrik Elektronik	Ankara Sanayi Odası 1. Organize Sanayi Böl.	13.06.2012 - 28322
12UMS0219-5	Yüksek Gerilim Teçhizatı Test Elemanı	Seviye 5	Elektrik Elektronik	Ankara Sanayi Odası 1. Organize Sanayi Böl.	13.06.2012 - 28322
11UMS0398-3	İşletme Elektrik Bakımcısı	Seviye 3	Elektrik Elektronik	Türkiye Metal Sanayicileri Sendikası	20.12.2011 - 28148
11UMS0462-4	İşletme Elektrik Bakımcısı	Seviye 4	Elektrik Elektronik	Türkiye Metal Sanayicileri Sendikası	25.01.2015 - 29247
11UMS0165-5	İşletme Elektronik Bakımcısı	Seviye 5	Elektrik Elektronik	Çimento Endüstrisi İşverenleri Sendikası	20.12.2011 - 28148
12UMS0204-3	Asansör Bakım ve Onarımcısı	Seviye 3	Elektrik Elektronik	Ankara Sanayi Odası 2.Ve 3.Organize Sanayi Bölgesi	27.04.2012 - 28276
12UMS0204-4	Asansör Bakım ve Onarımcısı	Seviye 4	Elektrik Elektronik	Ankara Sanayi Odası 2.Ve 3.Organize Sanayi Bölgesi	27.04.2012 - 28276
12UMS0203-3	Asansör Montajcısı	Seviye 3	Elektrik Elektronik	Ankara Sanayi Odası 2.Ve 3.Organize Sanayi Bölgesi	27.04.2012 - 28276
12UMS0203-4	Asansör Montajcısı	Seviye 4	Elektrik Elektronik	Ankara Sanayi Odası 2.Ve 3.Organize Sanayi Bölgesi	27.04.2012 - 28276

**Kaynak: MYK , A.e.**



#### 2.2.4.2. Ulusal Yeterlilik Tanımı

Ulusal Yeterlilikler (UY) temel amacı bireylerin belli bir meslek alanında sahip oldukları Ö.Ç'nı ölçmektir. Ulusal ya da uluslararası meslek standartları temel alınarak hazırlanan ulusal yeterlilikler, öğrenme, ölçme ve değerlendirme amacıyla kullanılmaktadır. Ulusal yeterlilik bireylerin mesleklerini başarı ile icra etmesi için sahip olmaları gereken bilgi, beceri ve yetkinlikler ile bu bilgi, beceri ve yetkinlikleri kanıtlamaları için nasıl bir ölçme ve değerlendirme sürecinden geçmeleri gerektiğini açıklayan ve MYK tarafından onaylanarak yürürlüğe giren teknik dokümanlardır. Ulusal yeterlilikler ile uyumlu ölçme, değerlendirme ve belgelendirme faaliyetleri MYK tarafından yetkilendirilmiş belgelendirme kuruluşlarınca gerçekleştirilmektedir. Yapılan sınavlar sonucu başarılı olan bireylere MYK tarafından mesleki yeterlilik belgesi verilmektedir. Ulusal Yeterlilikler birimlerden ve öğrenme çıktılarında oluşmaktadır. Öğrenme çıktısı (Learning Outcomes), herhangi bir öğrenme sürecinin –örgün, yaygın ve serbest– tamamlanmasından sonra bireyin elde ettiği bilgi, beceri ve yetkinliklerdir.

MYK'ya yeterlilik hazırlama başvurusunda bulunmuş ve MYK tarafından yapılan inceleme ve değerlendirme sonucunda görevlendirilen kuruluşlarca ya da MYK tarafından oluşturulan çalışma gruplarınca ulusal yeterlilikler hazırlanmaktadır. Ulusal Yeterlilik hazırlama için başvuran kurum/kuruluş MYK tarafından yapılan değerlendirilme sonucunda yeterlilik hazırlama başvurusu uygun bulunduğu takdirde MYK ile Ulusal Yeterlilik Hazırlama İşbirliği Protokolü imzalar. Kurum ve kuruluşlar eşzamanlı olarak hem meslek standardını hazırlama hem de mesleki yeterlilik hazırlama başvurusunda bulunabilirler. Ulusal Yeterlilik hazırlamanın aşamaları tablo 2.8'de gösterilmiştir.

**Tablo 2.8:** Ulusal Yeterlilik Hazırlamanın Aşamaları

1.AŞAMA	2.AŞAMA	3.AŞAMA	4.AŞAMA
Ulusal Yeterlilik Taslağının Hazırlanması, İlgili Tarafların ve Kamuoyunun Görüşüne Sunulması	Taslağın MYK Sektör Komitesine Sunulması ve İncelenmesi	MYK Sektör Komitesince Uygun Bulunan Taslak Yeterliliğin MYK Yönetim Kurulunca Onaylanması	Kabul Edilen Yeterliliğin Türkiye Yeterlilikler Çerçevesine Yerleştirilmesi

### 2.2.4.3. Belge ve Sınav Merkezleri

MYK tarafından yetkilendirilmiş belge ve sınav merkezleri ulusal veya uluslararası kabul görmüş teknik ölçütlere göre mesleki yeterliliğin değerlendirilmesini, onaylanmasını ve düzenli aralıklarla denetlenmesini yapar. MYK Sınav, Ölçme, Değerlendirme ve Belgelendirme Yönetmeliği'nde mesleki yeterlilik sınavlarına ilişkin usul ve esaslar belirlenmiştir. Bu yönetmelikte MYK ve Avrupa Akreditasyon Birliği arasında çok taraflı tanıma antlaşması imzalanmış ve akreditasyon kurumlarından personel belgelendirme alanında akredite edilmiş olmak yetkilendirmeye ilişkin şartlar arasında gösterilmiştir.

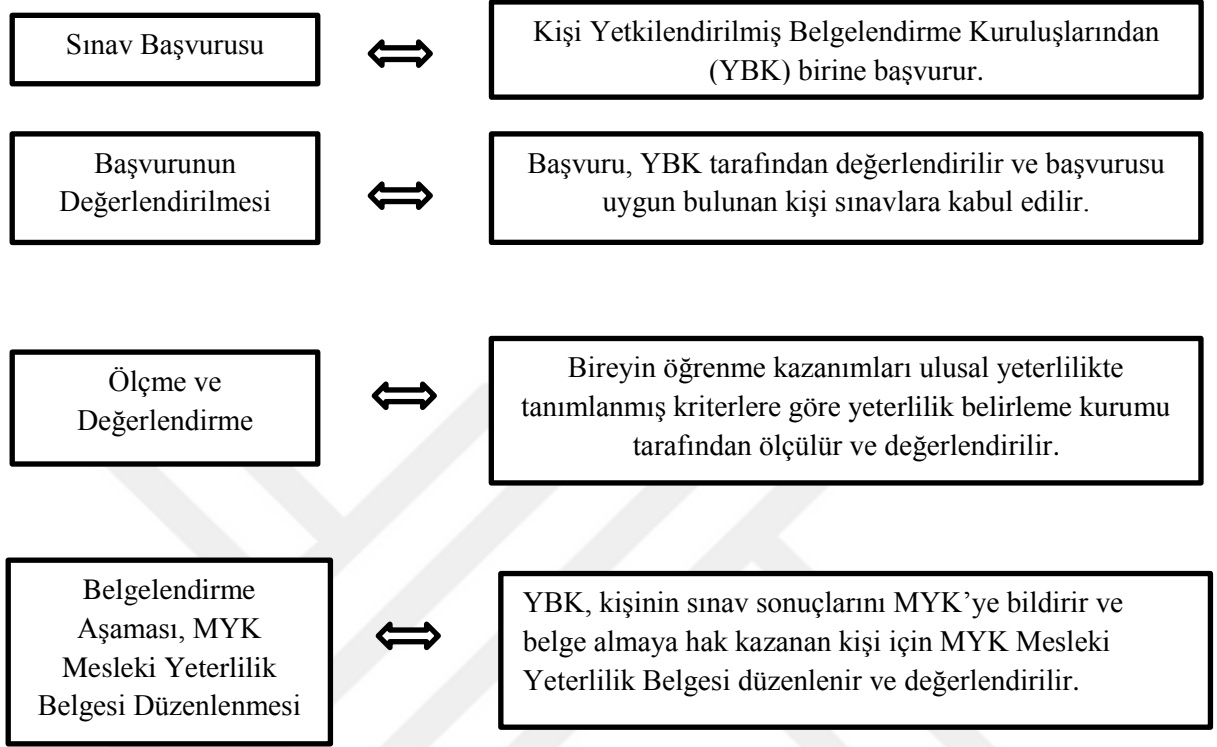
Türkiye'de akreditasyon işlemlerini yürütmek üzere Türkiye Akreditasyon Kurumu (TURKAK) kurulmuştur. 2001 yılında akreditasyon hizmeti vermeye başlamış olan Türkiye Akreditasyon Kurumu, 2008 yılı itibari ile karşılıklı tanıma anlaşmalarına konu olan tüm akreditasyon alanlarında Avrupa Akreditasyon Birliği ile tanıma antlaşması imzalamıştır. TURKAK Avrupa Akreditasyon Birliğinin, Uluslararası Akreditasyon Forumunun ve Uluslararası Laboratuvar Akreditasyonu Birliğinin tam üyesi konumundadır.

MYK Sınav, Ölçme, Değerlendirme ve Belgelendirme Yönetmeliği'nde MYK tarafından yetkilendirilen sınav, ölçme, değerlendirme ve belgelendirme kurumlarına ilişkin yetkileri askıya alma ve yetkilerini kaldırma usulleri de tespit edilmiştir. MYK tarafından yetkilendirilmiş belgelendirme kuruluşu yetki kapsamındaki ulusal yeterliliklere dayalı olarak sınav ve belgelendirme faaliyetlerini yürütmeye başlar. MYK'nın yetkilendirdiği bir belgelendirme kurumuna önceki öğrenimlerini belgelendirmek üzere başvuran birey tablo 2.9'daki süreçleri tamamlayıp önceki öğrenmelerini belgelendirme imkânına sahiptir.

MYK bugüne kadar 101 kurum/kuruluşu belgelendirme ve sınav merkezi (Voc-Test) olarak yetkilendirmiştir. Bu kurumlardan yapılan denetimler sonucu üç tanesinin yetkisi kaldırılmış, iki kurumunda yetkisi askıya alınmıştır.<sup>31</sup>

<sup>31</sup> MYK, "Yetkilendirilmiş Belgelendirme Kuruluşları", (Çevrimiçi) [http://portal.myk.gov.tr/index.php?option=com\\_kurulus\\_ara&view=kurulus\\_ara&layout=default](http://portal.myk.gov.tr/index.php?option=com_kurulus_ara&view=kurulus_ara&layout=default), 21 Mart 2017.

**Tablo 2.9:** Önceki Öğrenimlerini Belgelendirmek İsteyen Bireylerin Belgelendirme Süreçleri



**Kaynak:** Abdullah Özdemir, “Yetkilendirme Süreci, Yetki ve Belgelendirme”, (Çevrimiçi) <http://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2017/OSYS/YGS/SAYISAL28032017.pdf>, 10Ekim 2017.

#### 2.2.4.4. Sektör Komiteleri

Sektör komiteleri, MYK tarafından görevlendirilen kurum ve kuruluşlarca veya oluşturulan çalışma gruplarınca hazırlanan meslek standartlarının UMS, yeterliliklerin de Ulusal Yeterlilik olarak kabul edilebilmesi için inceleme yapan, önerilerde bulunan ve yönetim kuruluna sunulmak üzere görüş oluşturan üçlü yapıda oluşturulan komitelerdir. Sektör komiteleri aşağıdaki kurum/kuruluşların birer temsilcisinden oluşur:

- Çalışma ve Sosyal Güvenlik ve MEB,
- Yükseköğretim Kurulu,
- Meslekle ilgili diğer bakanlıklar,
- Genel Kurulda temsil edilen işçi, işveren ve meslek kuruluşları,
- Mesleki Yeterlilik Kurumu'dur.

Bugün itibariyle MYK tarafından oluşturulmuş yirmi altı adet sektör komitesi bulunmaktadır. Tablo 2.4 MYK tarafından oluşturulan yirmi altı sektör komitesinden bazıları gösterilmiştir.

**Tablo 2.10:** MYK Tarafından Oluşturulan Sektör Komitelerinden Bazıları

Sayı	Sektör Komitesi Adı
1	Adalet ve Güvenlik Sektör Komitesi
2	Ağaç İşleri Sektör Komitesi
3	Avcılık ve Balıkçılık Sektör Komitesi
4	Bilişim Teknolojileri Sektör Komitesi
5	Cam, Çimento ve Toprak
6	Çevre Kültür Sektör Komitesi
7	Enerji Sektör Komitesi

**Kaynak:** MYK, “Sektör Komiteleri”, (Çevrimiçi) <http://www.myk.gov.tr/index.php/tr/sector-komiteleri>, 21 Mart 2017.

#### 2.2.4.5 Mesleki Yeterlilik Belgesi Zorunluluğu

6645 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ile bazı kanun ve kanun hükmünde kararnamelerde değişiklik yapılmasına dair kanun tasarısı 4 Nisan 2015 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi genel kurulunda kabul edilerek yasalaşmıştır. Bu kanun 5544 sayılı kanunla kurulan MYK Kanununda da önemli değişiklikler yapmıştır. Bu değişikliklerden en önemlisi belge zorunluluğu getirilen meslekler olmuştur. Kanunda yapılan değişikliğe göre; tehlikeli ve çok tehlikeli işlerden olup, MYK tarafından standardı yayımlanan, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca çıkarılacak tebliğlerde belirtilen mesleklerde, tebliğlerin yayınlanmasından on iki ay sonra MYK Kanununda düzenlenen esaslara göre Mesleki Yeterlilik Belgesine sahip olmayan kişiler çalıştırılmayacaktır.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın 25.05.2015 tarihinde yayımlanmış olduğu ilk tebliğ ile 40 meslekte belge zorunluluğu başlatılmıştır. Bu kapsamda söz konusu tebliğde belirtilen mesleklerde Mesleki Yeterlilik Belgesi zorunlu hâle getirilmiştir. Tebliğin yayın tarihinden on iki ay sonra MYK Mesleki Yeterlilik Belgesi olmayan kişiler belge zorunluluğu getirilen tehlikeli ve çok tehlikeli

mesleklerde çalıştırılmayacaktır. Bakanlık yayınlamış olduğu emirle bu süreyi 01.01.2017 tarihine kadar uzatmıştır. Ayrıca kişilerin belgelendirme ve sınav ücretlerinin işsizlik sigortası fonundan karşılanması için 4447 nolu İşsizlik Sigortası Kanununa bir madde eklenmiştir. Bu maddeye göre tehlikeli ve çok tehlikeli işlerden olup 21.9.2006 tarihli ve 5544 sayılı MYK Kanunu kapsamında yetkilendirilmiş sınav ve belgelendirme kuruluşlarının gerçekleştireceği sınavlarda başarılı olan kişilerin 31.12.2017 tarihine kadar belge masrafı ile sınav ücreti işsizlik fonundan karşılanacaktır. 01.01.2018 tarihinden 31.12.2019 tarihine kadar ise belge masrafı ile sınav ücretinin yarısı aynı fondan karşılanacaktır. Fondan karşılanacak sınav ücreti, brüt asgari ücretin yarısını geçmemek üzere meslekler itibarıyla bakanlığın teklifi ve bakanlar kurulunun kararıyla belirlenir. Fondan karşılanan bu desteklerden kişiler bir kez yararlanabilir.<sup>32</sup>

## **2.3. Avrupa Komisyonu Tarafından Desteklenen ECVET Projeleri**

### **2.3.1. Otomotiv Sektörü ASSET Projesi**

Bu proje otomotiv sektöründen Fransa, Finlandiya, Romanya ve Macaristan'dan mesleki eğitim sağlayıcılarını bir araya getirmiştir. Projenin amacı ECVET ile hareketlilik projelerinde elde edilen yeterlilikleri tanımak ve uyumunu sağlamaktır. Bu proje ile projenin amaçlarına uygun ortakların oluşturduğu belirli sayıda ortak eğitim modülleri oluşturulmuştur. Proje ilk olarak ortaklar arasında yeterliliklerin karşılaştırılmasını sağlamıştır. Meslekle ilgili temel görevler yönünden yeterlilikler analiz edilmiş ve meslekte ortak yeterlilikler tanımlanmıştır. Sonraki aşamada yurtdışı hareketlilik projesi için meslek alanları belirlenerek, Ö.Ç yönünden tanımlama, doğrulama ve değerlendirme ile ilgili mutabakat planları hazırlanmıştır.

Bu projenin amacı otomotiv sektöründe eğitim alan öğrencilerin temel mesleki eğitim programlarını ve kariyerlerini ECVET'i bir araç olarak kullanıp

<sup>32</sup> Türkiye Cumhuriyeti Resmi Gazete, "İşsizlik Sigortası Ek Madde 3," 4447 nolu İşsizlik Sigortası Kanunu, Sayı 23810, 23 Nisan 2015.

bütünleştirmektir. Projede seçilen otomotiv sektörü AB açısından oldukça önemli olup şu katma değerleri taşımaktadır. Bunlar:

1. Avrupa Birliği ülkelerinin tamamında işletmelerde çalışan bireylerden aynı hizmet ve görevlerin istenmesi,
2. Otomotiv sektörünün sürekli teknolojik değişim gösterip eğitim alan bireylerin yeterliliklerinin sürekli şekilde yenilenme ihtiyacının bulunması,
3. Çok sayıda girişimci ile ilgili olup bu girişimcilerin çoğunluğunun küçük ve orta ölçekli işletme olmasıdır.

Bu projede seçilen otomotiv sektörünün bu karakteristik özellikleri –üç adet– eğitim ihtiyaçlarının ve Ö.Ç'nin karşılaştırılabilirliğini kolaylaştırmıştır. Bu yüzden temel eğitimde bireylere ve eğitim kurumlarına artan oranda katma değer sağlaması beklenmektedir.

Projede eğitim modülleri için şu planlamalar yapılmıştır:

- **Uluslararası Yeterlilikleri Birbirine Yaklaştırma:** Otomotiv sektörü eğitim modülleri tüm ortak ülkelerin yeterliliklerini gösterecek şekilde planlanmıştır.
- **Modüllerin Eğitim Süresi:** Projede planlanan hareketlilik süresi üç haftadır. Modüller seçilirken elde edilecek Ö.Ç'ları bu süreye uygun şekilde seçilmiştir.
- **Pedagojik İlerleme:** Proje ortağı ülkeler hareketlilik faaliyetinde yapılacak eğitiminin iki ana bölüm olması konusunda fikir birliğine varmıştır. Bu durum bazı ülke sistemlerinde iki yıllık süreye denktir. Bu yüzden Ö.Ç'ları iki yılda başarılması beklenen eğitim programları seviyesinde olmak zorundadır.

Bu projede yer alan ortak kurumların proje ile ilgili olarak görev ve sorumlulukları şunlardır:

- Örgün Eğitim programını hazırlamak,
- Ö.Ç'larını değerlendirmek (Bu projede Finlandiya'daki proje ortağı kurum Ö.Ç'nin doğrulanması ve tanınmasından da sorumludur. Fransa ve Romanya'da ise eğitimin doğrulanması ve tanınmasından başka kurumlar sorumludur. Bu kurumlara Fransa'da "Doğrulama Jürisi" , Romanya'da "Dışarıdan Sınav Merkezi" adı verilmektedir.),

Projenin test faaliyeti 2010 yılı 1. yarıyılında yapılmıştır. İlk testte Ö.Ç'nin seçilmiş birimlerini ve seçilen değerlendirme metotlarını gerçekleştiren hareketlilik faaliyeti doğrulanmıştır. Bu hareketlilikte öğrencilerin elde ettikleri Ö.Ç'ları öğrenim antlaşması imzalanmamış olduğundan ne doğrulanmış ne de taşınmıştır. 2. deneme testi 2010 yılının ikinci yarıyılında ve 2011 öğretim yılında uygulanıp bireylerin projede elde ettiği mesleki eğitim yeterliliklerinin ve öğrenim modüllerinin tanınması sağlanmıştır. Proje başarı ile uygulandıktan sonra 2012 yılında sona ermiştir.

Eğitim kurumları kendi aralarında bir mutabakat sözleşmesi (MoU) imzalayarak hareketlilik projesi ve kredi transferi için kapsamlı bir çerçeve oluşturmuşlardır. Doğrulama ve mutabakat bireylerin elde ettikleri kredilerin, modüllerin başka ülkelerdeki kurumlar tarafından tanınmasını sağlayacaktır. Mutabakat sözleşmesinin amacı projede yer alan ortaklar arasında ECVET ile oluşturulan araç ve yöntemleri kullanarak kazanılan kredilerin başka ülkelere taşınmasıdır. Bu anlaşma kurumlar arasında imzalanan bir öğrenim sözleşmesine dayalı olarak yapılacaktır. Tablo 2.11'de ECVET ASSET projesi ile ortak kurumlar tarafından geliştirilen ve kullanılan sertifikaların ve belgelerin tanınması ve doğrulanması ile ilgili kredi puanları dağılımı gösterilmiştir.

**Tablo 2.11: ECVET ASSET Projesi Kredi Puanı Dağılımı**

İŞLEM	EĞİTİM MODULÜ	YETERLİLİKLER	EĞİTİM SÜRESİ	MODÜL 1	MODÜL 2	MODÜL 3	MODÜL 4
İçten Yanmalı Motorlar ve Yardımcı Ekipmanlar	Benzinli Motor Yönetimi Seviye 1	Direk ve Dolaylı Enjeksiyon Sistemlerinde tüm ateşleme sisteminin bakım ve kontrolünü yapar.	94		25		7
	Benzinli Motor Yönetimi Seviye 2	Direk ve Dolaylı Enjeksiyon Sistemlerinde tüm ateşleme sisteminin muayene ve kontrolünü yapar.	83		20		7
	Dizel Motorlu Araç Yönetimi Seviye 1	Enjeksiyonlu sistem Dizel Motorlu aracın tüm bakım ve muayenesini yapar. Farklı dizel kirlilik kontrol sistemlerini tamir eder.	111				17
	Dizel Motorlu Araç Yönetimi Seviye 2	Elektronik enjeksiyonlu sistem Dizel Motorlu aracın tüm bakım ve muayenesini yapar.	52				
Mekanik Montaj İşlemi	Mekanik sistemler üzerinde tanı ve müdahale	Soğutma ve Yağlama Sisteminin Muayenesini, Dağıtım Sistemi Muayenesini, Motor Üst Kısmının Tamirini, Motorun İç sızdırmazlık Kontrolünü, Mekanik geçiş Sisteminin Kontrolünü, Otomatik Vites geçiş sistemi Kontrol ve tamirini yapar.	90				
	Direksiyon Sistemi Tanı ve Muayene Sistem,	Direksiyon Sistemi bakım ve muayenesini yapar.	34			34	
Sürüş, Konfor ve Güvenlik	Klima	Soğutma Sisteminin Ayarlarını ve tamirini yapar	27				
	Otomatik geçiş Sistemi	Otomatik Geçiş Sistemi muayenesi ve bakımını yapar.	47				
	Süspansiyon ve Direksiyon Sistemi	Süspansiyon ve Direksiyon Sistemi bakım ve muayenesini yapar	39				
	Araç Sabitleme Yönetim Sistemi	Araç Sabitleme Yönetim Sistemi muayene ve bakımını yapar.	42	42			
Aksesuar	Aksesuar giydirme Seviye 2	Ekipmansız araçlara aksesuar takar.	10				
Yönetim organizasyonları	Yönetim ve Organizasyonu Seviye 1	Yapılacak işe bağlı olan atölyenin düzenler.	42				
	Müşteri Servisi Seviye 1	Kullanım veya Bakım hakkında müşterilere bilgi verir.	35				
	İş Ortamı	Firmadaki görevini ve yaptığı işin bağlantılı işlerini bilir.	21				
	İş Dosyası	Verileri Değerlendirir. Eldeki İşlerle İlgili iş dosyası tutar.	49				
			<b>776</b>	<b>42</b>	<b>45</b>	<b>34</b>	<b>31</b>
<b>ECVET KREDİSİ</b>			<b>120</b>	<b>8</b>	<b>4</b>	<b>8</b>	<b>3</b>

**Kaynak:** ASSET Project, "ASSET Credit Points Allocation", (Çevrimiçi) <http://www.ecvet-projects.eu>, 10 Ağustos 2017.



### 2.3.2. Ticaret Sektörü RECOMFOR/COMINTER Projesi

Bu proje ticaret sektöründen Fransa, Belçika, Çek Cumhuriyeti, İspanya, İtalya, İsviçre, Romanya, Portekiz, Slovenya ve Yunanistan'dan mesleki eğitim kurumlarını bir araya getirmiştir. RECOMFOR/COMINTER projesi, ithalat ve ihracat sektöründe çalışacak bireylerin mesleki yeterliliklerini tanımlamak üzere gerçekleştirilmiştir. Bu meslek alanlarıyla ilgili ortak eğitim modülleri belirlenmesi ve verilen belgelerin tüm ortak ülkelerde tanınması yaklaşımı üzerine gerçekleştirilmiştir. Projede verilecek eğitimde kullanılacak modüllerin Ö.Ç'larının birleştirilmesi yaklaşımı benimsenmiştir. Bu süreç mesleğin gerektirdiği temel aktivitelere göre yapılmıştır. Bu durum projede beş temel aktivite ile sıralanmıştır:

- İş izleme ve eğitimi,
- İhracat,
- İthalat,
- Başarılı İhracat ve ithalat için koordinasyon işlemleri,
- Farklı konular ve kültürler arası temas ve yönetim ilişkileridir.

Bu aktiviteler yapılacak olan çalışmada alt gruplara ayrılır. Örneğin, iş izleme ve eğitimi şu alt ana görevlere sahiptir:

- Sürekli iş piyasasını takip,
- Dışarıdan bilgi toplama,
- Karar vermeye hazırlanmadır.

Bu görev ve işlemler için projede şu yeterlilikler tanımlanmıştır. Modüller açık şekilde yapılacak çalışmalarla ilgilidir. Alt modüller işlerin şekilleri olan çalışma biçimlerini, işlemleri ve ürünleri ayırmaktadır. Her bir modülün Ö.Ç'ları bilgi, beceri ve yetkinlik açısından mezunun işe alınması aşamasında yapılması zorunlu aktiviteleri tanımlar. Bu proje ile ilgili meslek alanında ortak ülkeler tarafından belirlenen ortak modüller Tablo 2.12'de gösterilmiştir.

**Tablo 2.12:** Ticaret Sektörü ECVET RECOMFOR/COMINTER Projesi ortak Modülleri

<b>Modüller</b>	<b>Alt-Modüller</b>
Uluslararası Pazarlama	Pazar Araştırması ve Pazar Planlaması Dış Pazarlar Üzerine Uluslararası Pazarlama
	İş Bilgi Sistemleri
İhracat	Müşteri/Ortak İzleme ve Araştırma
	Müzakere
İthalat	Potansiyel Kaynak ve Sağlayıcıları Tanımlama
	Müzakereleri Organize
Uluslararası Ticaret İşlemlerini Yönetme	Servis Sağlayıcılarını Seçmek ve çalışmak
	Uluslararası İş Yönetimi
Çok Kültürlü Konularda Çalışmak	İş İngilizcesi A
	İş yabancı Dili B
	Kültürler Arası İletişim ve Yönetim

**Kaynak:** RECONFOR/COMINTER Project, “Units, Outcomes”, (Çevrimiçi) [http://www.ecvet-projects.eu/Admin/Documents/Units%20of%20learning%20outcomes%20NETINVET\\_EN.pdf](http://www.ecvet-projects.eu/Admin/Documents/Units%20of%20learning%20outcomes%20NETINVET_EN.pdf), p.2, 13 Ekim 2017.

Kredi puanları dağılımı için Recomfor/Cominter projesi ortak yöntemi hiçbir ülkenin kredi puanlama sistemine sahip olmadığı dikkate alınarak geliştirilmiştir. Sertifikalandırma sürecinde rol alan, sertifikalandırmadan sorumlu kurumlar (ticaret sektöründeki işverenler, eğitim merkezleri) projenin tüm aşamalarında aktif olarak rol almıştır. Bu çalışma kredi puanı dağılımının tespiti için yöntem geliştirme amacıyla kullanılmıştır. Proje şu aşamaları içermiştir.

- **1.Aşama:** Projede yer alan işverenler ve profesyonel kurumlar her bir modülün önemini tespit edip mesleğin gerektirdiği yeterlilikler ile ilgili danışmanlık yapmıştır. Her bir modülün meslekteki ağırlığı ve ilgisine bağlı olarak mesleki yeterlilikleri yüzdelerle ifade edilmiştir.
- **2.Aşama:** Ö.Ç’lerinin analizi her modülün öğrenim sürecinin bir noktasından modülün karmaşıklığının görünümüdür. Bu analiz mesleki eğitim sağlayıcıların projenin 1. fazında elde ettikleri sonuçlarla ortaya çıktı. Bunu yapmaktaki amaç modüllere yüzdelerle dilimlerin verilmesidir.

Referans Dağılımının ulusal düzeye uyarlanması şu şekilde yapılmıştır.

- **Ortak Modüllere Kredi Puanlarının Tahsisi:** Bu modüllerin ulusal bağlamda uyarlanabileceğini ve ulusal yeterliliklerin aynı biçimde tanımlanmayacağını bilerek yapılır.

- **Ortak İşlerin Uyumunu Sürdürmek:** Ulusal seviyede modüllere dağıtılan puanların uyarlanması ortak tanımayla karşılaştırmada %10'dan büyük bir değişime yol açmamalıdır.
- **Modülerin ilgili değeri yüzdeler biçimde ifade edilmiştir.**

Öğrenim sözleşmesinde de yüzdeler olarak ifade edilen değerler yalnızca ulusal sistem kendi kurallarıyla tanımlandığında etkin olabilecektir. Bu yüzden aşağıdaki tabloda ifade edildiği gibi puanların tahsisi her bir ülke sistemine göre uyarlanabilir ve gösterilebilir. Aşağıdaki Tablo 2.13'de Ticaret Sektörü ECVET RECOMFOR/COMINTER Projesi Kredi Puanları Dağılımı gösterilmiştir. Tabloda görüldüğü gibi önce mesleğin gerektirdiği yeterlilikler için verilmesi gerekli eğitim modülleri belirlenmiştir. Daha sonra bu meslekte o modülün ağırlığı yüzdeler olarak ifade edilmiştir. Meslek elemanının bu alanla ilgili yeterliliklere ulaşması için 120 ECVET kredisi biriktirmesi gerekmektedir. Bireyin eğitim öğretim döneminde en fazla altmış kredi alabileceği göz önüne alınmalıdır.

**Tablo 2.13:** Ticaret Sektörü ECVET RECOMFOR/COMINTER Projesi Kredi Puanları Dağılımı

<b>SERTİFİKALANDIRILAN MODÜLLER/ALT MODÜLLER</b>	<b>KREDİ PUANLARI %</b>
MC1 ULUSLARARASI PAZARLAMA	%20
MC1.1 Market Araştırma ve Yabancı Pazarlarda Pazar Planlama	10
MC1.2 İş Bilgi Sistemleri	10
MC2 İHRACAT	%20
MC2.1Müşteri/Ortak İzleme ve Araştırma	<b>10</b>
MC2.2Müzakere	<b>10</b>
MC3 İTHALAT	%20
MC3.1 Potansiyel Kaynak ve Sağlayıcıları Tanımlama	10
MC3.2 Müzakereleri Organize	10
MC4 ULUSLARARASI TİCARET İŞLEMLERİNİ YÖNETME	%20
MC4.1Servis Sağlayıcılarını Seçme ve Çalışma	10
MC4.2 Uluslararası İş Yönetimi	10
MC5ÇOK KÜLTÜRLÜ KONULARDA ÇALIŞMAK	%20
MC5.1 İş İngilizcesi A	8
MC5.2 İş İngilizcesi B	8
MC5.3 Kültürler Arası İletişim ve Yönetim	4

**Kaynak:** RECONFOR/COMINTER Project, a.g.e., p.3.

Projede modüllerin ağırlıkları tespit edildikten sonra Tablo 2.14’de Romanya’da bu mesleğin eğitimini alan bireyin bu eğitim karşılığı 30 kredi alacağı belirtilmiştir. Birey bu eğitimin bir kısmını veya tamamını proje ortaklarının herhangi birinde alarak tanınmasını sağlayacaktır.

**Tablo 2.14:** Ticaret Sektörü ECVET RECONFOR/COMINTER Projesi Ulusal Bağlamda Ortak Uygulama Yöntemi

SERTİFİKALANDIRILAN ÜNİTE/ALT ÜNİTELER	KREDİ PUANLARI %	ECVET KREDİ PUANLARI	ROMANYA KREDİ PUANLARI
<b>MC1 ULUSLARARASI PAZARLAMA</b>	%20	24	6
MC1.1 Market Araştırma ve Yabancı Pazarlarda Pazar Planlama	10	12	3
MC1.2 İş Bilgi Sistemleri	10	12	3
<b>MC2 İHRACAT</b>	%20	24	6
MC2.1 Müşteri/Ortak İzleme ve Araştırma	10	12	3
MC2.2 Müzakere	10	12	3
<b>MC3 İTHALAT</b>	%20	24	6
MC3.1 Potansiyel Kaynak ve Sağlayıcıları Tanımlama	10	12	3
MC3.2 Müzakereleri Organize	10	12	3
<b>MC4 ULUSLARARASI TİCARET İŞLEMLERİNİ YÖNETME</b>	%20	24	6
MC4.1 Servis Sağlayıcılarını Seçme ve Çalışma	10	12	3
MC4.2 Uluslararası İş Yönetimi	10	12	3
<b>MC5 ÇOK KÜLTÜRLÜ KONULARDA ÇALIŞMAK</b>	%20	20	6
MC5.1 İş İngilizcesi A	8	8	2,5
MC5.2 İş İngilizcesi B	8	8	2,5
MC5.3 Kültürler Arası İletişim ve Yönetim	4	4	1
<b>TOPLAM</b>	<b>100</b>	<b>120</b>	<b>30</b>

**Kaynak:** RECONFOR/COMINTER Project, a.g.e., p. 4.

ECVET puanlarının yeterliliklere dağıtımı bazı Avrupa Birliği pilot projelerinde şöyle yapılmıştır. Bir mesleki yeterlilik için ECVET puanlarıyla ilgili kuralları kullanarak puanlar oluşturulur (Bir yarıyıl altmış puan olarak belirlenir). 120 puan en az iki yılda tamamlanan yeterlilikleri ifade eder. Sonuçta mesleki yeterlilik daha uzun veya iki yıldan daha kısa zamanda tamamlansa da öğrencinin alacağı ECVET kredisi 120'dir. Örneğin Fransa'da meslek lisesi mesleki yeterlilik seviyesine (Baccalauréat professionnel) şu yollarla ulaşılabilir:

- Okul Temelli Mesleki Eğitim (program süresi 3 yıl)

- Çıraklık Yoluyla Mesleki Eğitim (program süresi 3 yıl)
- Önceki öğrenmelerin tanımlanması yoluyla (Bu programda süre değişkendir.)  
Örneğin, muhasebe mesleğinde üç yıl tecrübesi olan veya daha önce düşük seviyeli mesleki yeterliliğe sahip –CAP veya BEP üçüncü Seviye– birey çıraklık eğitimi veya önceki öğrenmelerine bağlı olarak okul temelli mesleki eğitim yoluyla eğitimini tamamlayabilir.
- Meslek alanında tam yeterlilik serbest ve yaygın öğrenme yoluyla veya sürekli eğitim ve doğrulama birleştirilerek başarılabilir.

Önceki mesleki eğitim programları referans olarak kabul edilirse tam mesleki eğitim seviyesine (Baccalauréats Professionnels) 180 puanla sahip olunur. Bu puan yeterliliği tamamlamak için takip edilen bağımsız yollarla elde edilebilmektedir. Tablo 2.15’de ECVET Puanlarının Yeterliliklere Dağılımı gösterilmiştir.<sup>33</sup>

---

<sup>33</sup> EU Commission, **The European Credit System for Vocational Education and Training ECVET Get to Know Better**, Brussels, Publications Office of the EU, 2009, s.10-18.

**Tablo 2.15:** ECVET Puanlarının Yeterliliklere Dağıtımı



**Kaynak:** Ministry of National Education, <http://www.education.gouv.fr/cid2552/le-baccalaureatprofessionnel.html>'den uyarlanmıştır.

### 2.3.3. Endüstriyel Alanlar Projesi (VQTS)

Bu proje Avrupa Komisyonu ve Avusturya Eğitim Bakanlığı tarafından finanse edilmiştir. Projenin ortakları Avusturya, Çek Cumhuriyeti, Slovenya, Almanya, Malta ve Hollanda'dır. ECVET bağlamında kredi puanları yeterlilikler ve modülleri tanımlamak için kullanılır. ECVET puanları bir mesleki yeterlilikte ilgili modülün Ö.Ç'lerinin toplam ağırlığının sayısal gösterimi olarak tanımlanmıştır.

VQTS projesi modelinde kredi puanlarını ayrıca eğitim programının veya yeterliliğin özel kısımlarını nicel olarak kullanır. Avrupa Komisyonu tavsiyesine göre bir yıllık tam zamanlı mesleki eğitimi başaran birey altmış ECVET puanı elde eder. Eğitim süresi iki yıl ise elde edilen ECVET kredisi 120, dört yıl ise 240 puandır.

Kurumsal açıdan VQTS modelinde kredi puanları yeterliliğin gelişme süresini yansıtır. Kredi puanları öğrencinin başarması beklenen programın amacının eğitim yükünü esas alır (Bir kredi öğrencinin otuz saatlik öğrenim yüküdür.). Bu eğitimde ortalama bir kişinin bir eğitim programına veya yeterliliğine karşılık gelen mesleki yeterliliği elde etmesi için gereken zamanı ifade eder. Öğrenim yükü mesleki yeterliliğin kazanılmasıyla ilgili tüm öğretim aktivitelerini; seminerler, stajlar, ev ödevlerini vs. içerir. Bir eğitim programı için toplam kredi bireyin bir mesleki yeterlilik kazanması veya var olan bir becerisini geliştirmesine göre dilimlere ayrılmıştır.

Bireysel kredi puanları bireylerin beceri gelişimleri veya beceri geliştirmelerinin adımlarına dayanır. Prensipde bireysel profile dâhil yeterlik geliştirme basamaklarına ayrılan kredi kurumsal yeterlilik gelişimin ilgili adımlarına ayrılan kredi puanlarıyla uyumludur.

Bu projenin ikinci aşamasında belirlenen elektrik/elektronik teknisyenliği meslek alanı için temel görevler belirlenmiş ve o görevlere uygun ECVET kredisi dağılımı yapılmıştır.



## Yeterlilik Alanları (Ana Görevler)

1. Binalar ve endüstriyel uygulamalar için elektrik ve elektronik sistemlerin hazırlanması, planlanması, montajı ve kurulumu,
2. Elektrik-elektronik sistem ve makinelerin muayenesi, bakımı ve tamiri,
3. Elektrik-elektronik sistemlerinin kurulması, çalıştırılması ve ayarlanması,
4. Elektrik-elektronik sistemler için kablolar ve devre kartlarını ara yüzleri dâhil olmak üzere tasarlamak, değiştirmek ve uyarlamak,
5. Verilen siparişlere uygun elektrik-elektronik projeleri geliştirmek,
6. Kalite yönetimi de dahil olmak üzere iş ve iş süreçlerini denetlemek ve desteklemek,
7. Elektrik-elektronik sistemleri kurmak, çalıştırmak, yazılımını kurmak, yapılandırmak, değiştirmek ve test etmek,
8. Elektrik-elektronik sistem ve donanımlarının muayenesi ve tamiridir.

Tablo 2.16’da elektrik elektronik teknisyenliği için proje ortağı ülkeler tarafından belirlenen mesleki yeterliliklere göre ECVET kredisi dağılımı gösterilmiştir.

Eğitim için toplam kredi, bir çırak ya da öğrencinin yetkinlik kazanması ya da bir yetkinlik geliştirme aşamasına gelmesi için geçen süreye göre bölünür. Kredi puanlarını belirlemek için kurumsal olarak bir öğretim programları veya sınıf çizelgesi bölümlere ayrılabilir. Öğrenci ya da çırağın modüller üzerinde harcadığı zaman kullanılabilir.<sup>34</sup>

---

<sup>34</sup> VQTS Project, “Using the VQTS Model For Mobility” , (Çevrimiçi) [http:// www.ecvet-projects.eu/documents/vqts%20model\\_vqts%20ii%20results%20small.pdf](http://www.ecvet-projects.eu/documents/vqts%20model_vqts%20ii%20results%20small.pdf), 10 Ağustos 2017.

**Tablo 2.16:** Elektrik Elektronik Teknisyenliği Belirlenen Meslek Yeterliliklerine ECVET Kredisi Dağılım Çizelgesi

VQTS PROJESİ YETERLİK GÖRÜNÜM SERTİFİKASI						
EĞİTİM SAĞLAYICI						
EĞİTİM PROGRAMI						
EĞİTİMİN SÜRESİ						
AYÇ/EQF SEVİYESİ						
EĞİTİMDEN SORUMLU KİŞİ						
EĞİTİM ALAN KİŞİ						
TARİH						
YETERLİLİK ALANLARI(ANA GÖREVLER)	YETERLİK GELİŞİMİ ADIMLARI KREDİ PUANLARI			KREDİ PUANLARI KURUMSAL	KREDİ PUANLARI BİREYSEL	
1- Planlama Yapmak ve Tesisatı Montaja Hazırlama	5	5	10	20	10	
2- Muayene ve Koruma İşlemleri	5	5	5	15	10	
3-Tesisatı Kurma ve Döşeme İşlemleri	10	10		20	10	
Tesisatta Uyumlaştırma, Tasarım ve Tadilat Yapma İşlemleri	5	5	10	10	30	10
5-Verilen Siparişlere Uygun İşleri Tasarlama	10	10	15		35	20
6- Destek ve Yardım Hizmetleri	5	10	10		25	15
7- Elektrik veya Elektronik Sistemleri Kurulumu, Yapılandırması ve Değiştirilmesi	10	15	25		50	25
8- Elektrik / Elektronik Sistem ve Donanımlarının Tamirat ve Teşhisi	5	10	10		25	15
Meslek için Kredi Puanları				220	115	
İlave Yeterlikler				20	5	
Toplam Kredi Puanı				240	120	
Diğer Açıklamalar						

Elektrik/Elektronik Eğitimi Alan Öğrencinin Yeterlilik Görünüm Sertifikası

**Kaynak: A.e.**

#### 2.3.4. Kişisel Bakım ve Sosyal Hizmet Sektörü Alanı ICARE Projesi

Kişisel bakım ve sosyal hizmet sektörü çalışanları birlik ülkeleri iş piyasasında daima dolaşım hâlinindedir. Bu kişilerin çoğunluğu herhangi bir sertifika veya eş değer yeterliliğe sahip değildir. Örgün, yaygın ve serbest öğrenmeyle kazanmış oldukları mesleki yeterliliklerin diğer ülkelerde tanınması mevcut hâliyle zor başarılabilecek bir durumdur. Bu proje kişisel bakım alanında bir tanıma modelinin oluşturulması için ECVET sisteminin deneysel bir uygulaması olmuştur. Projenin amacı ortak ülkeler arasında proje konusuyla ilgili karşılıklı güven alanını oluşturmak, eğitim ve niteliklerin karşılıklı tanınmasını sağlamaktır. Bu proje esas olarak mevcut mesleki niteliklerin ECVET çerçevesiyle uyumlu olarak proje konusu işletmelerdeki nitelikler sisteminin ülkeler arası uyarlanmasına odaklanan bir dizi hedef geliştirmiştir.

Proje İtalya liderliğinde Almanya, Romanya, Polonya ortaklığıyla gerçekleştirilmiştir. Belirli bir mesleki tanıma çerçevesinin hâlihazırda mevcut olduğu düzenlenmiş mesleklerden başka birçok meslekte yeterliliği doğrulama, transfer ve Ö.Ç ile ilgili ortak yöntem eksikliği mevcuttur. Proje konusu eğitim alanıyla ilgili esnek eğitim çözümleri de nadirdir. Bu durum, göçmenlerin iş gücü piyasasının bütünleşmesini geciktirmekte ve beşeri sermayenin gelişmesini önlemektedir. ECVET bu projede bir araç olarak kullanılıp bireylerin elde etmiş oldukları önceki becerileri de kapsayan, yeterlilikleri ortak araçlarla tanıma, doğrulama ve transfer etme sürecidir.

Temel olarak bu proje kişisel bakım ve sosyal hizmetler alanında mevcut mesleki niteliklerin ECVET ile uyumlu hazırlanacak araçlarla test edilip geliştirilmesine odaklanan hedeflere sahiptir. Bu projenin temel amaçları şöyle sıralanabilir:

1. Mesleki niteliklerin uyarlanması ve bunların, ECVET teknik şartnamelerine uygun hâle getirilmesi için Ö.Ç cinsinden tanımlanması,
2. Kişisel bakım ve sosyal hizmet nitelikleri ile ilgili ECVET araçlarını geliştirmek ve uygulamak için uygun bir yöntemin geliştirilmesi ve uygulanması,

3. Öğrenme çıktılarını değerlendirmek için uygun ortak yöntem uyumu ve bu uyumun geliştirilmesi –örgün, yaygın ve serbest öğrenme bağlamlarda kazanılan daha önceki öğrenimin doğrulanması da dâhil olmak üzere –
4. Proje ortağı ülkeler arasında Ö.Ç'nin transfer sürecinin geliştirilmesi ve uyumunu test etmek, yaygın, örgün ve serbest öğrenmeyle kazanılan yeterliliklerin ölçme, biriktirme ve transferini sağlamak,
5. Ortak kurumlar arasında istikrarlı bir konsorsiyum kurulması ve öğrenme çıktıları transfer modelinin uygulanması için ortak bir çalışma programını tanımlamaktır.

Bu projeye aşağıdaki meslek alanları seçilmiş ve bu alanların ülkelerdeki Avrupa Yeterlilik Çerçevesi seviyeleri Tablo 2.17'de gösterilmiştir.

**Tablo 2.17:** ICARE Projesi Kapsamında Belirlenen Mesleklerin Avrupa Yeterlilik Çerçevesi Seviyeleri

MESLEK ADI	İTALYA	ALMANYA	ROMANYA	POLONYA
Hasta Bakıcı	2	2	2	3
Dişçi Asistanı	5	4		2/3
Ev İşleri Asistanı	1	2		
Sosyal Hizmet Asistanı	3			3
Hasta Bakıcı	4	3	3	
Temizlikçi	1	1		1
Bebek Bakıcı	2	2	2	2/3

**Kaynak:** ICARE Project, "Qualifications", (Çevrimiçi) [http://www.ecvet-projects.eu/Documents/1%20-%20Identification%20of%20Qualifications%20\[EN\].pdf](http://www.ecvet-projects.eu/Documents/1%20-%20Identification%20of%20Qualifications%20[EN].pdf), 10 Ağustos 2017.

Proje kapsamında belirlenen mesleklerden olan çocuk bakıcılığının ECVET puanları Tablo 2.18'de gösterilmiştir. Program sonunda elde edilecek ECVET kredisi toplamı 60 olup minimum iki yarıyıl süreli programdır. Birey istediği takdirde elde ettiği yeterlilikleri program ortağı ülkelere taşıyacak nitelikte modüller düzenlenmiştir.

**Tablo 2.18:** ICARE Projesi Çocuk Bakımı Alanı ECVET Kredisi Dağılımı**Meslek:** Bebek Bakıcısı (EQF/AYÇ Seviye 2)**Toplam ECVET Kredisi:** 60

ECVET Kredisi	MODULLERİN ÖĞRENİM ÇIKTILARI	ÖĞRENİM ÇIKTILARI	ECVET Alt-Kredisi	BİLGİ	BECERİ/TUTUM
15	Çevrenin Düzenlemesi; Alanlar, İhtiyaçlar	Bebeklerin ihtiyaçlarını düşünerek odayı düzenli kullanır	8	Evde temizliğinin önemini bilir. Güvenlik ve koruma Önlemlerini alır	Çocuklar için yer düzenleme biçimlerini uygular. Çocuklar için güvenlik kurallarını uygular. Oda temizlik tekniklerini uygular. Oyuncak koruma tekniklerini uygular.
		Genel İhtiyaçları düşünerek odayı düzenli tutar	7		
45	Bebek Koruma	0-3 yaş çocukların bakımı yapar	22	Özel hizmet standartlarına atıfta bulunarak sosyal ve eğitim yardım unsurlarını bilir. Kişisel temizlik unsurlarını bilir. İlk yardım ve canlandırma kurallarını bilir. Çocuk psikolojisinin Unsurlarını bilir. İlk yardım kurallarını bilir.	Çocuklarla Selamlaşma tekniklerini Uygular 0-3 yaş arasındaki çocuklar ile duygudaşlık ve sabır ile oyun oynamak için teknikler uygular. Çocuklara Yemek yapar. İlk yardım kurallarını uygular. 0-3 yaş arası çocuklara sabırla yemek yemeyi destekleyici teknikler uygular. 0-3 yaş çocuklara bakar ve temizlik kurallarına uyar. İlk yardım kurallarını uygular.
		Çocukların sosyalleşmelerini artırır	23		

**Kaynak:** A.e.

### 2.3.5. Turizm Sektörü Alanı N.E.T.WORK Projesi

Proje turizm sektörü ara eleman yetiştirmeyi hedefleyen eğitim programlarıyla ilgili olup İtalya, Fransa, Portekiz ve Slovenya arasında kurulan işbirliğiyle gerçekleştirilmiştir. AB Parlamentosu ve Komisyonun ECVET ile ilgili tavsiyeleri doğrultusunda şu amaçlara ulaşmak için gerçekleştirilmiştir.

- Ulusal ve Avrupa işbirliğini katılımcı ülkelerdeki diploma ve yeterlilikten sorumlu kurumlarla arttırmak,
- Bireyin başka ülkede elde ettiği Ö.Ç'nı dikkate alarak transferiyle ilgili bir yaklaşım geliştirmek,
- Tüm ortak ülkeler için öğrenim yollarında elde edilen yeterlilikleri birbiriyle uyumlu ve ölçülebilir modüller ile doğrulamak ve tanımlamak,
- Avrupa Yeterlilik Çerçevesi seviyelerine uygun yeterlilikleri test etmek ve elde edilen Ö.Ç'nı yaygın, örgün ve serbest öğrenme yoluyla transferi, biriktirilmesi ve doğrulanmasını sağlamak,
- Mesleki eğitim veren kurumları için farklı ülkelerde elde edilen Ö.Ç'nın kolaylıkla karşılaştırılması, taşınması ve tanınmasına olanak tanıyacak bir araç geliştirmek,
- Genel kurallar ve sözleşmelerle sağlayıcılar arasında iletişimi teşvik etmek ve çerçeve bir yöntem tasarlamak,
- Proje ortağı ülkeler arasında ortaklığı geliştirmek için araçlar üretmektir.

Tablo 2.19'de ortak ülkeler arasında AB tavsiyelerine uygun turizm sektörü resepsiyon elemanı eğitimine harcanan süre ve bunun karşılığı atanan ECVET kredi puanları ve diğer tabloda proje ortağı ülkelerde her bir ülkede modüller için belirlenen kredi puanları görülmektedir.<sup>35</sup>

---

<sup>35</sup> N.E.T WORK Project, "Descriptive Outline of Credits Points", (Çevrimiçi) [http://www.ecvet-projects.eu/Documents/NETWORK\\_credit\\_points\\_outline\\_LO\\_evaluation\\_guidelines.pdf](http://www.ecvet-projects.eu/Documents/NETWORK_credit_points_outline_LO_evaluation_guidelines.pdf), 11Ağustos 2017.

**Tablo 2.19:** Eğitime Harcanan Süre ve Atanan ECVET Kredileri  
( N.E.T WORK Projesi )

	Toplam Eğitim Süresi* (Saat)	Atanan Kredi	Okulda Eğitime Harcanan Süre (Saat)	Atanan ECVET Kredisi
Fransa	1000	60	500	30
İtalya	660	40	400	25
Portekiz	350	25	350	25
Slovenya	4800	240	1500	75

\*:Ev ödevi, Grup Çalışması, Boş zamanlarda Yapılanlar Dâhil  
Kaynak: A.e.

N.E.T.WORK projesinde verilen eğitim sonucu kazanılan Ö.Ç'na ECVET kredisi atanması için iki farklı yöntem oluşturulması önerilmiştir. Bu yöntemler şunlardır:

- Farklı ülkelerdeki farklı eğitim yollarından elde edilen kazanımların ECVET kredi puanının belirlenen modüller yoluyla birleştirilmesi,
- Değerlendirilmiş bireysel öğrenim yolu modüllerinin kredi puanının tanımlanmasıdır.

Projenin birinci koşulunun ECVET için hâlihazırda Avrupa Komisyonu tarafından tanımlanmış yöntem ve göstergelere uyulması gerektiği göz önüne alınmıştır. AB'nin önerileri doğrultusunda hareket edilerek aşağıdaki tablo oluşturulmuştur. Eğitim yoluyla kazanılacak kredinin hesabı her bir ülkede tavsiye edilen formüle göre yapılmıştır. Bir yıl altmış ECVET kredisidir. Burada verilen eğitimin süresi 800-1200 saattir.

Bu projedeki örnek uygulama turizm işletmelerinde çalışan resepsiyon elemanı için belirlenen modüller ve bu modüllerin ülke uzmanları tarafından kendi ülkelerinde verilen eğitime göre birer ağırlık vermesidir. Tablo 2.20'de proje ortağı ülkelerde modüller için belirlenen kredi puanları gösterilmiştir.

**Tablo 2.20: Ülkelerde Modüller İçin Belirlenen Kredileri**

<b>MODÜLLER</b>	<b>FRANSA</b>		<b>İTALYA</b>		<b>PORTEKİZ</b>		<b>SLOVENYA</b>	
	Eğitim Ağırlığı %	Kredi	Eğitim Ağırlığı %	Kredi	Eğitim Ağırlığı %	Kredi	Eğitim Ağırlığı %	Kredi
<b>Modül 1.</b> Resepsiyon İşleri	<b>10</b>	<b>3</b>	<b>30</b>	<b>7,5</b>	<b>25</b>	<b>6,25</b>	<b>25</b>	<b>18,85</b>
<b>Modül 2.</b> Müşterileri servis ve hizmetlerle ilgili bilgilendirme	<b>30</b>	<b>9</b>	<b>20</b>	<b>5</b>	<b>10</b>	<b>2,5</b>	<b>20</b>	<b>15</b>
<b>Modül 3.</b> Diğer Bölümlerle işbirliği ve iletişim	<b>10</b>	<b>3</b>	<b>15</b>	<b>3,75</b>	<b>20</b>	<b>5</b>	<b>20</b>	<b>15</b>
<b>Modül 4.</b> Çalışan ve kendisiyle ilgili işlerde uygun yol seçimi	<b>20</b>	<b>6</b>	<b>20</b>	<b>5</b>	<b>25</b>	<b>6.25</b>	<b>20</b>	<b>15</b>
<b>Modül 5.</b> Finansal ve Ticari İşleri Yürütmek	<b>30</b>	<b>9</b>	<b>15</b>	<b>3,75</b>	<b>20</b>	<b>5</b>	<b>15</b>	<b>11,25</b>
<b>TOPLAM</b>	<b>100</b>	<b>30</b>	<b>100</b>	<b>25</b>	<b>100</b>	<b>25</b>	<b>100</b>	<b>75</b>

Kaynak: A.e.



## ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

### AVRUPA BİRLİĞİ MESLEKİ EĞİTİMİNDE KREDİ TRANSFER SİSTEMİ

#### 3.1. ECVET Kavramsal Çerçeve

ECVET (European Credit System for Vocational Education and Training) mesleki eğitimde kredi transfer sistemi, Avrupa Birliği üye ve aday ülkeleri arasında mesleki eğitimde iş birliğini artırmak, şeffaflığı, kıyaslanabilirliği, transfer edilebilirliği, farklı ülkeler arasında farklı seviyelerdeki niteliklerin ve yeterliklerin tanınmasını teşvik eden bir kredi transfer sistemidir.<sup>1</sup>

ECVET'in temel amaçları bireylerin kazandıkları öğrenimlerini kabul etmek ve tanımak, bu kazanımların kullanımını gerçekleştirmek, kişinin niteliklerini yükseltmek, bir kredi sistemiyle bu gelişmeye yardımcı olmaktır. ECVET uluslararası hareketliliğin Ö.Ç'na dayalı olarak mesleki eğitimde tanınmasını ülke sınırlarına bağlı olmaksızın kolaylaştırmayı hedefler.

ECVET mesleki eğitimde hareketliliği arttıracak ve destekleyecek bir araçtır. ECVET ayrıca eğitim alanların kariyerlerini destekleyen ve öğrenimleri boyunca farklı ülkeler, kültürler ve eğitimlerle tanınmış, mesleki yeterliliklerini biriktiren ve transfer edebilen bir sistem demektir. Daha geniş anlamda ECVET, Avrupalıların istihdamını arttıran ve HBÖ'nin teşvik edilmesine katkıda bulunan kredi transfer sistemidir. ECVET eğitim sistemleri ve sağlayıcıları arasında karşılıklı güven, şeffaflık ve bunlara ilaveten daha etkin yaygın ve serbest öğrenmenin tanınmasını sağlar. ECVET, mesleki eğitimde farklı gruplardan öğrencilere esnek öğrenim yollarıyla tüm öğrenimlerinin tanınmasını sağlayarak mesleki eğitimin daha cazip hâle getirilmesini sağlar. Böylece düşük vasıflı kişilere sağladığı meslek edinme ve geçmiş becerilerinin tanınmasıyla sosyal dışlanmanın azaltılması ve istihdamın artırılmasına katkıda bulunacaktır.<sup>2</sup>

<sup>1</sup> CEDEFOP, **The development of ECVET in Europe**, Luxembourg, Publication Office of the EU 2010, p.10.

<sup>2</sup> CEDEFOP, **ECVET in Europe: Monitoring Report 2015**, Luxembourg, Publication Office of the EU, 2016, p.11.

ECVET mesleki eğitimde Avrupa 2020 hedefleri için eğitimde kullanılan sınır ötesi iş birliğini arttıran stratejik çerçevenin güçlü bir aracıdır. Bu araç yetişkin ve genç öğrenenler için niteliklerin taşınabilir ve Ö.Ç'nin transfer edilebilir olmasını sağlar. ECVET, yetişkinler ve genç öğrenenler için Avrupa'da UYÇ'nin geliştirilmesi ve doğrulama mekanizmalarından faydalanır. 2009 yılında Avrupa Komisyonu üye devletleri ECVET'i kademeli olarak uygulamaya almaya davet etmiştir. ECVET'in uygulama aşamaları 2012 yılına kadar hazırlık, kısa vadede kademeli uygulama; 2014 yılında Avrupa çapında değerlendirme; uzun vadede ise Avrupa Yeterlilik Çerçevesi'nde mesleki eğitimde tamamen uygulamayı içerir.<sup>3</sup>

Şekil 3.1: ECVET'in Yıllar İçinde Kısmi Uygulanması



**Kaynak:** CEDEFOP, *Necessary Conditions for ECVET Implementation*, Luxembourg, Publication Office of the EU, 2012, p.5.

Yukarıdaki şekilde gösterildiği üzere ECVET 2012-2014 yılları olarak belirlenen test ve uygulama sürecinde üye ülkeler tarafından test edilmiştir. Komisyon, CEDEFOP ve ECVET yararlanıcı grupları mevcut durumu ve uygulama sürecini içeren bir liste hakkında görüş birliğine varmışlardır. ECVET'in uygulanması için mevcut durumlar ve zorunlu yapılması gerekenler liste hâlinde düzenlenmiş olup, bu liste CEDEFOP 2011 ECVET İzleme Raporu'nda üye ülkelere sunulmuştur.

Komisyon tarafından tavsiye edilen ECVET önerisinin kabulünden bu yana Avrupa ve ülkeler düzeyinde mesleki eğitim paydaşları ECVET için zemin hazırlamaktadırlar. Bu durum MTE paydaşlarının ihtiyaçlarının karşılanması için önemli bir adımdır. ECVET'in uygulanması mesleki nitelikler sisteminin

<sup>3</sup> CEDEFOP, a.g.e.,p. 6.

geliştirilmesi için gereklidir; fakat bu süreç oldukça karmaşık ve zordur. Özellikle MTE'in bütçe ile ilgili kısıtları nedeniyle uygulama sürecinde paylaşılan ortak stratejileri ve ECVET'i sahiplenmeye güçlü bir şekilde ihtiyaç vardır. ECVET'in başarısı için ülkeler ve Avrupa seviyesinde potansiyel yararlanıcıların ECVET ve faydaları hakkında farkındalıkları geliştirilmeli ve uygulamada tüm taraflar bilgilendirilmelidir. Ayrıca ECVET'in başarısı tarafların birbiriyle ve mevcut durumla ilgili bilgi paylaşımına bağlı olup uygulamada geliştirilecek stratejiler için gereklidir.

### **3.1.1. Avrupa Birliği Mesleki Eğitim Araçları**

#### **3.1.1.1. Beceri ve Yeterlilikleri İfade Aracı (EUROPASS)**

EUROPASS bireylerin uygun eğitim ve iş alanı ararken beceri ve yeterliliklerini etkin şekilde ifade etmelerine yardımcı olmak amacıyla geliştirilmiş bir araçtır. İşverenlerin, bireylerin sahip olduğu beceri ve nitelikleri anlamalarına yardımcı olur. Bunun yanında mesleki eğitim sağlayıcı ve otoritelerinin öğretim programları içeriğini tanımlamalarına ve ifade etmelerine katkı sağlar. Ayrıca EUROPASS Avrupa vatandaşı bireylerin iş aramalarına veya eğitim ve öğretim imkânlarına kaydolmalarına, beceri ve niteliklerinin işverenler tarafından anlaşılmasına ve tanınmasına, Avrupa'da herhangi bir yerde yaşamalarına ve çalışmalarına yardım edecek şekilde tasarlanmış bir araçtır.

Bireylerin beceri ve niteliklerini Avrupa'da daha açık ve kolayca anlaşılır hâle getirmek için aşağıda detayları verilen beş belge oluşturulmuştur:

- **EUROPASS CV Belgesi:** Bireylerin becerilerini ve niteliklerini etkin ve açık şekilde sunması için yardımcı olacak bir özgeçmiş formudur. Çevrimiçi olarak doldurulabilmektedir.
- **Dil Pasaportu Belgesi:** Bireylerin yabancı dil becerileri ve niteliklerini göstermek amacıyla kullanılan öz değerlendirme aracıdır.
- **EUROPASS Hareketlilik Belgesi:** Bireylerin başka bir Avrupa ülkesinde elde ettikleri bilgi, beceri ve niteliklerin kayıt altına alınmasını sağlar.

- **Sertifika Eki Belgesi:** Mesleki eğitim sertifikasına sahip olan kişilerin elde ettikleri bilgi, beceri ve niteliklerin daha iyi anlaşılmasını sağlar. Bir sertifika eki belgesi hareketlilik faaliyeti sonunda yetkili kurumlar tarafından verilir.
- **EUROPASS Diploma Eki Belgesi:** Yükseköğrenim yeterliliklerinin daha kolay anlaşılmasını sağlamak amacıyla yükseköğrenim diplomalarıyla birlikte verilir.

Bu belgelerden hareketlilik, sertifika, diploma eki belgeleri mesleki eğitim sağlayan veya organize eden ev sahibi kurum tarafından sağlanır. Her AB ülkesinde bir ulusal EUROPASS merkezi, EUROPASS belgeleri ile ilgili tüm faaliyetleri koordine eder. Bu merkez EUROPASS'ı kullanmak veya EUROPASS hakkında daha fazla bilgi edinmek isteyen tüm kişi veya kurumlar için ilk irtibat noktasıdır. Türkiye Ulusal EUROPASS Merkezi, MYK'dır. Türkiye Ulusal EUROPASS Merkezi, EUROPASS belgelerinin yönetimini koordine etmek ve EUROPASS'ı tanıtmak ile görevlidir.<sup>4</sup>

### 3.1.1.2. Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi

AYÇ farklı ülke ve sistemlerdeki yeterliliklerin daha anlaşılır ve açık olmalarını sağlamak için karşılaştırma aracıdır. Çeşitli ülkelerdeki UYÇ'leri ve sistemlerinin birbiriyle bağlantısını sağlayan Ortak Avrupa Referans Çerçevesi'dir. HBÖ bireylerin ülkeler arası hareketliliğini teşvik eder. Sistemdeki temel hedef, farklı ulusal veya sektörel yeterlilikler için ortak referans noktası oluşturmak ve bunun yanı sıra eğitim ve öğretimde öğrenciler arasında iletişimi kolaylaştırmaktır. Böylece ulusal ve sektörel seviyede yeterlilik çerçevelerinin ve sistemlerinin birbiriyle ilişkili olmaları sağlanarak vatandaşların sahip oldukları yeterliliklerin aktarılmasını ve tanınmasını kolaylaştırmaktır.<sup>5</sup>

Avrupa Komisyonu, üye ülkeler arasında birçok alanda olduğu gibi mesleki yeterlilikler alanında da standartlaşmayı ve üye ülkeler arasındaki mesleki yeterlilik seviyelerini tek çatı altında toplamayı hedeflemektedir. AYÇ'nin tarifine göre bir

<sup>4</sup> Europass, "Europass Dökümanları", (Çevrimiçi) <https://www.europass.gov.tr/europass-dokumanlari>, 15 Ocak 2017.

<sup>5</sup> Pınar Tamer Gözübüyük, "Yaşam Boyu Öğrenme İçin Ulusal Yeterlilikler Çerçevesi", Eskişehir Anadolu Üniversitesi, **Uluslararası Eğitim Programları Bildirisi**, Cilt: III, Sayı: 5, 2013, s. 44.

meslek alanında yetkinlik, yetkili bir otorite tarafından bireyin öğrenme kazanımlarını belirli standartlara göre edindiğinin belirlenmesi hâlinde elde edilen, bir değerlendirme ve geçerlilik kazandırma – doğrulama – sürecinin resmi çıktısıdır.

Ülkelerin mesleki eğitim alanında UYÇ'nin uygulanmaya başlanması, UYÇ'leri arasında karşılaştırma yapılması, birbirleriyle ilişkilendirilmesi gereksinimini ortaya çıkarmıştır. Bu doğrultuda UYÇ'nin karşılaştırılmasını kolaylaştırmak ve UYÇ'ler arasında bağlantı kurmak için “Üst Çerçeveler” geliştirilmiştir. Avrupa'da uluslararası referanslama sistemleri kapsamında, HBÖ için “Avrupa Yeterlilik Çerçevesi”<sup>6</sup> ve “Avrupa Yükseköğretim Alanı Yeterlilikler Çerçevesi”<sup>7</sup> olmak üzere iki üst çerçeve bulunmaktadır.

HBÖ için AYÇ, yeterliliklerin anlaşılması ve karşılaştırılması için geliştirilen HBÖ politika aracıdır. AYÇ; yeterliliklerin işverenler, bireyler ve kurumlar tarafından daha iyi anlaşılmasını sağlayarak çalışanların ve öğrenenlerin yeterliliklerini diğer bir ülkede kullanabilmesinin yolunu açmakta, ülkelerin yeterlilik sistemlerinin birbirleriyle bağlantısını sağlayan ortak karşılaştırma aracı işlevi görmektedir.<sup>8</sup>

Bireyin Ö.Ç'nı değerlendirilip eğitim ve öğrenimindeki bir sonraki düzeye devamını sağlayacak, örgün (formal), yaygın (nonformal) ve serbest (informal) her türlü ilk, orta ve yükseköğretim düzeylerinde, akademik ve mesleki eğitimi; çıraklık eğitimi sonunda elde edilen yeterlilikleri de içine alacak biçimde tasarlanmış olan bu çerçeve, Avrupa Birliği'nin “Eğitim ve Öğretim 2010” programına dahil olan ve Türkiye'nin de aralarında bulunduğu Avrupa Birliği üyesi, Avrupa Birliği üdayı ve Avrupa Ekonomik Alanı üyesi 32 ülkenin görüşleri alınarak sonuçlandırılmıştır. Şekil 3.2'de Avrupa Yeterlilik Çerçevesi'nin bileşenleri olan örgün, yaygın ve serbest öğrenmeyle elde edilen Ö.Ç gösterilmiştir.

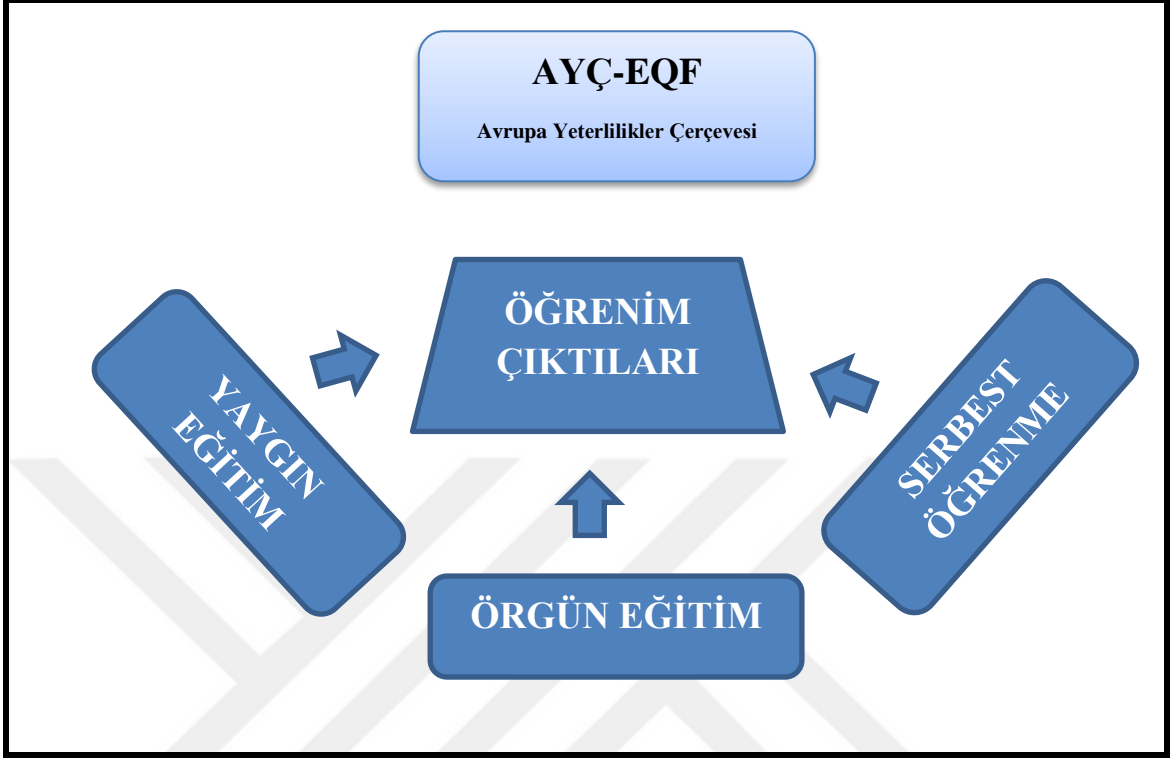
---

<sup>6</sup> European Parliament, “Establishment of the European Qualifications Framework for LLP,” **Official Journal of the EU**, April 2008, p. 1-2.

<sup>7</sup> European Higher Education, “EU Higher Education Area and Bologna Process”,(Çevrimiçi) <http://www.ehea.info>, 16 Ocak 2017.

<sup>8</sup> MYK, “AYÇ”,(Çevrimiçi) <http://myk.gov.tr/index.php/tr/avrupa-yeterlilikler-cercevesi>, 17 Ocak 2017.

**Şekil 3.2:** Avrupa Yeterlilik Çerçevesi Bileşenleri



**Kaynak:** Jens Bjornavold, *Towards a European Qualifications Framework for LLL*, Vienna, EU Commission/CEDEFOP, 2005, s. 11.

Avrupa Yeterlilik Çerçevesi, Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Konseyi tarafından 23 Nisan 2008 tarihinde 2008/C 111/01 sayılı tavsiye kararıyla kabul edilmiştir. Avrupa Yeterlilik Çerçevesi Avrupa'daki yeterliliklerin şeffaflığının sağlanması, yeterliliklerin farklı ülkeler arasında taşınmasının teşvik edilmesi, yeterliliklerin tanınması ve farklı UYÇ'ler arasında karşılaştırmanın yapılabilmesi için bir üst-çerçeve görevi görmektedir. Avrupa Yeterlilik Çerçevesi'nin temelini; bilgi, beceri ve yetkinliklerin tanımlandığı sekiz seviye oluşturmaktadır. Avrupa Yeterlilik Çerçevesi, hayat boyu öğrenim sisteminde öğrenimin her kademesine yönelik Ö.Ç'nin kapsadığı bilgi, beceri ve yetkinliklere göre sekiz seviyede tanımlanmıştır. Tablo 3.1'de AYÇ seviye tanımlayıcıları gösterilmiştir.<sup>9</sup>

<sup>9</sup> YÖK, "Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi", (Çevrimiçi) <http://tyyc.yok.gov.tr/?pid=11>, 18 Ocak 2017.

**Tablo 3.1: Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi Seviye Tanımlayıcıları**

<b>1. SEVİYE</b>	<b>BİLGİ</b>	Temel genel bilgi
	<b>BECERİ</b>	Basit görevleri yerine getirmek için gerekli temel beceriler
	<b>YETKİNLİK</b>	Yapılandırılmış ortamlarda doğrudan gözetim altında çalışmak veya öğrenmek
<b>2. SEVİYE</b>	<b>BİLGİ</b>	Bir çalışma veya öğrenme alanına ilişkin temel olgusal bilgi
	<b>BECERİ</b>	Basit kuralları ve araçları kullanarak alışıla gelmiş (rutin) sorunları çözmek ve görevleri yerine getirmek amacıyla gerekli bilgiyi kullanmak için ihtiyaç duyulan temel bilişsel ve uygulamalı beceriler
	<b>YETKİNLİK</b>	Bir miktar bağımsız olarak gözetim altında çalışmak veya öğrenmek
<b>3. SEVİYE</b>	<b>BİLGİ</b>	Bir çalışma veya öğrenme alanında yer alan olgulara, ilkelere, süreçlere ve genel kavramlara ilişkin bilgi
	<b>BECERİ</b>	Bir çalışma veya öğrenme alanında temel yöntemler, araçlar, gereçler ile bilgiyi seçerek ve uygulayarak sorunları çözmek ve görevleri tamamlamak için gerekli bilişsel ve uygulamalı beceriler dizisi
	<b>YETKİNLİK</b>	Çalışma veya öğrenmeye ilişkin görevlerin gerçekleştirilmesi için sorumluluk almak. Sorunların çözümünde mevcut koşullara göre davranışlarını uyarlamak.
<b>4. SEVİYE</b>	<b>BİLGİ</b>	Bir çalışma veya öğrenme alanında geniş kapsamlı teorik (kuramsal) ve olgusal bilgi
	<b>BECERİ</b>	Bir çalışma veya öğrenme alanındaki belirli sorunlara çözüm üretmek için gerekli bilişsel ve uygulamalı beceriler dizisi
	<b>YETKİNLİK</b>	Genellikle öngörülebilir ancak değişikliğe tabi çalışma veya öğrenme ortamlarında yönergeler doğrultusunda kendi kendini yönetmek. Çalışma veya öğrenme faaliyetlerini değerlendirmek ve geliştirmek için bir miktar sorumluluk alarak başkalarının gerçekleştirdiği alışıl gelmiş (rutin) işleri denetlemek.
<b>5. SEVİYE</b>	<b>BİLGİ</b>	Bir çalışma veya öğrenme alanında geniş kapsamlı, özelleşmiş, olgusal ve teorik (kuramsal) bilgi; söz konusu bilginin sınırları hakkında farkındalık
	<b>BECERİ</b>	Soyut sorunlara yaratıcı çözümler geliştirmek için gerekli olan geniş kapsamlı bilişsel ve uygulamalı beceriler dizisi
	<b>YETKİNLİK</b>	Öngörülemeyen değişikliklerin var olduğu çalışma veya öğrenme faaliyetlerine ilişkin ortamlarda yönetim ve gözetim sergilemek. Kendisinin ve başkalarının performansını değerlendirmek ve geliştirmek.
<b>6. SEVİYE</b>	<b>BİLGİ</b>	Bir çalışma veya öğrenme alanında teori (kuram) ve ilkeleri eleştirel bir yaklaşımla anlamayı içeren ileri düzeyde bilgi
	<b>BECERİ</b>	Özelleşmiş bir çalışma veya öğrenme alanında karşılaşılan karmaşık ve öngörülemeyen sorunları çözmek için gerekli ileri düzey becerileri uzmanlık ve gelişim göstererek sergilemek.
	<b>YETKİNLİK</b>	Öngörülemeyen çalışma veya öğrenme ortamlarında karar vermek için sorumluluk alarak karmaşık teknik ve mesleki

		faaliyetleri veya projeleri yönetmek. Bireylerin veya grupların mesleki gelişimini yönetmek için sorumluluk almak.
7. SEVİYE	<b>BİLGİ</b>	Bir kısmı bir çalışma veya öğrenme alanında önde gelen bilgiler olan ve özgün düşünce ve/veya araştırmalara temel teşkil eden oldukça özelleşmiş bilgi. Bir alandaki ve farklı alanlar arasındaki etkileşime ilişkin bilgiye yönelik konularda eleştirel farkındalık.
	<b>BECERİ</b>	Yeni bilgi ve işlemler geliştirmek ve farklı alanlara ait bilgileri bütünleştirmek amacıyla yürütülen araştırma ve geliştirme faaliyetleri için gerekli özelleşmiş sorun çözme becerileri
	<b>YETKİNLİK</b>	Karmaşık öngörülemeyen ve yeni stratejik yaklaşımlar gerektiren çalışma veya öğrenme ortamlarını yönetmek ve dönüştürmek. Mesleki bilgi ve uygulamalara katkıda bulunmak için ve/veya çalışma gruplarının stratejik performanslarını değerlendirmek için sorumluluk almak.
8. SEVİYE	<b>BİLGİ</b>	Bir çalışma veya öğrenme alanının en ileri ucunda ve farklı alanlar arasındaki ara yüzde yer alan bilgi
	<b>BECERİ</b>	Araştırma ve geliştirme faaliyetlerinde karşılaşılan önemli problemleri çözmek ve mevcut bilgi ile mesleki uygulamaları genişletmek ve yeniden tanımlamak için gerekli sentez ve değerlendirmeleri içeren özelleşmiş ve en ileri düzeydeki beceri ve teknikler
	<b>YETKİNLİK</b>	Önemli ölçüde yetki, yenilik, bağımsızlık, bilimsel ve mesleki bütünlük sergilemek. Araştırma içeren çalışma veya öğrenme ortamlarında ön planda olan yeni düşüncelerin veya süreçlerin gelişimini sağlamak için sürekli bağlılık sergilemek.

**Kaynak:** MYK, “AYÇ Seviye Tanımlayıcıları”,(Çevrimiçi)

[https://www.myk.gov.tr/images/articles/AYC/pdf/AYCSeviyeTanimlayicilari\(tr\).pdf](https://www.myk.gov.tr/images/articles/AYC/pdf/AYCSeviyeTanimlayicilari(tr).pdf),03Ağustos 2017.

Avrupa Yeterlilik Çerçevesi tavsiye kararına katılım sağlayan 36 ülke, UYÇ’ni Avrupa Yeterlilik Çerçevesi ile ilişkilendirmeyi ve tavsiye kararında sunulan uygulama takvimine uymayı taahhüt etmiştir. Ayrıca bu ülkeler, UYÇ ile Avrupa Yeterlilik Çerçevesi arasındaki ilişkileri koordine edecek ulusal koordinasyon noktaları belirlemiştir. Türkiye’nin AYÇ Ulusal Koordinasyon noktası olan Meslekî Yeterlilik Kurumu, 2008 yılı Aralık ayından itibaren “AYÇ Danışma Grubunda” Türkiye’yi temsil etmektedir. 39 ülke Avrupa Yeterlilik Çerçevesi konusunda iş birliği yapmaktadırlar.

Bolonya Süreci, 49 ülkede karşılaştırılabilir, rekabetçi ve şeffaf bir yükseköğretim alanı oluşturmak için sürekli iyileştirilen, dinamik ve ortak bir anlayışa dayalı süreçlerin geliştirilmesini amaçlamaktadır. Bolonya Süreci’ndeki temel girişimlerden biri, Avrupa Yeterlilik Alanı ve Çerçevesi’nin geliştirilmesi ve hayata geçirilmesidir. Türkiye’de Bolonya Süreci kapsamındaki çalışmalar



Yükseköğretim Kurulu (YÖK) sorumluluğunda yürütülmektedir. Her iki üst çerçevenin ortak yanı “Öğrenme Kazanımlarına” dayalı olmaları ve seviyelerden oluşmalarıdır.<sup>10</sup>

### **3.1.1.2.1. Avrupa Yeterlilikler Çerçevesinde Mevcut Durum**

Yeterlilikler, bireylerin iş bulmaları için artan öneme sahiptir ve kariyer yapmaları için gereklidir. Avrupa’da hızla gelişen Ulusal Yeterlilikler Çerçevesi’nin değişen etkileriyle yeterlilikler sıralanır ve sınıflandırılır. Hâlihazırda Türkiye’nin de içinde yer aldığı 39 ülke; Avrupa Birliği üyesi 28 ülkenin yanında Arnavutluk, Bosna Hersek, Makedonya, İzlanda, Kosova, Linkenştayn, Karadağ, Norveç, Sırbistan ve İsviçre Avrupa Yeterlilik Çerçevesi üzerinde iş birliğini sürdürmektedirler. Bugüne kadar 39 ülkeye ait 43 UYÇ belirlenmiş ve yayınlanmıştır. Mesleki eğitim ve yeterlilikler sistemi birçok ülkede birbiriyle entegre olmaktadır ve bu durumun etkileri politikalar ve uygulamalarda yavaş yavaş hissedilmektedir. Tüm ulusal çerçeveler yeterliliklerin şeffaflığını, özellikle Ö.Ç’ni kullanarak arttırmayı hedeflemesine karşın bazı ülkeler doğrudan reformları destekleyerek bireylerin HBÖ belgelerini ve eğitimle iş piyasası uyumunu gerçekleştirmişlerdir.<sup>11</sup>

Bunlara ilaveten İtalya’da İtalya bölgesel yeterliliklerin ulusal çerçevesini içeren yeterlilikler raportörü belirlenmiştir. İspanya HBÖ’de UYÇ’ni tamamlamak üzeredir. AYÇ iş birliğine son iki yılda dahil olan Arnavutluk, Bosna Hersek ve Sırbistan yasal uyumları sağlamak ve UYÇ’ni düzenlemek için çalışmalarına devam etmektedir. Altı ülke hâlâ UYÇ’nin yasal uyumu ve tasarımı için çalışmaktadır. AYÇ’de 2008 yılında iş birliğine başlayan İspanya, İtalya ve Finlandiya’nın UYÇ’ni 2017 başlarında uyumlaştırmaları beklenmektedir. 32 ülke çerçevelerini resmen uyumlaştırmışlardır. Politik ve yasal uyum Mart 2016’da Avusturya’da, Ocak 2016’da Polonya’da ve Ekim 2015’de İsveç’te tamamlanmıştır. Resmi uyumun gerçekleştiği ve UYÇ’nin uygulandığı ülkeler uygulama aşamasına geçmiştir.

<sup>10</sup> MYK, “TYÇ”, (Çevrimiçi) <https://www.myk.gov.tr/index.php/tr/turkiye-yeterlilikler-cercevesi>, 18 Ocak 2017.

<sup>11</sup> CEDEFOP, “Qualification Frameworks in Europe”, (Çevrimiçi) <http://www.cedefop.europa.eu/en/publications-and-resources/publications/9117>, 17 Ocak 2017.

Birçok ülkede yeterlilikler geleneksel olarak öğrenim girdilerine göre kapalı veya açık şekilde belgeyi veren kurum ve eğitim süresine göre sıralanmıştır. UYÇ bu yaklaşımı Ö.Ç'ni tanımlayarak yeterlilik seviyesini ana prensip olarak değiştirmektedir. UYÇ'den AYÇ'ye bağlayarak bireylerin ve işverenlerin elde ettikleri yeterlilikleri kendi ülkesi veya başka ülkede karşılaştırılmaları mümkün hâle gelecektir. Hangi yeterliliğin anlamının ne olduğu, yeterlikler hakkında daha fazla şeffaflık, bireylerin ve işverenlerin eğitimini ve istihdamını daha fazla kolaylaştıracaktır. Ulusal Yeterlilikler Çerçevesi ve AYÇ genel görünümü Tablo 3.2'de gösterilmiştir.

**Tablo 3.2:** Ulusal Yeterlilikler Çerçevesi ve AYÇ Genel Görünümü

#### **Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi**

AYÇ farklı yeterlilik sistemleri ve seviyeleri arasında dönüştürme aracı olarak ortak bir referans çerçevesi oluşturur. AYÇ tüm seviye ve tipteki yeterliliklerini (Genel, Mesleki Eğitim ve Yükseköğretim) gösterir. AYÇ'nin HBÖ'yi desteklediği 2008 yılında kabul edildi.

#### **Ulusal Yeterlilikler Çerçevesi**

UYÇ yeterlilikleri Ö.Ç temelli seviyeler grubu olarak sınıflandırılır. UYÇ seviyeleri sertifika veya diploma sahibinden beklenen bilgi düzeyini ve uygulama becerisini yansıtır.

**Kaynak:** A.e., p. 2.

Son birkaç yıldır kaydedilen ilerleme, UYÇ'nin potansiyelini gerçekleştirmek için iyi bir temel oluşturmaktadır; ancak politika yapıcılar ve uzmanlar sınırlı bir çevrenin ötesinde görünür olmalıdırlar. AYÇ ve UYÇ'ler için şu adımların atılması kritik öneme sahiptir.<sup>12</sup>

- Ö.Ç temelli seviyeler insanlar tarafından görülebilmelidir. Sertifikalar ve yeterliklerdeki AYÇ ve UYÇ seviyelerinin görülmesi önemli bir adımdır.

<sup>12</sup> CEDEFOP, A.e., p. 1.

- UYÇ giderek ulusal yapılanma ve planlama araçları hâline gelmektedir. Bu UYÇ sistemlerinin yapılarını yansıtan veri tabanlarının ve rehberlik gereçlerinin üretilmesini gerektirir. Bu 2005 yılı öncesi yapılmış; ancak sonraki yıllar yapılmamıştır.
- UYÇ iş piyasasında daha görünür olmak zorundadır (Kariyer yollarının geliştirilmesine yardım etmek, iş yerinde çalışarak elde edilen tecrübeleri belgelemek ve sektörel bağlantıları sağlamak yoluyla).

UYÇ'ler Ö.Ç'nı kullanmasına rağmen diğer uygulamalarda öğrenim girdilerini kullanarak yeterlikleri tanır. Akademik Tanıma Merkezi (ENIC) ve NARIC bireyleri ve kurumları yükseköğretime ulaşmaları için desteklemektedir. UYÇ'ler arasındaki bağlantılar ve diğer yaklaşımlar netleştirilmeli ve güçlendirilmelidir. Bu hem nitel hem de nicel olarak UYÇ uygulamasının sistematik olarak izlenmesi ve değerlendirilmesi ihtiyacını göstermektedir. Yalnızca birkaç ülke mesleki yeterlilik sahipleri, takip sistemine sahiptir. İzole edilmiş bir girişim ana akım politika ve uygulamaları dışında ele alınırsa UYÇ başarısız olur. Eylül 2015'de yayınlanan Avrupa Direktifi mesleki nitelikler ve iş gücü piyasasındaki meslekler arasındaki ilişkileri ele alan da öğrenim girdilerine dayanmaktadır. Avrupa kurumları üye ülkeler arasında mesleki yeterliliklerin karşılıklı tanınmasını kolaylaştırmak için bu direktifi yayınlamıştır.<sup>13</sup>

### **3.1.1.3. Avrupa Mesleki Eğitim Kalite Güvencesi Sistemi**

Bilgi temelli ekonomi (Lizbon Avrupa Konseyi 2000), ekonomideki ve toplumdaki hızlı değişime cevaben mesleki eğitimde modernizasyonu ve devamlı gelişimi gerektirir. Bu sayede engelli insanları da kapsayan bir istihdam ve sosyal uyumu sağlar ve hayat boyu öğrenime erişimin gelişmesine neden olur. 2002 yılında Barselona'da düzenlenen Avrupa Konseyi'nde Avrupa eğitim sistemlerinin 2010'u referans alarak dünya kalitesinde düzenlenmesini hedeflenmesi kararı alınmıştır. Lizbon 2005-2008 büyüme ve istihdam için bütünleştirilmiş ana esasları, üye ülkelerin bilgi temelli ekonomi ve toplumun değişen ihtiyaçlarına cevaben düşük

---

<sup>13</sup> European Parliament, "On The Recognition Of Professional Qualifications", **Official Journal of the EU**, Directive 2005/36/EC, September 2005, p. 1.

maliyetli ve kolay ulaşılabilir HBÖ sistemlerini geliştirmelerini teşvik etmiştir. Eğitim sistemlerinin uyumu ve kapasite gelişimi mesleki eğitimin emek piyasası ile alakasını geliştirmek için zorunludur. Mesleki eğitim politikalarında belirtilen hedefler sosyal uyum ve rekabeti oluşturmak için ekonomik ve iş piyasası politikalarının bir bütünü olmalıdır.

Avrupa'daki hızlı sosyal, teknolojik ve ekonomik değişim sonucunda bir gereklilik hâlini alan HBÖ'nin hayata geçirilmesi, ülkeler arasındaki farklı seviyelerdeki mesleki eğitim kurumları arasında iletişim ve iş birliği eksikliği nedeniyle gün geçtikçe zorlaşmaktadır. Kalite Güvencesi Yöntemleri, herhangi bir mesleki eğitim ve öğretim kurumu tarafından ortaya konan kalitenin sağlanmasını ve geliştirilmesini amaç edinen belli politikalar, kurallar, kriterler, araçlar ve teyit edici enstrümanlar ve mekanizmalar bütünüdür. Ulusal Yeterlilik Sistemleri arasında kıyaslanabilirliği sağlayarak farklı ülke ve sistemlerde verilen yeterliliklerin anlaşılmasını kolaylaştıran, Avrupa Birliği tarafından kabul edilen referans çerçevedir. Türkiye'de konuyla ilgili yasal düzenleme 665 sayılı KHK ile 5544 sayılı Kanunda düzenleme ile yapılmıştır.

Mesleki eğitim kalite yönetimi ve iyileştirme sisteminin geliştirilmesi Avrupa çapında şu an 18 Haziran 2009 tarihli "Mesleki Eğitim ve Öğretimde EQAVET'in" kurulmasına ilişkin tavsiyenin uygulanmasına odaklanmaktadır. Bu tavsiye kararı kalite yönetimi sistemlerinin ve pratiklerinin sürekli iyileştirilmesine dolayısıyla nihayetinde mesleki eğitim sistemlerinin ve mesleki eğitim hizmetinin iyileştirilmesine yeni bir ivme kazandırmıştır. Avrupa Kalite Güvencesi Referans Çerçevesi kaliteye ilişkin sistematik bir yaklaşım ortaya koymaktadır. Ulusal mesleki eğitim ve öğretim sistemleri için EQAVET Çerçevesi kalite yönetim sistemlerinin daha yapılandırılmış bir şekilde uygulanması için dönüşüm aracı rolü oynayabilir.<sup>14</sup>

AB her alanda bazı standartlar gerektirir. Bugün nitelikli mesleki eğitimle donanımlı bireyler ülkelerinin ve ortak AB araçları, mesleki eğitim standartlarının gelişiminde önemli yer tutar. Bir örgütü kaliteye yönelik olarak yönetmek ve kontrol etmek için koordineli olarak yapılan faaliyetlere Mesleki Eğitimde Kalite Yönetim

<sup>14</sup> Türkiye Ulusal Ajansı, "Avrupa Kalite Güvencesi Referans Çerçevesi", (Çevrimiçi) <http://www.ua.gov.tr/programlar/erasmus-program%C4%B1/mesleki-e%C4%9Fitim-program%C4%B1/2007-2013-%C3%B6nemine-ait-bilgi-ve-belgeler/eqavet>, 13 Aralık 2016.

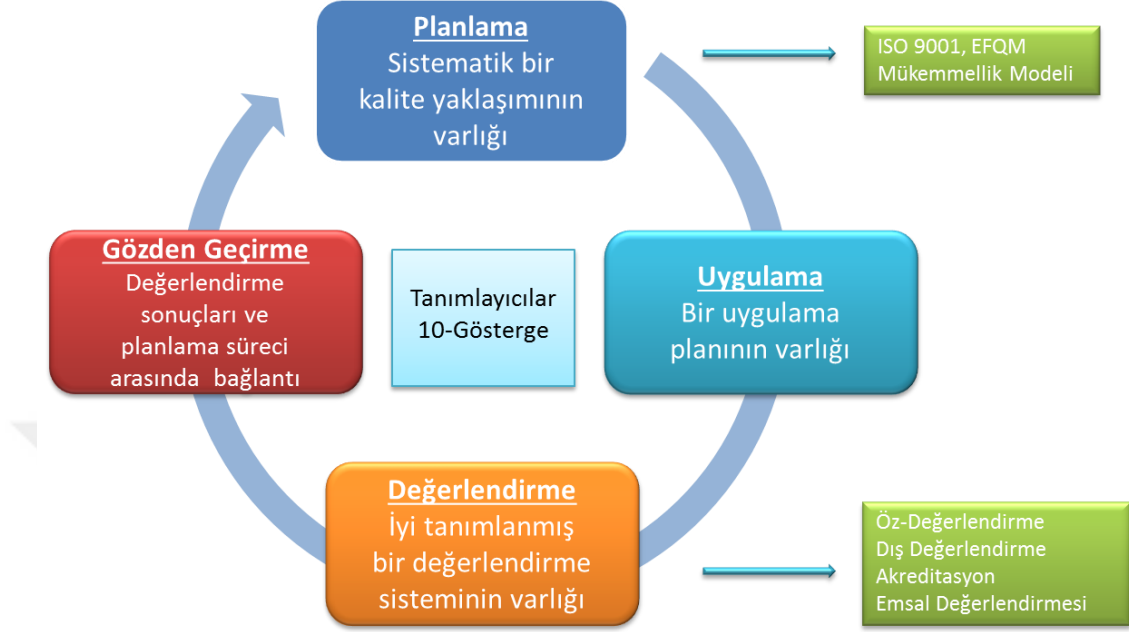
Sistemleri denir. Kaliteye dönük olarak yönetim ve kontrol genellikle kalite politikasını ve hedeflerini, kalite planlamasını, kalite kontrolünü, kalite güvencesini ve kalite iyileştirmelerini içerir. Toplumun hızla değişen ihtiyaçlarını, beklentilerini ve gereklerini karşılamak, memnuniyeti artırmak için eğitim-öğretim hizmetinin etkinliğinin ve etkililiğinin düzenli olarak verilere dayalı bir biçimde değerlendirilmesi, izlenmesi ve iyileştirilmesi zorunludur. İşte kalite yönetim sistemi bunu başarmak için bir araçtır. Komisyonun EQAVET tavsiyesi üye ülkelerin eğitim sistemlerinin modernizasyonuna, eğitimin verimliliğini kişilerin nitelikler olmadan ayrılmadığından emin olacak şekilde geliştirilmesine, eğitimin, istihdam ve mesleğin uluslararası ilişkilerinin geliştirilmesine, örgün, yaygın ve serbest eğitimler arasında köprü kurmaya ve elde edilen tecrübeler temelinde niteliklerin verilmesine katkıda bulunmalıdır.<sup>15</sup>

EQAVET Avrupa seviyesinde ve ulusal seviyede mesleki eğitim sisteminin kalite güvencesine sistematik bir yaklaşım geliştirmeyi amaçlayan kalite iyileştirme ve kalite güvence döngüsü üzerine inşa edilmiştir. EQAVET mesleki eğitim sistemlerinin kalitesine yönelik hem Avrupa hem de ulusal boyutta sistematik yaklaşım geliştirilmesini hedeflemektedir. Kalite döngüsünü takip etmek hem mesleki eğitim yönünden hem de yetişkin eğitimi yönünden yararlıdır. Döngünün tüm aşamalarında zorluklar karşımıza çıkmaktadır. Mesleki eğitim ve öğretimde EQAVET Kalite Döngüsü Şekil 3.3’de gösterilmiştir.

---

<sup>15</sup> CEDEFOP, **a.g.e.**, s.12.

**Şekil 3.3:** EQAVET Kalite Döngüsü



**Kaynak:** Türkiye Ulusal Ajansı, “HBÖ’de Kalite Güvencesi”, (Çevrimiçi) <http://www.ua.gov.tr/docs/leonardo-da-vinci/qalll-tavsiyeler-kitapçığı-.pdf?sfvrsn=0>, 10Aralık 2016.

#### 3.1.1.4. Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi

UYÇ güncel bir yaklaşım olarak MTE açısından ulusal anlamdaki yeterlilikleri değerlendirmek, kategorilere ayırmak ve gerektiğinde karşılaştırmakla birlikte ilerleyen süre zarfında bu süreci yeniden tasarlamak, farklı parçalarını bir araya getirmek ve bu süreçteki farklı sistemleri koordineli hâle getirmek adına kullanılmaktadır. UYÇ, bir ülkede mevcut olan yeterlilik sistemlerini bir araya getirmekte ve bu yeterlilik sistemlerinin birbirleri ile olan uyumluluk düzeylerini arttırırken, aynı zamanda, söz konusu yeterliliklerin kalite standartlarına dayalı olarak şeffaf ve anlaşılması kolay olmalarını, buna istinaden de eğitim alan bireylerin yeterliliklerinin birbirleri arasında etkileşimi olmasına çalışmaktadır. Mesleki eğitim alanında yeterlilik, herhangi bir mesleki eğitim derecesini başarı ile tamamlayan bir kişinin neleri bilebileceğini, neleri yapabileceğini ve nelere yetkin olacağını ifade eder.<sup>16</sup>

<sup>16</sup> MYK, A.e.

UYÇ, bir ülkede var olan yeterlilikleri tanımlamak, belirlenmiş ölçütlere göre sınıflandırmak ve karşılaştırmak için kullanılan, seviyelerden oluşan ilkeler ve kurallar bütünüdür. UYÇ, bir ülkede bulunan yeterlilik sistemlerini bütünleştirmekte ve yeterlilik sistemleri arasında eş güdümü sağlamakta; yeterliliklerin kalite standartları çerçevesinde daha şeffaf ve tanımlanabilir olmasını ve öğrenenlerin yeterlilikler arasında yatay ve dikey geçişi kolaylaştırmaktadır.

Dünyada ve Avrupa’da çeşitli ülkeler UYÇ geliştirmiş ve bu durum UYÇ arasında karşılaştırma yapılmasını ve UYÇ’nin birbirleriyle ilişkilendirilmesi gereksinimini ortaya çıkarmıştır. Bu doğrultuda UYÇ’lerin karşılaştırılmasını kolaylaştırmak ve UYÇ’leri arasında bağlantı kurmak için “Üst Çerçevesel” geliştirilmiştir. UYÇ kavramının genel ismiyken “Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi” (TYÇ) bu kavramın Türkiye’ye özel ismidir.

TYÇ; eğitim ve istihdam arasındaki ilişkinin güçlendirilmesi, yeterliliklerin kalite güvencesinin sağlanması, önceki öğrenmelerin tanınması, HBÖ desteklenmesi, nitelikli iş gücünün oluşmasına katkı sağlanması ve bireylerin hareketliliğinin kolaylaştırılmasına imkân sunmak üzere hazırlanmıştır.

TYÇ amacı; tüm öğrenme ortamlarında kazanılmış ve kalite güvencesi sağlanmış yeterliliklerin tanımlandığı, sınıflandırıldığı, yeterlilikler arasında geçiş ilişkilerinin belirlendiği ve HBÖ’nin desteklediği bütünleşmiş bir yapı sunmaktır.<sup>17</sup>

TYÇ, Türkiye’deki yeterliliklerin kategorilere ayrılmasına imkân veren, birleşik tek bir yapı olarak, kalite konusunda güvencesi bulunan ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim okullarının içerisinde bulunduğu bütün eğitim kurumları ve eğitim programları dahilinde elde edilen bütün yeterlilikleri içerisine alacak şekilde dizayn edilmiştir. TYÇ, MEB’nin görev alanı içerisine giren yeterlilikler, MYK’nın görev alanı içerisine giren yeterlilikler, YÖK’ün görev alanı içerisine giren yeterlilikler öncül olarak değerlendirildiğinde diğer birçok sorumlu kurumun üstlendiği görevler dâhilindeki yeterlilikleri de içerisinde barındırmaktadır. Türkiye’de yer alan iş ortamında, mevcut süreçte bulunan ve gelecekte ihtiyaç olması muhtemel birçok meslekî yeterlilik, TYÇ dâhilinde bulunacaktır.

---

<sup>17</sup> Türkiye Cumhuriyeti Resmi Gazete, “TYÇ”, **TYÇ Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik**, Sayı 29537, 19 Kasım 2015.

TYÇ, sekiz seviyeden oluşur. Her bir seviye, söz konusu seviyede yer alan yeterliliklerin ortak öğrenme kazanımlarını ifade eden bilgi, beceri ve yetkinlikten oluşan seviye tanımlayıcıları ile tanımlanır.<sup>18</sup>

TYÇ, MYK'nın koordinasyonunda MEB, YÖK ve MYK temsilcilerinden oluşan UYÇ Hazırlama Komisyonu ve sosyal tarafların da dâhil olduğu teknik çalışma grupları tarafından hazırlanmış ve ilgili tüm kurum ve kuruluşların, yerli ve uluslararası konu uzmanlarının görüş ve önerileri alınarak nihai şeklini almıştır. TYÇ'nin yürürlüğe konulması amacıyla bir tebliğ hazırlanmış ve 02.01.2016 tarih 29581 sayı ile yürürlüğe girmiştir. Bu Tebliğ, 21.9.2006 tarihli ve 5544 sayılı Meslekî Yeterlilik Kurumu Kanunu'nun 23/A maddesi ile 19.11.2015 tarihli ve 29537 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan, TYÇ'nin uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliği'n yirminci ve geçici birinci maddelerine dayanılarak hazırlanmıştır. Aşağıdaki tabloda TYÇ ve sorumlu kurumlar gösterilmiştir.

**Tablo 3.3: Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi ve Sorumlu Kurumlar**

8	Yükseköğretim Kurumları	Doktora Diploması (Doktora, Sanatta Yeterlilik/Doktora ve Tıpta Uzmanlık)		Meslekî Yeterlilik Kurumu	8. Seviye Meslekî Yeterlilik Belgesi	
7		Yüksek Lisans Diploması (Tezli) Yüksek Lisans Diploması (Tezsiz)			7. Seviye Meslekî Yeterlilik Belgesi	
6		Lisans Diploması			6. Seviye Meslekî Yeterlilik Belgesi	
5		Ön Lisans Diploması (Akademik) Ön Lisans Diploması (Mesleki)			5. Seviye Meslekî Yeterlilik Belgesi	
4	Millî Eğitim Bakanlığı	Lise Diploması	Meslekî ve Teknik Eğitim Lise Diploması	Meslekî Yeterlilik Kurumu	4. Seviye Meslekî Yeterlilik Belgesi	
3					Kalfalık Belgesi	3. Seviye Meslekî Yeterlilik Belgesi
2		Ortaokul Öğrenim Belgesi				2. Seviye Meslekî Yeterlilik Belgesi
1		İlkokul Öğrenim Belgesi				
		Okul Öncesi Katılım Belgesi				

**Kaynak: MYK, A.e.**

TYÇ'nin önemli hedeflerinden birisi Türkiye'de belgelendirilen yeterliliklerin (diploma, sertifika, mesleki yeterlilik belgeleri vb.) Avrupa Birliği ülkelerinde tanınır ve geçerli hâle gelmesini sağlamaktır. Bu amaca ulaşma sürecindeki birinci adım TYÇ'nin 19.11.2015 tarihinde yürürlüğe konulmasıdır.

<sup>18</sup> Türkiye Cumhuriyeti Resmi Gazete, A.e.



Sürecin ikinci önemli adımı ise TYÇ'nin AYÇ'ye referanslanmasıdır. TYÇ 30 Aralık 2016 tarihi itibarıyla MYK tarafından Avrupa Komisyonuna iletilmiştir. Bu rapor uluslararası topluma eğitim ve öğretim sistemimizi ve TYÇ'yi tanıtmakta, TYÇ'nin AYÇ ile uyumluluğunu kanıtlamakta, AYÇ Danışma Grubu tarafından yayımlanmış referanslama kriterlerine ilişkin doğru ve açık yanıtlar sunmakta ve TYÇ uygulama sürecine ilişkin planları içermektedir.<sup>19</sup>

Mesleki eğitimde önceki öğrenimlerin tanınması önemli bir sorundur. TYÇ Yönetmeliği ile önceki öğrenmelerin tanınması ve kalite güvencesinin sağlanmasına ilişkin usul ve esasları belirleme yetkisi TYÇ kuruluna verilmiştir. Ayrıca aynı yönetmelikle yeterliliklerin güncellenmesi, değiştirilmesi ve iptaline ilişkin usul ve esasları hazırlama görevi de TYÇ kuruluna verilmiştir. Tablo 3.3'de başlıca yeterlilik türleri, öngörülen seviyeler ve bu seviyedeki belgeyi vermekle sorumlu olan kurumlar gösterilmiştir. TYÇ yeterlilik türleri ve öngörülen seviyeleri geçici olarak belirlenmiş olup TYÇ yönetmeliğinin yirminci maddesi gereğince kurulun önerisi ile güncellenecektir. Bu tabloya göre birinci seviyede sadece "Okul Öncesi Katılım Belgesi" yeterlilik türü bulunmaktadır; fakat gelecekte 1. seviye için başka yeterlilik türleri (örneğin özel gereksinimleri olan kişilere yönelik yeterlilikler, yetişkin okuryazarlığı ve benzeri gibi) belirlenebilecektir.<sup>20</sup>

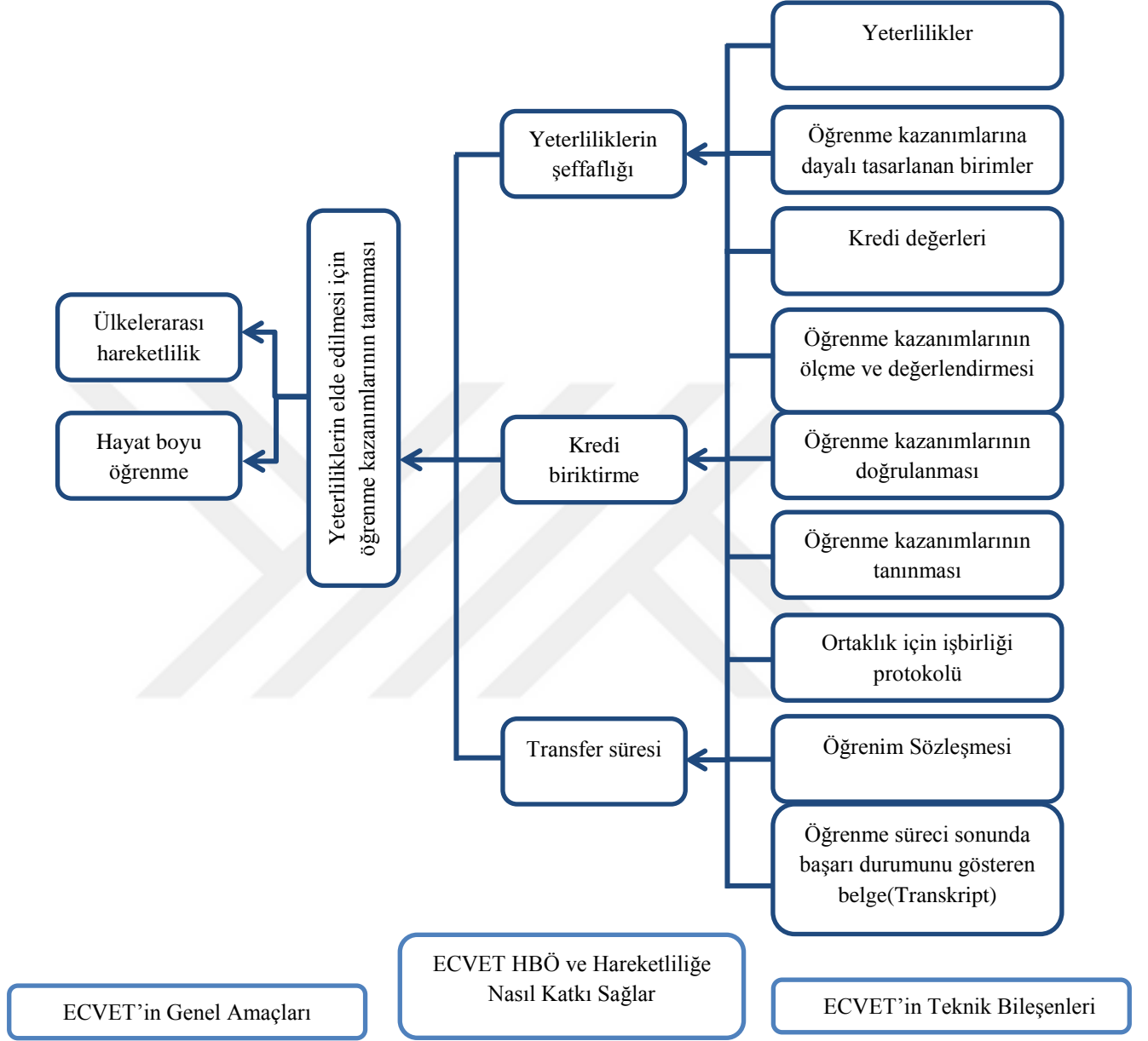
### 3.1.2. ECVET'in Teknik Bileşenleri

Avrupa Komisyonu üye ülkeleri 2012 yılından bu yana test ve deneme sürecinde olan ECVET ile ilgili ulusal kanun ve mevzuatlarda gerekli koşullar ve önlemleri almaları konusunda tavsiyede bulunmuştur. ECVET ile Avrupa Yeterlilik Çerçevesi mesleki eğitimin tüm seviyelerinde bireylerin örgün, yaygın ve serbest öğrenmede elde ettikleri yeterliliklerin tanınması, transferi ve kredilerin biriktirilmesi mümkündür. ECVET'in uygulanabilmesi için hedeflerin belirlenmesi, koşulların geliştirilmesi, ECVET uygulamaları için alınacak önlemler teknik bileşenler çerçevesinde gerçekleştirilecektir. Bu teknik bileşenler ve genel amaçlar Tablo 3.4'de gösterilmiştir.

<sup>19</sup> MYK, "Türkiye Referanslama Raporu", (Çevrimiçi)  
<http://www.myk.gov.tr/index.php/tr/haberler/102-tuerkiye-yeterlilikle-cercevesi-dairesi-bakanl/2588-tuerkiye-referanslama-raporu-avrupa-komisyonuna-letildi>, 13.02.2017.

<sup>20</sup> MYK, A.e.

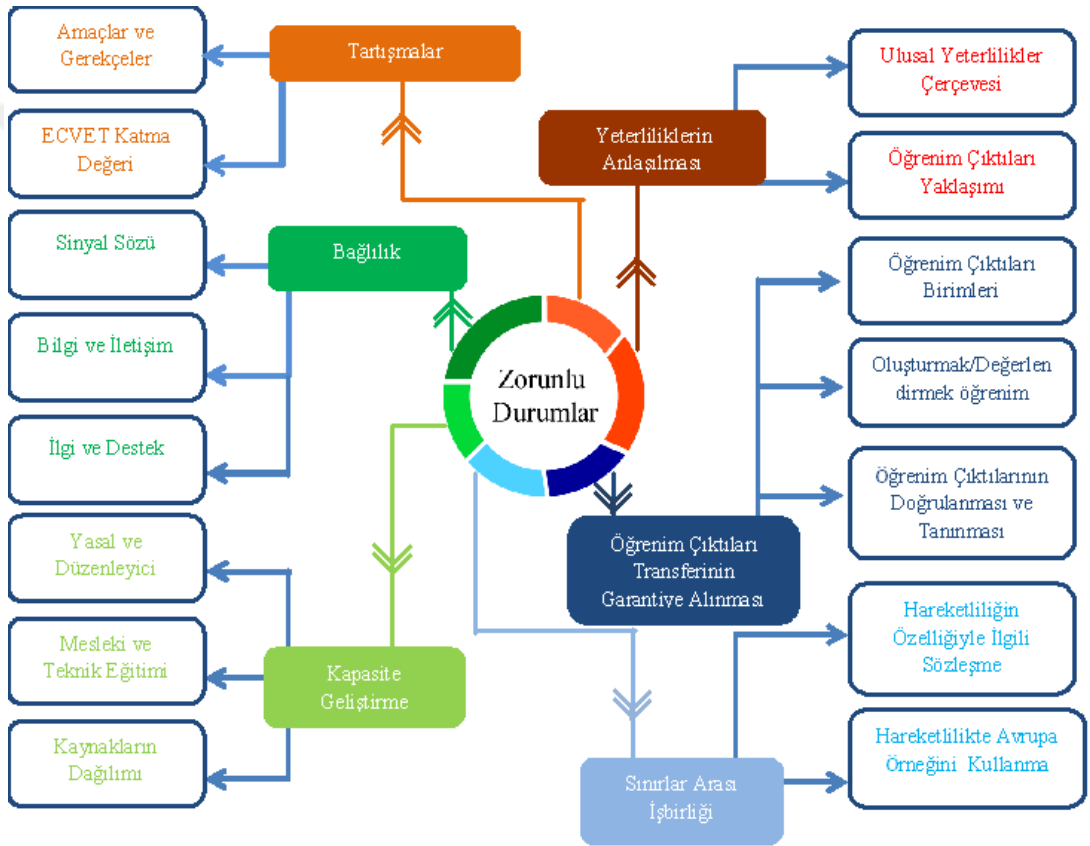
**Tablo 3.4:** ECVET Genel Amaçları ve Teknik Bileşenleri



**Kaynak:** CEDEFOP, a.g.e., p.10

ECVET uygulamalarının başarısı, kurumsal ve politik bağlamda teknik meselelerle ilgili yapılandırılan yeterlilikler, üye ülkelerdeki uygulanacak strateji ve yaklaşımlara bağlıdır. ECVET uygulamalarını etkileyecek ve –bazıları uygulamada olan–15 koşulun uygulayıcılar tarafından tanımlanması gerekmektedir. Şekil 3.4’de bu koşullar verilmiştir.

**Şekil 3.4: ECVET Uygulamasında Zorunlu Koşullara Genel Bakış**



**Kaynak:** CEDEFOP, a.g.e., p.12

### 3.1.2.1. ECVET’de Öğrenim Çıktıları

ECVET sistemi MTE’de uluslararası kredi transferini, Ö.Ç’nın tanınmasını ve biriktirilmesini destekleyecek şekilde yapılandırılmıştır.

ECVET, Avrupa Komisyonu tarafından mesleki eğitim alanında yapılan bir grup teknik rehberlik prensiplerini içeren önerilere dayanmaktadır. ECVET mesleki yeterlilikler transfer süreci ve ilgili noktaları Ö.Ç birimleri açısından değerlendirmeyi içermektedir. Ö.Ç öğrencinin öğrenme sürecini tamamlanması esnasında bildiği, anladığı, yapabildikleri ve hangilerinin bilgi, yetenek ve yeterlik olarak adlandırıldığı durumudur.<sup>21</sup>

Ö.Ç öğrenme sürecinin sonunda başarılı olan bireyin bilmesi, anlaması ve sergilemesi beklenen bilgi, beceri, yetkinlik, tutum ve davranışları tanımlar. Ö.Ç eğitim sonunda öğrenciye neyi yapacağını ve neyi bileceğini ifade eder. Ö.Ç birimi mesleki eğitim alanı yeterlilik bloğunun inşa tuğlasının birimidir. Bu birimler birbiriyle uyumlu değerlendirilebilen ve doğrulanabilen bilgi, beceri ve yetkinlikleri içerir. Bir yeterlilik birkaç birimden oluşur.

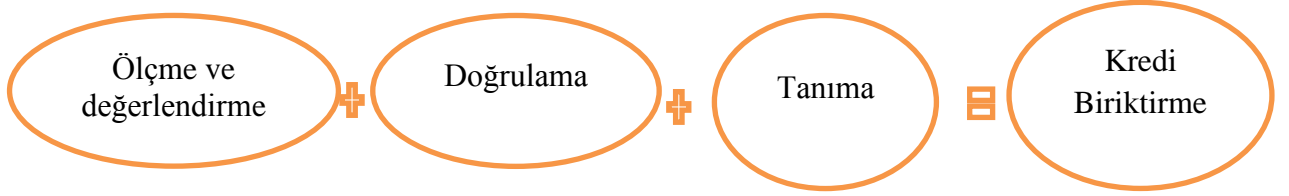
### **3.1.2.2. ECVET ile Öğrenim Çıktılarının Biriktirilmesi**

Öğrencilerin bir yeterliliğin elde edilmesi için ilgili yeterliliğe ilişkin sahip oldukları öğrenme kazanımlarının aşamalı olarak ölçmeye, değerlendirmeye ve doğrulamaya tabii tutulması ve doğrulama sürecidir. Her yaştan bireyler istenen Ö.Ç birimlerini biriktirerek yeterliliği tamamlayabilir. Bu kazanımlar farklı öğretim içerikleri ve/veya farklı ülkelerde elde edilmiş olabilir. Temel Mesleki Eğitim veya Sürekli Mesleki Eğitim programındaki öğrenciler ECVET'in sağlamış olduğu nitelikleri kazanır. Bu nitelikler doğrulanmış, değerlendirilmiş ve sertifikalandırılmış modüllerin biriktirilmesi şeklinde olabilir. Öğrencilerin farklı zamanlarda ve farklı ülkelerde elde ettikleri bilgi ve beceriler biriktirilerek zaman kaybı önlenecektir. Şekil 3.5'te ECVET ile Ö.Ç'nin biriktirilmesi süreci gösterilmiştir.<sup>22</sup>

<sup>21</sup> CEDEFOP, **Flexible Qualification Flexible Qualifications for a Changing Labour Market**, ECVET Annual Forum Report, Barcelona,2015, p. 5

<sup>22</sup> Avrupa Birliği Bakanlığı, **Türkiye Ulusal Ajansı ECVET Tematik İzleme Raporu**, Ankara,2015, s.8.

**Şekil 3.5: ECVET ile Öğrenim Çıktılarının Biriktirilmesi**

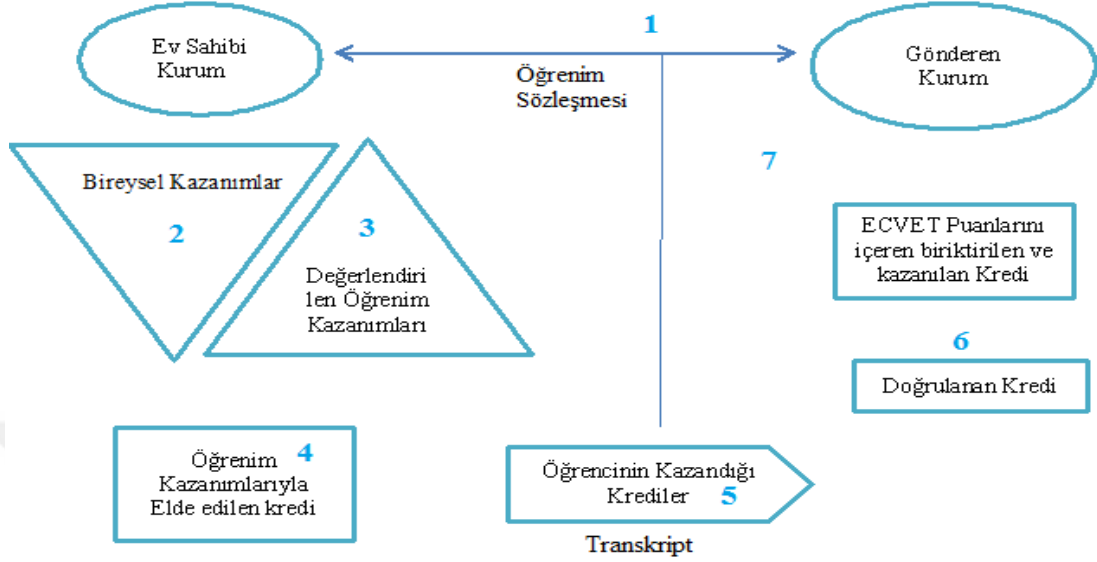


**Kaynak: A.e**

### **3.1.2.3. ECVET ile Öğrenim Çıktılarının Transferi**

Öğrenci bir meslek öğrenmek veya icra etmek üzere mesleki bir hareketlilik yaptığı durumda, kazanmış olduğu öğrenim kazanımları değerlendirilip doğrulanıp belgelendirilerek kendisiyle birlikte yaşadığı ülkeye transfer edilir. Bunun gerçekleşmesini sağlayacak düzenleyici kurallar ve sistemlerin oluşturulması her ülkenin sorumluluğundadır. ECVET sistemi öğrencinin yurt dışında görmüş olduğu eğitim ve hareketliliği garanti altına alır. Bu doğrulama ve değerlendirme yetkili bir kurum tarafından bir binanın inşasını tamamlayan tuğla gibi öğrencinin mesleki yetkinliğini tamamlayacak şekilde tasarlanır. Şekil 3.6'da ECVET yoluyla kredi biriktirme ve transfer süreci gösterilmiştir.

**Şekil 3.6:** Öğrenim Kazanımları Kredi Biriktirme ve Transfer Süreci



**Kaynak:** Avrupa Parlamentosu ve Konseyi 2009b, CEDEFOP'den uyarlanmıştır.

#### 3.1.2.4. ECVET Puanları

ECVET puanları mesleki eğitim alanında alanın ders saatinin toplam sayısı ve her modülün sayısal ağırlığıyla ilişkilidir. Bu puanlar mesleki yeterlilikler ve mesleki eğitim birimleri hakkında rakamsal bilgiler sağlar. O alanla ilgili mesleki yeterliliğinin içindeki bir birimin ağırlığını yansıtır. Başka bir ifadeyle bir yeterlilikte yer alan öğrenme kazanımlarının toplam ağırlığını ve yeterlilik birimlerinin göreceli ağırlığını sayısal olarak ifade eder.

ECVET'in hazırlanmasıyla ilgili AB belgeleri her bir mesleki yeterliliğin ve her bir öğrenim biriminin ECVET puanı olarak adlandırılan bir puanla ölçülmesini tavsiye etmektedir. ECVET puanı her bir mesleki yeterlilik ve yeterlilikle ilgili öğrenim biriminin Ö.Ç'nin toplam ağırlığıdır. Bu tanıma ve metodolojik yaklaşımların analizine ve ECVET ile ilgili geliştirilen pilot projelere göre ECVET puanları şu şekilde tanımlanmıştır:<sup>23</sup>

<sup>23</sup> European Commission, a.g.e., s. 16.

ECVET puanı bir mesleki yeterlilik için bir yılda kazanılması beklenen mesleki becerilerdir ve bu beceriler 60 ECVET puanına eşit olacak düşünülmüştür. Bu tanımdan yaygın öğretimin değerlendirilmesinde de faydalanılır. 120 Puan en az iki yılda tamamlanan yeterlilikleri ifade eder. Örneğin Fransa'da meslek lisesi mesleki yeterlilik seviyesine (Baccalauréat Professionnel) şu yollarla ulaşılabilir:

- Okul tabanlı temel mesleki eğitim program süresi üç yıl,
- Çıraklık yoluyla temel mesleki eğitim programı olup program süresi üç yıl,
- Sürekli mesleki eğitim programı, süre değişken, örneğin, muhasebe mesleğinde 3 yıl tecrübesi olan veya daha önce düşük seviyeli mesleki yeterliliğe sahip (CAP-veya BEP 3.Seviye ) birey çıraklık eğitimi yoluyla veya önceki öğrenmelerine bağlı olarak okul temelli mesleki eğitim yoluyla,
- Meslek alanında tam yeterliliği serbest ve yaygın öğrenme yoluyla veya sürekli eğitim ve doğrulama birleştirilerek başarılabilir.

Önceki MTE programları referans olarak kabul edilirse tam mesleki eğitim seviyesine (Baccalauréats Professionnels) 180 puanla sahip olunur. Bu puan yeterliliği tamamlamak için takip edilen bağımsız öğrenim yoluna uygulanır.

ECVET puanları nitelikleri ve birimleri sayısal şekilde tamamlayıcı bilgileri sağlar. Öğrenme çıktıları için işaret ettikleri belirli nitelikler açısından kendi kendilerine bir anlam ifade etmezler. ECVET puanlarının kullanımı hakkında ortak bir yaklaşım sağlamak için ve bir yıllık örgün mesleki eğitim sürecinde elde edilmesi beklenen öğrenme çıktıları için 60 puana dayalı bir düzen kullanılır.

ECVET'te puanların paylaşımlarının iki evresi vardır: ECVET puanları önce tüm olarak bir niteliğe sonra da onun birimlerine dağıtılır. Verilmiş bir nitelik için eğitim içeriği referans alınır ve düzen temel alınarak puanların toplam değeri bu nitelik için verilmiş olur. Bu toplamdan sonra ECVET puanları nitelikteki ağırlıklarına göre her bir birime dağıtılır. Örgün bir öğrenim yolunu referans almamış nitelikler için ECVET kredi puanları örgün bir içeriği olan bir diğer nitelikle kıyaslanarak tahmini olarak dağıtılabilir. Niteliklerin karşılaştırılabilirliğini oluşturmak için yetkili kuruluş eşit Avrupa Yeterlilik Çerçevesi seviyesine başvurmalı ya da muhtemelen Avrupa Yeterlilik Çerçevesi seviyesine, ya da yakın bir iş alanının öğrenme çıktılarının benzerliğine başvurmalıdır.

Ortak bir Avrupa fikrini topluluk vatandaşlarına, onların desteği dahilinde kabul ettirerek toplumsal anlamda bir popülerite yaratmak açısından bilhassa öğrenci kesimlerinin desteğini elde etmek hedefi ile 1985'te Socrates ve Erasmus adlı eğitim programları yürürlüğe konmuştur. Söz konusu programların temel hedefi, öğrencilerin yabancı ülkelerdeki eğitim kurumlarında, programın belirlediği zaman dilimi içerisinde eğitim almalarına fırsat yaratmaktadır; fakat Avrupa ülkelerinin takip ettikleri eğitim süreçleri birbirlerinden farklı olarak işlemektedir. Öğrenci sirkülasyonunun giderek yoğunlaşması neticesinde, öğrencilerin yabancı üniversitelerde katıldıkları eğitim süreçlerinin ulusal alandaki eğitim yönetim sistemleri nezdinde denk olarak değerlendirilmesi giderek zorlaşmıştır. Öğrencilerin, ülkeleri dışında almış oldukları eğitimin ulusal eğitim yapısı içerisinde kabul görmesinin önemini giderek arttığı bir süreçte de Avrupa Birliği tarafından 1980'lerin son döneminde yükseköğretimde AKTS'ni ortaya çıkararak sürece dair özellikle zaman ve emek kaybını ortadan kaldırmayı hedeflemiştir.

AKTS kredisi, öğrencinin bir dersi başarıyla tamamlayabilmesi için yapması gereken çalışmaların tümünü (teorik ders, uygulama, seminer, bireysel çalışma, sınavlar, ödevler, vb.) ifade eden bir birimdir. AKTS'de bir akademik yıllık eğitime 60 kredi, bir dönemlik eğitime ise 30 kredi verilir. Bazı yükseköğretim kurumlarında bir akademik yılda üç dönem uygulaması bulunur. Böyle durumlarda, her bir dönem için 20 AKTS kredisi verilir.<sup>24</sup>

Bolonya Sürecinde üniversitelerde bir yarıyılıda öğrencinin yükünün 1500–1800 saat olduğu konusunda görüş birliğine varılmıştır. Sistem Türkiye'deki üniversitelerde yıllardır bazı sorunlara rağmen başarıyla uygulanmaktadır. AKTS'den farklı olarak ECVET 'te bir kredi, değerlendirilmiş Ö.Ç'nı temsil etmektedir. Bir ECVET kredisi bir mesleki nitelik için sabit başka bir mesleki nitelik için farklı olmaktadır. Benzer şekilde kredi puanları belirli bir yeterlilik için Ö.Ç'nın ağırlığını temsil eder ve bu ağırlık her bir meslek için farklı olabilmektedir. Bu sebeple AKTS ve ECVET 'in kredi puanları yönüyle kıyaslanması mümkün gözükmemektedir.<sup>25</sup>

<sup>24</sup> YÖK, **Avrupa Kredi Transfer Sistemi**, Ankara Üniversitesi Basımevi, 2001, s. 5.

<sup>25</sup> European Commission, **a.g.e.**, s.2



Her ülkenin mesleki eğitim sistemi birbirinden farklı olduğu için bu güne kadar ECVET çok az kullanılmıştır. Bunun ana sebebi ya ülkelerin mesleki eğitimde kredi biriktirme için herhangi bir sistemlerinin bulunmaması ya da kendi ulusal kredilendirme sistemlerini kullanmalarıdır. ECVET; bir çerçeve olarak mesleki eğitimde esnekliği desteklemek, ülkelere rehberlik ederek açık ve esnek bir mesleki eğitim verilmesini sağlamak, mesleki hareketliliği arttırmak ve konuyla ilgili ülkelerin sistem tasarımlarını zorlamak üzere geliştirilmiş bir sistemdir.

ECVET yanlış bir şekilde sıkça yükseköğretimde kullanılan AKTS sisteminin eşiti olarak algılanmıştır. Özellikle tamamlayıcı araç olarak kullanılması gereken ECVET kredi puanları uygulamaları bir zorunluluk olarak algılanmıştır. Bu durum ECVET 'in var olan potansiyelini ve olması gereken yeri sınırlandırmıştır. Mesleki Eğitimde Kredi Transfer Sistemi olarak ilan edilen ve kendine has bir çerçeveye sahip olan Avrupa Mesleki Eğitim Politikası ECVET ile AKTS birbirine karıştırılarak yaygın bir yanlış anlamaya neden olunmuştur.<sup>26</sup>

### **3.1.2.5. Avrupa Birliği Ülkelerinde Güncel ECVET Uygulamaları**

ECVET'in genel amaçlarından biri de bireylere Ö.Ç'nı biriktirme, tanıma ve yeterliliklerini güncelleyerek kullanma sürecine yardımcı olmaktır. Yapılan çalışmalar sonucu ECVET ile ilgili 2013'den bu yana üye ülkelerde yaşanan ilerlemeler ve Temel Mesleki Eğitim'in görünümü aşağıda özetlenmiştir:

- 2015'de 17 ülke temel mesleki eğitimde kredili sisteme sahip olduklarını beyan etmişlerdir. Bu rakam 2013'de 9 ülke idi. Bu 17 ülkeden bir kısmı bazı yeterliliklerde kredili sistem kullandıklarını belirtmiştir.

- 2013'de sekiz ülkenin dışında mesleki kredili sisteme sahip olan ülke yoktur; fakat bu ülkelerde eğitimde modüler sistem vardır. Estonya ve Fransa 2015 yılında temel mesleki eğitim sisteminde kredili sisteme geçeceklerini belirtmişlerdir.

- 2013 yılında yapılan izlemede 17 ülkenin mesleki eğitimde modüler sistemine sahip olmadığı görülmüştür. 2015'de ise Belçika'daki Valon bölgesi, Danimarka ve Malta kredili sisteme sahiptir. Bu ülkelerden Malta ve Belçika'nın

<sup>26</sup> EU Commission, **Note to Ecvet Users Group Members**, Brussels, 2016, p. 4.

sistemi ECVET ile uyumludur. Avusturya, Çek Cumhuriyeti, Litvanya ve Norveç mesleki eğitimde bazı yeterliliklerde kredili sistemi kullanmaktadır.

- 12 ülke mesleki eğitim sistemi öğrenim kazanımlarının biriktirilmesi ve transferine müsaade etmektedir. Bu ülkelerden yedi ülke ECVET'in sistem olarak uygulanması konusunda bir girişimlerinin olmadığını belirtmiştir. Bunu belirten ülkeler Almanya, Slovakya, İsviçre, Yunanistan, Macaristan, Belçika (Felemenk Bölümü) ,Linkenştayn'dır

- 31 üye ülke ECVET ulusal temas noktasına sahip olup bu noktalar aynı zamanda Avrupa Mesleki Eğitimde Kalite Güvencesi Sistemi ve ulusal yeterlilikler çerçevesi için de temas noktasıdır. Tablo 3.5'da 2015 yılı üye ülkeler ECVET uygulama durumu görülmektedir.

**Tablo 3.5:** Ülkelerde 2015’de Kredi Sistemleri, ECVET Sistemindeki Gelişme ve Öğrenim Kazanımlarının Biriktirilmesi ve Transferi

Ülke	Sistemin ECVET ’e Uygunluğu	SMTE ’de Uygulanıyor mu?
<b>KREDİLİ SİSTEM UYGULANAN ÜLKELERDE TMTE SİSTEMİNİN ÖĞRENİM KAZANIMLARINI BİRİKTİRMEYE, KREDİ TRANSFERİNE UYGUN OLUP OLMADIĞI</b>		
<b>Belçika-Valon Toplum</b>	Sistem ECVET ’e Uygun	Hayır
<b>Danimarka</b>	ECVET ’in Bazı Araçları Test Ediliyor	Evet
<b>Estonya</b>	Sistem ECVET ’e Uygun	Evet
<b>Finlandiya</b>	Sistem ECVET ’e Uygun	Evet
<b>Fransa</b>	Sistem ECVET ’e Uygun	Evet
<b>İzlanda</b>	Sistem ECVET ’e Uygun	Hayır
<b>İrlanda</b>	ECVET’i iyi kurulmuş kredili sisteme eşleştirmek mümkün olabilir	Evet
<b>Lüksemburg</b>	Sistem ECVET ’e Uygun	Evet
<b>Malta</b>	Sistem ECVET ’e Uygun	Evet
<b>Romanya</b>	ECVET ’in Bazı Araçları Test Ediliyor	Hayır
<b>Slovenya</b>	Sistem ECVET ’e Uygun	Hayır
<b>İspanya</b>	Sistem ECVET ’e Uygun	Hayır
<b>İsveç</b>	Sistem ECVET ’e Uygun	Hayır
<b>Birleşik Krallık-İngiltere</b>	Sistem ECVET ’e Uygun	Evet
<b>Birleşik Krallık-K. İrlanda</b>	Sistem ECVET ’e Uygun	Evet
<b>Birleşik Krallık-İskoçya</b>	Sistem ECVET ’e Uygun	Evet
<b>Birleşik Krallık-Galler</b>	Sistem ECVET ’e Uygun	Evet
<b>KREDİ SİSTEMİNİN BAZI YETERLİLİKLERDE KULLANILDIĞI ÜLKELER</b>		
<b>Avusturya</b>	ECVET ’in Bazı Araçları Test Ediliyor	Evet
<b>Bulgaristan</b>	ECVET ile uyumlu kredi sistemi geliştirilebilir	Evet
<b>Hırvatistan</b>	ECVET ile uyumlu kredi sistemi geliştirilebilir	Evet
<b>Çek Cumhuriyeti</b>	ECVET ile uyumlu kredi sistemi geliştirilebilir	Hayır
<b>İtalya</b>	ECVET ’in Bazı Araçları Test Ediliyor	Evet
<b>Litvanya</b>	ECVET ’in Bazı Araçları Test Ediliyor	Evet
<b>Norveç</b>	ECVET ’in Bazı Araçları Test Ediliyor	Evet
<b>KREDİLİ SİSTEMİNİN BULUNMADIĞI</b>		

<b>ÜLKELER</b>		
<b>Belçika Felemenk Toplumu</b>	Sistem Seviyesinde ECVET uygulamaları beklemede	Evet
<b>G. Kıbrıs</b>	ECVET ile uyumlu kredi sistemi geliştirilebilir	Hayır
<b>Almanya*</b>	ECVET 'in Bazı Araçları Test Ediliyor	Evet
<b>Yunanistan</b>	ECVET 'in Bazı Araçları Test Ediliyor	Evet
<b>Macaristan</b>	ECVET 'in Bazı Araçları Test Ediliyor	Evet
<b>Letonya</b>	ECVET 'in Bazı Araçları Test Ediliyor	Evet
<b>Linkenştayn</b>	Sistem Seviyesinde ECVET uygulamaları beklemede	Evet
<b>Hollanda</b>	ECVET 'in Bazı Araçları Test Ediliyor	Hayır
<b>Polonya</b>	ECVET 'in Bazı Araçları Test Ediliyor	Hayır
<b>Portekiz</b>	ECVET 'in Bazı Araçları Test Ediliyor	Evet
<b>Slovakya</b>	Sistem Seviyesinde ECVET uygulamaları beklemede	Evet
<b>İsviçre</b>	Sistem Seviyesinde ECVET uygulamaları beklemede	Evet

\*Sistem seviyesinde ECVET ile ilgili girişim yok. Ancak Temel ve Sürekli Mesleki Eğitim'de eğitim sağlayıcıları düzeyinde test ediliyor

**Kaynak:** CEDEFOP, a.g.e., p.12.

2016 yılına kadar üye ülkelerde ECVET uygulamalarının detaylı analizi Tablo 3.6'de üç grup ülke olarak gösterilmiştir. Gruplardaki ülkeler eşit dağılmamış ECVET ile ilgili mevcut durumlarına göre oluşturulmuştur.

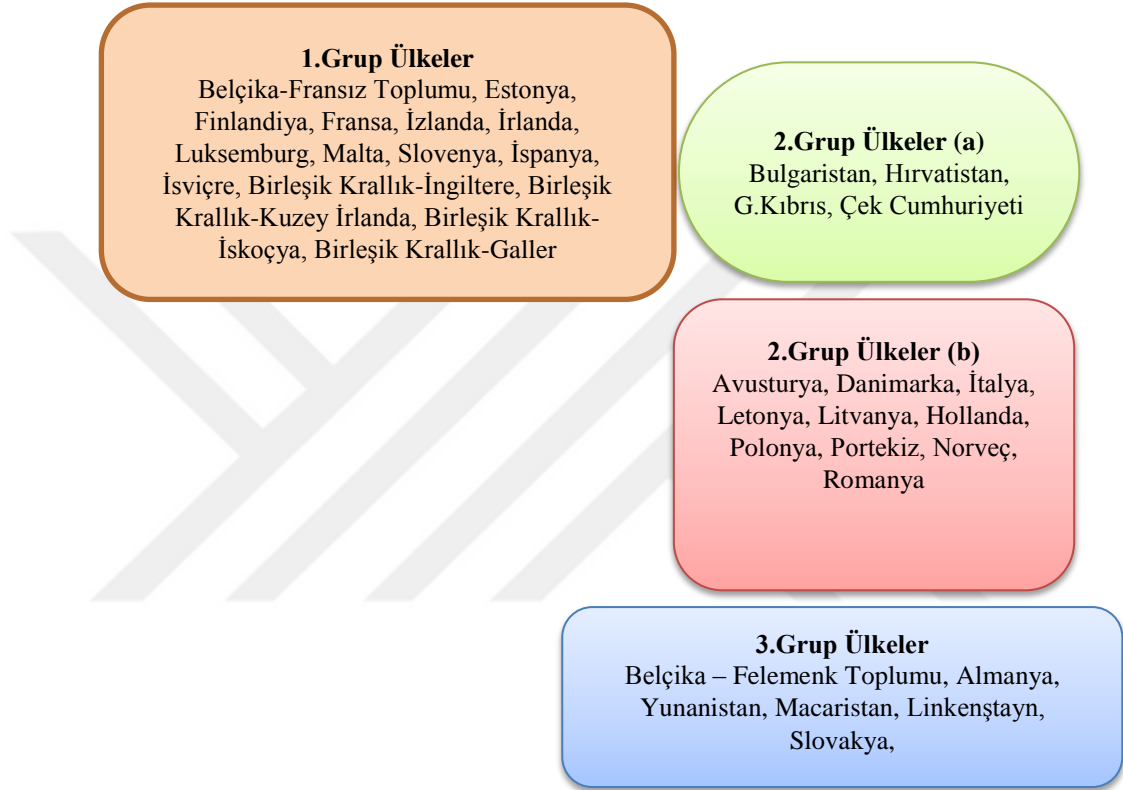
•1. Grup Ülkeler: Mesleki eğitimde ECVET ile uyumlu kredi sistemine sahiptirler.

•2. Grup Ülkeler: Mesleki eğitimde ECVET ile uyumlaştırma yönünde çalışan ülkelerdir. Bu grup iki alt gruptan oluşur:

- ECVET ile uyumlu kredi sistemi geliştiren ülkeler,
- ECVET'in teknik bileşenlerini şu anda test eden ülkeler,

•3. Grup Ülkeler: Sistem seviyesinde ECVET girişimi ve kredili sistem olmayan ÷lkelerdir. Bu ÷lkelerde çalışmalar sistem seviyesinde başlamamıştır veya çeşitli nedenlerle beklemeye bırakılmıştır.

**Tablo 3.6:** Ülkelerin Mevcut ECVET Gelişmeleriyle İlgili Durumları



**Kaynak:** CEDEFOP, a.g.e., p.15.

Mevcut durumun bir başka boyutu vardır. G. Kıbrıs, Letonya, Hollanda, Polonya ve Portekiz’de kredili sistem olmamasına rağmen, Avusturya, Bulgaristan, Hırvatistan, Çek Cumhuriyeti, İtalya, Litvanya ve Norveç’te bazı yeterliliklerde kredili sistem kullanılmaktadır. Danimarka ve Romanya’da ECVET araçlarıyla birlikte oluşan kredili sistem test edilmektedir.

Mesleki eğitimden sorumlu bakanlar, Kopenhag Süreci bağlamında mesleki eğitim ve öğretimin genel kalite ve statüsünü yükseltme çabalarını yenilemek, 2020 eğitim ve öğretim stratejik hedefleri karşılamak ve Avrupa’daki büyüme ve istihdam ajandası desteğini yeniden teyit etmek amacıyla 22 Haziran 2015’te Baltık şehri Riga’da toplanmışlardır. Bu toplantıda AB bakanları tarafından mesleki eğitim sisteminde bir yandan istihdamı arttıran, güncel beceri uyumsuzluğunun azaltılmasına

yardıma eden, istihdama yumuşak bir geçiş sağlayan, bireylerin kişisel gelişimlerini destekleyen ve böylece hayat kalitesini artırarak mesleki beceriler stratejisine yatırımın önemi hatırlatılmıştır.

2002 yılında Kopenhag Beyannamesi'nde kabul edilen ve Maastricht (2004), Helsinki (2006), Bordeaux (2008) ve Brugge (2010) bildirimlerinde teyit edilmiş MTE'de başarılı iş birlikleri vardır. MTE'de reformları ulusal, bölgesel ve yerel gelişme ve taleplere uygun bir şekilde yerine getirmek için AB'nin hedefleri bulunmaktadır. Hedeflerin uygulanmasına uygun olan ülkelerde 2015–2020 yılları arasındaki icraatlar Riga Sonuç Bildirgesi'nde belirtildiği gibi beş orta vadeli çıktı odaklı olacaktır. Söz konusu bu beş çıktı üye ülkeler tarafından 2020 Eğitim ve Öğretim stratejik çerçevesi dâhilinde öncelikli olarak vurgulanacaktır.

Riga Sonuç Bildirgesi, büyüme ve istihdam ajandası; eğitim ve öğretimde Avrupa işbirliği için stratejik çerçeve bağlamında MTE'in rolünü göstermektedir. Bu bildirme katılımcı ülkeler, AB düzeyindeki sosyal ortaklar ve Avrupa Komisyonu arasında (2015–2020) yeni orta vadeli çıktılar konusunda anlaşmaya varmayı hedeflemekteler ve Brugge Bildirgesi ile bağlantılı bu çıktılar 2002 yılında başlatılan Kopenhag sürecinin bir parçası olarak kabul edilmiştir. Yeni çıktılar, 2020 mesleki eğitim–öğretim vizyonunu desteklemektedir. Öğrenme çıktıları yaklaşımlarına bağlı olarak, mesleki beceriler ve nitelikler ile alakalı yüksek kalite ve iş gücü piyasası geliştirmeyi hedeflemektedir.<sup>27</sup>

AB'nin Riga Sonuç Bildirgesiyle belirlediği 2015–2020 orta vadeli çıktılara bağlı politika seçeneklerine örnekler şunlardır: Yeni çıktılar, orta vadeli çıktılarının ulusal düzeyde uygulanmasında daha fazla esneklik sağlamaktadır. Katılımcı ülkeler arasında açıkça görülen MTE farklılıkları göz önüne alındığında bu konu önem taşımaktadır. Çıktıların bazıları, her ülkenin özel durumuna ve ihtiyaçlarına göre diğerlerinden daha uygun olacaktır. Benzer şekilde belirli bir orta vadeli çıktı ulusal duruma bağlı olarak farklı şekilde uygulanabilir.

- Çıkarlık eğitimini dikkate alarak sosyal ortaklar, işletmeler, sivil toplum örgütleri, odalar ve mesleki eğitim kurumlarının yanı sıra mesleki eğitime

<sup>27</sup> Avrupa Komisyonu, "Riga Sonuç Bildirgesi", (Çevrimiçi) [http://ec.europa.eu/dgs/education\\_culture/repository/education/policy/vocational-policy/doc/2015-riga-conclusions\\_en.pdf](http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/repository/education/policy/vocational-policy/doc/2015-riga-conclusions_en.pdf), 10 Mayıs 2017.

yön verecek yenilikleri ve girişimciliği de dâhil ederek “iş temelli öğrenmeyi” teşvik etmek gereklidir.

Yukarıdaki orta vadeli çıktı için yapılması gereken somut eylemler şu şekilde sıralanabilir: İş temelli mesleki eğitimin, okul tabanlı mesleki eğitim programlarında ve uygun görülen okullarda beraber yürütülmesini sağlamak ve çıraklık eğitiminin payını arttırmaktır. Avrupa Çıraklık Birliği’ne (EAfA) bağlı olarak çıraklık eğitimi güçlendirmek, değerlendirmek ve tanıtmaktır. Ulusal düzeyde “Gençlik Garantisi” adı altında sağlanan çıraklık eğitimi uygulanması için hareketlilik faaliyetlerini, var olan düzenlemeleri, sektörel ilişkileri ve eğitim uygulamalarını da dikkate alarak açık düzenleyici bir çerçeve oluşturmaktır. Odalar, iş dünyası ve sektör örgütlerini de dâhil ederek, şirketlerde iş temelli öğrenime dair yönetimi organize etmek, kurumsallaşmış aracı destek yapılar kurmaktır. İşletmelerin meslek dersi öğretmenlerinin hizmet içi eğitimleri için eğitim kurumlarına yer sağlaması ve küçük ya da büyük girişimcilerin çıraklık eğitimi için teşvik edilmesini gerçekleştirmektir.

- MTE, mesleki eğitim ve öğretimde Avrupa kalite güvencesi doğrultusunda daha fazla geliştirilmeli, kalite garanti mekanizmasının bir parçası olarak öğrenme çıktılarına odaklı olmalı ve mesleki eğitimde bilgi ve geri bildirim döngüsü oluşturulmalıdır.

Yukarıdaki orta vadeli çıktı için yapılması gereken somut eylemler şu şekilde sıralanabilir: MTE, mesleki eğitim ve öğretimde Avrupa kalite güvencesi doğrultusunda, meslek liseleri teknolojik donanım yönünden desteklenmelidir. Mesleki eğitim mezunlarının istihdamı, iş gücü piyasasına giriş ve mezunların bir araya getirilmesi için mesleki eğitim kurumlarını teşvik etmektir. Veri toplamak ve bu verileri analiz etmek için birleşik sistemler ve mesleki eğitim koşullarına uyum sağlamak amacıyla gözlemlerin sonuçlarına geri dönüt verecek mekanizmalar geliştirilmelidir. Yeni ekonomik ve teknik gereksinimlere karşılık öğretim programları hazırlama, mesleki profillerini geliştirme ve her seviyedeki mesleki eğitim niteliklerinin içerikleri için yerel ve bölgesel yönetimin ve mesleki eğitim kurumlarının kapasitesini arttırmak gereklidir. Sürekli mesleki eğitim çıktıları da dâhil, mesleki öğretim çıktılarının kalite garanti sistemlerinin bir parçası olarak

sistemli bir şekilde kullanılması, veri toplama ve böyle büyük verilerin analizini yapmak için fırsatlar sağlanmalıdır.

- Herkes için mesleki eğitime erişim daha esnek ve birbirine geçişe izin veren sistemler ile açık bir şekilde yeterli ve uygulamalı mesleki eğitim hizmeti sunarak yaygın ve serbest öğrenim geçerliliğini kullanılabilir hâle getirerek arttır.

Yukarıdaki orta vadeli çıktı için yapılması gereken somut eylemler şu şekilde sıralanabilir: Bu çabaları hızlandırmak için yaygın ve serbest eğitimin geçirgenliği için sistemler kurarak kullanılabilir. Çalışanlara yeni beceriler kazandırmak ve yeni ortaya çıkan mesleklere hızlı cevap vermek için sürekli mesleki eğitim modüllerini genişletmek gereklidir. Özellikle düşük vasıflı becerilere sahip yetişkinler işlerini kaybetme risk grubundadır. Bu bireylerin kendilerini geliştirmek için mesleki eğitimlere katılmalarına engel olan engellerle mücadele sağlanmalıdır. Bilgi ve iletişim teknolojisi araçları kullanarak sürekli mesleki eğitimin daha iyi uygulanması ve aktif iş gücü piyasası politikaları için eğitim olanaklarını genişletmek gerekir. İş yerinde öğrenime ve çalışan nüfus için şirketlerde öğrenme olanağı sunan iş ortamı oluşturulmalıdır. Hem temel mesleki eğitim hem de sürekli mesleki eğitim için eğitim ve istihdam sektörleri tarafından sağlanan rehberlik ve danışmanlık hizmetlerinin uygulanması, mesleki eğitim ve öğretim sistemlerinin kapsayıcılığını genişletmek için önlemlerin geliştirilmesi sağlanmalıdır. Avrupa Yeterlilik Çerçevesi'ne bağlı Ulusal Nitelik Çerçevesi'nin uygulanması konusunda çalışmalara örgün eğitim ve öğretim haricinde elde edilen nitelikleri de (Bölgesel, Ulusal ve Avrupa düzeyinde) katarak devam edilmesi gereklidir. Temel mesleki eğitim ve sürekli mesleki eğitim kurumları, rehberlik ve danışmanlık hizmetleri ve geçerlilik merkezleri arasında büyük bir sinerji oluşturulmalıdır.

- Mesleki eğitim programlarında bulunan temel yeterlilikleri daha da güçlendiren ve beceriler kazanmak ya da bu becerileri temel mesleki eğitim ve sürekli mesleki eğitim aracılığı ile geliştirmek için daha etkili fırsatlar sağlanmalıdır.

Bu çıktı ile ilgili somut eylemler: Mesleki öğretim programında önemli yeterliliklerin değerlendirilmesi, PISA ve Yetişkinlerin Becerilerini Değerlendirme Programı Çerçevesi'nde yapılmalıdır. Bu programlarda örnek olarak gösterildiği gibi



mesleki eğitim öğrencilerinin temel beceri seviyeleri üzerinde çalışmak, önemli kapsamlı yeterlilikleri her mesleğe özgü becerileri sağlamak ve girişimcilik becerilerinin gelişimini özellikle dikkate almak gibi çabaları kapsmalıdır.

- Meslek dersi öğretmenlerine, usta öğreticilere ve rehber öğretmenlere hem okul hem de iş ortamında temel ve ileri düzey mesleki gelişimi için sistematik yaklaşımları ve fırsatları tanıtmak.

Meslek dersi öğretmenleri, usta öğreticiler ve rehber öğretmenlerin temel ve ileri düzey mesleki gelişimlerini desteklemek için somut eylemler Ulusal ve Avrupa Birliği fonlarının –Erasmus+, Avrupa Yapısal ve Yatırım fonu (ESIF) gibi– sürdürülebilir kullanımının temini gereklidir. Ayrıca bu programların bütünüyle özelliği ile desteklenen meslek dersi öğretmenleri ve usta öğretici yeterliliklerinin gelişimine hitap eden politikaların geliştirilmesi ve uygulanması sağlanmalıdır. Mesleki eğitim çalışanlarının mesleki gelişime olanak tanıyan sistematik yaklaşımları (Bilgi toplama, ihtiyaç analizi, öğrenme fırsatlarının koşulları, eğitimcilerin önceki öğrenmelerine dair sertifika ve geçerlilikleri için fırsatlar yaratma ve bu fırsatları genişletme ve iş yerinde kazanılan, örgün eğitime alternatif olacak ve geçerliliği olan yeterlilikler) geliştirilmelidir. Meslek dersi öğretmenlerinin ve usta öğreticilerin mesleki gelişimini desteklemek için ilgili paydaşlar arasında etkili ortaklıklar (Şirketlerde mesleki eğitim öğretmenleri ve usta öğreticiler için yer açmak ve eğitimcilerin mesleki gelişimlerine yatırım yapmaları için bu şirketleri teşvik etmek gibi.) kurulmalıdır. Meslek dersi öğretmen ve usta öğreticilerin mesleki gelişimlerinden sorumlu taraflara yetki vermek ve onları desteklemek gereklidir. Ayrıca mesleki eğitim kurumlarının Avrupa ve ulusal düzeyde tanıtımları yapılmalı ve farkındalığı arttırılmalıdır.<sup>28</sup>

---

<sup>28</sup> A.e.

### 3.2. ECVET Bağlamında Türk Mesleki Eğitimi

AB eğitim bakanları düzeyinde Haziran 2015’de Letonya’nın başkenti eğitim bakanları seviyesinde yapılan toplantıda alınan kararlardan sonra Türkiye’de bu toplantıyı takip toplantısı düzenlenmiştir. İstanbul’da düzenlenen takip toplantısında Avrupa Eğitim Vakfı (AEV), mesleki eğitimde iş yerinde öğrenmeye yönelik politika oluşturulmasında analiz yapma görevini üzerine almıştır. İstanbul toplantısı görüşmeleri ve birincil taslak haritalama raporuna dayalı olarak üç potansiyel politika seçeneği, ECVET’in uygulama öncesi etki değerlendirmesi için en gerekli konu olarak belirlenmiştir. Bunlar:

- Türkiye’de çıraklık eğitimi imkânının ve erişiminin iyileştirilmesi,
- MTE öğrencileri için öğrencilik kalitesinin iyileştirilmesi,
- İşyerinde öğrenme planlarında, veri toplama/analizinin iyileştirilmesi gerekmektedir.

Ayrıca AEV eğitim hacminin korunması; kalite güvence çerçevesi oluşturulması –AYÇ ve EQAVET’ne uygun olarak– tüm üç seçeneğin, mesleki eğitim sistemindeki başlıca konulara yönelik orta vadeli etkilerinin değerlendirilmesi gereklidir. Örneğin, mesleki eğitimi toplumdaki itibarı ve cazibesi etkin mesleki eğitimin kalitesi ve mesleki eğitim için kamu ve işletmelerin finansmanından beklenen faydalar ele alınarak iyileştirmeler sağlanmalıdır.

Türkiye’de MTE’de modüler sistem uygulanmaktadır. MEGEP projesi kapsamında mesleki eğitimde modüler eğitime geçilmiş ve bu proje kapsamında mesleki eğitimde kullanılmak üzere 5600 modül yazdırılmıştır. Yeni meslek alanlarıyla ilgili modüllerin yazımı ve var olan modüllerin güncelliğinin sağlanması amacıyla MEB’de modül yazma görevi üstlenen meslek dersi öğretmenlerinden yararlanmaktadır; ancak mesleki eğitimde ölçme ve değerlendirme ile ilgili uygulanan modüler eğitimi, sınıf geçme sistemi desteklememektedir. Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği madde 58’e göre;

- a) Tüm derslerden başarılı olan,
- b) Başarısız dersi/dersleri olanlardan, yılsonu başarı puanı en az elli olan öğrenciler doğrudan sınıf geçer,

- c) Ders yılı sonunda her bir dersten iki dönem puanı bulunmak kaydıyla doğrudan sınıfını geçemeyen öğrencilerden bir sınıfta başarısız ders sayısı en fazla üç ders olanlar sorumlu olarak sınıflarını geçer; ancak alt sınıflar da dâhil toplam altı dersten fazla başarısız dersi bulunanlar sınıf tekrar eder denmektedir.

“Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği’nde yılsonu not ortalaması 50 olan öğrenci doğrudan sınıf geçer” hükmüyle başarısız olunan meslek dersinin tekrarına müsaade etmemektedir.

### **3.2.1. ECVET’in Hayat Boyu Öğrenmeyi Desteklemekteki Önemi**

Bazı işletmeler yeterli donanımına sahip çalışan bulmak konusunda zorluk çekerken bazı işletmelerin çalışanlarının işine son verdiği ekonomik yapılanmada, esnek çalışma şartlarına ihtiyaç vardır. Belirli yeteneklerin yanı sıra insanlardan, yeni bilgi, beceri ve kazanımları geliştirmek ve öğrenmeye devam etmek için fırsatlar oluşturmaları beklenir. Avrupa’daki demografik baskıya bakıldığında, istihdam oranını geliştirmeye ve Avrupa’daki beşeri ve sosyal sermayenin olabildiğince iyi seviyede kalmasını sağlamaya güçlü bir şekilde ihtiyaç vardır. HBÖ’den beklenen sadece farklı istihdam pozisyonları ile şirketler veya işletmeler arasında bireylerin geçiş yapmasına olanak sağlaması değil, ayrıca işsizlik veya durgunluktan istihdama geçişi sağlamaktır. HBÖ ayrıca iş gücü piyasasındaki arz–talep dengesini iyileştirmek için bir araç olarak görülmektedir.

ECVET geçmişte öğrenilen bilgilerin aktarımını, tanınmasını ve birikimini iyileştirerek HBÖ’ye yardımcı olan bir araçtır. Bireylerin bilgi, beceri ve nitelik kazanmasına ve nihayetinde daha önce öğrenilen bilgilere yenilerini ekleyerek yeni bir niteliğe sahip olma olanağı sağlayan bireyselleştirilmiş HBÖ’nin gelişmesini kolaylaştırır.

ECVET’in teknik özelliklerinin en temel unsuru Ö.Ç kullanılmasıdır. Öğrenme çıktıları bireyin ne bildiğini ve neler yapabildiğini tanımlar ve bu yüzden bireylerin nasıl, hangi şartlarda ve ne kadar sürede bilgilerini, becerilerini ve kazanımlarını geliştirdikleri konusunda tarafsızlardır. Ö.Ç öğrenmenin nerede ve ne kadar sürede gerçekleştiğinden bağımsız, bir niteliğin elde edilmesi açısından öğrenmenin tanınmasını mümkün hâle getirir. ECVET teknik özelliklerinin bir diğer

temel unsuru ise Ö.Ç birimleridir. Bu birimlerin kullanılması, herhangi bir yeterliliğe karşılık gelen Ö.Ç tanınması ve geri kalan çıktılarının daha fazla öğrenmeler ile elde edilmesi için imkân sunmaktadır. Ö.Ç birimlerinin değerlendirilmesi, geçerliliği ve tanınması, kredi birikimi ve transferine imkân tanır. Bu, öğrencilere örgün eğitim ve öğretim veya yaygın öğrenim ile olsun ya da çalışma, boş zaman aktiviteleri ve diğer öğrenim yollarıyla olsun, bir şekilde daha önceden kazandıkları bilgi, beceri ve yeterliliklerini geliştirme şansını verirken akredite kurumlara da yaklaşımlar geliştirmesi için yardım edebilir. Avrupa Birliği ECVET soru-cevap belgesi, kredi transferi ve kredi birikimini aşağıdaki gibi tanımlamaktadır:<sup>29</sup>

- **Kredi Transferi**, bir ortamda elde edilen öğrenme çıktılarının bir başka ortamda göz önünde bulundurulduğu bir süreçtir. Kredi Transferi, değerlendirme, geçerlilik ve tanınma süreçlerine bağlıdır.
- **Kredi Birikimi**, öğrenme çıktılarının ardışık değerlendirilmesi ile öğrencilerin sürekli olarak nitelikler kazandığı süreçtir

Kredi transfer ve birikim süreci, ön tanımlı eğitim ve öğretim metotları içerisinde kullanılabileceği gibi ayrıca bireylerin öğrenme yöntemlerinde değişime olanak sağlaması için kullanılabilir. CEDEFOP terimler sözlüğünde eğitim ve öğretimde yöntem ve metodu birbirinden şu şekilde ayırmaktadır:

- Eğitim ve öğretim yöntemi bilgi, beceri ve nitelik kazanmak için bireyler tarafında takip edilen öğrenme dizisinin toplamıdır.
- Metot, bireylerin işletme içi ya da işletler arası gelişimine olanak sağlayan okullar, eğitim merkezleri, yüksek eğitim kurumları ve mesleki eğitim kurumları tarafından sağlanan ilgili eğitim ve öğretim programları bütünüdür.

Yöntem ve metotlar farklı kavramlardır. Yöntem, bireyin kendi seçimlerinin sonucu, metot ise kurumsal bir proje ve önceden tanımlanmış bağlantılardır. Bazı örnekler önceden tanımlanmış metotlara atıfta bulunsa da bu tanım, bireylerin başvurduğu yöntemler için ECVET 'in kullanılmasını daha detaylı bir şekilde ele almaktadır. ECVET 'in kullanımının ortaklıkların gelişmesiyle daha kolay hâle geleceği beklenmektedir. Bu ortaklıkların farklı hedefleri olabilir. Bazıları –örneğin,

---

<sup>29</sup> European Commission, “Using ECVET to Support Lifelong Learning:ECVET User Group Guidance Document”, (Çevrimiçi) [http://www.cedefop.europa.eu/files/ECVET\\_USERS\\_GUIDE\\_PART-3-EN.pdf](http://www.cedefop.europa.eu/files/ECVET_USERS_GUIDE_PART-3-EN.pdf), 19 Ağustos 2017.

farklı ülkelerdeki eğitim merkezleri arasındaki ortaklıklar– öğrenenlerin coğrafi hareketliliğini geliştirmeyi hedeflerken diğerleri –örneğin, mesleki eğitim ve öğretim kurumları ve yetişkinlere eğitim veren kurumlar arasındaki ortaklık ya da mesleki eğitim kurumları ile yükseköğretim kurumları arasındaki ortaklık– HBÖ imkânlarını güçlendirmeyi hedefleyebilir. Ortaklıklar Mutabakat Antlaşması ile resmileştirilebilir; ancak başka şekilde anlaşmaların –açık ya da gizli– var olduğu durumlarda böyle bir resmileştirmeye gerek olmayabilir. Kredi transfer ve birikimi iş birliği yapan ortak kurumlar tarafından oluşturulan metotların tek tek incelenmesi gereken her bir çalışmadan kaçınmak için çok sayıda öğrenen tarafından kullanılması beklendiği/istendiği durumlarda HBÖ için Mutabakat Anlaşması'nın yapılandırılması faydalı olacaktır. Bireyin hayatı boyunca hangi yetenekleri ve ne kadar kredi elde ettiğini gösteren belge –öğrenci transkripti– bir diğer eğitim kurumunda ya da işletmede geçerlilik sağlamak ve tanınmak için bir kanıt olarak hizmet edecektir. Tüm bu özellikler bireylerin sürekli olarak aldığı mesleki eğitim tanınmasını ve sahip olduğu bilgi, beceri ve nitelikleri nerede kazandığının önemi olmadan tanınmasını kolaylaştırmaktadır.

### **3.2.2. Avrupa Birliği Hayat Boyu Öğrenim Programında ECVET Kullanımı**

Bireylerin hayatları birbirinden farklı olup, kendi durumları ve kariyer planlarına bağlı olarak öğrenme, Ö.Ç'nin tanınması ve nitelikler açısından farklı ihtiyaçlara sahiptir. ECVET sisteminin ardında yatan fikir, bireylerin belli alanda elde ettikleri Ö.Ç'nı farklı alanlara taşıyabilmelerini sağlamaktır. Aksi halde benzer alanda öğrenim görmek isteyen bireyler önceki öğrenmelerini taşıyamadıklarından aynı konuyu tekrar edip zaman ve motivasyon kaybı yaşayacaklardır. Bu nedenle bireyler mesleki eğitimde öğrenim sonuçlarını transfer edebilmeli ve biriktirebilmelidir. ECVET sisteminin kullanılacağı durumlar farklıdır. Bunlar;

- Yetişkinlerin mesleki niteliklerini yükseltmek veya yeni nitelikler elde etmek amacıyla kullanılabilir. İş hayatındaki yetişkinlerin iş programı tam zamanlı eğitime uygun olamayabilir. Bu bireyler bir yeterlilik kazanmak için mesleki eğitim almak

istedikleri bir meslek alanının bir modülünü alıp ECVET 'den faydalanarak kalanını daha sonra tamamlayabilir.

- Meslek sahibi yetişkin bir birey başka bir meslek alanında eğitim almak istediğinde iki meslek alanında ortak olan modüllerin/Ö.Ç'nin öğrenilmek istenen yeni meslek alanına transferine zaman ve kaynak tasarrufu sağlayacaktır.

- Eğitim-öğretimini yarıda bırakmış ve birkaç yıl içinde tekrar eğitime dönmek isteyen gençler ECVET araçlarını kullanarak geçmişte başarmış oldukları Ö.Ç'nı tekrar alıp meslek alanının bütün programını tekrarlamaktan kurtulacaklardır.

- Herhangi bir mesleki yeterlik veya kariyer beklentisi olmadan o meslek alanında çalışan insanların bu mesleki tecrübelerini/niteliklerini geliştirmek ve ilerletmek istemeleri durumunda kullanılabilir. Kişi, yaygın eğitim yoluyla bir meslek alanıyla ilgili doğrulanmış ve tanınmış Ö.Ç' başarmış olup mesleki niteliğin bir kaç modülünü tamamlamak isteyebilir. Birey meslek alanından yaygın eğitim yoluyla aldığı modülleri ECVET araçlarını kullanarak örgün eğitimden kredilerini tamamlayıp mesleki niteliğini tamamlayabilir. Özetle ECVET araçlarının HBÖ'de nasıl kullanılacağına dair beş durumdan bahsedilebilir:

1. **Artan Şekilde Öğrenmenin Biriktirilmesi:** Öğrenme sırasında karşılaşılan muhtemel değişimlere rağmen sadece bir nitelik için hazırlanarak kredileri sürekli olarak biriktirmektir (Mesleki Nitelik değiştirilemez).
2. **Mesleki Öğrenim Niteliğinin Aynı Nitelikteki Başka Bir Meslek Alanıyla Değiştirilmesi:** Transfer ve biriktirmenin aynı mesleki nitelikte ve aynı seviyede bir nitelikten başka bir niteliğe dönüşüyor/değişiyor olması durumudur (Örneğin, ekonomi alanındaki bir öğrencinin mesleki yeterliğinin ilgili bir başka ekonomi alanına aktarılması).
3. **Mesleki Öğrenimi Bir Nitelikten Başka Bir Niteliğe Dönüştürme:** Transfer ve kredi biriktirmenin aynı seviyedeki bir işletmedeki eğitim veya nitelikten başka bir işletmedeki niteliğe dönüştürüyor olması durumudur (Örneğin halk eğitimi yoluyla sürekli eğitimle elde edilen bir mesleki niteliğinin bireye daha fazla imkân sağlayacak üst mesleki eğitim seviyesine yükseltilmesi).

4. **Başarılmış Öğrenim Çıktılarının Düzenlenmesi:** Yaygın ve serbest öğrenme yoluyla elde edilen niteliklerin örgün öğrenmede tanınmasıdır.
5. **Bir Meslek Alanında Niteliğin Yükseltilmesi veya Yenilenmesi:** Biriktirme ve transfer, bir niteliğin bir seviyesinden daha üst seviyesine yükseltilmesidir (Örneğin, ortaöğretim seviyedeki bir mesleki niteliğinin yüksekokul seviyesine yükseltilmesi).

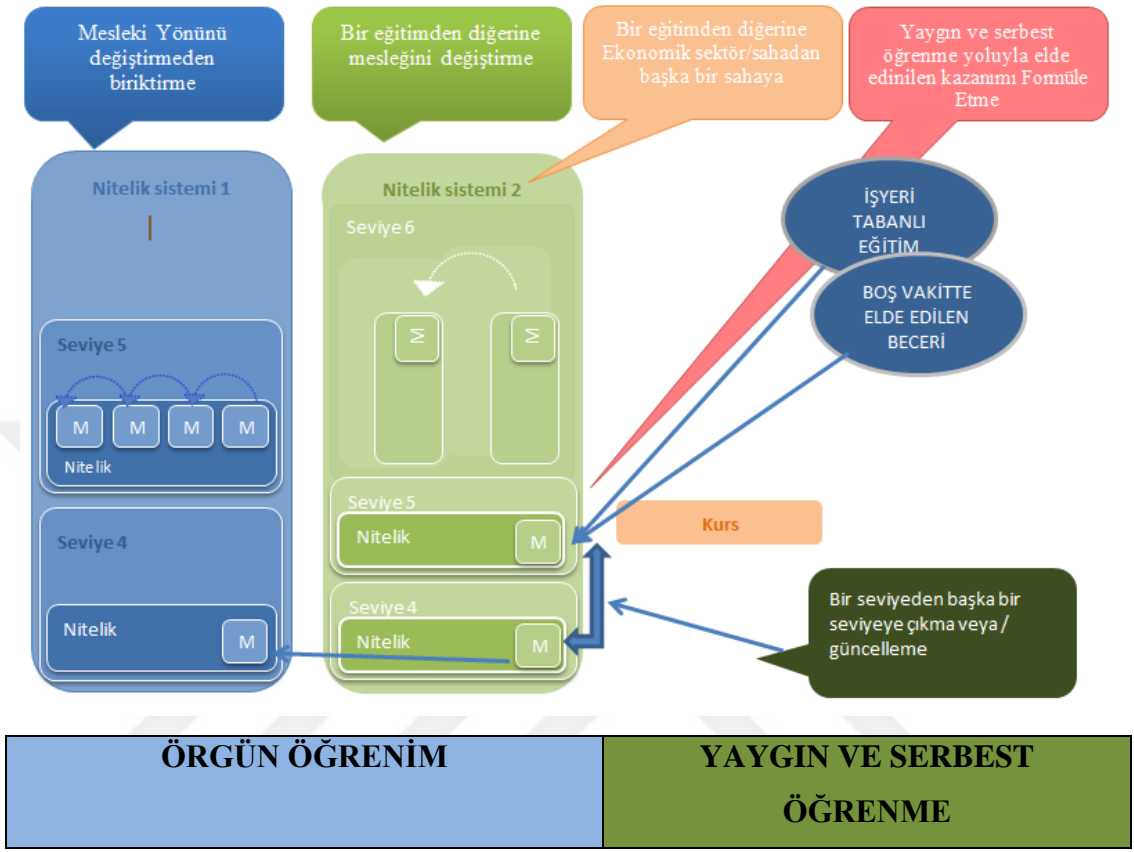
Muhtemel öğrenme metotları için verilen örnekler bu beş durumu sunmaktadır. Kuramsal örneklerin her biri, ECVET sisteminin –Ö.Ç’nın– daha iyi tanınmasını, HBÖ’yi desteklediği ve bireylerin öğrenme yöntemlerini kolaylaştırdığı durumlarda nasıl kullanılabileceğini göstermektedir.<sup>30</sup>

Daha önce belirtildiği gibi akredite kurumlar, sadece bazı değişiklikler için ECVET kullanmaya karar verebilir. Bu da onların eğitim ve öğretimde karşılaştıkları sorunlara ve HBÖ’yi destekleyecek hangi araçlara sahip olduklarına bağlıdır. Şekil 3.7’de HBÖ açısından farklı niteliklere ve seviyelere sahip iki meslek alanı gösterilmiştir. Bu meslek alanlarında ortak olarak eğitimi verilen modüller ile yaygın ve serbest öğrenmeyle elde edilen öğrenim kazanımlarının modül muafiyeti yoluyla bir diğerine transferi gösterilmiştir.

---

<sup>30</sup> A.e, p.11-12

**Şekil 3.7: Hayat Boyu Öğrenmede Bir Yeterliliği Elde Etmek İçin ECVET Kullanımı**



Kaynak: A.e.

### 3.2.3. Avrupa Birliği Ülkelerinde Çalışırken ECVET'i Kullanarak Öğrenme

ECVET transfer, tanınma ve uygun görüldüğü yerde bir yeterliliği elde etmek amacıyla bireylerin öğrenme çıktılarının biriktirilmesi için teknik bir çerçevedir. Pek çok meslek gruplarındaki gereksinimlerin değişim hızı göz önünde bulundurulduğunda bu mesleklerdeki bilgi, beceri ve nitelikleri hayat boyu güncellemek ve iyileştirmek için uzmanlara olan gereksinim gittikçe artmaktadır. Bu durum, yeni ya da ek niteliklerin kazanılmasına öncülük edebilir; fakat söz konusu örgün eğitim programlarına katılmak olduğunda pek çok yetişkin bunu uygulamaya koyma konusunda engellerle karşılaşmaktadır. Örneğin, iş veya ailevi sorumluluklara sahip olanlar için tam zamanlı eğitim programına katılmak zor gelebilir. Bu yüzden



sürekli nitelik elde etme fırsatı veren eğitim ve öğretim fırsatlarını devreye sokmak gerekmektedir.

ECVET, öğrenme çıktılarını tüm niteliklerden daha küçük oluşumlar hâlinde gruplayan “birim” kavramını kullanır. Akredite kurumlar, kendi niteliklerini birimler hâlinde yapılandırma kararı alabilirler ve öğrencilere bu birimleri teker teker kazanma ve birim birikimlerini takip ederek tüm nitelikleri elde etme imkânı verebilirler. Bazı durumlarda bütün birimler başarı ile tamamlandığında mesleki nitelik kendiliğinden gelmektedir. Diğerlerinde ise akredite kurumlar; öğrencilerin, bütün birimlerde bulunan bilgi, beceri ve niteliklerini daha karmaşık bir ürün veya proje karşısında bir araya getirebilme yetisini ortaya koyacak, son bir değerlendirmeden başarılı bir şekilde geçmeleri gerektiğini belirterek nitelik elde etme şartı koyabilir.

Yetişkin eğitim kurumları, kendi eğitim ve öğretim şartlarını yapılandırırken farklı birimleri ölçüt alabilirler. Birimlerin her biri, kazanımların gösterildiği öğrenci transkriptinde değerlendirilir ve kayda alınır. Bu düzen eğitim ve öğretimi daha az kısıtlı hâle getirir ve o yönde geliştirebilir. Aynı anda çalışıp ve/veya ailesine bakan yetişkinler, eğitim programının normal süresini önce bir birimi kapsayan öğrenme aktivitelerine katılarak daha sonra elde ettiği birimlerle bir sonraki birimdeki aktiviteleri daha uzun bir zamana yayabilir. Böylece eğitim ve öğretim, iş hayatıyla birleştirebilir ve aynı zamanda öğrenme çıktılarında kazanılan niteliklerle resmî tanınma elde edilebilir.

### **3.2.4. Bir Meslekten Başka Bir Meslek Öğrenimine Geçişte ECVET'in Kullanılması**

Avrupa'da hâlâ, piyasada iş bulabilecek niteliklere sahip olmadan eğitim ve öğretimi bırakan çok fazla sayıda genç vardır. Avrupa'da 15 – 24 yaş arası genç nüfusun üçte birinin eğitim almadığı ya da istihdam edilmediği tahmin edilmektedir. Bazı bireylerin ise iş bulsalar bile, bu işlerin niteliklerine sahip olmadıkları işler olduğu ve bundan dolayı da işsizlik riski ile karşı karşıya oldukları tahmin edilmektedir. Gençlere uygun, onlara bir nitelik verip iş için hazırlayacak, öğrenme fırsatları sağlamak ve başarılı bir iş gücü piyasasına uyum şansı vermek, pek çok

Avrupa ülkesinde birinci gündem maddesidir. Zorunlu eğitimden ayrıldıktan sonra bu genç bireylerin pek çoğu zaten mesleki eğitim almaktadır; fakat mesleki eğitimi de çeşitli nedenlerle bırakmaktadır.

ECVET, gençlerin eğitim ve öğretimi bırakmasına engel olabileceği gibi onların eğitim ve öğretime geri dönmelerinde de önemli rol oynayabilir. Gençler arasında okulu bırakma oranları yüksektir; çünkü takip ettikleri yöntem onların öğrenme şekillerine ya da amaçlarına uygun değildir. Bireyleri kendileri için daha uygun bir eğitim ve öğretim programına yönlendirmek, onların okulu bırakmalarını engelleyici bir rol oynayabilir; fakat birey zaten kendi yöntemleriyle ileri seviyelere ulaştıysa eğitime en baştan başlaması ters bir etki yaratabilir ve daha fazla motivasyon kaybına sebep olabilir. ECVET geçmişte kazanılan –öğrenme çıktılarında– belirlenen kredilerin en azından bir bölümünün tanınması için kullanılabilir. Böylece öğrenen kişi her şeye sıfırdan başlamak zorunda kalmaz.

ECVET eğitim ve öğretime bir süreliğine ara veren gençlerin okula geri döndüklerinde örgün eğitimde elde ettikleri kredileri tanımaktadır. Eğitime ara vermelerinin sebebi iş hayatı ise bu krediler, iş hayatında kazanılan niteliklerle birleştirilebilir. Esas amaç, bireyin zaten bilgi, beceri ve yeterliliklere sahipken her şeye en baştan başlamanın getireceği muhtemel motivasyon düşüklüğünden kaçınmaktır. Nitelik sistemlerinden sorumlu akredite kurumlar, farklı nitelik birimleri arasında bağlantı ve eş değerlik geliştirmek için ECVET kullanmaya karar verebilirler. Farklı nitelikler ayrıca temel birimleri içerirler (Aynı birim farklı niteliklerde bulunabilir). ECVET’te ifade edildiği gibi pek çok nitelik için ortak hâle geldiklerinde bu birimlerin bağıl ağırlığı aynıdır; fakat kredi puanlarının dağılım sistemine bağlı olarak birimler aynı olsa da bağıl ağırlık bir nitelikten diğerine değişiklik gösterebilir.<sup>31</sup>

### **3.2.5. ECVET’in Çalışan Bireylerin Mesleki Yeterliliklerinin Güncellenmesinde Kullanımı**

Avrupa Birliği’nin ECVET tavsiyesi hayat boyu öğrenim yoluyla istihdam artışı, öğrenci hareketliliğine açık olma, çalışanlar ve öğrenenlerin sosyal katılımı

---

<sup>31</sup> A.e., p.16

konusunda daha geniş hedeflere katkı sağlar. Mesleki eğitim ve öğretimde nitelikler bir ya da bir dizi uzmanlık alanı ile bağlantılıdır. Bu planlanmış nitelikler, söz konusu uzmanlık alanlarının neler teşkil edeceğini öngörmeye çalışsa da uzun vadede bir plan yapmak imkânsızdır. Bazı meslekler 10 yılı aşkın bir sürede köklü değişikliğe uğrayabilirken bazıları yok olabilir. Bu nedenle çalışanların nitelikleri sürekli olarak güncellenmelidir. Bazen işletmelerde insan kaynağı ihtiyacında düşüş yaşadığı zaman bireylere yeni meslekler kazandırmak için onların niteliklerini tamamen değiştirme ihtiyacı doğabilir. ECVET bu durumda bireylerin kendisinde var olan ve kazanılacak birimlere eklenecek olan niteliklerin (öğrenme çıktılarında bulunan birimlerin) tanınmasını kolaylaştırmak için bu tür değişiklikleri destekler.

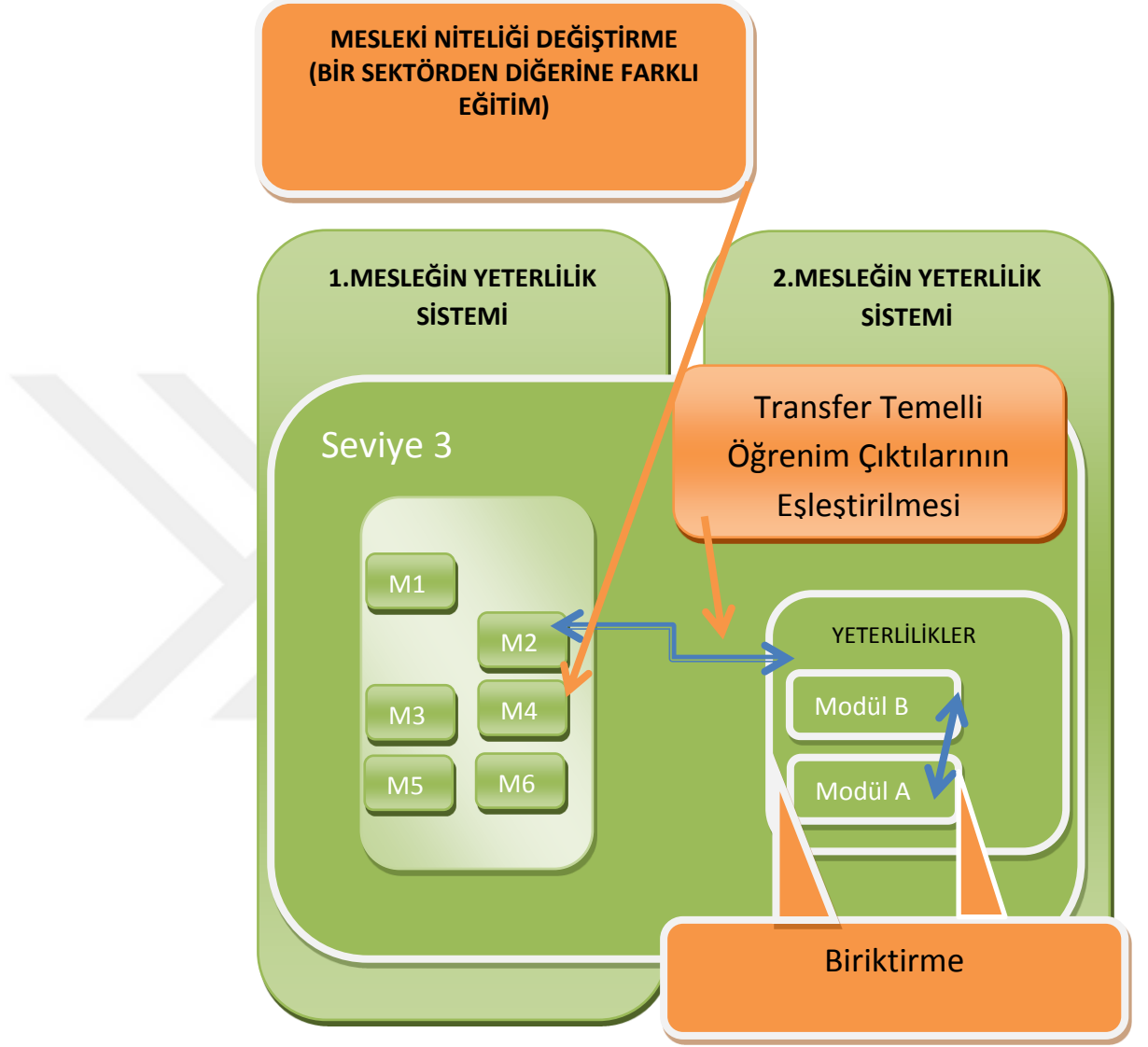
Ö.Ç'nin birimleri, akredite kurumlar tarafından nitelikler arası bağlantı kurmak amacıyla kullanılabilir. Söz konusu alanlarda çalışan uzmanların görevleri ile ilgili meslek alanlarının her biri özel bilgi, beceri ve yeterlilik gerektirirken başka meslek alanlarıyla ortak Ö.Ç da vardır.

Bu nedenle farklı niteliklerin öğrenme çıktıları arasında örtüşen ya da eş değer olanların akredite kurumlar tarafından tanımlanması mümkündür. Akredite kurumlar:

- Herhangi bir birimde pek çok nitelik bulunacağından ortak birim kavramını kullanabilir.
- İki birimin Ö.Ç'nin aynı olmayabileceğini; fakat eşit olabileceğini göz önünde bulundurarak birimler arası eş değerlik kurabilir. Akredite kurumlar bu birimleri ek öğrenme süresi ya da bireyin başarılı olduğuna dair herhangi bir ölçme yapmadan olduğu gibi tanırlar.

Bu nedenle ilgili alanla alakalı gerekli niteliklere zaten sahip olan bireyler için onlardan sadece henüz sahip olmadıkları öğrenme çıktılarına dair birimler için eğitim almalarını isteyerek yeni bir niteliğin kazanılma sürecini kısaltmak mümkündür. Şekil 3.8'de aynı mesleki yeterlilik seviyesine sahip iki meslekte modülün eşleştirilerek muafiyet ve mesleki niteliğinin nasıl değiştirildiği gösterilmiştir.

**Şekil 3.8:** ECVET Yoluyla Mesleki Yeterliliğin Değiştirilmesi  
(Örgün Eğitimde bir Meslekten Başka bir Mesleğe)



**Kaynak:** A.e., p.18.

Yukarıdaki şekilde örnek olarak bir bölgedeki kâğıt fabrikasında çalışan ve kâğıt endüstrisindeki düşüş nedeniyle işsiz kalacak olan kâğıt fabrikası işçilerinin mesleki niteliklerini yenilemesi örnek olarak verilmiştir. Kâğıt üretme tesisindeki nitelikli elemanları işsiz bırakarak kapanacak fabrikanın işçileri bölgede yeni kurulacak olan kâğıt geri dönüşüm fabrikası tesisine aranan nitelikli eleman olmaları verilecek eğitimle sağlanacaktır. Yeni oluşan iş sahası için gerekli olan işçiler, ECVET yoluyla gördükleri eski eğitimlerinden muaf tutularak yeniden meslek sahibi yapılacaktır.

### 3.2.6. ECVET ile Yaygın ve Serbest Öğrenimin Doğrulanması

Avrupa Birliği ECVET tavsiye kararında “Bir öğrenci, herhangi bir niteliği, farklı ülke ve farklı ortamlarda –örgün, yaygın ve serbest öğrenim ile– elde edilen birimleri biriktirerek kazanabilir.” ifadesi yer almıştır.

Yaygın ve serbest öğrenimin geçerliliği, bireylerin profesyonel ve gönüllü faaliyetlerde ya da herhangi bir öğrenme aktivitesinde öğrendiklerinin tanınmasını sağlar. 2010 yılında güncellenmiş olan Yaygın ve Serbest Öğrenim Avrupa Geçerliliği Envanteri’nde gösterildiği gibi sertifikaların/diplomaların geçerliliği ve tanınması Avrupa ülkelerinde gelişen bir süreç olup pek çok farklı durumda kullanılacaktır.

Yaygın ve serbest öğrenimin geçerliliği ve tanınması, bir bireyin yeterliliklerinin işveren tarafından – takdir veya iş teklifi ile – onaylaması, bireyin bir eğitim programına katılması, bir niteliğin tamamının ya da bir bölümünün belirlenmesi için katılacağı eğitim programın bir bölümünden muaf tutulmasını garantilemeye kadar pek çok şekilde olabilir. Yaygın ve serbest öğrenim süreci;

- Bireylerden beklenen bilgi, beceri ve yeterlilikleri tanımlayan standardın varlığına bağlı olabilir. Bu bir iş tanımı, nitelik standardı ya da bir birimin öğrenme çıktılarının tanımı olabilir.
- Bireylerin öğrenme çıktılarının tanımlandığı ve standartla mukayese edildiği sürece bağlı olabilir. Değerlendirme ve geçerlilik süreçleri örnek gösterilebilir.

Akredite kurumlar, yaygın ve serbest öğrenimin geçerliliğini desteklemek için ECVET kullanmaya karar verebileceklerdir. Bu tür durumlarda aşağıdaki maddeler süreci kolaylaştırır:

- ECVET’in öğrenim kazanımlarını kullanmasıdır. Öğrenim kazanımları/çıktıları bireyin bilgi, beceri ve yeterliliğinin değerlendirilmesine karşı bir “standartı” temsil eder. Birimlerin kullanımı, niteliklerin bir bölümü için imkân tanıdığı ve bireylere, örgün öğrenme yoluyla öğrenme çıktılarındaki birimleri kazanmalarına imkân tanıdığı için öğrenim kazanımlarının tanınma ihtimalini doğurur.

- ECVET değerlendirme, geçerlilik ve tanınma süreçleri arasındaki farkı kullanır. Değerlendirme süreci, süreçten bağımsız kazanılan öğrenim kazanımlarını tanımlar. Bu ğrenme ıktıları daha sonra öğrenim kazanımları birimlerinin tanımına bağlı olarak onaylanır ve tanınır.
- ECVET bireyin kazanımlarını belgelendirir.
- ECVET kullanılırken, mesleki eğitim kurumları ve akredite kurumlardan değerlendirme, geçerlilik ve tanınma konusunda kalite güvencesi verdiği yaklaşımlar geliştirmesi beklenir.

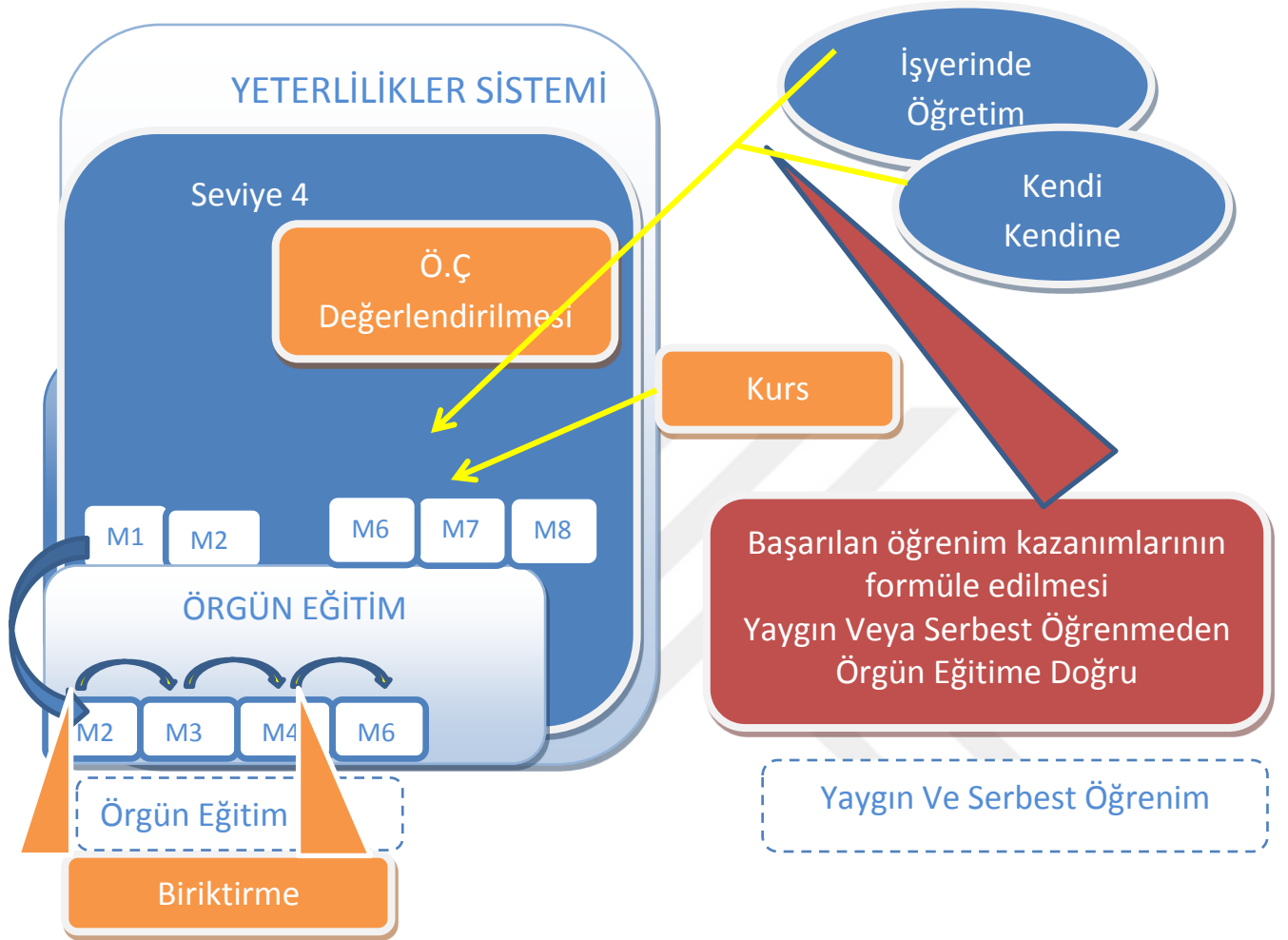
Bu nedenle ECVET, (nceden elde etme ya da birimlerle) kazanılan niteliklerin ışığında yaygın ve serbest öğrenmelerin geğerliliğini ve tanınmasını kısmen ya da tam olarak destekleyebilir. Kalite güvenceli değerlendirme, geçerlilik ve tanınmanın kullanımının yaygınlaşmasına yardımcı olabilir.<sup>32</sup>

Aşağıdaki şekilde ECVET Yoluyla Serbest ve Yaygın ğretimin desteklenmesi gösterilmiştir.

---

<sup>32</sup> A.e., p. 19-20.

**Şekil 3.9:** ECVET Yoluyla Serbest ve Yaygın Öğretimin Desteklenmesi



**Kaynak:** A.e., p.17.

### 3.2.7. ECVET ile Farklı Yeterlilik Sistemleri ve Seviyelerinde Tanıma

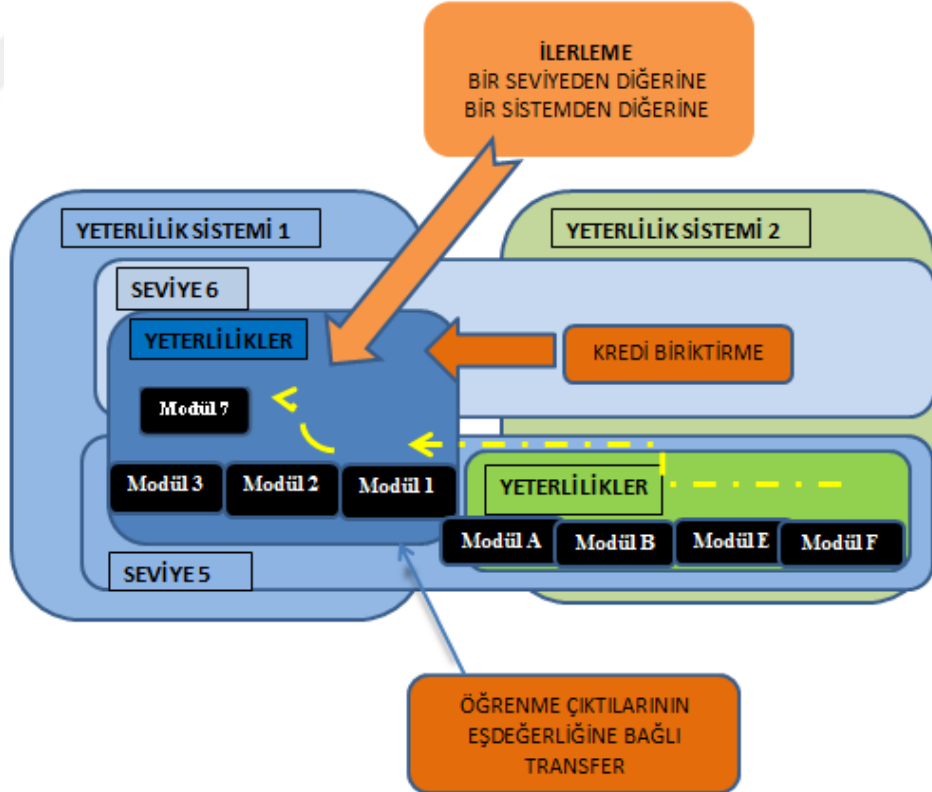
Mesleki eğitim ve öğretimde ECVET 'in kullanılması başka bir eğitim alanından mesleki eğitim ve öğretime geçişte kredilerin tanınmasını destekleyebildiği gibi ayrıca mesleki eğitimden başka nitelikteki eğitim sistemine geçiş amacı ile de kullanılabilir.

- Her mesleki yeterlilik sisteminde niteliklerin tanımlanması için Ö.Ç kullanıldığında bir niteliğin gereklilikleri bir başka niteliğin gereklilikleri ile ne derece örtüşüğünü belirlemek daha kolay hâle gelmektedir.

- Birimlerin/Modüllerin kullanımı sayesinde bireyin kazanmak istediği niteliklerin Ö.Ç'na karşı önceden sahip olduğu nitelikler ışığında kazandığı Ö.Ç'nın haritasını çıkarmak mümkündür. Niteliklerin birimleri ve öğrenme aktivitelerinin yapısı arasında bir ilişki varsa bireyin bazı niteliklerden muaf tutulmasını kolaylaştırır.

Şekil 3.10'de ECVET ile bir mesleki yeterlilikten başka bir yeterliliğe geçişin modüler sistemle nasıl yapıldığı gösterilmiştir. Mesleklerden biri seviye beş diğeri seviye altıdır. Avrupa Yeterlilik Çerçevesi ve Türkiye UYÇ'ne göre seviye beş MYO, seviye altı ise lisans diploması seviyesini göstermiştir. Yeterlilik seviyesi beşin ortak olarak okuttuğu seviye altıya ait modüllerin tekrarı yerine birey aradaki fark modüllerini tamamlayarak kariyerini bir üst meslek seviyesiyle sürdürme şansına sahip olacaktır.<sup>33</sup>

**Şekil 3.10:** ECVET ile Mesleki Geçirgenlik (Örgün Eğitim)



Kaynak: A.e., p.23.

<sup>33</sup> A.e., p. 22.



## DÖRDÜNCÜBÖLÜM

### TÜRKİYE’DE UYGULANAN MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİME YÖNELİK BİR MODEL ÖNERİSİ

Türkiye’de MTE veren resmi ortaöğretim kurumlarına öğrencilerin talebi her geçen gün azalmaktadır. Meslek liselerinin cazibesinin arttırılıp öğrenciler tarafından tercih edilen kurumlar hâline getirilmesi önemli bir zorunluluktur. MTE alan öğrenci sayısı dikkate alındığında 2013-2014 öğretim yılından sonra resmi ortaöğretim düzeyi öğrenci sayısında azalma, özel ortaöğretimde düzeyinde ise artma görülmektedir. Bu yıllarda kapatılan dershanelerin temel liselere dönüşmesi ve sağlık alanında eğitim veren özel MTAL’lerindeki artış bu değişimin gerekçesi olarak görülmektedir.<sup>1</sup>

MEB’in ortaöğretim sisteminde yaptığı son değişikliklerle tüm liselere anadolu lisesi unvanı verilince öğrenciler tarafından tercih edilmesi beklenen MTAL’lerin bazı alanlarına öğrencilerin talebi giderek azalmıştır. Türkiye’de mesleki eğitim sistemi anlayışı geleneksel yöntem ile devam ettiğinden MTAL’lerden yetişen öğrenciler işletmelerin ihtiyaç duyduğu nitelikli elaman ihtiyacını karşılayamaması önemli bir sorundur.<sup>2</sup>

Emeğin nitelikli hâle getirilmesi; yani nitelikli iş gücünün varlığı verimli bir ekonomi anlamını taşımaktadır. Bu anlamda ifade edildiği üzere nitelikli iş gücüne sahip olmanın yolu iyi planlanmış mesleki eğitimden geçmektedir. Bireye belirli bir meslek alanıyla ilgili bilgi, beceri, alışkanlık kazandırmak ve bu alandaki yeteneklerini çeşitli yollarla geliştirmeyi amaçlamak, mesleki eğitimin temel amacını oluşturmaktadır. Mesleki eğitim ile bireylere daha fazla iş güvencesi daha yüksek gelir, mesleki ilerleme, kendi işini kurma, kendine güven ve saygının artması

---

<sup>1</sup> Yalçın Sever, “Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Yönetici ve Öğretmenlerinin Mesleki Eğitimde Özelleştirmeye İlişkin Görüşleri”, (Yayınlanmamış Y.L Tezi), İstanbul, Y.T.Ü, Sosyal Bilimler Enstitüsü. 2017, s. 82.

<sup>2</sup> Abdurrahman Karabulut, Musa Marul, “Mesleki ve Teknik Eğitim Modeli Tasarımı”, MEB, **Milli Eğitim Dergisi**, Sayı 191, s.78, 2011.

sağlanmaktadır. Ayrıca yoksullukla baş edebilme fırsatının oluşturulmasında da mesleki eğitimin önemli katkıları vardır.<sup>3</sup>

Türkiye’de nüfus artışı, sermaye birikimi yetersizliği, kamu ve özel işletmelerin yatırımlarının yeterince arttırılamaması, yabancı sermaye yetersizliği, iş gücü niteliğinin modern işletmelerin ihtiyaçlarına uygun olmaması, mesleki eğitim-iş gücü piyasası arasındaki uyumsuzluk, hızlı teknolojik değişimler gibi nedenlerle istihdam sorununun boyutları artmaktadır. Gelişmekte olan ülke ekonomilerinin karşılaştığı gelişmeyi engelleyen faktörler arasında gerekli niteliklere sahip iş gücünün temin edilmemesi önemli bir rol oynamaktadır.<sup>4</sup>

Türkiye Avrupa Birliği’ne üye olmak için başvuran ülkeler içinde nüfusu en genç ve yoğun ülkedir. Türkiye’nin nüfus anlamındaki bu avantajını kullanabilmesinin yolu gençlere iyi bir mesleki eğitim verip onlara uluslararası anlamda mesleki nitelik kazandırmaktan geçmektedir. Mesleki eğitim ile ilgili alan yazın incelenerek Avrupa Komisyonu’nun ilgili emirleri doğrultusunda üye ülkeler arasında mesleki yeterlilikler alanında standartlaşma ve mesleki yeterlilik seviyelerini mesleki kazanımlara dayalı karşılaştırılabilir, doğrulanabilir, taşınabilir ve tanınabilir olacak biçimde düzenleme hedefleri tezin birinci, ikinci ve üçüncü bölümlerinde detaylarıyla ortaya konmuştur. Yapılan bu çalışmalar sonucu elde edilen veriler doğrultusunda oluşturulan mesleki eğitimde Avrupa Kredi Transfer Sistemi (ECVET) bağlamında MTE’in yeniden yapılandırılması modeli çeşitli kısımlardan oluşmaktadır. Tezin bu bölümünde sözü geçen model önerileri detaylarıyla ele alınmıştır. ECVET bağlamında Mesleki Eğitimin yeniden yapılandırılması modeli şu kısımları kapsamaktadır.

1. Boyut: ECVET bağlamında mesleki eğitimde belgelendirme ve sertifikalandırma modeli,
2. Boyut: ECVET bağlamında mesleki eğitim yönetim modeli,
3. Boyut: Meslek okullarında meslek dersi öğretmeni yetiştirme ve istihdam modeli.

<sup>3</sup> Ali Gür, “Rekabet Gücünün Artırılmasında Nitelikli İşgücü İhtiyacı ve Mesleki Eğitim”, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), İ.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü. 2011, s. 4.

<sup>4</sup> Osman Cenk Kanca, “Türkiye’de İşsizlik ve İktisadi Büyüme Arasındaki Nedenselliğin Ampirik Bir Analizi”, Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt XXI, 2012, s. 2.

#### 4.1. Model ve Açıklamalar

Mesleki eğitimde mevcut sertifikalandırma ve belgelendirme durumu Şekil 4.1'de gösterilmiştir. Bu şekle göre soldan 1. sütun örgün eğitime aittir. Mevcut durumda bireyin mesleki eğitimle elde ettiği mesleki yeterlilik seviye gösterge aracı sadece MTAL'lerinden alınan diplomalardır. Meslek lisesini başarıyla tamamlayan öğrenciler mesleki yeterliliklerini diploma ile göstermektedirler. Ara sınıflardan başarısızlığı veya başka nedenlerle ilişkisi kesilen öğrencilerin mesleki yeterliliklerini gösteren diploma dışında herhangi bir ara seviye gösterge aracı mesleki eğitim sisteminde mevcut değildir. MTAL'leri bakanlık merkez teşkilatında MTEGM bağlı olarak faaliyetlerini yürütmektedirler.

2. sütun da ise yaygın eğitim yoluyla elde edilmiş mesleki yeterlilikler gösterilmiştir. Yaygın eğitim kurumlarının tamamı bakanlık merkez teşkilatında HBÖ Genel Müdürlüğüne bağlı faaliyet yürüten HEM'dir. Bireyler HEM'lerden aldıkları kurslardan elde ettikleri sertifikalar ile mesleki becerilerini gösterebilmektedir; ancak HEM'den alınan sertifikaların mevcut hâliyle örgün eğitim kurumlarında tanınması ve doğrulanması mümkün olmamaktadır. Bunun yanında HEM'lerinin özellikle teknik eğitim alanında atölye imkânları ve insan kaynakları oldukça sınırlıdır. Ayrıca bu belgelerin işletmelerde tanınırlığı istenen düzeyde değildir. Bu nedenle işletmeler tarafından talep edilen iş gücü niteliğinde HEM'lerden alınan sertifikalar seviye gösterge aracı olarak görünmeyip diploma zorunluluğu aranmaktadır.

3. sütun serbest öğrenmeyi temsil etmektedir. Bireyler geçmiş meslek deneyimlerinden edindikleri mesleki yeterliliklerini, ailelerinin yanında veya başka bir biçimde yaparak, uygulayarak kazandıkları mesleki deneyimlerini MEM'ne başvurup sınava girerek ustalık veya kalfalık belgesi şeklinde belgelendirmektedirler. Ustalık/kalfalık belgelerinin de işletmeler tarafından tanınırlığı istenen düzeyde değildir. Bu nedenle işletmeler tarafından talep edilen iş gücü niteliğinde MEM'nden alınan ustalık/kalfalık belgeleri seviye gösterge aracı olarak görünmeyip diploma zorunluluğu aranmaktadır. MEM bakanlık merkez teşkilatında MTEGM bağlı olarak eğitim faaliyetlerini yürütmektedirler.

Türkiye’de mevcut mesleki eğitim sisteminde AYÇ’de olduğu gibi veya benzeri herhangi bir seviye tanımlayıcı göstergesi bulunmamaktadır. Mesleki eğitim sistemi ders saatine dayalı olup tek yeterlilik göstergesi diploma ve ustalık/kalfalık belgeleridir. Bu nedenle mesleki eğitim sistemi sertifikalandırma için yeterli esnekliğe ve geçişlere uygun değildir. Ayrıca mevcut mesleki eğitim modelinde örgün, yaygın ve serbest öğrenme ile elde edilen eğitim kazanımları yatay ve dikey geçişlere izin verecek şekilde tasarlanmamıştır.

**Şekil 4.1: Mesleki Eğitimde Mevcut Belgelendirme ve Sertifikalandırma Durumu**



**Kaynak:** Model Çalışması Kapsamında Araştırmacı Tarafından Oluşturulmuştur.

Ortaya konan model ve modelin birbiriyle olan ilişkileri Şekil 4.2’de bütüncül bir bakış açısıyla görselleştirilmiştir. Şekilde gösterilen modelde örgün eğitim (2.sütun) , yaygın eğitim (3.sütun) ve serbest öğrenme (4.sütun) ile elde edilen eğitim kazanımları yatay ve dikey geçişlere izin verecek şekilde tasarlanmıştır. Modelin içerdiği kazanımlardan biri Türkiye’de ECVET bağlamında MYK tarafından

kurulmuş olan sınav ve belgelendirme merkezlerinin vermiş olduğu sertifikaları kapsamaktadır.

Şekil 4.2’de 1.sütunda 8 seviyeli Avrupa yeterlilik çerçevesinin ortaöğretimle ilgili olan 6 seviyesi gösterilmiştir. Avrupa yeterlilik çerçevesi MYK tarafından referans alınarak TYÇ olarak kabul edilmiştir. Bu çerçevede meslekler seviye 1’den başlayıp zorluk derecesine göre basitten zora doğru seviye 6’ya kadar sıralanmıştır. Seviye 1 bireyin kendi kendine veya okul yoluyla elde ettiği okuma, yazma ve genel kültür seviyesini ifade etmektedir.

Seviye 2’deki bir meslek alanı, mesleği icra edecek bireyin o meslek ile ilgili temel bilgi ve becerilere sahip olduğunu ifade eder. Seviye 2 bir meslek alanı için en temel yeterlilikleri gösterir ve elde etmek için çoğunlukla hiçbir önkoşulu yoktur. Meslek alanı sertifikası elde etmenin herhangi bir önkoşulu olup olmadığı ulusal yeterliliklerde tanımlanmıştır.

Modelde birey bu seviyeye örgün eğitim, yaygın eğitim ve serbest öğrenim yoluyla ulaşabilir. Örgün eğitim yoluyla MTAL’ne başlayıp daha sonra başarısızlığı nedeniyle ayrılan öğrenciler için 10. sınıfı başarıyla tamamlamış olanlara aldıkları meslek derslerini ve yeterliliklerini gösteren Seviye 2 mesleki yeterlilik belgesi düzenlenecektir. Modelde mesleki yeterlilik seviyesini yükseltmek isteyen bireylere önceki öğrenmelerini tanıyarak kalfalık veya MYK sınavına girerek Seviye 3’e çıkma imkânı sunulmuştur. Aynı mesleki yeterlilik seviyesine yaygın eğitim yoluyla da kurslardan elde edilecek sertifikalar veya MYK’nın belgelendirme ve sınav merkezleri sınavlarını başarıyla tamamlayıp elde edilen sertifikalarla ulaşılacaktır.

Modelde seviye 3 mesleki yeterlilik seviyesine MTAL 11. sınıfı başarıyla ayrılma sertifikası, MEM kalfalık belgesi veya MYK’nın belgelendirme ve sınav merkezleri sınavlarını başarıyla tamamlayıp elde edilen sertifikaları ile ulaşılacaktır.

Modelde seviye 4 mesleki yeterlilik seviyesine MTAL diploması, MEM ustalık belgesi veya MYK’nın belgelendirme ve sınav merkezleri sınavlarını başarıyla tamamlayıp elde edilen sertifikaları ile ulaşılmaktadır. Modelde üst öğrenime devam etmek isteyen MYK yeterlilik sertifikası veya MEM’lerinden alınmış ustalık belgesi sahiplerinin intibak programını başarıyla tamamlayıp akademik fark derslerini verdikten sonra üniversite öğrenimlerine devam etmeleri öngörülmektedir. Bu yolla dikey geçişlerine olanak tanınmıştır.

Modelde seviye 5 mesleki yeterlilik seviyesine üniversitelerin ön lisans diploması veya MYK'nın belgelendirme ve sınav merkezleri sınavlarını başarıyla tamamlayıp elde edilen sertifikaları ile ulaşılabacaktır. MYK belgelendirme ve sınav merkezinden seviye 5 mesleki yeterlilikler yönünden ön lisans sahibi bireyin mesleki yeterliliklerine denkliği kabul edilmiştir. Mesleki olarak seviye 5 sahibi birey ön lisans sahibi bireyin sahip olduğu tüm mesleki yeterliliklere sahip olduğu kabul edilmektedir; ancak birey seviye 5 sertifikasıyla ön lisans diploması sahibi bireyin sahip olduğu akademik yeterliliklere sahip olamayacaktır. Örneğin seviye 5 sahibi bireyin üniversiteler arası dikey geçiş sınavına girme hakkı bulunmayacaktır.

Modelde seviye 6 mesleki yeterlilik seviyesine üniversitelerin lisans diploması veya MYK'nın belgelendirme ve sınav merkezleri sınavlarını başarıyla tamamlayıp elde edilen sertifikaları ile ulaşılabacaktır. Mesleki olarak seviye 6 sahibi birey lisans sahibi bireyin sahip olduğu tüm mesleki yeterliliklere sahip olduğu kabul edilecektir; ancak birey seviye 6 sertifikasıyla lisans diploması sahibi bireyin sahip olduğu akademik yeterliliklere sahip kabul edilmeyecektir.

Model ile bireylerin; örgün, yaygın ve serbest öğrenme yoluyla elde ettiği mesleki yeterliliklerin tanınması, doğrulanması, biriktirilmesi ve bu kazanımları başka ülkede kullanabilmesinin önü açılacaktır.

Modelde ustalık veya kalfalık belgesi sahibi bireylerin istedikleri takdirde mesleki bilgilerini arttırıp dikey olarak yükselmelerine olanak tanınacaktır. Mevcut sistemde ustalık belgesi sahibi bireyler üst öğrenimlerine devam etmek için mesleki açık liseye devam edip akademik dersleri başarmak zorundadırlar. Getirilen model önerisi ile birey mesleki olarak ilerlemek istediği zaman MYK belgelendirme/sınav merkezleri veya MEM'ne başvuru yapıp mesleki yeterlilik seviyesini kazanımlara dayalı olarak arttıracaklardır.

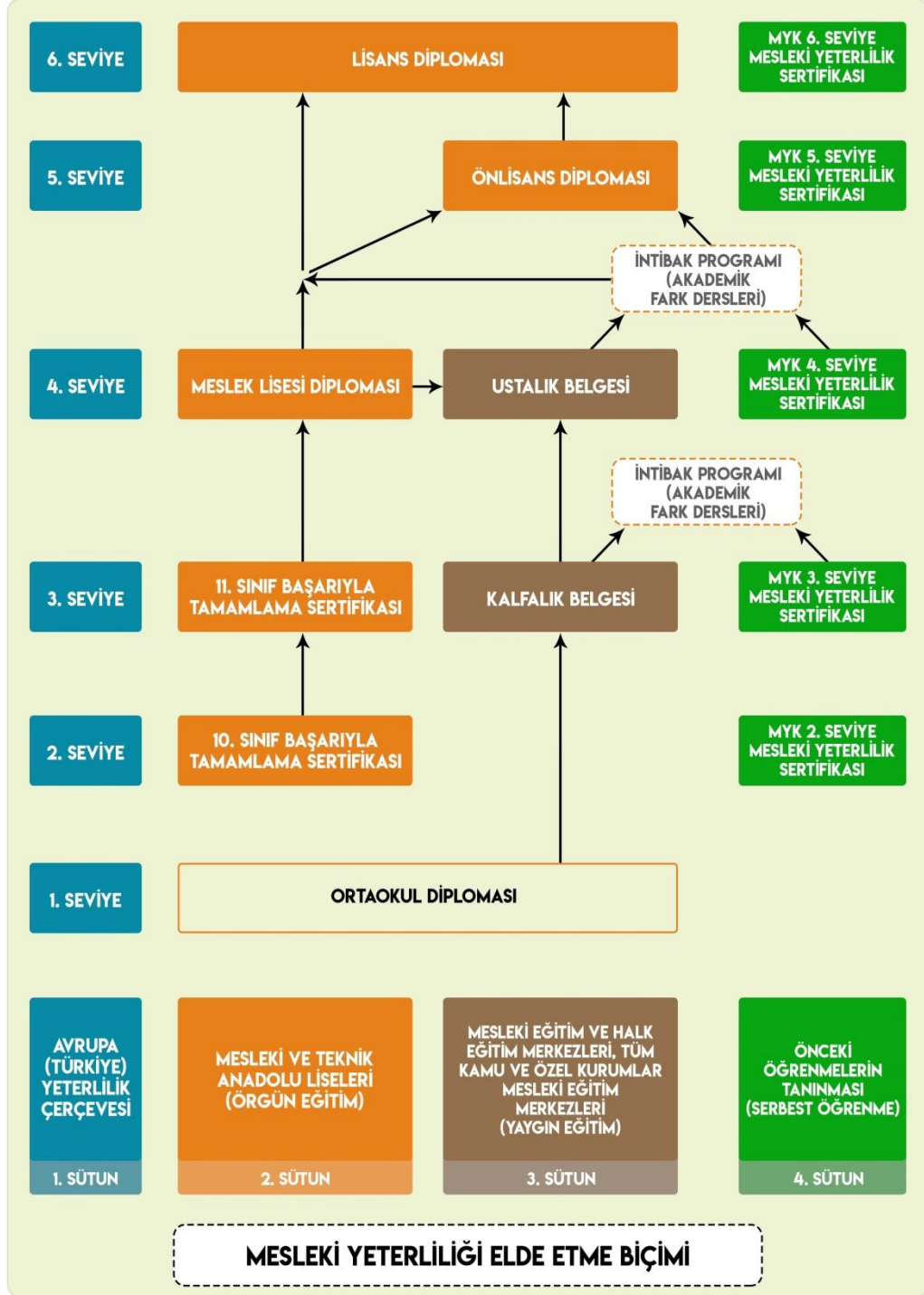
Getirilen model önerisi ile meslek lisesi diploması, ustalık belgesi ve MYK seviye 4 sertifikası mesleki yeterlilikler açısından birbirine eş değer olacaktır. Bu modelle diploma tek başına yeterlilik tanıma aracı olmaktan çıkartılıp mesleki yeterliliklere dayalı sertifikalandırmanın tanıma aracı kullanımının önü açılacaktır. Mesleki olarak seviyesini arttırmak isteyen ve gerekli şartları taşıyan birey doğrudan modelde

kurulması önerilen HBÖ merkezlerinin düzenlediği sınavlara girerek mesleki yeterliliğini arttıracaktır.

Modelle mesleki eğitim sistemi; ECVET araçları kullanılıp üye ülkelerde gerçekleştirilecek ve ECVET araçları ile gerçekleştirilecek tanıma, doğrulama ve biriktirme işlemleriyle –Avrupa boyutu– kazanıp bireyin elde ettiği sertifikalar ve diplomaların tüm üye ülkelerde geçerliliği sağlanacaktır.



**Şekil 4.2:** ECVET Bağlamında Mesleki Eğitimde Belgelendirme ve Sertifikalandırma Modeli



**Kaynak:** Model Çalışması Kapsamında Araştırmacı Tarafından Oluşturulmuştur.



#### 4.1.1. ECVET Modeliyle Örgün Eğitimde Elektrik Elektronik ve Ölçme Dersi Örnekleme (Seviye 3)

Bu modelde UMS'si MYK tarafından belirlenen mesleklerin eğitim modülleri ortak olacaktır. Meslek alanında okutulacak ortak modüllerden elde edilecek eğitim kazanımlarının da ortak olması sağlanacaktır. Mesleki eğitimde modüler eğitim önemli bir zorunluluktur. Modüler mesleki eğitim ile ilgili en temel sorun modül yazdırılan ve meslek alanıyla ilgili öğrenim kazanımlarını tanıyacak olan meslek dersi öğretmenlerinin nitelikleridir. İşletmelerin ihtiyaç duyduğu nitelikte mesleki eğitim almış öğrenciler ancak işletme deneyimi yüksek meslek dersi öğretmenleri aracılığıyla yetiştirilecektir.

Bu modelde elektrik–elektronik alanını seçmiş bir öğrencinin 10. sınıfta aldığı elektrik–elektronik ve ölçme dersi esas alınarak bir çalışma yapılmıştır. Öncelikle MTAL'lerinde eğitim gören öğrencilerin almış oldukları ders yükleri çıkarılmıştır. Elektrik–elektronik ve ölçme dersi mevcut MEB'in öğretim programlarında haftada dokuz saat ve yılda 36 hafta okutulmaktadır. Bu dersin dışında elektrik–elektronik alanında teknik resim dersi haftada iki saat ve elektrik–elektronik esaslar dersi haftada üç saat okutulmaktadır. Sonuç olarak 10. sınıf elektrik elektronik alanında eğitim gören bir öğrenci iki dönemde toplamda 504 saat meslek dersi yüküne sahiptir. Aynı şekilde MTAL öğrencisi 11.sınıfa geldiğinde haftada 22 saat toplamda ise 792 saat meslek dersi yüküne sahiptir. MTAL öğrencisi son sınıfa geldiğinde de haftada 28 toplamda ise 1008 saat ders yüküne sahip olacaktır. Buna göre örgün eğitimde MTAL öğrencisi üç yılda  $504+792+1008=2304$  ders yüküne sahiptir.

Avrupa Komisyonu ECVET puanlarının kullanımı hakkında ortak bir yaklaşım sağlamak için bir yıllık örgün mesleki eğitim sürecinde elde edilmesi beklenen öğrenme çıktıları için 60 puana dayalı bir düzen kullanımını öngörmüştür.<sup>5</sup> Üç yıllık örgün mesleki eğitim sürecinde öğrencinin elde etmesi beklenen 180 ECVET puanıdır. Türkiye'de MTAL elektrik elektronik alanı öğrencisi üç yılda 2304 saat meslek dersi yüküne sahiptir. Üç yılda alınan meslek dersi yükü üç yılda alınabilecek ECVET puanına bölüldüğünde  $(180/2304=0,078$  ECVET dönüşüm

<sup>5</sup> European Commission, a.g.e. s.3.

katsayısı) elde edilmiştir. Elde edilen bu dönüşüm katsayısı bireylerin sınıf seviyelerinde almış oldukları ders yükleri ile çarpılarak ECVET kredileri hesaplanacaktır. Buna göre elektrik-elektronik alanı 10. sınıfta 504 saat ders yükü olan öğrenci dönüşüm katsayısı kullanılarak 39 ( $504 \times 0,078$ ), 11. sınıfta 792 saat ders yükü karşılığı 62 ve 12. sınıfta 1008 saat ders yükü karşılığı 79 ECVET kredisi elde edeceği kabul edilmiştir.

Şekil 4.3’de 10. sınıf elektrik elektronik alanında eğitim gören bir öğrencinin ders yükü ve derslerin ECVET puanı ağırlığı gösterilmiştir. Bu ağırlık aynı dersi okutan meslek dersi öğretmenlerinin ortak kararıyla aşağıdaki şekilde belirlenebilir. Derslerin ağırlıkları bu karara bağlı olarak değiştirilebilir.

**Şekil 4.3:** 10. Sınıf Elektrik Elektronik Alanı Eğitimi Gören Bir Öğrencinin Ders Yükü

DERSİN ADI	DERS YÜKÜ	ECVET Kredisi*
Elektrik Elektronik ve Ölçme Dersi	9*36=324 Saat Ders Yükü	25
Elektronik Esaslar Dersi	3*36=108 Saat Ders Yükü	8,4
Teknik Resim Dersi	2*36=72 Saat Ders Yükü	5,6
Toplam 504 Saatlik Ders Ev Ödevi Seminer, Kişisel Çalışma Hariç	ECVET KREDİSİ	39

\*ECVET Kredisi 0,078’in Eğitim Süresi ile Çarpımı Sonucu Elde Edilmiştir.

**Kaynak:** Model Çalışması Kapsamında Araştırmacı Tarafından Oluşturulmuştur.

Meslek dersi öğretmenlerinin ortak kararlarına göre hazırlanan ECVET modeliyle elektrik – elektronik alanı, elektrik– elektronik ve ölçme dersi örgün eğitim modeli Şekil 4.4’de sunulmuştur. Modeldeki temel yaklaşım elektrik elektronik meslek alanı için belirlenen derslerin içeriğini oluşturan modüllerin ortak olmasıdır. Bu modüller Ö.Ç’na dayalı mesleki yeterlilikler göz önüne alınarak hazırlanacak olup her yıl günün şartlarına göre güncellenecektir.

Modelde aynı dersi okutan öğretmenler (zümre öğretmenleri) mesleğin gerektirdiği yeterlilikleri belirlemede anahtar görevindedir. Gerçekleştirilecek bir uluslararası hareketlilikte zümre öğretmenleri gerekli gördükleri takdirde belirlenen modüller ve ağırlıklarını değiştirebilecektir. Yapılacak değişiklikler iki okul arasında

imzalanacak ECVET araçlarından olan öğrenim anlaşması (Learning Agreement) ile hayata geçirilecektir.

**Şekil 4.4:** Elektrik – Elektronik Alanı Elektrik – Elektronik ve Ölçme Dersi Modeli ( Örgün Eğitim )

<b>ELEKTRİK ELEKTRONİK VE ÖLÇME DERSİ</b>		
<b>Haftalık Ders Saati: 9</b>	<b>Eğitim Öğretim Süresi: 36 Hafta</b>	
<b>Toplam Ders Yüğü: 324 Saat</b>		
<b>BİREYSEL ÖĞRENİM MATERYALLERİ</b>	<b>Eğitim Süresi</b>	<b>ECVET Kredisi*</b>
<b>MODÜL 1:</b> Fiziksel Büyüklüklerin Ölçülmesi ve Uzunluk Ölçümü	32	2,5
<b>MODÜL 2:</b> El ve Güç Aletleri <ul style="list-style-type: none"> <li>• Kontrol ve Vida Sıkma Aletleri</li> </ul>	32	2,5
<b>MODÜL 3:</b> Zayıf Akım Devreleri İletkenler ve Yalıtkanlar	35	2,67
<b>MODÜL 4:</b> Kuvvetli Akım Devreleri <ul style="list-style-type: none"> <li>• Topraklama ve Sıfırlama</li> </ul>	40	3,10
<b>MODÜL 5:</b> Elektriksel Büyüklüklerin Ölçülmesi ve Elektrik Ölçü Aletlerinin Tanıtılması	40	3,10
<b>MODÜL 6:</b> Analog Devre Elemanları <ul style="list-style-type: none"> <li>• Dirençler</li> </ul>	40	3,10
<b>MODÜL 7:</b> Lehimleme ve Baskı Devre <ul style="list-style-type: none"> <li>• Lehimleme İşlemi</li> </ul>	35	2,67
<b>MODÜL 8:</b> Doğrultmaçlar ve Regüle Devreleri	35	2,67
<b>MODÜL 9:</b> Güç Kaynağı ve Güç Kaynağı Kutusu Yapımı	35	2,67
<b>TOPLAM</b>	<b>324</b>	<b>25</b>

\*ECVET Kredisi 0,078'in Eğitim Süresi ile Çarpımı Sonucu Elde Edilmiştir.

**Kaynak:** Model Çalışması Kapsamında Araştırmacı Tarafından Oluşturulmuştur.

#### **4.1.2. ECVET Modeliyle Hayat Boyu Öğrenmede Elektrik Tesisatçılığı Mesleği Modeli Örnekleme (Seviye 3)**

Elektrik tesisatçılığı seviye 3 mesleği UMS'si MYK tarafından belirlenen mesleki yeterlilikleri kapsayacak şekilde hazırlanmış modüllerden oluşacaktır. Örnekleme elektrik tesisatçılığı mesleği alınmış olup mesleğe ait yeterliliklere dayalı eğitim modülleri Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü internet sitesinden alınmıştır. Türkiye'de tüm yaygın eğitim kurumları elektrik tesisatçılığı mesleği için

mesleki kazanımlara dayalı hazırlanmış ortak eğitim modülleri kullanmaktadır. Elektrik tesisatçılığı mesleği için Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü tarafından belirlenen eğitim süresi 1256 saat olup bu süreye bağlı kalınarak model geliştirilmiştir. Örgün eğitimde MTAL elektrik elektronik alanı öğrencisi üç yılda 2304 saat yüke sahip olup bunun karşılığı elde ettiği ECVET kredisi 180 olarak kabul edilmiştir. Bu kabulü yaygın eğitimde de kullanırsak yaygın eğitimde elektrik tesisatçılığı mesleği için eğitim süresi 1256 saat olup öğrencinin bu sürede elde edeceği ECVET kredisi 98 olacaktır. Mesleki eğitimde alınan bir saatlik eğitimin 0,078'lik bir ECVET katsayısı ile çarpımı ile elde edilecek puan örgün, yaygın ve serbest öğrenimde kullanılabilir.

Türkiye'de meslek alanlarıyla ilgili mesleki eğitim veren örgün ve yaygın eğitim kurumlarının kullandığı eğitim modülleri ortaktır; ancak bu eğitimleri veren kurumların bağlı oldukları MEB merkez teşkilatındaki genel müdürlükler farklıdır. Bu durum mesleki eğitimde çeşitli sorunlara yol açmaktadır. Tezin mesleki eğitimin yönetim modeli kısmında önerileceği gibi bu sorunları ortadan kaldırmak veya en aza indirmek amacıyla genel müdürlükler Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü adı altında birleştirilecektir.

Türkiye Avrupa'nın en genç nüfusuna sahip ülkesi olarak MTE kalite seviyesini Avrupa Birliği mesleki eğitim kalite seviyesine yükseltmek zorundadır. ECVET modeliyle HBÖ'de elektrik tesisatçılığı mesleği örneğinde mesleki eğitim, yeterliliklere dayalı olarak planlanmıştır. Türkiye açısından modelin uygulanması için en önemli ihtiyaç kurum müdürlüklerinin daha bağımsız hâle getirilmesidir. Böylece kurum müdürlükleri Avrupa Birliği ülkelerinde yer alan mesleki eğitim kurumlarıyla öğrenim sözleşmesi imzalayabileceklerdir. Bu sözleşmede kurumlar karşılıklı olarak iş birliği içerisinde elde edilecek mesleki yeterliliklere dayalı ortak modüllere karar verip modüllerin ağırlıklarına göre ECVET puanı dağılım tablosu hazırlayacaklardır. Bu modelde de zümre öğretmenleri mesleğin gerektirdiği yeterlilikleri belirlemede anahtar görevinde olacaktır.

Modeldeki örnekte her modül için öğrenme süresi 40 ders (ödevler, ders çalışma, seminer vs. dahil) saatidir. Her bir modül için aynı mesleği öğreten meslek dersi öğretmenleri o mesleğin atölyede kaç saat uygulanacağına karar vereceklerdir.

Modelde Avrupa Yeterlilik Çerçevesi seviye üç örnek olarak alınmıştır. Türkiye Yeterlilik Çerçevesinde bu seviyenin karşılığı Kalfalık belgesidir. Öğrenci öğreniminin bir bölümünü yurt dışında tamamlamak istediğinde öğrencinin yurt dışında elde ettiği mesleki kazanımlar ve aldığı modüller zümre öğretmenleri tarafından belirlenen ECVET puan dağılımı tablosuna göre biriktirilip, doğrulanıp elde edilen kazanımların karşılıklı tanınması sağlanacaktır.

**Şekil 4.5:** ECVET Modeliyle Hayat Boyu Öğrenimde Elektrik Tesisatçılığı Mesleği Örnekleme (Seviye 3)

<b>EĞİTİM PROGRAMI</b>	<b>Elektrik Tesisatçılığı</b>	
<b>EĞİTİMİN SÜRESİ</b>	<b>1256 Saat</b>	
<b>AYÇ/EQF SEVİYESİ</b>	<b>Seviye 3</b>	
<b>EĞİTİM ALINABİLECEK KURUMLAR</b>	<b>MTAL, HEM ve MEM'ler</b>	
<b>BİREYSEL ÖĞRENİM MATERYALLERİ</b>	<b>SÜRE</b>	<b>ECVET KREDİSİ*</b>
Bilgisayar Kullanma	32	2,50
Doküman Hazırlama	32	2,50
Fiziksel Büyüklüklerin Ölçülmesi	32	2,50
El ve Güç Aletleri	32	2,50
Temel Elektrik Malzemeleri	24	1,87
Temel Elektrik Devreleri	32	2,50
Elektriksel Büyüklüklerin Ölçülmesi	32	2,50
Analog Devre Elamanları	32	2,50
Lojik Devreler	32	2,50
Lehimleme ve Baskı Devre Elamanları	32	2,50
Doğrultmaçlar ve Regüle Devreleri	32	2,50
Güç Kaynağı	32	2,50
Elektrik Elektronik Matematiği	32	2,50
Doğru Akım Esasları	32	2,50
Alternatif Akım Esasları	32	2,50
Elektriğin Temel Esasları	24	1,87
Teknik Resim	32	2,50
Devre Şemaları Çizimi	32	2,50

Bilgisayarla Devre Çizimi ve Simülasyonu	32	2,50
Bilgisayarla Baskı Devre Çizimi	32	2,50
Temel Geometrik Çizimler	32	2,50
Bilgisayar Destekli Proje Çizimi	24	1,85
Anahtarlama Elamanları	32	2,50
Sensörler ve Transdüserler	32	2,50
İşlemsel Yükselteçler	32	2,50
Arşivleme ve Kataloglama	32	2,50
Arıza Analiz Yöntemleri ve Arıza Giderme	32	2,50
İç Tesisat Döşeme Teknikleri	24	1,87
Çağırma Tesisatları	32	2,50
Haberleşme ve Bildirim Tesisatları	32	2,50
Güvenlik Tesisatları	32	2,50
Zayıf Akım Tesisatı Arıza Bakım ve Onarımı	16	1,24
Bina Enerji Giriş Sistemleri	24	1,87
Dağıtım Tabloları	32	2,50
İç Aydınlatma Tesisatları	32	2,50
Priz Tesisatları	24	1,87
Dış Aydınlatma Tesisatları	32	2,50
Topraklama ve Paratoner Tesisleri	32	2,50
Kuvvet Tesisatı Döşeme Yöntemleri	32	2,50
Kuvvet Tesisatı Motor ve Şalter Bağlantıları	32	2,50
Endüstriyel Aydınlatma Tesisatları	24	1,87
Yapı ve Kuvvet Tesisatı Bakım Onarımı	16	1,24
<b>TOPLAM EĞİTİM SÜRESİ</b>	<b>1256</b>	<b>----</b>
<b>KAZANILAN ECVET KREDİSİ</b>		<b>98</b>

\*ECVET katsayısı 0,078'in eğitim süresi ile çarpımı sonucu elde edilmiştir.

**Kaynak:** Model Çalışması Kapsamında Araştırmacı Tarafından Oluşturulmuştur.

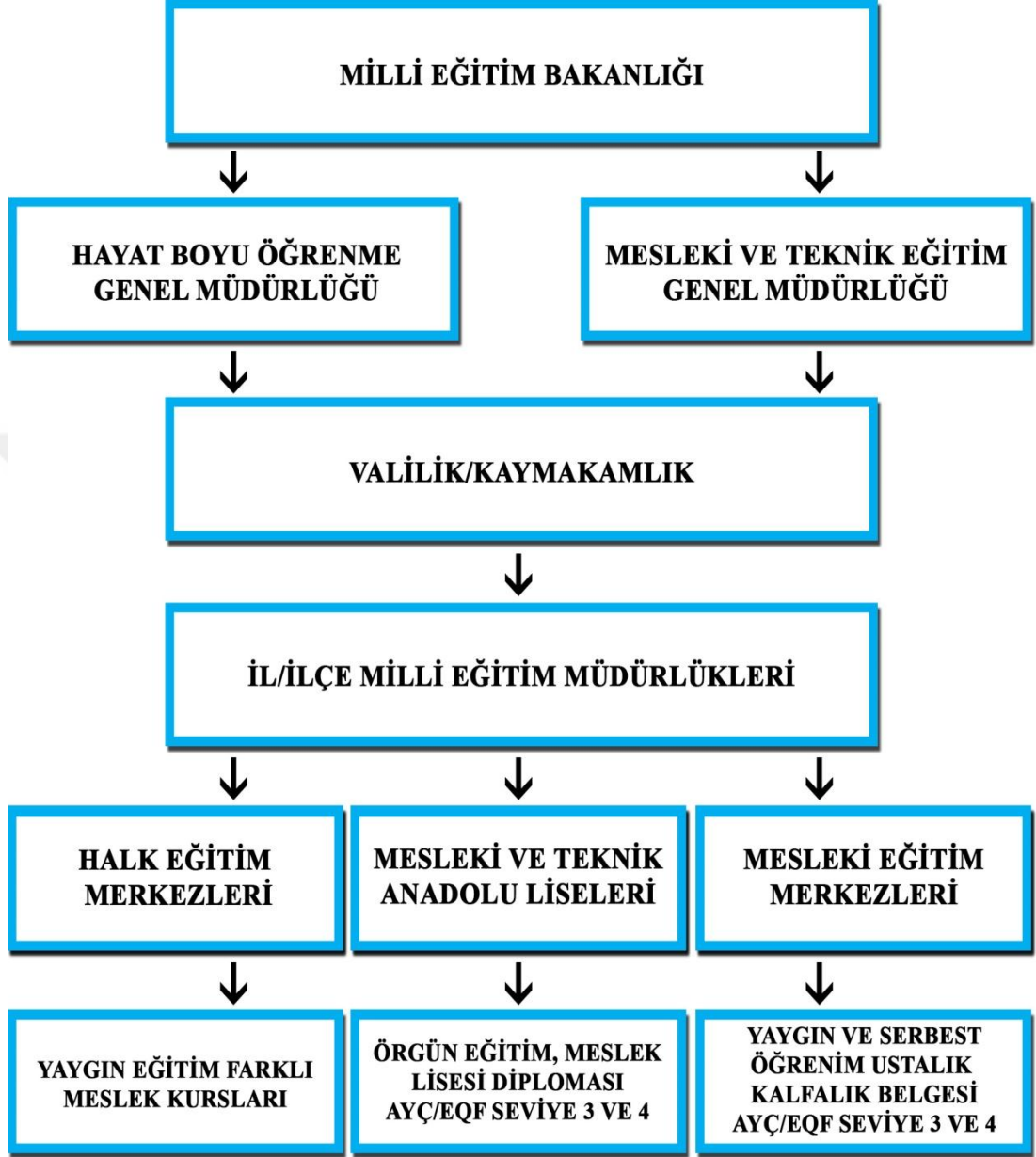
## 4.2. Mesleki Eğitimin Yönetim Modeli

MTE'deki sorunlardan biride yönetim biçimidir. Mevcut hâliyle MTAL'leri, HEM ve MEM MEB bakanlık merkez teşkilatına bağlı olup merkezi yönetimin aldığı tüm kararları uygulamakla görevlidir. Bu anlamda mesleki eğitim veren kurumlarımızın bağımsız karar alabilme yetkileri oldukça kısıtlıdır. Bu kurumlardan HEM'leri HBÖ Genel Müdürlüğüne, meslek ve teknik anadolu liseleri ve MEM'leri MTE Genel Müdürlüğüne bağlı olarak faaliyet yürütmektedir. Bu durum mesleki eğitimde iki başlılığa neden olup yönetimde karışıklıklara neden olmaktadır. Bu iki genel müdürlüğe bağlı olarak faaliyet gösteren mesleki eğitim mevcut yönetim modeli Şekil 4.6'de gösterilmiştir.

ECVET bağlamında MTE'in yönetim modelinde iki genel müdürlük mesleki eğitimde kaynak israfını önlemek, çok başlılığı ortadan kaldırmak, mevcut kaynakların verimli kullanımını sağlamak ve kurumlar arası seviye farklarını en aza indirmek amacıyla Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü adı altında birleştirilecektir. Mesleki Eğitimde yapılması gereken reformlardan biri de okul müdürlüklerinin yetki alanlarını genişletmektir. Zira mevcut sistem kurumun tüm sorumluluğunu kurum müdürlerine bırakmış; fakat bu müdürlüklere kendi kendine karar alabilecek yetkiler verilmemiştir.

Örneğin meslek okullarında hangi alanların açılacağı, hangi alanların kapanacağı kararı okul müdürlüğünün değil MTEGM karar verme yetkisindedir. Modelde bu yetki okul müdürlerinin önerisi ile yerel yönetimlere (Kaymakamlıklar ve Valilikler başkanlığında kurulan mesleki eğitim komisyonuna) bırakılacak olup kurum müdürlerinin okul başarı kıstaslarını belirleyebileceği, ders kitaplarını seçebileceği, öğretim programlarını zenginleştirebileceği daha bağımsız okullar oluşturmasının yolları ortaya konmuştur.

Şekil 4.6: Mesleki Eğitim Mevcut Yönetim Modeli



**Kaynak:** Model Çalışması Kapsamında Araştırmacı Tarafından Oluşturulmuştur.

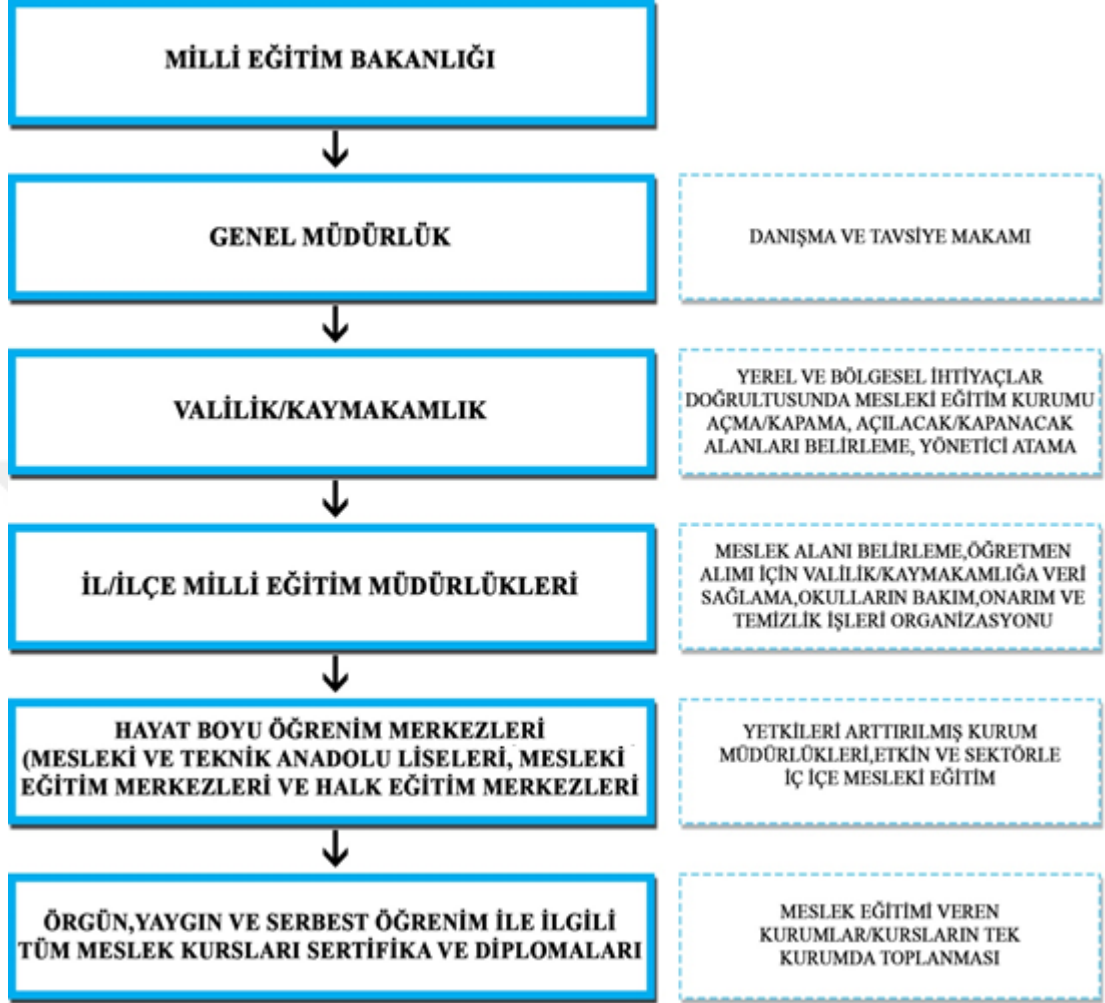
Mesleki eğitimin ECVET ile uyumlu yönetim modelinde mesleki eğitim kurumları illerde valiliklere bağlanarak yerinden yönetim esas alınmalıdır. Bir okula herhangi bir meslek alanı açılacağı zaman yerinden yönetimin daha hızlı ve esnek yönetim sergileyeceği açıktır. Bu modelde şu an okulların bağlı bulunduğu MTE Genel Müdürlüğü tavsiye ve danışma makamı durumuna getirilip mevcut yetkilerinin tamamının valiliklere bırakılması öngörülmüştür. Modelde okulların fiziki



durumlarının iyileştirilmesi, yeni okul açılması, bina bakım faaliyetlerinin yerel yönetimlere devredilmesi esas alınmıştır. Mevcut hâliyle ilçe millî eğitim müdürleri atamaları merkezi yönetim tarafından soyut esaslara göre yapılmaktadır. Bu durum kurumsal olarak bölgenin ihtiyaçları konusunda yeterli bilgiye sahip olmayan, mesleki eğitim konusunda farkındalık düzeyi düşük olan yöneticilerin ilçe millî eğitim müdürü olarak görevlendirilmesine yol açmaktadır.

Mevcut hâliyle MEB yaygın ve mesleki eğitim kapsamında meslek kursları açma yetkisi HEM'ne bırakılmıştır. Özellikle MTE alanında açılacak kurslarla ilgili HEM'lerinin hiçbiri mesleki eğitim kursu verebilecek atölye donanımına, araç gereç ve meslek dersi öğretmene sahip değildir. Önerilen mesleki eğitimin ECVET ile Uyumlu Yönetim modelinde HEM'leri, MTAL'leri ve MEM'ler "Hayat Boyu Öğrenim Merkezleri" adı altında birleştirilmelidir. Yaygın ve mesleki eğitim kapsamında kurs açma yetkisi tek çatı altında toplanmalıdır. Şekil 4.7'de mesleki eğitimin ECVET ile uyumlu yönetim modeli gösterilmiştir.

**Şekil 4.7:** Mesleki Eğitimin ECVET ile Uyumlu Yönetim Modeli



**Kaynak:** Model Çalışması Kapsamında Araştırmacı Tarafından Oluşturulmuştur.

### 4.3. Meslek Okullarında Meslek Dersi Öğretmeni Yetiştirme ve İstihdam Modeli

Mesleki eğitim, birey, işletme ve toplumun ihtiyaçlarına uygun olmalıdır. İşletmelerin ihtiyaç duyduğu nitelikli elemanları yetiştirecek meslek dersi öğretmenleri ve usta öğreticilerin işletmelerle iç içe olup gelişmeleri yakından takip etmeleri gerekmektedir. Avrupa Birliği mesleki eğitim politikalarında mesleki eğitimde Avrupa iş birliğini güçlendirmek ve rekabeti arttırmak amacıyla üye ülkeler, sosyal ortaklar ve paydaşların iş birliği ile beceri ajandası oluşturmak için

orta vadede yapılması gerekenler 2016 yılında Letonya’da belirlenmiştir.<sup>6</sup> Mesleki eğitimde orta vadede yapılması gerekenler;

- Çıraklık eğitiminde fırsatların artırılması,
- Mesleki eğitimde kalite güvence mekanizmasının geliştirilmesi,
- Mesleki eğitimi herkesin erişimine açarak daha esnek ve geçirgen sistemlerin geliştirilmesi,
- Mesleki eğitimde öğretim programlarının güçlendirilmesi,
- Mesleki dersi öğretmenlerinin hem okul hem de iş ortamında temel ve sürekli mesleki gelişimi için sistematik yaklaşımların geliştirilmesi,
- Meslek dersi öğretmenlerinin bilgilerinin güncellenmesi ve işletme tabanlı eğitimin geliştirilmesi şeklinde belirlenmiştir.

Meslek dersi öğretmenlerinin mesleki bilgilerini sürekli güncel tutmaları gerekir. Bu öğretmenlerin bilimsel ve teknolojik gelişmeler doğrultusunda mesleki yeterliklerini sürekli güncellemeleri ve nitelikli meslek elemanları yetiştiren nitelikli meslek dersi öğretmeni olmaları amaçlanmaktadır.

MEB’nın meslek okulları için mevcut öğretmen istihdam yöntemi Kamu Personeli Seçme Sınavı başarısı odaklıdır. Bu sınavda meslek dersi öğretmenlerinin mesleki becerilerini ölçmeye yönelik herhangi bir beceri sınavı yapılmamaktadır. Sonuç olarak mesleki eğitim kurumlarına atanan meslek dersi öğretmenleri mesleki yeterlilikleri ölçülmeden görevlendirilmektedir. Bu durum meslek dersi öğretmenlerinin görevlerini yaparken mesleki becerilerinin sorgulanmasına neden olmaktadır. ECVET bağlamında MTE’in yeniden yapılandırılması meslek dersi öğretmeni yetiştirme modelinde işletmelerle iş birliği hâlinde meslek dersi öğretmenlerinin mesleki becerilerinin geliştirilmesi ve güncel tutulması amaçlanmaktadır.

Onuncu Kalkınma Planının eğitim politikalarına ilişkin yüz elli ikinci paragrafı çerçevesinde 2017–2023 MEB öğretmen strateji belgesi yayınlanmıştır. Bu belgede başta öğrenciler ve veliler olmak üzere tüm toplumun eğitimden

---

<sup>6</sup> Avrupa Komisyonu Riga Sonuç Bildirgesi, **A.e.**, s.8.

beklentilerinin yerine getirilebilmesi için eğitim öğretim faaliyetlerinin iyi yetişmiş, kendisini sürekli güncelleyen ve mesleğini yapmaktan mutluluk duyan öğretmenlerle sürdürülmesi gerekliliği vurgulanmıştır. Belgenin çeşitli bölümlerinde de ifade edildiği üzere;

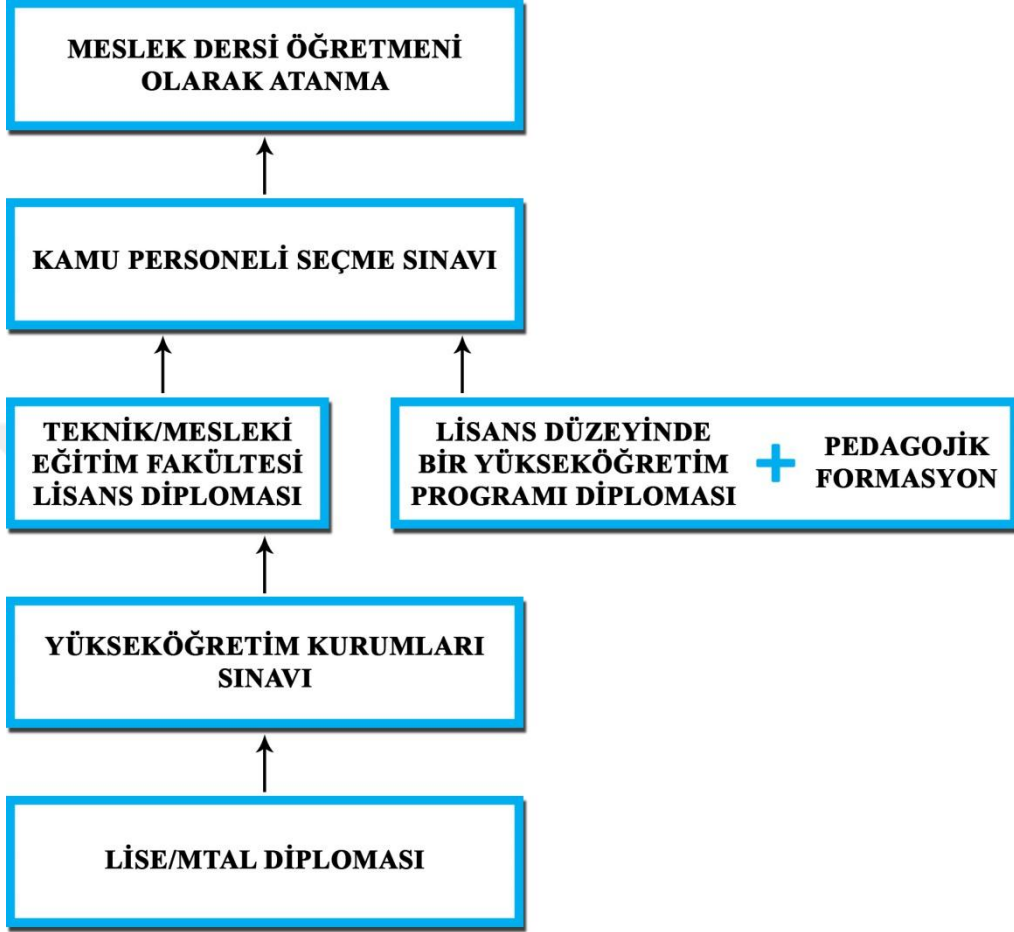
- Yüksek nitelikli iyi yetişmiş ve mesleğe uygun bireylerin öğretmen olarak istihdamını sağlamak,
- Öğretmenlerin kişisel ve mesleki gelişimini sürekli kılmak,
- Öğretmenlik mesleğine yönelik algıyı iyileştirmek ve mesleğin statüsünü güçlendirmek olmak üzere üç temel amaçtan bahsedilmiştir; ancak bu belgede meslek dersi öğretmenleri ile ilgili hiçbir amaç ve hedef ortaya konmamıştır.<sup>7</sup>

Şekil 4.8’da Meslek Okullarına Meslek Dersi Öğretmeni Yetiştirme ve İstihdamında Mevcut Durum gösterilmiştir.

---

<sup>7</sup> MEB, Öğretmen Strateji Belgesi, 2017-2023, (Çevrimiçi), <https://oygm.meb.gov.tr/www/ogretmen-strateji-belgesi-yayimlandi/icerik/406>, s.25, 01.01.2018.

**Şekil 4.8:** Meslek Okullarına Meslek Dersi Öğretmeni Yetiştirme ve İstihdamında Mevcut Durum



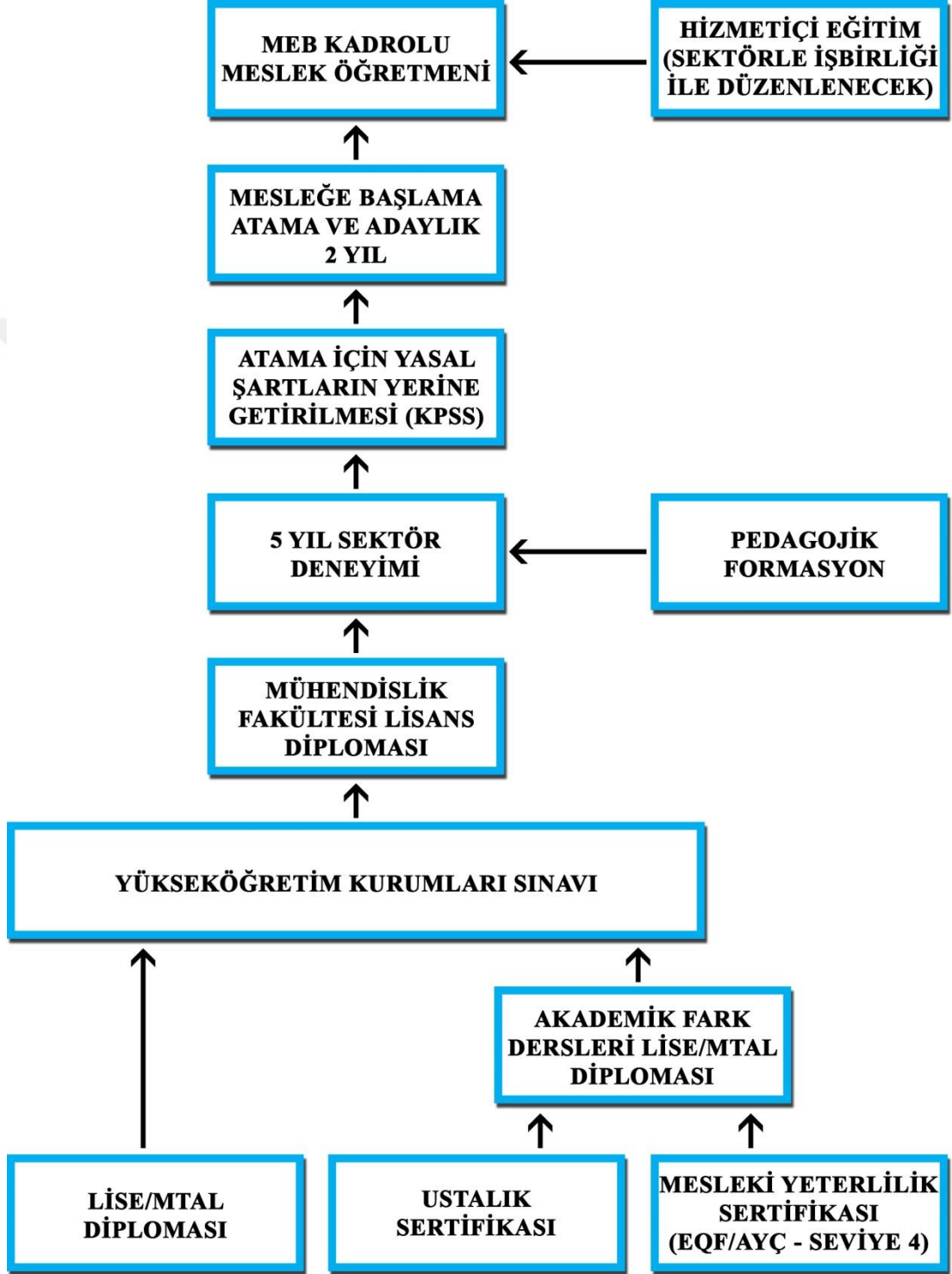
**Kaynak:** Model Çalışması Kapsamında Araştırmacı Tarafından Oluşturulmuştur.

Şekil 4.9’da ECVET İle uyumlu meslek dersi öğretmeni yetiştirme modeli gösterilmiştir. Modelde işletmelerin nitelikli öğretmen ve usta öğretici ihtiyacına çözüm bulmak için ustalık belgesi, mesleki yeterlilik belgesi (AYÇ – Seviye 4) ve meslek lisesi mezunlarının meslek dersi öğretmeni olarak istihdam edilmeleri genel lise mezunlarına göre üniversiteye giriş sınavında getirilecek ek puanlarla teşvik edilecektir. Yine aynı modelde ustalık ve mesleki yeterlilik belgesi sahibi bireyler lisans derecesine sahip olmak isterlerse akademik fark derslerini vermek zorundadırlar. Elde edilen lisans derecesinden sonra meslek dersi öğretmeni olmak isteyen meslek dersi öğretmen adayından atama için beş yıl sektör deneyiminde bulunmak şartı aranmalıdır. Bu vasıfları taşıyan meslek dersi öğretmen adaylarının ilk atamaları illerde valilikler, ilçelerde kaymakamlıklar tarafından kurulacak mesleki eğitim komisyonunun belirleyeceği mesleki yeterliliklere göre yapılmalıdır. Yapılan

bu atama bir yıllık adaylık dönemi olarak kabul edilecektir. Bu sürenin sonunda öğretmen kadroya alınmalıdır. Kadroya alınan meslek dersi öğretmeni mesleki becerilerini yenilemek üzere esnaf odası, ticaret odası gibi sivil toplum örgütleri ile iş birliği hâlinde düzenlenecek hizmet içi eğitim programlarına alınmalıdır. Hizmet içi programlarla meslek dersi öğretmenlerinin en büyük eksiği olan –işletmelerdeki gelişmelerden haberdar olmama– giderilerek meslek dersi öğretmenin bilgilerini güncel tutması sağlanmalıdır.

Geliştirilen model önerileri ile MTE’de mevcut durumun rahat karşılaştırılabilmesi için Şekil 4.10’daki tablo oluşturulmuştur. Bu tabloda MTE’de bugünkü durum, önerilen model ve ikisinin arasındaki farklar gösterilmiştir.

Şekil 4.9: ECVET İle Uyumlu Meslek Dersi Öğretmeni Yetiştirme ve İstihdam Modeli



**Kaynak:** Model Çalışması Kapsamında Araştırmacı Tarafından Oluşturulmuştur.

**Şekil 4.10: Mesleki Eğitimde Mevcut Durum, Önerilen Model ve İki Durumun Karşılaştırılması**

	<b>MEVCUT DURUM</b>	<b>MODEL</b>	<b>FARK</b>	
1	Mesleki Eğitimde Belgelendirme ve Sertifikalandırma	Örgün, yaygın ve serbest mesleki öğrenim sisteminde seviye tanımlayıcı gösterge bulunmakla birlikte uygulanmamaktadır. Mesleki eğitim sistemi ders saatine dayalı olup tek yeterlilik göstergesi diploma ve ustalık/kalfalık belgeleridir. Bu nedenle mesleki eğitim sistemi yeterli esnekliğe ve geçişlere uygun değildir.	Modele AYÇ ile uyumlu seviye 1'den 6'ya kadar seviye tanımlayıcı göstergeler eklenmiştir. Böylece birey sahip olduğu mesleki yeterliliklere denk gelen sertifika elde edebilir.	Diploma tek başına seviye gösterge aracı olmaktan çıkarılmıştır. Diplomanın dışında AYÇ ile uyumlu mesleki seviye göstergeleri vardır. Mesleki eğitimin herhangi bir seviyesine denk gelen ve istihdam olanağı sağlayan sertifika vermektedir.
2	Mesleki Eğitimin Yönetimi	Mesleki eğitim sağlayan kurumlar MEB merkez teşkilatında iki farklı genel müdürlük tarafından idare edilmektedir. Mesleki eğitim MEB merkez teşkilatı tarafından yönetilmekte olup mesleki eğitim sağlayan kurumların bağımsız karar alabilme yetkileri oldukça sınırlıdır. Mesleki eğitim sağlayan kurumlar; mesleki ve teknik Anadolu liseleri sadece örgün eğitimde, halk eğitim merkezleri sadece yaygın eğitimde mesleki eğitim merkezleri de kısmen örgün ve kısmen de yaygın ve serbest öğrenim alanında faaliyet göstermektedirler.	Mesleki eğitim sağlayan kurumların MEB merkez teşkilatında bağlı bulunduğu genel müdürlükler Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü adı altında birleştirilmiştir. MEB merkez teşkilatının bazı yetkileri kaymakamlıklar/valilikler devredilerek yerinden yönetim sağlanmıştır. Modelle mesleki eğitim sağlayan tüm kurumlar HBÖ merkezleri adı altında birleştirilmiştir. Örgün, yaygın ve serbest öğrenme mesleki eğitim faaliyetleri tek çatı altında toplanmıştır. Yerelde mesleki eğitim sağlayan kurumlar HBÖ merkezleri adı altında birleştirilmiştir.	MEB merkez teşkilatında aynı işi yapan iki genel müdürlük birleştirilerek kaynak israfı, çok başlılık ve mevcut kaynakların verimsiz kullanımı sorunları ortadan kaldırılmıştır. Mesleki eğitim sağlayan kurum müdürlerinin yetkileri artırılıp bağımsız karar alabilmelerinin önü açılmış ve MEB merkez teşkilatının bazı yetkileri kaymakamlıklara/valiliklere devredilerek yerleşme sağlanmıştır. Yerelde mesleki eğitim sağlayan kurumların birleştirilmesi çok başlılık, kaynak israfı ve mevcut kaynakların verimsiz kullanımı önlenmiştir.
3	Meslek Okullarına Meslek Dersi Öğretmeni Yetiştirme ve İstihdam Biçimi	Meslek okulları için mevcut öğretmen istihdam biçimi teknik eğitim/mühendislik fakültesi mezunu adaylar arasında Kamu Personeli Seçme Sınavı başarısı odaklıdır. Meslek dersi öğretmenleri MEB merkez teşkilatı tarafından düzenlenen sınırlı miktarda hizmet içi faaliyetine gönüllülük esasına göre katılmaktadır.	Modeli önerisi ile öğretmen adayı teknik eğitim/mühendislik fakültesi mezununa 5 yıl işletmede çalışma şartı getirilmiştir. Modelde kadrolu olarak ataması yapılan meslek dersi öğretmenine işletmelerle iş birliği içinde düzenlenecek hizmet içi eğitime katılma zorunluluğu vardır.	Meslek dersi öğretmen adayının sadece teorik sınava dayalı istihdam biçimini ortadan kaldırmıştır. Meslek dersi öğretmenlerine zorunlu olarak işletmelerle birlikte düzenlenecek hizmet içi eğitime katılma şartı getirilerek mesleki uygulama becerilerini geliştirmesi ve güncel tutması sağlanmıştır.



## SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışmanın bu bölümünde araştırmadan çıkan sonuçlar özetlenerek uygulamaya dönük önerilerde bulunulmuştur. Araştırma kapsamında Türkiye’de mesleki eğitimde kullanılabilir örgün, yaygın ve serbest öğrenmeyi bir bütünlük içerisinde ele alan Avrupa Mesleki Eğitimde Kredi Transfer Sistemi (ECVET) araçlarıyla uyumlu bir model geliştirilmiştir.

Önerilen modelle, Avrupa Birliği (AB) üye ve aday ülkelerinde öğrenenlerin mesleki niteliklerini yükseltmek amacıyla örgün ve yaygın öğrenme ile MTE almasına ve serbest öğrenme ile kazanılan yeterliklerin tanınmasına, yeterliklerin birleştirilmesine ve taşınmasına olanak sağlanması hedeflenmektedir. Araştırma kapsamında ortaya konan model üç boyutta ele alınmıştır.

1. Ortaöğretim düzeyindeki mesleki eğitim kurumlarının vermiş oldukları sertifika, diploma ve belgelerin ECVET bağlamında tanınması amacıyla bir model ortaya konmuştur. Geliştirilen modelle öğrenenlerin örgün, yaygın ve serbest öğrenme yoluyla elde ettikleri mesleki yeterliklerin tanınması, doğrulanması, birleştirilmesi ve bu kazanımların birlik üyesi ve aday ülkelerde kullanılabilmesine olanak tanıyacak sistematik bir yapı ortaya konmuştur.

Bu kapsamda meslek lisesi diploması, ustalık belgesi ve Mesleki Yeterlik Kurumu (MYK) Seviye-4 sertifikası mesleki yeterlilikler açısından birbirine denk hâle getirilmiştir. Bu yolla diploma tek başına yeterlik tanıma aracı olmaktan çıkartılıp mesleki yeterliliklere dayalı sertifikalandırmanın tanıma aracı olarak kullanılması ortaya konmuştur. Mesleki olarak seviyesini belgelemek isteyen ve gerekli şartları taşıyan öğrenenler modelde kurulması önerilen Hayat Boyu Öğrenme (HBÖ) merkezlerinin düzenlediği sınavlara girerek mesleki yeterliğini belgeleyebileceklerdir.

Modelde örgün, yaygın ve serbest öğrenmede öğrenenin birlik üyesi veya aday ülkelerde elde ettiği yeterliklerin tanınmasını kolaylaştıracak elektrik-elektronik alanıyla ilgili bir ECVET kredilendirme örneği geliştirilmiştir. Örneklem, Avrupa Komisyonu’nun ECVET puanlarının kullanımı hakkında ortak bir yaklaşım sağlamak için bir yıllık örgün mesleki eğitim sürecinde elde edilmesi beklenen öğrenme çıktıları için 60 puana dayalı bir düzen kullanımını içerecek şekilde düzenlenmiştir.

Modelde örgün, yaygın ve serbest öğrenmede elde edilen yeterlikleri ECVET kredisine çeviren bir katsayısı geliştirilmiştir. Bu katsayının öğrenenlerin bir ülkede elde ettiği mesleki yeterlikleri başka bir ülkeye taşımasında kolaylık sağlayacağı öngörülmektedir.

Önerilen modelle öğrenenler istedikleri/gereksinim duydukları zaman ECVET araçlarını kullanarak ilgi duyulan alanda yeterliklerini geliştirmek ve/veya güncellemek ya da serbest öğrenme ile edindikleri becerileri doğrulayabileceklerdir. Ayrıca bu niteliklerin bir kısmının yurtdışında (AB üye ya da aday ülkelerin birinde) edinilmesi ve Türkiye’de kabul edilmesinin de önü açılmıştır. Benzer şekilde Türkiye’de kazanılan yeterliklerin üye ve aday ülkelere transferi ve doğrulanmasında da kolaylık sağlanması öngörülmektedir.

2. Ortaya konan modelle MTE veren kurumların yönetsel yapısında ECVET’in uygulanmasına olanak tanıyacak şekilde esnek ve dinamik bir yapı oluşturulmuştur. Türkiye’deki MTE kurumları bakanlık merkez teşkilatında Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü adı altında birleştirilmesi önerilmiştir. Bu sayede mevcut kaynaklar verimli kullanılarak kaynak israfı (insan, teçhizat vd.) önlenecek ve farklı genel müdürlüklerin değişik uygulamalarından kaynaklı çok başlılık ortadan kalkacaktır. Ayrıca kurumlar arası uygulama farkları en aza indirilerek benzer eğitimleri veren kurumlar arasında eş güdüm sağlanması beklenmektedir. Bütün bunların gerçekleşmesi amacıyla MTE kurumları yeni bir merkezi yönetim anlayışına kavuşturulup bağımsız karar alabilme yetkilerini arttıracak yönetsel bir model belirlenmiştir. Bu çerçevede kurum müdürlerinin daha etkin olabileceği, ders kitaplarını seçebileceği, öğretim programlarını zenginleştirebileceği daha özerk okullar oluşturmasının yolları ortaya konmuştur.

Avrupa Birliği, ECVET araçlarını kullanarak birlik üyesi ve aday ülkelerde mesleki eğitim alan öğrenenlerin, meslek dersi öğretmenlerinin ve usta öğreticilerin hareketlilik faaliyetlerine katılarak okullar arasında bir köprü kurulmasını özendirilmektedir. Modelle yetkileri ve bağımsız karar alabilme becerileri arttırılmış okul yöneticileri birlik üyesi okullarla ECVET araçlarının kullanımı yoluyla iş birliği

köprüleri kurup geliştirmekte daha etkin olacaklar ve lüzumsuz bürokratik işlemler ya da üst birimlerin engellemeleriyle zaman kaybetmeyeceklerdir.

Mesleki eğitimin ECVET ile uyumlu yönetim modeli ile halk eğitim merkezleri, mesleki ve teknik anadolu liseleri ve mesleki eğitim merkezleri Hayat Boyu Öğrenim Merkezleri adı altında birleştirilmiştir. Bu kapsamda açılacak örgün ve yaygın öğretim kurslarını açma yetkisi tek çatı altında toplanarak kaynakların verimli kullanımı sağlanacaktır.

ECVET, Avrupa Birliği HBÖ programları içinde mesleki eğitimin özendirilmesi ve birliğin dünya ile bilim ve teknoloji alanında rekabete edebilmesi amacıyla ortaya konulmuş bir politikadır. Geliştirilen modellerle Türkiye'nin ECVET araçlarını kullanarak HBÖ programlarına katılımın çalışan nüfus içinde %10 AB hedefine ulaştırılmasına katkı sağlaması beklenmektedir.

3. Ortaya konan modelde mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarında görev yapacak teknik öğretmenlerin yetiştirilmesi ve istihdamına ilişkin boyutlar incelenmiştir. ECVET bağlamında MTE'in yeniden yapılandırılması meslek dersi öğretmeni yetiştirme modelinde işletmelerle iş birliği hâlinde meslek dersi öğretmenlerinin mesleki becerilerinin geliştirilmesi ve güncel tutulması hedefleri ortaya konmuştur. ECVET araçlarının etkin kullanımı ile meslek dersi öğretmenlerinin iyi yetişmiş, kendisini sürekli güncelleyen ve mesleğini yapmaktan mutluluk duyan bireylerden oluşmasının sağlanmasına katkı sunulacaktır.

Modelde meslek lisesi mezunlarının meslek dersi öğretmeni olarak istihdam edilmeleri genel lise mezunlarına göre yükseköğretime giriş sınavında sağlanacak avantajlarla etkin biçimde teşvik edilmesi önerilmektedir. Yine aynı modelde ustalık ve mesleki yeterlik belgesi sahibi öğrenenler lisans derecesine sahip olmak isterlerse akademik fark derslerini vererek üst öğrenime devam etmelerine olanak sağlanacaktır.

Geliştirilen model öneri ile lisans derecesinden sonra meslek dersi öğretmeni olmak isteyen adaydan atama için beş yıl sektör deneyimi istenecektir. Meslek dersi öğretmenleri sektörden sürekli biçimde elde ettikleri güncel deneyimi mesleki eğitim

kurumlarına taşıyabileceklerdir. Beş yıl sektör deneyimi şartı ve diğer yasal sorumlulukları yerine getiren meslek dersi öğretmen adaylarının ilk atamaları illerde valilikler, ilçelerde kaymakamlıklar tarafından kurulacak mesleki eğitim komisyon tarafından yapılabilecektir. Yapılan bu atama bir yıllık adaylık dönemini oluşturmaktadır. Bu sürenin sonunda öğretmen kadroya alınabilecektir. Kadroya alınan meslek dersi öğretmenlerinin mesleki becerilerini geliştirmek amacıyla esnaf odası, ticaret odası ve sivil toplum örgütleri ile iş birliği hâlinde düzenlenecek hizmet içi eğitim programlarına katılımlarının zorunlu hâle getirilmesi öngörülmektedir.

ECVET araçlarının etkin kullanımı nelerin yapılması gerektiği ile ilgili uygulamaya dönük öneriler şunlardır.

1. Mesleki eğitimde ECVET araçlarının etkin kullanımı için ortaöğretimde uygulanan ders geçme sistemi kredili sisteme dönüştürülmesi değerlendirilmelidir.
2. Zümre öğretmenleri tarafından sektörün/bölgenin ihtiyaçları doğrultusunda belirlenen modülden ölçme ve değerlendirme sisteminde yer alması için MEB düzenlemeler yapmalıdır.
3. Hem öğretmen hem de öğrencilerin yabancı dil becerilerini geliştirecek önlemler alınmalıdır. Türkiye’de MTE sisteminin ECVET araçları kullanımına uyumunda önünde duran en önemli engellerden biri meslek dersi öğretmen ve öğrencilerinin yabancı dil sorunlarıdır.
4. İşletmede staj yapan öğrenenlerin staj süreçleri ECVET çerçevesinde yeniden gözden geçirilerek meslek dersi öğretmenlerinin görevleri yeniden tanımlanıp süreçte etkinlik sağlanmalıdır.
5. Mesleki eğitime işverenlerden başlanması sağlanmalıdır. Zira eğitilenlerin hangi alanda eğitileceği konusunda ve bunun nasıl hayata geçirileceğiyle ilgili yöneticiler karar vermektedirler.
6. Mesleki eğitim programlarındaki matematik, kimya ve fizik gibi akademik derslerin haftalık saatleri azaltılmalıdır.

7. Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı mesleki eğitim kurumları atölye ve laboratuvarları akreditasyon kurumları tarafından akredite edilmesinin önü açılmalıdır.

8. MYK Kanunu'nda yer alan mesleki yeterlilik şartı aranmayacak belgelere kalfalık belgesi de eklenmelidir.

9. Her meslek alanının ECVET bağlamında nasıl yapılandırılabilceği ayrı ayrı çalışılmalıdır.



## KAYNAKÇA

- A.T.O Eğitim ve Mesleki Yeterlikler Özel İhtisas Komisyonu: **Karşılaştırmalı Mesleki Eğitim Sistemi**, Ankara, 2017.
- AET’yi Kuran Antlaşma: “Ortak Mesleki Eğitim Politikası, Madde 128”, (Çevrimiçi) <http://www.ikv.org.tr/images/files/A2-tr.pdf>, 03 Kasım 2017.
- Akın, Mazlum: “Kız Teknik Öğretiminde Bir Örnek, Ankara Olgunlaşma Enstitüsü”, (Yayınlanmamış YL Tezi), Ankara, AÜ Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü, 2011, s. 44.
- Akkök, Füsun: **European Inventory on The Validation Of Non-Formal And Informal Learning Turkey Country Report**, Çev.Turgay Taşkın, Ankara, Türk Ulusal Ajansı, 2016
- Akpınar, Aişe, Hakan Ercan: **Mesleki ve Teknik Eğitim Sistemi Raporu**, Ankara, 2002.
- Alımlı, Ersin, Nagehan Yeliz: **İşgücü Piyasasında Rekabet**, Ankara, Otağ Basım Yayım, 2003.
- Alkan, Cevat, Hıfzı Doğan, İlhan Sezgin: **Mesleki ve Teknik Eğitimin Esasları**, Ankara, Alkım Yayınları, 1998.
- Altun, Recep: **Mesleki Eğitim Sisteminde Yeni Eğilimler ve Modüler Sistem**, Ankara, MEGEP Projesi Yayını, 2007.
- Anapa, Selin: “Avrupa Birliği ’ne Uyum Sürecinde Türkiye’de Mesleki ve Teknik Eğitim”, (Yayınlanmamış Y.L Tezi), İstanbul, MÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2008, s.129.
- Arslan Cansever, Belgin: “AB Eğitim Politikaları ve Türkiye’nin Bu Politikalara Uyum Sürecinin Değerlendirilmesi,” Ege Üniversitesi, **International Online Journal Of Education Sciences**, 2009, s. 224.
- ASSET Project: “ASSET Credit Points Allocation”, (Çevrimiçi) <http://www.ecvet-projects.eu>, 10 Ağustos 2017.

- Avrupa Birliği Antlaşması: “Eğitim, Mesleki Eğitim, Gençlik ve Spor,” **TC Başbakanlık Avrupa Birliği Genel Sekreterliği**, Ankara, 2011, (Çevrimiçi)
- Avrupa Birliği Bakanlığı: **Türkiye Ulusal Programı: Eğitim, Öğretim ve Gençlik**, Ankara, 2003.
- Avrupa Birliği Bakanlığı: **Türkiye Ulusal Ajansı ECVET Tematik İzleme Raporu**, Ankara, 2015.
- Avrupa Komisyonu Tebliği: “HBÖ Avrupa Alanı Gerçeğini Oluşturmak,” **COM 678 Final**, 2001, s. 34.
- Avrupa Komisyonu: **2013 Yılı Türkiye İlerleme Raporu**, Çev. Avrupa Birliği Bakanlığı, Brüksel, 2014.
- Avrupa Komisyonu: **2014 Yılı Türkiye İlerleme Raporu**, Çev. Avrupa Birliği Bakanlığı, Brüksel, 2015.
- Avrupa Komisyonu: **2015 Yılı Türkiye İlerleme Raporu**, Çev. Avrupa Birliği Bakanlığı, Brüksel, 2016.
- Avrupa Komisyonu: “Riga Sonuç Bildirgesi”, (Çevrimiçi) [http://ec.europa.eu/dgs/education\\_culture/repository/education/policy/vocational-policy/doc/2015-riga-conclusions\\_en.pdf](http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/repository/education/policy/vocational-policy/doc/2015-riga-conclusions_en.pdf), 10 Mayıs 2017.
- Balcı, Ali: **Karşılaştırmalı Eğitim Sistemleri**, Ankara, PEGEM Yayınları, 2009.
- Baştaymaz, Tahir: **6-15 Yaş Bursa’da Çalışan Çocuklar Üzerine Bir Araştırma**, İstanbul Friedrich Ebert Vakfı Yayınları, 1990.
- Berk, Şaban: “Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Kurumlarında Uygulanan Modüler Sistemin Provus ’un Farklar Modeli İle Değerlendirilmesi”, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Eskişehir, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2012, s.3.
- Berk, Şaban: **Modüler Sistemin Değerlendirilmesi**, İstanbul, PEGEM Yayınları, 2018.

- Bilgen, Nihat: **Çağdaş ve Demokratik Eğitim**, Ankara, MEB Basımevi, 1993.
- Binici, Hanifi, Necdet Arı: “Mesleki ve Teknik Eğitimde Arayışlar”, G.Ü, **Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi**, C.XXIV, Sayı:3, 2004, s. 384.
- Birand, M. Ali: **Bir Pazar Hikâyesi**, İstanbul, Milliyet Yayınları, 1978.
- Birleşmiş Milletler İnsani Gelişim Programı: “İnsani Gelişim Raporu”, (Çevrimiçi) <http://hdr.undp.org/en/2016-report/download>, 2016.
- Bjornavold, Jens: **Towards a European Qualifications Framework for LLL**, Vienna, EU Commission/CEDEFOP, 2005.
- Bolat, Yavuz: **Türkiye’de Mesleki Eğitimin Mevcut Durumu ve Örnek Ülkelerle Karşılaştırılması**, Ankara, Pegem Yayınları, 2016.
- Budak, Yusuf: “Mesleki Eğitimde İhtiyaç Analizi ve İşlevsel Eğitim Programı”, G.Ü, **Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi**, Sayı: 245, 2009, s. 68-69.
- CEDEFOP: “The Validation Challenge: How close is Europe to recognising all learning?” **Briefing Note**, No: 2, 2014, s. 2.
- CEDEFOP: “European Inventory On Validation Of Non-Formal and Informal Learning,” **Executive Summary**, 2016, s. 19-20.
- CEDEFOP: “Analysis and Overview of NQF: Developments In European Countries,” **Annual Report**, 2012, s. 2.
- CEDEFOP: **Stronger VET For Better Lives**, Luxembourg, Publications Office of the EU, 2015.
- CEDEFOP: **Spotlight on VET, Vocational Education and Training Systems in Europe**, Luxembourg, Publications Office of the EU, 2015.
- CEDEFOP: **National Qualification Framework Development in Europe**, Luxembourg, Publications Office of the EU, 2015.
- CEDEFOP: **Vocational Education and Training at Higher Qualificati-**



- on Levels**, Luxembourg, Publications Office of the EU, 2011.
- CEDEFOP: **Spotlight on VET France**, Luxembourg, Publications Office of the EU, 2016.
- CEDEFOP: **National Qualification Framework Development in Europe**, Luxembourg, Publications Office of the EU, 2015.
- CEDEFOP: “Career Guidance In Unstable Times: Linking Economic, Social and Individual Benefits,” **Briefing Note 9094**, 2015, s.1.
- CEDEFOP: **The development of ECVET in Europe**, Luxembourg, Publication Office of the EU 2010.
- CEDEFOP: **ECVET in Europe: Monitoring Report 2015**, Luxembourg, Publication Office of the EU, 2016.
- CEDEFOP: **Necessary Conditions for ECVET Implementation**, Luxembourg, Publication Office of the EU, 2012.
- CEDEFOP: “Qualification Frameworks in Europe”, (Çevrimiçi) <http://www.cedefop.europa.eu/en/publications-and-resources/publications/9117>, 17 Ocak 2017.
- CEDEFOP: **Flexible Qualification Flexible Qualifications for a Changing Labour Market**, ECVET Annual Forum Report, Barcelona,2015.
- Çıracılık ve MTE Konseyi: **Mesleki ve Teknik Eğitimin Gelişimi**, Ankara, MEB, 1990.
- Designing Tomorrow's Education: “E-Learning Action Plan”, (Çevrimiçi) <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=LEGISSUM:c11050&from=DA>, 07 Eylül 2016.
- Doğan, Hıfzı: **Informal Eğitim ve Eğitim Sistemimiz**, Ankara, MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Yayınları, 2009.
- Ekinci, Yusuf: **Ahilik**, İstanbul, Talat Matbaası, 2001.
- Erder Köksal, Sema, **Geleneksel Çıracılıktan Çocuk Emegine**, İstanbul, Friedrich

- Kuvvet Lordoğlu: Ebert Vakfı Yayınları, 2008.
- EU Commision: **Education And Training Monitor Report 2016**, Luxembourg, Publications Office of the EU, 2016.
- EU Commision: **New Skills For New Job Expert Group Report**, Luxembourg, Office for Official Publications of the European Communities, 2010.
- EU Commision: **EUROPE 2020: A Strategy For Smart, Sustainable and Inclusive Growth**, Brussels, Publications Office of the EU, 2010.
- EU Commision: **The European Credit System for Vocational Education and Training ECVET Get to Know Better**, Brussels, Publications Office of the EU, 2009.
- EU Commision: **Note to Ecvet Users Group Members**, Brussels, 2016.
- Europass: “Europass Dökümanları”, (Çevrimiçi) <https://www.europass.gov.tr/europass-dokumanlari>, 15 Ocak 2017.
- European Commision: “Implementation of the Recommendation of the European Parliament,” **Official Journal of the EU**, June 2009, s. 1.
- European Commision: “Establishing an Action Programme in the Field of LLP,” **Official Journal of the EU**, November 2006, p. 48-49.
- European Commision: “Council Recommendation On Validation Of Non-Formal And Informal Learning,” **Official Journal of the EU**, December 2012, s. 1.
- European Commision: “Using ECVET to Support Lifelong Learning:ECVET User Group Guidance Document”, (Çevrimiçi) [http://www.cedefop.europa.eu/files/ECVET\\_USERS\\_GUIDE\\_PART-3-EN.pdf](http://www.cedefop.europa.eu/files/ECVET_USERS_GUIDE_PART-3-EN.pdf), 19 Ağustos 2017.
- EEC Council Decision: “Laying Down General Principles For Implementing A Common Vocational Training Policy,” **Official Journal of**

- the EEC**, April 1963, s.1.
- European Higher Education: “EU Higher Education Area and Bologna Process”, (Çevrimiçi) <http://www.ehea.info>, 16 Ocak 2017.
- European Parliament: “Establishment of the European Qualifications Framework for LLP,” **Official Journal of the EU**, April 2008, p. 1-2.
- European Parliament: “On the Recognition of Professional Qualifications”, **Official Journal of the EU**, Directive 2005/36/EC, September 2005, p.1.
- Eurostat: “LLP, Percentage of Adult Population, Aged 25-64 Participating in Education and Training 2016”, (Çevrimiçi) [http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Adult\\_learning\\_statistics](http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Adult_learning_statistics), 20 March 2017.
- Eurostat: “Eğitim İstatistikleri”, (Çevrimiçi) <http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&login=1&language=en&pcode=tsdsc510>, 27 Mart 2017.
- Eurostat: “New Entrants by Education Level, Programme Orientation, Sex And Age”, (Çevrimiçi) <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do>, 27 Mart 2017.
- Freeman, Chris, Luc Soete: **Yenilik İktisadı**, Çev. Prof.Dr.Ergun Türkcan, 5. b.s, Ankara, Tübitak Yayınları, 2001.
- Gökyokuş, Metin: “Köy Enstitülerinden MTE’ye,” Ege Basım, **Eğitimin Sorunları Kurultayı Bildirisi**, Nisan 2001, s. 49.
- Gür, Ali: “Rekabet Gücünün Artırılmasında Nitelikli İşgücü İhtiyacı ve Mesleki Eğitim”, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), İ.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü. 2011, s. 4.
- ICARE Project: “Qualifications”, (Çevrimiçi) [http://www.ecvet-projects.eu/Documents/1%20-%20Identification%20of%20Qualifications%20\[EN\].pdf](http://www.ecvet-projects.eu/Documents/1%20-%20Identification%20of%20Qualifications%20[EN].pdf), 10 Ağustos 2017.
- Isık Durna, Neşe: “Türk – Alman Eğitim Sistemlerinde (Bavyera eyaleti)

- İlköğretim Okulları Sosyal Bilgiler Dersi Konularının Karşılaş-tırılması”, (Yayınlanmamış YL Tezi), Niğde, NÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2007.
- İnsani Gelişim Endeksi: “İnsani Gelişme Endeksi ile Türkiye”, (Çevrimiçi) <http://www.paranomist.com/insani-gelisme-endeksi-ile-turkiye.html>, 10 Mayıs 2017.
- Janne, Henri: “For a Community Policy on Education”, (Çevrimiçi) <http://aei.pitt.edu/5588/1/5588.pdf>, 11 Kasım 2017.
- Kanat, Ömer: “Türk-Alman Genel Eğitim Sistemlerinin Karşılaştırılması”, (Yayınlanmamış YL Tezi), İstanbul, M.Ü Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 2004, s.117.
- Kanca, Osman Cenk: “Türkiye’de İşsizlik ve İktisadi Büyüme Arasındaki Nedenselliğin Ampirik Bir Analizi”, Ç.Ü. **Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Cilt XXI, 2012, s. 2.
- Kara, Mehmet: “Türk ve Fransız Eğitim Sistemlerinin Karşılaştırılması”, (Yayınlanmamış YL Tezi), Elazığ, F.Ü Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2001, s. 32.
- Karabulut, Abdurrahman Musa Marul: “Mesleki ve Teknik Eğitim Modeli Tasarımı”, MEB, **Milli Eğitim Dergisi**, Sayı 191, s.78, 2011.
- Kenar, Necdet: “MTE Sisteminin Genel Değerlendirilmesi”, (Çevrimiçi) <http://www.messegitim.com.tr/ti/577/0/>, 16 Ekim 2016.
- Kız Çocuklarının Okula Devam Oranının Arttırılması Projesi: “ Uluslararası Projeler”, (Çevrimiçi) [http:// mtegmprojeler.meb.gov.t /index.php?pg=uluslararasıprojeler](http://mtegmprojeler.meb.gov.t/index.php?pg=uluslararasıprojeler), 13.Mart 2017.
- Kihtir, Arzu: **Avrupa Birliği’nin Eğitim Politikası**, İstanbul, İ.Ü İletişim Fakültesi Yayınları, 2004.
- Köseleci, Nihan: **HBÖ Çerçevesinde Mesleki Beceri Kazanımı**, İstanbul, Meslek Lisesi Memleket Meselesi Projesi Yayını, 2012.

- Maastricht Antlaşması: “Öğretim, Mesleki Eğitim ve Gençlik”, (Çevrimiçi)  
[http://www.ikv.org.tr/images/files / A5- tr.pdf](http://www.ikv.org.tr/images/files/A5-tr.pdf), 11 Ekim 2016.
- MEB: **Kız Çocuklarının Mesleki Eğitime ve İstihdama Yönelimleri**, Ankara, Başbakanlık Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü Yayınları, 2000.
- MEB: “Erkek Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü Tarihi”, (Çevrimiçi) [http://mtegm.meb.gov.tr/TR /tarihce\\_etogm.asp](http://mtegm.meb.gov.tr/TR/tarihce_etogm.asp), 13 Kasım2016.
- MEB: “6764 Sayılı Kanundan Sonra Çıraklık Eğitim Sistemi,” **Mevzuat Uygulamaları Seminer Notları**, 2016, s.13.
- MEB: **Türkiye HBÖ Strateji Belgesi ve Eylem Planı 2014-2018**, Ankara, MEB Yayınları, 2014.
- MEB: “Kendi Kendine Öğrenilmiş Mesleklerde Belgelendirme,” **Önceki Öğrenmelerin Tanınması ile İlgili Usul ve Esaslara İlişkin Yönerge**, Sayı 15575022, Ekim 2017.
- MEB: **Türkiye MTE Strateji Belgesi ve Eylem Planı 2014-2018**,Ankara, MEB Yayınları, 2014.
- MEB: **Türk Eğitim Sisteminin Örgütlenmesi**, Strateji Geliştirme Başkanlığı Yayını, 2011.
- MEB: “Eğitim Politikası Genel Görünümü: Türkiye,” **OECD**, y.y., 2013, (Çevrimiçi) [https://abdigm.meb.gov.tr/projeler /ois/egitim /025.pdf](https://abdigm.meb.gov.tr/projeler/ois/egitim /025.pdf), 08 Aralık 2016.
- MEB: “2016-2017 Eğitim ve Öğretim MEB İstatistikleri”, (Çevrimiçi) <http://meb.gov.tr/2016-2017-egitim-ve-ogretim-donemi-istatistikleri-yayimlandi/haber/14443/tr>,13 Aralık 2016.
- MEB: **Öğretmen Strateji Belgesi, 2017-2023**, (Çevrimiçi), [https://oygm.meb.gov.tr /www/ ogretmen-strateji-belgesi-yayimlandi/icerik/406](https://oygm.meb.gov.tr/www/ogretmen-strateji-belgesi-yayimlandi/icerik/406), s.25, 01.01.2018.

- MEGEP Projesi: “Proje Paydaşları”, (Çevrimiçi)  
<http://www.megep.meb.gov.tr/>, 20 Ekim 2016.
- Mendez, Antonio Silvia: “Quality Assurance in ECVET Mobility: Editorial,” EU  
Commision, **ECVET Magazine**, No:10, 2012, s. 2.
- Mesleki Eğitim Kanunu: “Mesleki Eğitim Gören Öğrencilerin Ücretlerine İlişkin Usul  
ve Esaslar,” **TC Resmi Gazete**, Ankara 1986, (Çevrimiçi)  
[https://mtegm.meb.gov.tr/meb\\_iys\\_dosyalar/2017\\_02/17161526\\_devlet\\_katkYsY\\_usul\\_ve\\_esaslar.pdf](https://mtegm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_02/17161526_devlet_katkYsY_usul_ve_esaslar.pdf), 16 Kasım 2017.
- Metal Sanayicileri  
Sendikası: **AB Sürecinde Mesleki Eğitimde Diyalog**, Hanlar  
Matbaacılık, 2006
- Mindek, Can: **HBÖ Programı**, İstanbul, İKV Yayınları, 2007.
- MYK: “2015 Yılı İdare Faaliyet Raporu”, (Çevrimiçi)  
[http://www.sp.gov.tr/upload/xSPRapor/files/y4qMy+MYK\\_2015\\_Yili\\_Faaliyet\\_Raporu.pdf](http://www.sp.gov.tr/upload/xSPRapor/files/y4qMy+MYK_2015_Yili_Faaliyet_Raporu.pdf), s.4, 10 Aralık 2016.
- MYK: “Ulusal Meslek Standartları”,(Çevrimiçi) [http://portal .myk .gov. tr/index.php?option=com\\_meslek\\_std\\_taslak &view =taslak\\_ listesi\\_yeni&msd= 2&Itemid=32](http://portal.myk.gov.tr/index.php?option=com_meslek_std_taslak&view=taslak_listesi_yeni&msd=2&Itemid=32), 21 Mart 2017.
- MYK: “Yetkilendirilmiş Belgelendirme Kuruluşları”, (Çevrimiçi)  
[http://portal.myk.gov.tr/index.php?option=com\\_kurulus\\_ara&view =kurulus\\_ara&layout=default](http://portal.myk.gov.tr/index.php?option=com_kurulus_ara&view=kurulus_ara&layout=default), 21 Mart 2017.
- MYK: “Sektör Komiteleri”, (Çevrimiçi) [http://www.myk.gov.tr/index.php /tr/sector- komiteleri](http://www.myk.gov.tr/index.php/tr/sector-komiteleri), 21 Mart 2017.
- MYK: “AYÇ”,(Çevrimiçi) <http://myk.gov.tr/index.php/tr/avrupa-yeterlilikler-cercevesi>, 17 Ocak 2017.
- MYK: “AYÇ Seviye Tanımlayıcıları”,(Çevrimiçi)  
[https://www.myk.gov.tr/images/articles/AYC/pdf/AYCSeviyeTanimlayicilari\(tr\).pdf](https://www.myk.gov.tr/images/articles/AYC/pdf/AYCSeviyeTanimlayicilari(tr).pdf),03Ağustos 2017.
- MYK: “TYÇ”, (Çevrimiçi) <https://www.myk.gov.tr/index.php>

- /tr/turkiye-yeterlilikler-cercevesi, 18 Ocak 2017.
- MYK: “Türkiye Referanslama Raporu”,(Çevrimiçi)  
<http://www.myk.gov.tr/index.php/tr/haberler/102-tuerkiye-yeterlilikle-cercevesi-dairesi-bakanl/2588-tuerkiye-referanslama-raporu-avrupa-komisyonusuna-letildi>, 13.02.2017.
- N.E.T WORK Project: “Descriptive Outline of Credits Points”, (Çevrimiçi) [http://www.ecvet-projects.eu/Documents/NETWORK\\_credit\\_points\\_outline\\_LO\\_evaluation\\_guidelines.pdf](http://www.ecvet-projects.eu/Documents/NETWORK_credit_points_outline_LO_evaluation_guidelines.pdf),  
11Ağustos 2017.
- Onursal Beşgöl, Özge: **Avrupa Birliği Eğitim Politikası**, İstanbul, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2013.
- Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği: “Öğretim Programları”, (Çevrimiçi)  
[https://ogm.meb.gov.tr/meb\\_iys\\_dosyalar/2016\\_11/03111224\\_ooky.pdf](https://ogm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2016_11/03111224_ooky.pdf), 14 Kasım 2017.
- Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi: “2016 Yılı Lisans Programları Kontenjanları”, (Çevrimiçi)  
<http://dokuman.osym.gov.t/pdfdokuman/2017/OSYS/YGS/SAYISAL28032017.pdf>, 10 Ekim 2017.
- Özalp, Reşat: “İmparatorluk Devrinde Mesleki ve Teknik Öğretim,” **Mesleki ve Teknik Öğretim Dergisi**, Sayı 104, Ekim 1961, s. 17.
- Özdemir, Abdullah: “Yetkilendirme Süreci, Yetki ve Belgelendirme”, (Çevrimiçi)  
<http://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2017/OSYS/YGS/SAYISAL28032017.pdf>, 10Ekim 2017.
- RECONFOR/  
COMINTER Project: “Units, Outcomes”, (Çevrimiçi) [http://www.ecvet-projects.eu/Admin/Documents/Units%20of%20learning%20outcomes%20NETINVET\\_EN.pdf](http://www.ecvet-projects.eu/Admin/Documents/Units%20of%20learning%20outcomes%20NETINVET_EN.pdf), p.2, 13 Ekim 2017.
- Reymen, Dafne, Maarten Gerard: **Labour Market Shortages in EU**, y.y., European Parliament, 2015.

- Sabancı Olgunlaşma Enstitüsü: “Kayıt Şartları”, (Çevrimiçi) [http://sabanciolgunlasma.meb.k12.tr/meb\\_iys\\_dosyalar/34/22/215177/içerikler/enstitu-faaliyet-lanlarimiz\\_3614552.html?CHK=abf5c6b33b5d7dbc106901007a46f5cd](http://sabanciolgunlasma.meb.k12.tr/meb_iys_dosyalar/34/22/215177/içerikler/enstitu-faaliyet-lanlarimiz_3614552.html?CHK=abf5c6b33b5d7dbc106901007a46f5cd), 04 Kasım 2017.
- Sever, Yalçın: “Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Yönetici ve Öğretmenlerinin Mesleki Eğitimde Özelleştirmeye İlişkin Görüşleri”, (Yayınlanmamış Y.L Tezi), İstanbul, Y.T.Ü, Sosyal Bilimler Enstitüsü. 2017, s. 82.
- Şebnem Karauçak: **Avrupa Topluluğu’nda ve Türkiye’de Mesleki Eğitim**, İstanbul, İKV Yayınları, 1992.
- Şirin, Selçuk, Sinem Vatanartıran: **Türkiye için Veriye Dayalı Eğitim Reformu Önerileri: PISA 2012 Değerlendirmesi**, Sis Matbaacılık, 2014.
- Tamer Gözübüyük, Pınar: “Yaşam Boyu Öğrenme İçin Ulusal Yeterlilikler Çerçevesi”, Eskişehir Anadolu Üniversitesi, **Uluslararası Eğitim Programları Bildirisi**, Cilt: III, Sayı: 5, 2013, s. 44.
- Treaty of Rome: “Social Policy, European Social Fund, Free Movement of Persons”, (Çevrimiçi) [http://ec.europa.eu/archives/emu\\_history/documents/treaties/rometreaty2.pdf](http://ec.europa.eu/archives/emu_history/documents/treaties/rometreaty2.pdf), 07 Kasım 2016.
- Tuncer, Murat: “MTE’de Meslek Standartları ve AB Uyum Sürecindeki Yeri ve Önemi,” F.Ü, **Sosyal Bilimler Dergisi**, Sayı 1, s. 181.
- Türkiye Cumhuriyeti Resmi Gazete: “Kapsam Dışı Meslekler,” **507 Sayılı Esnaf ve Sanatkârlar Kanunu**, Sayı 18675, 23 Şubat 1985.
- Türkiye Cumhuriyeti Resmi Gazete: “Eğitimin İşgücü Talebine Duyarlı Hale Getirilmesi,” **9.Kalkınma Planı**, Sayı 26215, Temmuz 2006, s. 39.
- Türkiye Cumhuriyeti Resmi Gazete: “Eğitim, Politikalar Madde 144-145,” **10.Kalkınma Planı**, 2014, s. 32.
- Türkiye Cumhuriyeti Resmi Gazete: “Topluluk Programlarına Katılım”, **TC İle AT Arasında TC’nin Topluluk Programlarına Katılımı Antlaşması**, Sayı



- 4615, 01 Eylül 2002.
- Türkiye Cumhuriyeti  
Resmi Gazete: “İşsizlik Sigortası Ek Madde 3,” **4447 nolu İşsizlik Sigortası Kanunu**, Sayı 23810, 23 Nisan 2015.
- Türkiye Cumhuriyeti  
Resmi Gazete: “TYÇ”, **TYÇ Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik**, Sayı 29537, 19 Kasım 2015.
- Türkiye İstatistik  
Kurumu: “Türkiye Nüfus Verileri Ocak 2014”,(Çevrimiçi)[http:// www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=15974](http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=15974), 10 Ekim 2016.
- TİSK: **Avrupa İstihdam Stratejisi ve İş gücü Piyasası Gelişmeleri**, Ankara, TİSK Yayınları, 2006
- TİSK: **Organize Sanayi Bölgelerinde Çocuk İşgücü, Doğu, Pendik ve Atatürk Sanayi Siteleri Anket Sonuçları**, Ankara, TİSK Yayınları, 2004.
- Türkiye Ulusal Ajansı: “Okul Eğitimi Programları”,(Çevrimiçi)<http://www.ua.gov.tr/programlar/erasmus-programi/okul-egitimi-programi>, 1Mart2017.
- Türkiye Ulusal Ajansı: “Avrupa Kalite Güvencesi Referans Çerçevesi”, (Çevrimiçi) <http://www.ua.gov.tr/programlar/erasmus-program%C4%B1/mesleki-e%C4%9Fitim-program%C4%B1/2007-2013-%C3%B6nemine-ait-bilgi-ve-belgeler/eqavet>, 13 Aralık 2016.
- Türkiye Ulusal Ajansı: “HBÖ’de Kalite Güvencesi”, (Çevrimiçi) <http://www.ua.gov.tr/docs/leonardo-da-vinci/qalll-tavsiyeler-kitapçığı-.pdf?sfvrsn=0>, 10Aralık 2016.
- Türkiye’de HBÖ’nin  
Desteklenmesi İki  
Projesi: “Proje Rehberi”,(Çevrimiçi) <http://yereldeab.org.tr/Portals/0/Users/022/22/22/rehber.pdf>, 10 Ekim 2016.
- Türkiye’de MTE’in  
Kalitesinin Geliştirilmesi  
Projesi “Protokol ve Teknik Destek”, (Çevrimiçi) <http://mtegmprojeler.meb.gov.tr/index.php?pg=uluslararasıprojeler>, 20 Aralık 2017.

- Türkiye’de MTE’in Kalitesinin Geliştirilmesi Projesi “Uluslararası Projeler”, (Çevrimiçi) <http://mtegmprojeler.meb.gov.tr/index.php?pg=uluslararasıprojeler>, 11 Mart 2017.
- Türkoğlu, Adil, Sanem Uça: “Türkiye’de Halk Eğitimi, Tarihsel Gelişimi, Sorunları ve Çözüm Önerileri,” Adnan Menderes Üniversitesi, **Eğitim Bilimleri Dergisi**, 2011, s. 57
- Uçar, Canan, Mehmet Arif Özerbaş: MTE’nin Dünyadaki ve Türkiye’deki Konumu, **Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi**, C.II, Sayı:2, 2013, s. 242-243.
- VQTS Project: “Using the VQTS Model For Mobility” , (Çevrimiçi) [http://www.ecvet-projects.eu/documents/vqts%20model\\_vqts%20ii%20results%20small.pdf](http://www.ecvet-projects.eu/documents/vqts%20model_vqts%20ii%20results%20small.pdf), 10 Ağustos 2017.
- Yalçın, Osman, Şennur Çetin, Mustafa Aksoy: **Gelişmiş Ülkelerin Mesleki Eğitim Sistemleri ve Türkiye**, Ankara, MEGEP Projesi Yayınları, 2007.
- Yıldırım Şaban: **Türkiye’de Mesleki Eğitim Tarihi**, Ankara, MEB Basımevi, 1997.
- Yıldırım, Kadir, Levent Şahin: “Osmanlı’dan Günümüze Mesleki Eğitimin Gelişimi”, Birleşik Metal-İş Sendikası, **Çalışma ve Toplum Ekonomi ve Hukuk Dergisi**, Sayı: 1, 2015, s. 77-78.
- YÖK: “Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi”, (Çevrimiçi) <http://tyyc.yok.gov.tr/?pid=11>, 18 Ocak 2017.
- YÖK: **Avrupa Kredi Transfer Sistemi**, Ankara Üniversitesi Basımevi, 2001.
- Yörük, Sinan, Abdullah Dikici, Ahmet Uysal: “Bilgi Toplumu ve Türkiye’de Mesleki Eğitim”, F.Ü, **Sosyal Bilimler Dergisi**, C.XII, Sayı:2, 2002, s. 299.

## ÖZ GEÇMİŞ

1994 yılında Marmara Üniversitesi Elektrik Öğretmenliği bölümünden mezun oldu. 1996 yılında Marmara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsünden Y.L derecesi mezun oldu.1997-98 yılları arasında İngiltere’de yabancı dil eğitimini tamamladıktan sonra İstanbul Bahçelievler Kocasınan Meslek Lisesinde Elektrik Öğretmeni olarak tekrar göreve başladı. 2001–2014 yıllarında Şişli Endüstri Meslek Lisesi elektrik öğretmeni/dal şefi/alan şefi olarak çalıştı. 2010 yılında Bahçeşehir Üniversitesi AB ilişkileri bölümünde 2. Y.L eğitimini tamamladı. Ulusal Ajans’ın oluşturduğu ECVET ülke uzmanları ekibinde yer almaktadır. 2006 yılından beri Türk meslek liselerinin aktif olarak yer aldığı Avrupa Birliği mesleki eğitim projelerinde (Leonardo Da Vinci, Erasmus+) proje koordinatörü ve yöneticisi olarak çalıştı. 1985 yılında öğrenci olarak başladığı meslek lisesi serüveni 2014 yılından bu yana atandığı MTAL’nde okul müdürlüğü ile devam etmektedir.